

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ - ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ

ΕΤΟΣ Θ * 35 * ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ - ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2006 * ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 104.32 * 7€

Σ. Ἀνεμογιάννη-Σινανίδη

ΠΕΡΙ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΘΕΩΝ

Σ. Νάγου

ΠΕΡΙ ΚΑΛΩΣΥΝΗΣ - Ο ΦΥΣΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

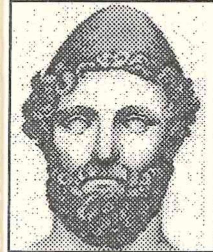
Ο ΙΕΡΟΣ ΠΕΠΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ

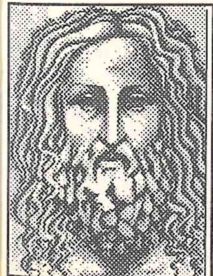
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Η ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ - Η ΠΡΟΜΗΘΕΪΚΗ ΙΔΕΑ

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ - ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ Υ

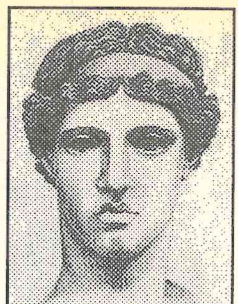
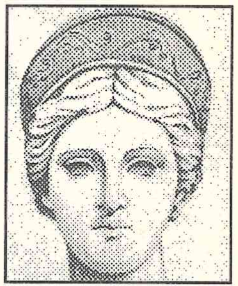

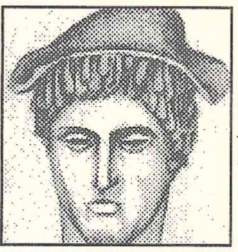
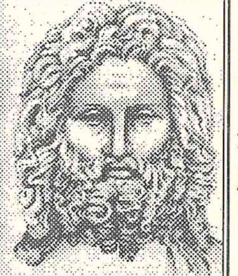
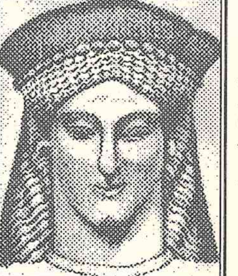

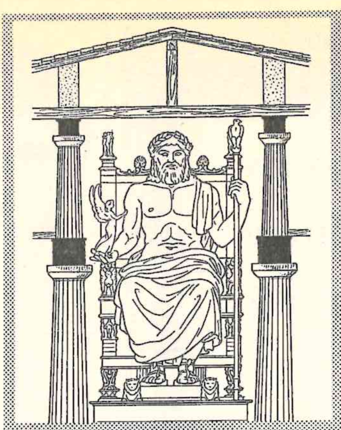

εἰς δόξαν τῶν ἱερῶν ἀριθμῶν καί νόμων καί τῶν ἐφόρων αὐτῶν, ἀθανάτων Ἑλλήνων Θεῶν

π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

7 ΑΘΗΝΑ

8 ΑΦΡΟΔΙΤΗ

9 ΑΠΟΛΛΩΝ

ΕΡΜΗΣ

ΖΕΥΣ

ΔΗΜΗΤΡΑ

Η ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ

Φθινοπωρινή Ἰσημερία ἔχουμε τήν 23η Σεπτεμβρίου. Κατά τήν ἡμερομηνία αὐτήν ὁ Ἥλιος εἰσέρχεται στόν ἀστερισμό τοῦ Ζυγοῦ καί ἔτσι εἰσερχόμαστε ἀστρονομικά στήν ἐποχή τοῦ φθινοπώρου.

Ἡ Φθινοπωρινή Ἰσημερία τοῦ Ἡλίου συμβολίζει τήν ἐμφάνιση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, ἡ ὁποία θά περάσει τό πρῶτο στάδιο ἐξελίξεώς της πού εἶναι ἡ καλλιέργεια τῶν σπερμάτων τῶν πρός γονιμοποίηση Ἰδεῶν. Τά σπέρματα αὐτά κυοφοροῦνται κατά τίς διαδοχικές ἐνσαρκώσεις, μέ τήν ἐπενέργεια τοῦ νόμου τῆς εἱμαρμένης.

Ἡ περίοδος ἀπό τήν Φθινοπωρινή Ἰσημερία μέχρι τήν Χειμερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου συμβολίζει τήν ἐποχή κατά τήν ὁποία ἡ ψυχή μπόρεσε νά δεχθεῖ τίς ἐπιδράσεις τοῦ Οὐρανοῦ, νά διαπλάσει τόν ἠθικό χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου καί νά διαμορφώσει τήν συνείδησή του κατά τρόπον ὥστε νά διακανονίζει τήν ζωή του σέ ἁρμονία πρός τούς ὁμοίους του. Στό φυτικό ἐπίπεδο ἔχουμε τήν καλλιέργεια τῆς γῆς, ἡ ὁποία ἔτσι προετοιμάζεται γιά νά δεχθεῖ τά σπέρματα, τήν σπορά καί τήν κυοφορία τῶν σπερμάτων μέσα στό γόνιμο ἀπό τίς βροχές τοῦ φθινοπώρου ἔδαφος.

Ὁ ἐκδότης τοῦ περιοδικοῦ μέ εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Φθινοπωρινῆς Ἰσημερίας, εὔχεται πρός ὅλους τους ἀναγνῶστες του ὅπως ὁ πνευματικός Ἥλιος τούς χαρίσει περισσότερο Φῶς καί ἡ μητέρα Γῆ περισσότερα ἀγαθά.

Ἰδεοθέατρον - Ἀθηνᾶ Ὑγεία

τριμηνιαία ἔκδοσις

Ἔτος Θ Ἀρ. Τεύχους 35

Ἰούλιος -Αὔγουστος- Σεπτέμβριος 2006

Γραφεῖα: Στουρνάρη 57, 104 32 Ἀθῆναι

Τηλ.: 210.52.37.543,

Φάξ: 210.52.26.694

Τιμή τεύχους 7 ΕΥΡΩ

ΓΙΑ ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ,

ἀποστείλατε ταχυδρομική ἐπιταγή (28 ΕΥΡΩ) στό ὄνομα ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57, 104.32 ΑΘΗΝΑ

ἤ καταθέσατε 28 ΕΥΡΩ στήν Alpha Bank Ἀρ. Λογαριασμοῦ 104.002.786.016.548 στό ὄνομα: Ἀντ. Ἀναστασάκης

ἤ τηλεφωνήσατε στό 210.52.37.543

Συνδρομές ἐξωτερικοῦ: 56 ΕΥΡΩ.

Τά κείμενα, ὅπως καί ἡ γλῶσσα κάθε δημοσιεύματος ἀπηχοῦν τίς ἀπόψεις τοῦ ἑκάστοτε γράφοντος.

Ἰδιοκτήτης - Ἐκδότης

Ἀντ. Ἀναστασάκης - Ραδάμανθυς

Ἀρχισυντάκτις: Αἰκ. Γαβρᾶ - Εὐρυνόμη

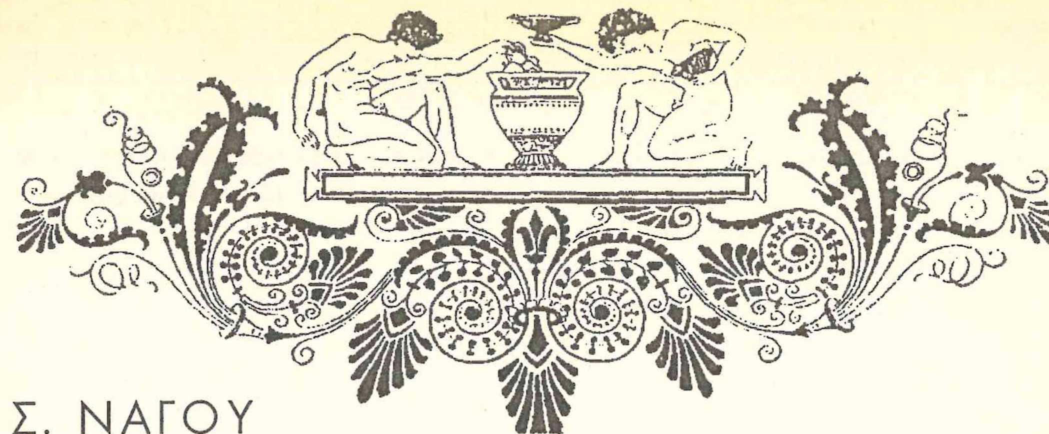
Καλλιτεχνική ἐπεξεργασία - Στοιχειοθεσία

Διορθώσεις: Φυλλίτσα Ἀναπνιώτου - Ἀθηναΐς

Ἐκτύπωσις: Γ. Χ. Ζαχαροπούλου

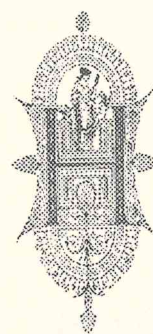
Δ. Σιταρᾶς, Λευκάδος 9 Μοσχᾶτο

ISSN 1108-832 X

Σ. ΝΑΓΟΥ

ΠΕΡΙ ΚΑΛΩΣΥΝΗΣ

καλωσύνη εἶναι μία ἀπό τάς ἐκδηλώσεις τοῦ ἠθικοῦ περιεχομένου τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καί τῆς ἐξηγνισμένης διανοίας της ἐκ τοῦ ἠθικοῦ αὐτοῦ περιεχομένου. Εἶναι ἀπό τά συναισθήματα τῆς ψυχῆς τά διακανονίζοντα τάς σχέσεις της πρός τάς ἄλλας τοιαύτας.

Τό συναίσθημα αὐτό ἐκδηλοῦται μόνον ἀπό φωτεινάς ψυχάς, ἀπό τάς ψυχάς ἐκείνας τάς συναισθανομένας τάς πρός τούς ἄλλους ὑποχρεώσεις των. Ἡ πλήρωσις δέ τῶν ὑποχρεώσεών των τούτων χαρακτηρίζει αὐτάς ὡς ἐννοούσας τό πρός τάς ἄλλας καθῆκον των.

Ἡ καλωσύνη, ὡς συναισθηματική ἐκδήλωσις τῆς ψυχῆς, ἐμφανίζει διά τῆς λειτουργίας της, τήν ἐξελικτικήν κατάστασιν αὐτῆς καί τήν δύναμιν τῆς διανοήσεώς της.

Ἕτερον γνώρισμα τῆς ἐκδηλώσεως τῆς καλωσύνης εἶναι τό ἐνδιαφέρον τό ὁποῖον ἔχει ἡ ψυχή ἥτις τήν ἐκδηλώνει ὑπέρ τῆς καθολικῆς προόδου τῶν ψυχῶν καί τοῦ δικαιώματος τό ὁποῖον ἔχουν ν' ἀπολαμβάνουν ὅλα τά φυσικά καί κοινωνικά μέσα, διά τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ἡ καθολική των πρόοδος.

Ἡ ἐκδήλωσις τῆς καλωσύνης ὑπό τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν, εἶναι ὡσαύτως μέγιστον γνώρισμα τοῦ ὅλου τῆς συναισθηματικῆς ἐξελικτικῆς των καταστάσεως, ἀλλά δέν πρέπει νά λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἐκδήλωσίς της, πρέπει νά ἔχῃ ἀπεριόριστον ἔκτασιν καί οὐχί περιορισμένην, διότι τά στενά ὅρια τῆς ἐκδηλώσεως τῆς καλωσύνης μεταβάλλουν τήν ἔννοιαν αὐτῆς. Διότι ὅταν ἐκδηλοῦται πρός ὡρισμένα μόνον ἄτομα προέρχεται ἐκ συνηθείας καί ἐξ ὅρων κοινωνικῶν παραδόσεων, χωρίς νά εἶναι πράγματι ψυχικόν συναίσθημα. Εἶναι τότε ἡ κατ' ἐπίφασιν καλωσύνη, ἡ κατ' ἐπίφασιν ἐμφάνισίς της, ἐνῶ εἰς τά βάθη τῆς ψυχῆς ὑπάρχουν πάθη μή ἐπιτρέποντα τήν ἐκδήλωσιν τοῦ συναισθήματος τῆς καλωσύνης, ὑπάρχουν τά πάθη τοῦ ἐγωισμοῦ, τῆς πλεονεξίας, τοῦ ἀλόγου ἀτομικοῦ συμφέροντος, τῆς ὑπερφιάλου ἀτομικῆς ἐκτιμήσεως καί τόσων ἄλλων, τά ὁποῖα ὅταν ὑφίστανται ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου, ἐμποδίζουν τήν ἐκδήλωσιν τοῦ συναισθήματος τῆς καλωσύνης, τοῦ ἄνευ διακριτικῶν ὁρίων ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω.

Οἱ ἄνθρωποι ἐξ ἀδυναμίας ψυχικῆς,

ἀνεπαρκοῦς λειτουργίας τῆς διανοήσεώς των καί πλήρους ἀδιαφορίας πρός τάς δοκιμασίας καί τούς πόνους τῶν ἄλλων, ἀποδίδουν πάντοτε ἀξίαν πρός τάς ἰδικάς των δοκιμασίας, πρός τούς ἰδικούς των πόνους.

Τό φαινόμενον τοῦτο εἶναι ἄξιον μεγίστης σπουδῆς, διότι προδίδει ὄχι μόνον τήν ἀνώμαλον ζωή τῶν ἀνθρώπων συνεπείᾳ τῶν κοινωνικῶν των σχέσεων, ἀλλά καί τά πάθη τά ὁποῖα γίνονται ἐκ τῶν σχέσεων τούτων καί ἀπομακρύνουν τόν ἄνθρωπον ἀπό τή σαφῆ διάγνωσιν τῶν καθηκόντων καί ὑποχρεώσεων τάς ὁποίας ἔχει πρός τούς ἄλλους, ἀφοῦ μετ' αὐτῶν ἀποτελεῖ τήν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν, διά τῆς ὁποίας καί μόνης δύναται νά ἐξυπηρετῆται ἡ πνευματική καί κοινωνική πρόοδος.

Τό φαινόμενον τοῦτο ἐμφανίζει τήν μή συνειδητήν ζωήν τῶν ἀνθρώπων καί χρησιμεύει πρός διάγνωσιν τῆς ὅλης ἐξελικτικῆς καταστάσεώς των. Δέν δύναται, καλῶς λειτουργουσῶν τῶν ἀνθρωπίνων διανοιῶν, ὁ ψυχικός πόνος καί ἡ δοκιμασία ἑνός ἀνθρώπου νά μή ἔχῃ ἄμεσον ἀντανάκλασιν πρός τούς ἄλλους. Ἐάν δέν ἔχῃ, τότε προδίδεται ἡ κυριαρχοῦσα ἀναισθησία, δύναμαι μάλιστα νά εἴπω ἡ ἀσυνειδησία αὐτῶν.

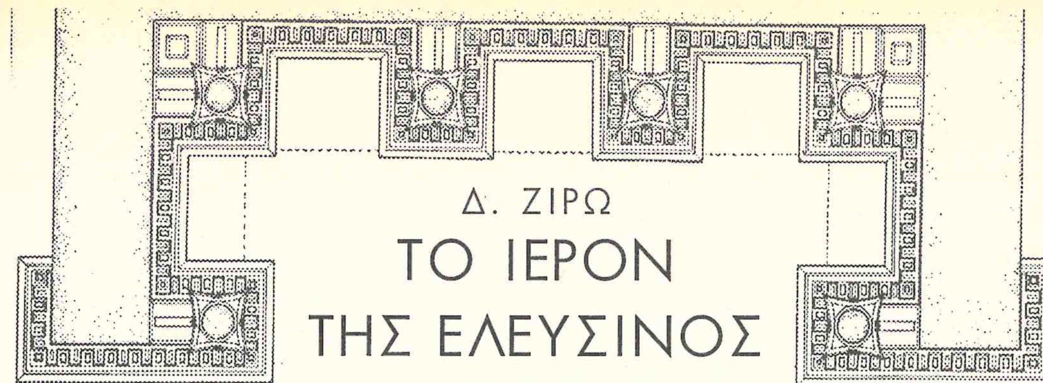
Ὁ ἐν πλήρει συνειδήσει εὑρισκόμενος ἄνθρωπος δέν δύναται παρά νά αἰσθάνεται βαθύτερον τόν ψυχικόν πόνον καί τήν δοκιμασίαν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων καί νά μήν ἀφήνῃ τόν πόνον καί τήν δοκιμασίαν του νά λαμβάνῃ πρωτεύουσαν θέσιν, ἐν σχέσει πρός τούς πόνους καί τάς δοκιμασίας τῶν ὁμοίων του.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι συναισθανθῶσι βαθύτερον τά δοκιμασίας καί τούς πόνους τῶν ἄλλων, τότε μόνον θ' ἀπομακρυνθοῦν ἀπό τήν ἀνθρωπίνην φύσιν τά πλήρως δοκιμαστικά ταῦτα φαινόμενα.

Καί τώρα σᾶς ἐξέθηκα τάς σκέψεις μου ἐπί τῶν θεμάτων τά ὁποῖα θίγουν τά ἐρωτήματά σου. Τά ἐξέθηκα ὅμως ἀπό γενικωτέρας ἀπόψεις, ἀπό τάς βάσεις αὐτῶν, μέ τήν πεποίθησιν ὅτι ἀπό κοινοῦ συνεργαζόμενοι θά ὠθήσωμεν τάς ψυχάς μας εἰς τήν πλήρωσιν τοῦ ἐξελικτικοῦ σκοποῦ.

Δέν ἀπήντησα εἰς ἕνα σου ἐρώτημα, τό ὁποῖον φρονῶ ὅτι διά ζώσης θά ἐξετάσωμεν, διότι ἡ φύσις τοῦ ἐρωτήματος τούτου ἀνάγεται εἰς πνευματικάς σφαίρας, εἰς ἐκείνας τάς σφαίρας αἵτινες δέν ἐπιτρέπουν νά ἐκθέσωμεν τάς σκέψεις μας διά τοῦ γραπτοῦ λόγου.

> Ἔσω βλέπε· μηδενός πράγματος μήτε ἡ ἰδία ποιότης μήτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε.
>
> Πάντα τά ὑποκείμενα τάχιστα μεταβαλεῖ καί ἤτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἥνωται ἡ οὐσία, ἤ σκεδασθήσεται.
>
> *Βλέπε μέσα σου κι ἄς μή σοῦ διαφεύγει οὔτε ἡ ἰδιαίτερη ποιότητα οὔτε ἡ ἀξία κανενός πράγματος.*
>
> *Ὅλα τά ἐξωτερικά ἀντικείμενα πολύ γρήγορα θά μεταβληθοῦν καί ἤ θά ἐξατμιστοῦν, ἄν ἡ οὐσία εἶναι ἑνιαία ἤ θά διασκορπιστοῦν.*
>
> Μάρκος Αὐρήλιος: Τά εἰς ἑαυτόν
>
> *μτφρ. Κάκτος*

Δ. ΖΙΡΩ

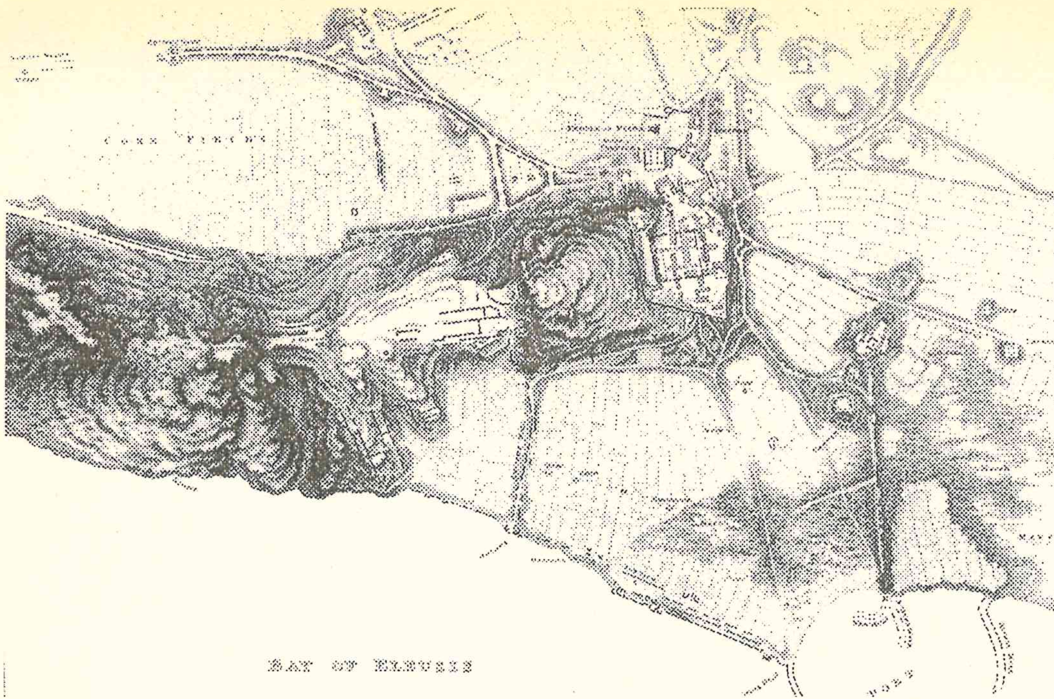
ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

έ ἀπόσταση εἴκοσι περίπου χιλιομέτρων ἀπό τήν Ἀθήνα, στό ἄκρο μιᾶς ὄμορφης κάποτε πεδιάδας πού ἀπό τά προϊστορικά χρόνια ἀποκαλοῦν *Θριάσιον πεδίον*, βρίσκεται ἡ Ἐλευσίνα. Ἐκεῖ, στόν πρῶτο ἀπό μιά σειρά χαμηλῶν πέτρινων λόφων πού ἐκτείνεται κατά μῆκος τῆς παραλίας, ἀναπτύχθηκε ἕνα ἀπό τά μεγαλύτερα ἱερά κέντρα τοῦ ἀρχαίου κόσμου (εἰκ. 1, πίν. 1). Πρόκειται γιά τό ἱερό τῆς Δήμητρας καί τῆς Κόρης, ὅπου ἐτελεῖτο ἡ μυστηριακή λατρεία τους, λατρεία πού πέρασε στήν ἱστορία ὡς ***τά Μυστήρια τῆς Δήμητρας*** ἤ ἁπλά ***τά Ἐλευσίνια Μυστήρια***.

Σέ δύο λόγους ὀφείλει ἡ Ἐλευσίνα τήν ἀνάπτυξή της καί τήν σημασία πού ἀπέκτησε στούς μετέπειτα αἰῶνες, ὄχι μόνο ὡς θρησκευτικό κέντρο, ἀλλά καί ὡς τό ἰσχυρότερο προπύργιο τῆς Ἀθήνας στήν Ἀττική. Ἤδη ἀπό τά προϊστορικά χρόνια, ὅπως ἔδειξαν οἱ ἀνασκαφές, ὁ λόφος τῆς Ἐλευσίνας στό ψηλότερο μέρος του ἦταν ὀχυρωμένος καί ἐκεῖ ἦταν χτισμένο τό ἀνάκτορο τοῦ ἄρχοντα βασιλέα, ὅπως καί οἱ κατοικίες τῶν συγγενῶν του καί τῶν ἄλλων ἀξιωματούχων[1]. Ἐκεῖ ψηλά ἦταν χτισμένη ἡ πόλη τῆς Ἐλευσίνας. Ἀπό τήν ἰσχυρή θέση πού τοῦ ἐξασφάλιζε ὁ ὀχυρωμένος λόφος, ὁ βασιλιάς μέ τό στρατό του εἶχε ὑπό τόν ἔλεγχό του δύο σημαντικότατες γιά τήν Ἀττική ὁδούς: τήν ὁδό πρός τά Μέγαρα καί τήν Πελοπόννησο καί τήν ὁδό πρός τή Θήβα καί τήν κεντρική καί βόρεια Ἑλλάδα (εἰκ. 2).

Ἡ κατοχή μιᾶς τόσο σπουδαίας στρατηγικῆς θέσης ἀπό πολύ νωρίς ὁδήγησε σέ προστριβές τούς κατοίκους τῆς Ἐλευσίνας μέ τήν Ἀθήνα. Οἱ πόλεμοι φυσικά δέν ἔλειψαν μεταξύ τῶν δύο πόλεων καί ἔτσι, ἀπό τά προϊστορικά χρόνια, ἡ Ἐλευσίνα ἔγινε ὑποτελής τῶν Ἀθηνῶν, μέ τόν ὅρο ὅτι οἱ Ἐλευσίνιοι θά ἦταν οἱ μόνοι ἁρμόδιοι γιά τή διεξαγωγή τῶν Μυστηρίων[2].

Ὁ δεύτερος λόγος στόν ὁποῖο ὀφείλει ἡ Ἐλευσίνα τήν σπουδαιότητά της εἶναι, βεβαίως, ἡ ἀνάπτυξη στόν τόπο αὐτό τῆς μυστηριακῆς λατρείας πρός τή Δήμητρα καί τήν Κόρη, λατρεία ἡ ὁποία ἐγκαθιδρύθηκε ὕστερα ἀπό ἕνα θρυλούμενο γεγονός: **τήν ἔλευση τῆς ἰδίας τῆς θεᾶς στήν πόλη**. Ἀξίζει νομίζω νά ἀναφερθοῦμε μέ συντομία στόν μύθο αὐτό, μιά καί ἔχει μεγάλη σημασία στήν ἐξακρίβωση τοπογραφικῶν σημείων τοῦ χώρου τῆς Ἐλευσίνας καί ἀποτέλεσε σημαντικότατο βοήθημα στίς ἔρευνες τῶν ἀνασκαφέων. Ὁ μύθος διασώθηκε μέ λεπτομέρειες σέ ἕνα μακρύ ἐπικό ποίημα πού ἔφτασε ὡς ἐμᾶς, μέ τήν ἐπωνυμία ***Ὁμηρικός ὕμνος***

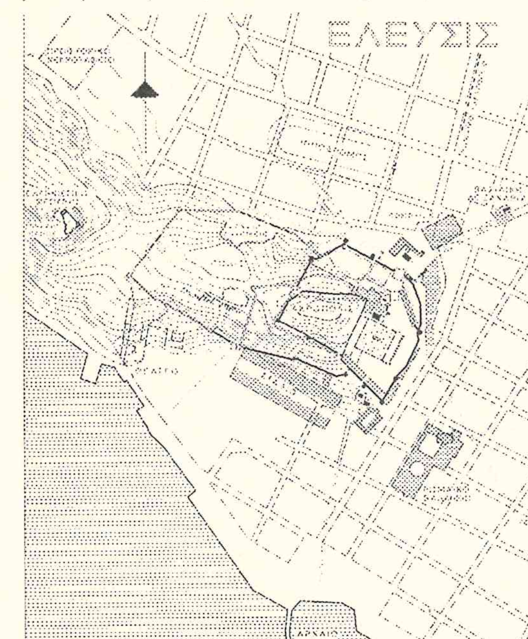
Εἰκ. 1. Τοπογραφικό διάγραμμα τῆς Ἐλευσίνας τό 1813.

πρός τή Δήμητρα. Τό πότε γράφτηκε καί ποιός ἦταν ὁ συνθέτης του δέν εἶναι γνωστό. Οἱ μελετητές πάντως καταλήγουν ὅτι ὁ ὕμνος αὐτός ἀποτελεῖ τήν ἐπίσημη συγγραφή τῶν ἐλευσινιακῶν παραδόσεων καί ὅτι γράφτηκε περί τά τέλη τοῦ 8ου ἤ στίς ἀρχές τοῦ 7ου αἰ. π. Χ.[3].

Ἀπό αὐτό τόν ὕμνο[4] μαθαίνουμε τό ἱστορικό τῆς ἁρπαγῆς τῆς Περσεφόνης ἀπό τό βασιλιά τοῦ Ἅδη Πλούτωνα, ὅπως ἐπίσης καί γιά τή βαθειά θλίψη τῆς μητέρας της, τῆς Δήμητρας, ἡ ὁποία ὅταν ἔμαθε τήν ἀλήθεια γιά τήν ἀπαγωγή τῆς κόρης της, ἀποφάσισε νά ἐγκαταλείψει τόν Ὄλυμπο καί νά ζήσει ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους. Σέ μιά ἀπό τίς περιπλανήσεις της ἔφθασε στό Θορικό καί ἀπό ἐκεῖ πεζοπορώντας στήν Ἐλευσίνα, ὅπου περίλυπη κάι κουρασμένη κάθησε σέ μιά πέτρα, κοντά στό ***Παρθένιον φρέαρ***. Ἐκεῖ τή βρῆκαν οἱ κόρες τοῦ βασιλιᾶ τῆς πόλης Κελεοῦ, πού εἶχαν πάει νά πάρουν νερό. Τήν προσκάλεσαν στό παλάτι καί τῆς πρόσφεραν διαμονή, ἐνῶ ἡ βασίλισσα Μετάνειρα τῆς ἀνέθεσε τήν ἀνατροφή τοῦ βρέφους της, δίχως νά γνωρίζει τήν πραγματική της ταυτότητα, ἀφοῦ ἡ θεά ἦταν μεταμφιεσμένη σέ γερόντισσα. Τό βρέφος μέσα σέ λίγο καιρό ἀναπτύχθηκε πολύ, γιατί κρυφά ἡ Δήμητρα τό μεγάλωνε ὅπως τά παιδιά τοῦ Ὀλύμπου. Δηλαδή, ἐνῶ τήν ἡμέρα τό τάϊζε μέ **νέκταρ καί ἀμβροσία**, τό βράδυ τό ἔβαζε νά κοιμηθεῖ στίς **στάχτες τῆς πυρᾶς**, γιά νά τοῦ χαρίσει **ἀθανασία**.

Μιά νύχτα ὅμως ἔγινε αὐτό ἀντιληπτό ἀπό τήν Μετάνειρα, καί ἔτσι ἀναγκάστηκε νά ἀποκαλύψει τήν ταυτότητά της. "*Εἶμαι ἡ Δήμητρα*", εἶπε, "*ἡ παρηγοριά τῶν ἀθάνατων θεῶν καί τῶν θνητῶν. Τώρα ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἅς μοῦ κτίσετε ἕνα μεγάλο ναό καί ἕνα βωμό κάτω ἀπό τήν πόλη καί τά τείχη της, πάνω σέ ἐξέχοντα λόφο, πάνω ἀπό τό Καλλίχορο. Ἐγώ στήν συνέχεια θά σᾶς διδάξω τίς τελετές μου, ὥστε μετά ἐσεῖς νά τίς τελεῖτε μέ σεβασμό, γιά νά κερδίσετε τήν εὔνοιά μου*"[5].

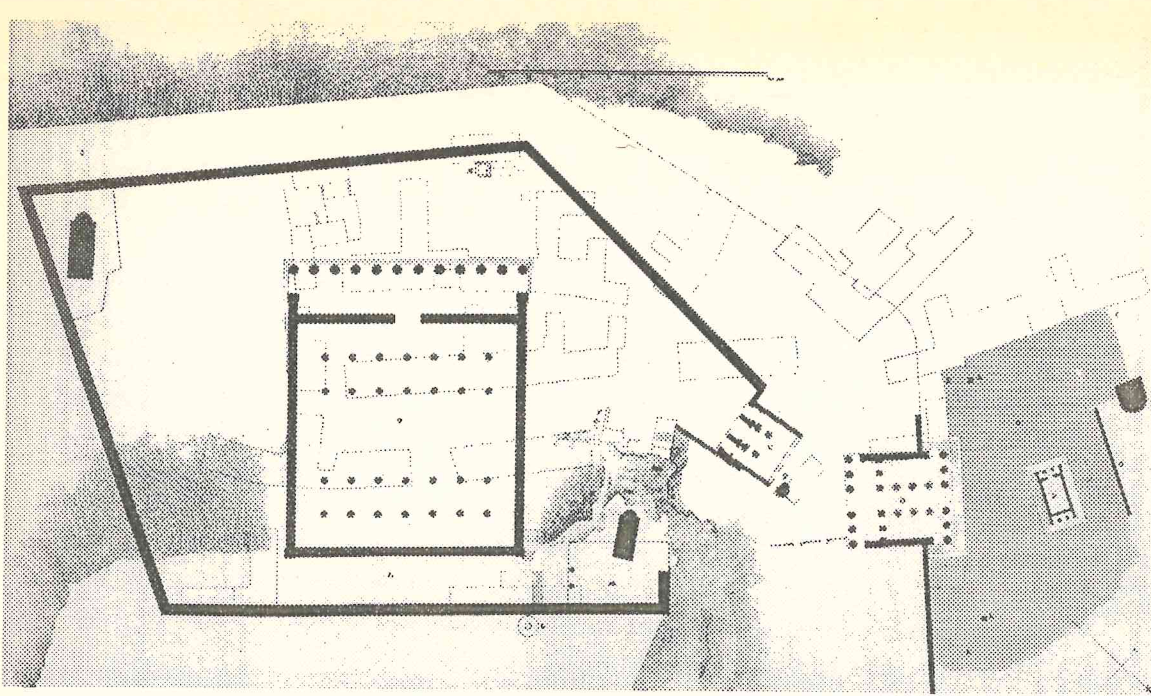
Στό ναό αὐτό κλείστηκε ἡ Δήμητρα προκαλώντας φοβερή σιτοδεία, πού κράτησε ἕνα χρόνο. Ὁ Δίας στή συνέχεια ἀναγκάστηκε νά ἐπέμβει ὥστε νά ἐπιστρέψει ἡ Περσεφόνη στή μητέρα της. Χαρούμενη πλέον ἡ θεά καί παραβλέποντας τό γεγονός ὅτι ἡ Περσεφόνη θά ἔπρεπε νά περνᾶ τό ἕνα τρίτο τοῦ ἔτους στόν Ἅδη, ἀποφάσισε νά ἐπιστρέψει στόν Ὄλυμπο καί νά ἀφήσει τή γῆ νά καρποφορήσει πάλι. Φεύγοντας, διδάσκει στόν Τριπτόλεμο καί στόν Διοκλῆ, ὅπως καί στούς βασιλεῖς Κελεό καί Εὔμολπο, τόν τρόπο τέλεσης τῶν μυστηρίων της, φοβερῶν μυστηρίων, πού κανένας καί μέ κανένα τρόπο δέν ἔπρεπε νά ἀποκαλύψει. Τρομερός ὅρκος στούς θεούς φύλαγε τό μυστικό[6].

Εἰκ.2. Ὁ ἀρχαιολογικός χῶρος τῆς Ἐλευσίνας σέ σχέση μέ τήν σημερινή πόλη. (Ι. Τραυλός).

Κατ' αὐτό τόν τρόπο, ἡ ἐλευσινιακή παράδοση ἀποδίδει στήν ἴδια τή θεά τήν ἔναρξη τῆς λατρείας καί τῶν μυστηρίων της. Τό ἐλευσινιακό ἱερό, ἀπό μικρό τέμενος τοπικῆς μυστηριακῆς λατρείας, θά προσλάβει στά ἱστορικά χρόνια πανελλήνιο χαρακτήρα, ὅταν ἡ Ἐλευσίνα θά προσαρτηθεῖ στήν ἀθηναϊκή πόλη-κράτος. Τέλος, μέ τήν υἱοθέτηση τῆς λατρείας ἀπό τούς Ρωμαίους, τό ἱερό θά γίνει παγκόσμιο.

Ὁ πανελλήνιος χαρακτήρας τοῦ ἱεροῦ καθιερώνεται κατά τήν 5η Ὀλυμπιάδα (τό 760 π.Χ.), μέ τή θεσμοθέτηση ὕστερα ἀπό δελφικό χρησμό τῆς ἑορτῆς τῶν Προηροσίων, δηλαδή τῆς ἐτήσιας προσφορᾶς ἀπό τά ἑλληνικά τῆς πρώτης συγκομιδῆς, σέ ἔνδειξη εὐγνωμοσύνης πρός τή θεά, πού τούς ἔσωσε ἀπό τό λιμό[7]. Ἀπό τότε, ἡ συνεχῶς αὐξανόμενη δημοτικότητα τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων συνοδεύεται μέ τήν ἐπέκταση τοῦ ἱεροῦ περιβόλου καί τήν οἰκοδόμηση νέων κτιρίων, ὥστε τό ἱερό καί οἱ λειτουργοί του νά μποροῦν νά ἀνταποκρίνονται στίς ἀνάγκες τῶν αὐξανόμενων σέ ἀριθμό προσκυνητῶν. Ὁ πρῶτος ἱερός περίβολος γύρω ἀπό τό ναό σιγά σιγά ἐπεκτείνεται, ὥστε τελικά νά περιλάβει ἕνα μεγάλο χῶρο μέ ναούς καί βοηθητικά κτίρια. Ὁ περίβολος αὐτός, ἔχοντας ἀρχικά μοναδικό σκοπό τήν ἐξασφάλιση τῆς ἀπαραίτητης μυστικότητας στίς τελετές, ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Πεισίστρατου καί μετά ἐξελίσσεται σέ ἕνα ἰσχυρότατα ὀχυρωμένο φρούριο, προπύργιο τῆς Ἀθήνας, χτισμένο στό σταυρο-

Εἰκ.3. Τό ἱερό τῆς Δήμητρας καί τῆς Κόρης, κατά τούς Dilettanti. Μέ ἐστιγμένη σημειώνονται τά περιγράμματα τῶν οἰκιῶν τοῦ χωριοῦ τῆς Ἐλευσίνας τό 1813.

δρόμι τῶν σημαντικῶν ὁδικῶν ἀρτηριῶν πού προαναφέραμε.

Οἱ γνώσεις μας ἀπό τή μελέτη τῶν πηγῶν σχετικά μέ τό χῶρο τῆς Ἐλευσίνας εἶναι ἀπελπιστικά λίγες. Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς, μυημένοι ὁπωσδήποτε στά Μυστήρια καί δεσμευμένοι μέ τούς φοβερούς ὅρκους, δέν ἀναφέρουν τίποτα ἤ λένε ἐλάχιστα, ὥστε νά μή διακινδυνεύσουν τήν παράβαση τοῦ ὅρκου, γιά τήν ὁποία ἡ ποινή ἦταν ὁ θάνατος δίχως ἐξαιρέσεις.

Ὁ κατά τά ἄλλα γλαφυρός Παυσανίας, μέ αὐτά τά ἐλάχιστα περιγράφει τό ἐλευσινιακό ἱερό: "*Στήν Ἐλευσίνα ὑπάρχει ναός τοῦ Τριπτολέμου, καθώς καί τῆς προπυλαίας Ἀρτέμιδος καί τοῦ Ποσειδῶνος πατρός, καί ἕνα φρέαρ πού λέγεται Καλλίχορο, ὅπου πρῶτα οἱ γυναῖκες τῶν ἐλευσινίων ἔστησαν χορό καί ἔψαλαν γιά τή θεά. Γιά* ***τό Ράριον*** *λένε πώς εἶναι* ***τό πρῶτο πού σπάρθηκε καί παρήγαγε καρπούς,*** *καί γι' αὐτό οἱ ἐλευσίνιοι συνηθίζουν νά χρησιμοποιοῦν χοντροαλεσμένα κριθάρια ἀπ' αὐτό καί νά κάνουν γλυκά ψωμάκια γιά τίς θυσίες. Ἐδῶ δείχνουν καί ἕνα ἁλώνι πού τό λένε τοῦ Τριπτολέμου καί ἕνα βωμό. Τά ἐντός τοῦ τείχους τοῦ ἱεροῦ τό ὄνειρο μοῦ ἀπαγόρεψε νά τά περιγράψω· εἶναι φανερό πώς ὅσοι δέν ἔχουν μυηθεῖ δέν ἐπιτρέπεται οὔτε νά πληροφοροῦνται γιά ὅ,τι ἐμποδίζονται νά βλέπουν*"[8].

Μέ τήν κατάρρευση τῆς ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καί τήν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ, τά λιγοστά κείμενα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων καί οἱ ἀναφορές τῶν πρώτων Πατέρων τῆς ἐκκλησίας στά Ἐλευσίνια Μυστήρια, ἀναφορές πού ἦταν βασισμένες κυρίως σέ λάθος πληροφόρηση, προκατάληψη καί ἀνάμειξη διαφόρων μυστηριακῶν τελετῶν, ἐπέφεραν πλήρη σύγχυση, ὥστε βαθύ σκοτάδι κάλυψε ὄχι μόνο τή φύση τῶν Μυστηρίων, ἀλλά καί αὐτή

ἀκόμα τήν τοπογραφία τοῦ ἱεροῦ[9].

Κατά τούς βυζαντινούς χρόνους πιθανότατα ἡ Ἐλευσίνα συνέχισε νά χρησιμοποιεῖται ὡς φρούριο[10], ὅπως ἐπίσης καί κατά τή διάρκεια τῆς παρουσίας τῶν Φράγκων στήν Ἀττική. Στήν τελευταία αὐτή περίοδο ἀνάγονται τά λείψανα ἑνός πύργου πού χτίστηκε πάνω στά θεμέλια ἑνός ὀχυροῦ ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς, τό ὁποῖο δέσποζε τῆς περιοχῆς στήν κορυφή ἑνός λόφου, δυτικά τοῦ κυρίως λόφου, ὅπου ἦταν τό ἱερό τῆς Δήμητρας, ἡ πόλη καί ἡ ἀκρόπολή της (εἰκ. 1, 2, πίν.2). Δυστυχῶς ὁ φράγκικος αὐτός πύργος, σημαντικό ἱστορικό καί τοπογραφικό σημεῖο τῆς περιοχῆς, ἔχει ἀπό τό 1953 ἐξαφανιστεῖ μαζί μέ τό λόφο ὅπου ἦταν χτισμένος, συνεπείᾳ τῶν δραστηριοτήτων τοῦ ἐργοστασίου τσιμέντου ΤΙΤΑΝ, τό ὁποῖο ἐξακολουθεῖ νά λειτουργεῖ ἀκόμα καί σήμερα σέ ἐλάχιστη ἀπόσταση ἀπό τό ἐλευσινιακό ἱερό[11].

Ἡ ἐρήμωση τῆς πόλης τῆς Ἐλευσίνας καί τοῦ Θριασίου πεδίου εἶναι ἄγνωστο πότε ἀκριβῶς συντελέσθη, ἐφόσον ὑπάρχει πλήρης ἔλλειψη ἱστορικῶν μαρτυριῶν ἀπό τόν 6ο ἕως τόν 13ο αἰ. Ἀπό τά λείψανα μεγάλης παλαιοχριστιανικῆς βασιλικῆς, διαστ. 16.00Χ25.00 μ., πού ἐντοπίστηκαν κάτω ἀπό τό ναΰδριο τοῦ Ἁγίου Ζαχαρία δίπλα στήν Ἱερά Ὁδό (εἰκ. 2), ἑκατό περίπου μέτρα ἀνατολικά τῆς εἰσόδου στό ἐλευσινιακό ἱερό, συμπεραίνεται ὅτι κατά τόν 5ο αἰ., σύμφωνα μέ τή χρονολόγηση κτίσεως τῆς βασιλικῆς[12], ὁ πληθυσμός τῆς περιοχῆς διατηροῦνταν ἀκμαῖος. Στούς αἰῶνες ὅμως πού ἀκολούθησαν, ἡ Ἐλευσίνα φαίνεται ὅτι εἶχε τήν τύχη τῶν ὑπόλοιπων πόλεων τῆς Ἀττικῆς καί μάλιστα τῶν παραλίων, ὁ πληθυσμός τῶν ὁποίων ἤδη ἀπό τόν ὄψιμο 6ο αἰ. εἶχε ἀρχίσει νά μειώνεται, ἐξαιτίας ἐπιδημιῶν καί τῆς συνεχοῦς ἀπειλῆς τῶν ἀράβων πειρατῶν πού λυμαίνονταν τό Αἰγαῖο.

Ἡ ἐγκατάλειψη τῆς Ἐλευσίνας ἀπό τούς κατοίκους της πιθανότατα συντελέστηκε γύρω στά τέλη τοῦ 9ου αἰ., περίοδο κατά τήν ὁποία ἔγινε ἡ καταστρεπτικότερη ἐπιδρομή Σαρακηνῶν στίς ἀκτές τῆς δυτικῆς Πελοποννήσου καί στά νησιά τοῦ Σαρωνικοῦ, καί ἔμεινε σχετικῶς ἔρημη τουλάχιστον μέχρι τίς ἀρχές τοῦ 13ου αἰ.[13]. Ἡ μετέπειτα ἐγκατάσταση στό ἔρημο Θριάσιο ἀλβανῶν ἐποίκων εἶναι δύσκολο νά προσδιοριστεῖ χρονικά μέ ἀκρίβεια. Στή δυτική Ἀττική ἡ παρουσία τῶν Ἀλβανῶν πιστοποιεῖται γιά πρώτη φορά στά χρόνια τοῦ Δεσπότη τοῦ Μορέως Μανουήλ Καντακουζηνοῦ, ἐνῶ συστηματικότερος ἐποικισμός Ἀλβανῶν στήν Πελοπόννησο πραγματοποιήθηκε ἐπί Θεοδώρου Α' Παλαιολόγου (1383-1407)[14]. Τότε πιθανῶς ἐγκαταστάθηκαν στή Μεγαρίδα ὁμάδες Ἀλβανῶν τῆς φυλῆς Τόσκιδων[15], οἱ ὁποῖοι ἀναμείχθηκαν μέ τούς ἐναπομείναντες Ἕλληνες κατοίκους καί ἵδρυσαν πυρῆνες νέων οἰκισμῶν ἤ ἐγκαταστάθηκαν σέ παλαιούς[16]. Ἐξαιτίας ὅμως τῆς συνεχιζόμενης ἀπειλῆς τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, ἡ Ἐλευσίνα ἤ Λεψίνα, ὅπως ἐκ παραφθορᾶς εἶχε ὀνομαστεῖ[17], ἐγκαταλείφθηκε ξανά ἀπό τούς νέους της κατοίκους, πού τελικά μετέφεραν τή διαμονή τους στά Κούντουρα[18], χωριό ἀσφαλές πού ἀπέχει ἀπό τήν ἀρχαία πόλη περί τά 15 χιλιόμετρα καί βρίσκεται στό δρόμο πού ὁδηγεῖ στή Θήβα.

Ἡ ἐγκατάλειψη αὐτή τῆς Ἐλευσίνας πρέ-

πει νά ἔγινε πολύ πρίν ἀπό τό 1675, ἐφόσον ὁ J.Spon καί ὁ G. Wheler, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέφθηκαν τό Θριάσιο στίς 5 Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους αὐτοῦ, συνοδευόμενοι ἀπό τόν τότε πρόξενο τῆς Ἀγγλίας στήν Ἀθήνα Jean Giraud, βρῆκαν τήν περιοχή ἔρημη ἀπό κατοίκους καί τά σπίτια τοῦ χωριοῦ ἐρειπωμένα[19]. Ἡ ἀναφορά τῶν Spon καί Wheler σχετικά μέ τήν κατάσταση στήν ὁποία βρῆκαν τό ἐλευσινιακό ἱερό, ἀποτελεῖ τήν πρώτη ἀπό μία σειρά νεότερων περιγραφῶν ἀπό περιηγητές πού ἐπισκέφτηκαν τήν Ἐλευσίνα. Αὐτές οἱ περιγραφές ἀποτελοῦν τίς μοναδικές σύγχρονες μαρτυρίες σχετικά μέ τά ἐρείπια καί τήν τοπογραφία τοῦ ἀρχαίου ἱεροῦ[20].

Ἡ πρώτη ἐπιστημονική ἔρευνα στό ἱερό τῆς Δήμητρας ἔγινε τό 1812, ὅταν ἡ Ἑταιρεία τῶν Dilettanti, ὑπό τήν καθοδήγηση τοῦ Sir William Gell καί τούς ἀρχιτέκτονες John Peter Gandy καί Francis Redford, ἀφοῦ ζήτησε καί ἔλαβε ἄδεια ἀπό τό Σουλτάνο, διεξήγαγε ἀνασκαφές στό χῶρο. Τότε καθαρίστηκαν καί μελετήθηκαν γιά πρώτη φορά τά Μικρά καί τά Μεγάλα Προπύλαια, ὅπως καί ὁ ναός τῆς Προπυλαίας Ἀρτέμιδος. Ἐπίσης ἐντοπίστηκε ὁ ναός τῆς Δήμητρας καί τῆς Κόρης, τό Τελεστήριο, παρά τό γεγονός ὅτι ἡ μορφή πού τοῦ ἀπέδωσαν ἀποδείχτηκε ἐσφαλμένη[21] (εἰκ. 3).

Τό 1860, ὁ F. Lenormant ἐπιχείρησε νά ἀνασκάψει τό χῶρο γύρω ἀπό τά Μεγάλα Προπύλαια, ἀλλά λόγω ἐλλείψεως χρημάτων, σχεδόν ἀμέσως ἀναγκάστηκε νά διακόψει τίς προσπάθειές του αὐτές[22].

Ἔφτασε ἔτσι ἡ ἐποχή πού τό ἱερό τῆς Ἐλευσίνας ἔμελλε νά ἀνασκαφεῖ ἐξ ὁλοκλήρου καί νά ἀποκαλυφθεῖ τουλάχιστον τό ἕνα σκέλος τοῦ μυστικοῦ πού ἔκρυβε, αὐτό δηλαδή πού ἀφοροῦσε τήν ἀρχιτεκτονική καί τήν τοπογραφία τοῦ χώρου. Μέ τή φροντίδα τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας πρίν ἑκατό περίπου χρόνια, τό 1882, ὁ Δημήτριος Φίλιος, μετά τήν ἀπαλλοτρίωση τῶν νεότερων κτισμάτων τοῦ χωριοῦ τῆς Ἐλευσίνας καί τήν ἀπελευθέρωση τοῦ χώρου, ἄρχισε τήν ἔρευνα στό Τελεστήριο, τό ὁποῖο ἀποκάλυψε πλήρως. Στίς ἔρευνές του αὐτές εἶχε συνεργάτη τόν Wilhelm Dorpfeld, στόν ὁποῖο ὀφείλουμε τά πρῶτα τοπογραφικά σχέδια τοῦ ἱεροῦ. Μέ τίς ἐτήσιες ἀναφορές του ὁ Φίλιος, μέχρι τό 1890, ἔδωσε μιά ἐντυπωσιακή περιγραφή τοῦ εὐρύτερου χώρου πού γιά πρώτη φορά, ἔστω καί σέ ἐρείπια, γινόταν γνωστός στούς ἀμύητους[23] (βλ. τόν πίνακα στή σ. ιη).

Τήν προσπάθεια τοῦ Φίλιου συνέχισε ὁ καθηγητής Ἀνδρέας Σκιάς, ἀπό τό 1894 ἕως τό 1907, ὁ ὁποῖος ἔσκαψε κυρίως τήν αὐλή τοῦ Τελεστηρίου καί στή νότια πλευρά τοῦ ἱεροῦ[24].

Τό 1917 ἀνέλαβε τή διεύθυνση τῶν ἀνασκαφῶν ὁ Κωνσταντῖνος Κουρουνιώτης, ὁ ὁποῖος συνέχισε μέ μικρές τοπικές ἀνασκαφές μέχρι τό 1930. Ἀπό τό 1930, μέ τήν οἰκονομική βοήθεια τοῦ Ἱδρύματος Rockefeller, μπόρεσε νά πραγματοποιήσει μεγάλης κλίμακας ἀνασκαφές καί νά ἀποκαλύψει ἔτσι ὅλο σχεδόν τό χῶρο πού κατελάμβανε τό ἱερό. Στίς ἔρευνές του αὐτές εἶχε συνεργάτες ἀρχικά τόν Ἀναστάσιο Ὀρλάνδο καί στή συνέχεια τόν ἀρχαιολόγο Γεώργιο Μυλωνᾶ καί τόν ἀρχιτέκτονα Ἰωάννη Τραυλό. Ἐπίσης συνεργάστηκαν ὁ Ἔφορος Ἀρχαιοτήτων Ἰωάννης Θρεψιάδης καί γιά ἕνα σύντομο

χρονικό διάστημα ὁ καθηγητής Ἀρχαιολογίας Γεώργιος Μπακαλάκης[25]. Μέ τίς νέες ἔρευνες ἔγινε δυνατό νά ἀνασκευαστοῦν πολλά σημεῖα τοῦ κατά τά ἄλλα μνημειώδους βιβλίου τοῦ F. Noack[26] καί νά δοθεῖ τέλος σέ ἐσφαλμένες ἑρμηνεῖες σέ ὅ,τι ἀφορᾶ τή μορφή τῶν ναῶν καί τήν τοπογραφία τοῦ ἱεροῦ.

Μετά τό θάνατο τοῦ Κουρουνιώτη, οἱ ἐργασίες συνεχίστηκαν μέ τήν συνεργασία τοῦ Τραυλοῦ καί τοῦ Μυλωνᾶ. Κατά τή διάρκεια τῆς τελευταίας αὐτῆς ἀνασκαφικῆς περιόδου, πού συνεχίστηκε μέχρι τό 1985 μέ μικρές τοπικές ἔρευνες, νέα στοιχεῖα ἦρθαν στό φῶς, ὥστε νά γνωρίσουμε μέ μεγάλη ἀκρίβεια πολλές πτυχές τῆς ἱστορίας τοῦ ἱεροῦ καί τῆς ἐξέλιξής του[27].

Σημειώσεις

1. MYLONAS, *Eleusis* 32-34· TRAVLOS, *Topography of Eleusis* 138.

2. Γιά τήν πλήρη συλλογή τῶν στοιχείων σχετικά μέ τούς προϊστορικούς αὐτούς πολέμους, βλ. MYLONAS, ὅ.π. 24-29.

3. MYLONAS, ὅ.π. 3 σημ. 1-2. Ἐπίσης βλ. K. KERENYI, *Die Mysterien von Eleusis* (Zurich 1962) 39-59· N.J.RICHARDSON, *The Homeric Hymn to Demeter* (Oxford 1974) 5-12· Δ. ΓΟΥΔΗ, *Τά μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος* (Ἀθῆναι 1990)[2] 15 σημ. 2.

4. Ἡ ἀφήγηση τοῦ μύθου πού ἀκολουθεῖ, βασίζεται στήν ἐλεύθερη ἀγγλική μετάφραση τοῦ Γ. Μυλωνᾶ στό βιβλίο του *Eleusis* 4-7. Γιά τήν πλήρη ἀνάπτυξη τοῦ μύθου στό αὐθεντικό κείμενο, βλ. T. ALLEN, W. HALLIDAY, E. SIKES, *The Homeric Hymns* (Oxford 1936)[2]· N.J. RICHARDSON, ὅ.π. 95 κέ.

5. *ἀλλ' ἄγε μοι νηόν τε μέγαν καί βωμόν ὑπ' αὐτῷ τευχόντων πᾶς δῆμος ὑπαί πόλιν αἰπύ τε τεῖχος Καλλιχόρου καθύπερθεν ἐπί προὔχοντι κολωνῷ ὄργια δ' αὐτή ἐγών ὑποθήσομαι ὡς ἄν ἔπειτα εὐαγέως ἔρδοντες ἐμόν νόον ἱλάσκοισθε.* (T. ALLEN, W. HALLIDAY, E. SIKES, ὅ.π. στ. 270-274). Γιά τόν τρόπο φύλαξης τῶν ἐντολῶν τῆς θεᾶς καί τήν τελετουργική τους ἀνάγνωση, βλ. σχετ. Δ. ΖΙΡΩ, Τό "Πέτρωμα", Συμβολή στό τελετουργικό τῶν Ἐλευσινίων Μυστηρίων, *ΕΔΑΕ* 13, 1990, 134, κέ.

6. *μέγα γάρ τι θεῶν σέβας ἰσχάνει αὐδήν* (*The Homeric Hymns*, στ. 479). Γιά τήν ἑρμηνεία τῶν μυστηρίων καί τό χαρακτῆρα πού τούς ἀποδίδει σήμερα ἡ ἔρευνα, βλ. Β. ΛΑ-ΜΠΡΙΝΟΥΔΑΚΗ, *Μπροτραφής* (Ἀθῆναι 1971) 124-144. Ἐπίσης N.J. RICHARDSON, ὅ.π. 12 κέ.

7. MYLONAS, ὅ.π. 7 σημ. 3, ὅπου καί ἡ σχετική βιβλιογραφία.

8. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ, *Παυσανίας*, Ἀττικά 476-478 καί 568-569, I, 38, 6.

9. Σχετικά μέ τίς ἀναφορές αὐτές τῶν πρώτων χριστιανῶν Πατέρων, βλ. τήν ἐνδιαφέρουσα ἀνάλυση τοῦ Γ. ΜΥΛΩΝΑ, ὅ.π. Appendix 287-316.

10. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗΣ, *Ἐλευσίς-Ὁδηγός* 16 καί Δ. ΦΙΛΙΟΣ, Ἀνασκαφαί Ἐλευσῖνος, *ΠΑΕ* 1886, 51 καί 1887, 56.Σ

11. Ι.ΤΡΑΥΛΟΣ, Ἐλευσίς, Ἀνασκαφαί 1950-1960, Τό ἑλληνιστικόν φρούριον καί τό ἀνευρεθέν ἱερόν τοῦ Πανός ἐπί τοῦ λατομηθέντος δυτικοῦ λόφου, *ΑΔ* 16, 1960, 52-55 πίν. 40-43.

12. Τή βασιλική ἀνέσκαψε ὁ Κ. Κουρουνιώτης καί δημοσίευσε ὁ Γ. Α. Σωτηρίου. Βλ. σχετ. Γ.ΣΩΤΗΡΙΟΥ, Αἱ παλαιοχριστιανικαί βασιλικαί τῆς Ἑλλάδος, *ΑΕ* 1929, 183, 184· Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ, Βυζαντινά καί Μεσαιωνικά μνημεῖα τῆς Ἀττικῆς, *ΑΔ* 25, 1970, Χρον., 145· TRAVLOS, *Attika* 169 εικ. 213.

13. Ἡ καταστροφική αὐτή ἐπιδρομή σαρακηνῶν πειρατῶν τοποθετεῖται τό 896 ἤ κατ' ἄλλους τό 881. Βλ. σχετ. Δ. ΚΑΜΠΟΥ-ΡΟΓΛΟΥ, *Ἡ ἅλωσις τῶν Ἀθηνῶν ὑπό τῶν Σαρακηνῶν* (Ἀθῆναι 1935) 120, 133· Β. ΣΦΥΡΟΕΡΑ, *Ἱστορία τῆς Ἐλευσίνας ἀπό τήν Βυζαντινή περίοδο μέχρι σήμερα* (Ἐλευσίνα 1985) 15 σημ. ΙΙ. Ἔκτοτε ἡ Ἐλευσίνα πιθανότατα παρέμεινε ἀκατοίκητη καί οἱ κάτοικοί της ἀναζήτησαν καταφύγιο στίς γειτονικές πόλεις, τήν

Κόρινθο ἤ τήν Ἀθήνα. Στίς ἀρχές τοῦ 13ου αἰ., ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μιχαήλ Χωνιάτης σέ ἐπιστολή του ἀναφέρει τήν Ἐλευσίνα ὡς *ἀπόρρητον καί σιωπῆς βαθείας μεστήν*, ἐξαιτίας τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν (ΜΙΧΑΗΛ ΑΚΟΜΙΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΧΩΝΙΑΤΟΥ, *Τά σωζόμενα* Β (ἔκδ. Σπ. Λάμπρου) (Ἀθῆναι 1880) 27 στ. 4-10.

14. ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΣ, Ἡ ὀνοματολογία τῆς Ἀττικῆς καί ἡ εἰς τήν χώραν ἐποίκησις τῶν Ἀλβανῶν, *ΕΦΣΠ* Ι (Ἀθῆναι 1896) 156-192, ἰδίως 177· Β. ΣΦΥΡΟΕΡΑ, ὅ.π. 18.

15. ΦΙΛΙΟΣ, *Ἐλευσίς* 15.

16. Ἡ ἀνάμειξη τῶν ἀλβανῶν ἐποίκων μέ τούς αὐτόχθονες κατοίκους τοῦ Θριασίου καί τῆς Μεγαρίδας πιστοποιεῖται ἀπό τή διατήρηση τῶν ἀρχαίων τοπωνυμίων στήν περιοχή αὐτή, ἀπόδειξη ὅτι οὐδέποτε εἶχε ἐντελῶς ἐρημωθεῖ. Θά σημειώσουμε ὅτι ἰδιαίτερα στήν Ἀττική τά ἀρχαῖα τοπωνύμια διατηρήθηκαν σέ πολύ μεγάλο ἀριθμό, πού μάλιστα ὑπερβαίνει αὐτόν τῆς ὑπόλοιπης Ἑλλάδας. Βλ. σχετ. Φ. ΓΡΗΓΟΡΟΒΙΟΥ, *Ἱστορία τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν* κατά τούς μέσους αἰῶνας Α, μετάφρ. Σπ. Λάμπρου (Ἀθῆναι 1904) 187 κέ.

17. Παραφθορά τοῦ ὀνόματος τῆς Ἐλευσίνας μαρτυρεῖται ἤδη ἀπό τούς χρόνους τῆς πρώτης Φραγκοκρατίας στήν Ἀθήνα. Τό 1315 ὁ Ἰταλός προσκυνητής Niccolo da Martoni, ἀπό τήν Κάπουα, διερχόμενος ἀπό τό Θριάσιο ἀναφέρει: "Circa horam vespertinam longe XV milearia ab Athenis, invenimus quoddam castrum quod dicitur Lippisinox". Φυσικά ἐδῶ πρόκειται γιά τήν ἀκουστική γραφή τῆς γενικῆς τοῦ ὀνόματος Ἐλευσίς- Ἐλευσῖνος, ἤτοι Lippisinox. Βλ. σχετ. W.JUDEICH, Athen im Jahre 1395 nach der Beschreibung des Niccolo da Martoni, *AM* XXII, 1897, 430-431. Κατά ἀνάλογο τρόπο ὑπῆρξε παραφθορά ἀπό τούς Φράγκους τοῦ ὀνόματος τῶν Ἀθηνῶν σέ "Setines" (εἰς Ἀθήνας) ἤ τῶν Θηβῶν σέ "Esti-ves" (εἰς Θήβας). Βλ. σχετ. B.BANDOLPH, *The Present State of Morea, Description of the City of Athens* (London 1975) 187 καί 244-245 σημ. 110. Γιά τή μαρτυρία τῆς παραφθορᾶς τοῦ ὀνόματος τῆς Ἐλευσίνας σέ Λεψίνα (Lepsina) στό 17ο αἰ., βλ. J.SPON, *Voyage d' Italie, de Dalmatie, de Grece et du Levant* II (Lyon 1678) 279.

18. ΦΙΛΙΟΣ, ὅ.π. 15.

19. J.SPON, *Voyage d' Italie, de Dalmatie, de Grece et du Levant* II (A la Haye 1724) 163, 166· G. WHELER, *A Journey into Greece in Company of Dr. Spon* (London 1682) 428-429.

20. Γιά τίς ἀναφορές τῶν περιηγητῶν, βλ. σχετ. MYLONAS, *Eleusis* 9 κέ., γιά τή γενικότερη κατάσταση τοῦ Θριασίου, βλ. Β.ΣΦΥΡΟΕΡΑ, ὅ.π. 20 κέ.

21. DILETTANTI, *Attica* κεφ. Ι, πίν. 3.

22. Ἐξέδωσε ὅμως δύο πολύ ἐνδιαφέροντα βιβλία. Τό πρῶτο, *Recherches archeologiques a Eleusis, executees dans le cours de l' annee 1860, Recueil des inscriptions* (Pariw 1862) καί τό δεύτερο, *Monographie de la voie sacree eleusinienne, ses monuments et ses souvenirs* (Paris 1864).

23. *ΠΑΕ* 1882-1893. Ἐπίσης τοῦ ἴδιου, *Ἐλευσίς*.

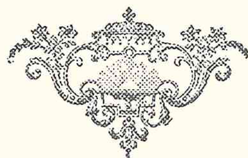
24. Α.ΣΚΙΑΣ, ἐτήσιες ἀναφορές στά *ΠΑΕ* ἀπό τό 1894 ἕως τό 1916.

25. Γιά τό χρονικό τῶν ἀνασκαφῶν ἕως τό 1961, βλ. Ι. ΤΡΑΥΛΟΣ, Μελέτη πρός ἀνάδειξιν τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τῆς Ἐλευσῖνος, *ΑΔ* 17, 1961-1962, Χρον., 44-46.

26. F. NOACK, *Eleusis, die Baugeschichtliche Entwicklung des Heiligtumes* (Berlin und Leipzig 1927).

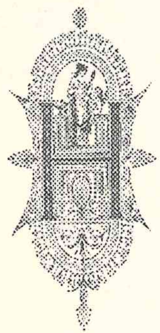
27. Οἱ ἐτήσιες ἀναφορές τῶν Κουρουνιώτη, Τραυλοῦ καί Μυλωνᾶ δημοσιεύτηκαν στά *ΠΑΕ* καί τό *ΑΔ*. Ἄλλες αὐτοτελεῖς μελέτες σχετικά μέ τήν τοπογραφία τοῦ ἱεροῦ καί τήν ἀρχιτεκτονική τῶν μνημείων του, δημοσιεύτηκαν στόν τόμο *Ἐλευσινιακά*, στό *ΑΔ*, τήν *ΑΕ*, τήν *Hesperia*, τό *ASAtene* κ.λ.π. Λόγω τοῦ πλήθους τῶν μελετῶν αὐτῶν, δέν κρίνεται σκόπιμο νά παραθέσουμε ἐδῶ πλήρη κατάλογο. Στή συνέχεια, ὅμως, θά ἔχουμε τήν εὐκαιρία νά ἀναφερθοῦμε σέ μεγάλο ἀριθμό δημοσιεύσεων πού εἶναι χρήσιμες γιά τή μελέτη μας.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΡΙΘ. 120.
Η ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

ΣΠΥΡΟΔΗΜΟΥ Γ. ΑΝΕΜΟΓΙΑΝΝΗ - ΣΙΝΑΝΙΔΗ
Διδάκτωρ Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΜΙΑ ΚΡΥΦΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΗΣ ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΟΛΥΜΠΙΩΝ ΘΕΩΝ

γέννησις τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν εἶναι θέμα, ὄχι ἁπλῶς ἴσως ἀπροσπέλαστον, ἀλλά ὁπωσδήποτε ἄρρητον. Καταχωρίζεται μέ ὅλη τήν σοβαρότητά του εἰς τά ἀπεριήγητα καί ἀπόρρητα τῆς θειοτάτης Μυστηριακῆς Ἐπιστήμης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἄλλωστε, ὁ ἐκ μέρους τοῦ μεγίστου τῶν θεολόγων Ὀρφέως συγκαλυπτικός χειρισμός τοῦ ἐν «ἀπείροις δινεύμασιν» χωροῦντος θειοτάτου καί ἀντικειμενικῶς ὑπαρκτοῦ τούτου τῆς φύσεως δρωμένου εἶναι χαρακτηριστικός τῆς ἀκραίας μέν ἀλλά καί σοφῆς λεπτότητος, μέ τήν ὁποίαν ὁ θειότατος Ὀρφεύς εἶχε τότε ἀντιμετωπίσει τοσοῦτον **μέγιστον καί ἱερώτατον τῆς Φύσεως δρώμενον**.

Καί ἐμεῖς οἱ σύγχρονοι, μετά δέους θεώμενοι τούς «παλαιοτέρους ἡμῶν, καί ἐγγυτέρω θεῶν οἰκοῦντας», ταύτην τήν θειοτάτην τῷ ὄντι «φήμην, τήν ὡς ἐκ τοῦ Ὀρφέως παράδοσιν, τρυφερῶς εἰς τάς ψυχάς μας τήν τεθησαυρισμένην σεβόμενοι, στερρῶς καί ἀκλονήτως ἀνά τάς χιλιετίας παραμένομεν τῶν ἱερωτάτων τούτων καί παλαιοτάτων θεσμίων ἐχόμενοι».

Ὁδηγός τῆς ἐρευνητικῆς αὐτῆς περιηγήσεως ἀκλονήτως παραμένει **ἡ ἀλληλοδιάδοχος σειρά τῶν συνειδητοποιήσεων ἐπί τῶν λειτουργιῶν τῆς δομῆς τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου.**

Πολύπλοκοι αἱ λειτουργίαι αὐταί χωροῦν ἀτερμόνως εἰς τά συνειδησιακῶς ἄπειρα βάθη τῆς Νυκτός, δηλαδή, εἰς τά ἀπρόσιτα ἐκεῖνα βένθεα τῆς ἀγνώστου παρ᾽ ἀνθρώποις ἀπείρου τῇ ἐκτάσει πλευρᾶς ταύτης τοῦ Φυσικοῦ Νόμου.

Τό ἄπειρον τῆς ἐκτάσεως τῶν λειτουργιῶν τούτων προσδιορίζει ἀντικειμενικῶς τό ἀτέρμον ἀντίστοιχον τῆς ἀπείρου ἐξελίξεως τῶν προσωπικῶν θείων Ὄντων.

Ἤδη, τό ἐπίθετον **Ὀλύμπιοι**,- τό ὁποῖον προσδιορίζει μέν ἀλλά καί διαχωρίζει Θεούς Δώδεκα ἐκ τοῦ ἀντικειμενικῶς καί κατ᾽ Ὀρθόν Λόγον ὑπάρχοντος μεγάλου ἀριθμοῦ θεῶν-, ἀποτελεῖ διαχωριστικόν προσδιορισμόν μεταξύ τῶν οὐχί Ὀλυμπίων θείων ἐλευθέρων προσωπικῶν Ὄντων.

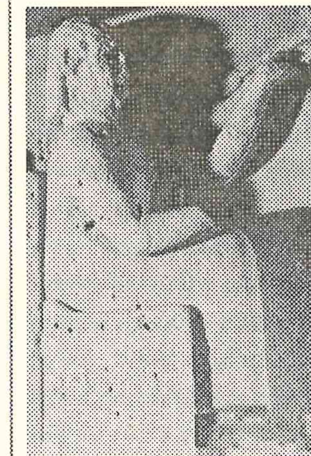
Ἄρα, **οἱ Δώδεκα Ὀλύμπιοι Θεοί**, διαφοροποιούμενοι, -διά τοῦ γραμματικῶς ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ «Ὀλύμπιοι»-, ἀπό τούς ΗΔΗ ὑπάρχοντας ἀπειροπληθεῖς ἄλλους οὐχί Ὀλυμπίους θεούς-, εἶναι Θεοί Μέγιστοι, οἱ Ὁποῖοι λαμβάνουν ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΣ τόν προσδιορισμόν «Ὀλύμπιοι».

Τοῦτο σημαίνει ὅτι **τά Μέγιστα Δώδεκα Θεῖα Μεγέθη, τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν προέρχονται ἐξελικτικῶς ἐκ τῶν ΗΔΗ ἐκθεωθέντων ὑλικῶν ψυχικῶν ἀτόμων.**

Ὡς πρώτη βαθμίς τῆς ἀπείρου ἐκτάσεως τῶν ὁλονέν καί περισσότερον ἐξελισσομένων, πολυπλόκων λειτουργιῶν τῶν ἐν καταστάσει πλέον ἐκθεώσεως χωρούντων ὑλικῶν ψυχικῶν ἀτόμων τῶν θεῶν προσδιορίζεται ἐκείνη τοῦ ἀρχικῶς ἐκθεωθέντος ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου.

Ἡ παροῦσα ἀσφαλῶς ἀτελεστάτη, πλήρης ὅμως ἀπείρου σεβασμοῦ, προσέγγισις τῶν ἀντικειμενικῶν ἐκθεωτικῶν συγκεκριμένων δρωμένων τῆς Φύσεως, ἀφορᾷ εἰς τήν **ἐξελικτικήν,- εἰς ἀνώτερον ἐπίπεδον-, ἔξοδον ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ, ἤδη, θείων ὑλικῶν ψυχικῶν ἀτόμων τοῦ θείου κόσμου.** Τά ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ θεῖα ταῦτα Ὄντα, τῇ θείᾳ ἐπιλογῇ τῆς τε Ἀνάγκης, ὡς καί Αὐτῶν τούτων τῶν Μεγίστων Θείων Μεγεθῶν τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν χωροῦν εἰς νέαν ἐξελικτικήν κατάστασιν, ἤτοι εἰς ὑπέρβασιν τοῦ θείου ὁρίζοντος τῶν πρωτο-εκθεωθέντων ὑλικῶν ψυχικῶν ἀτόμων. Ἀναγνωρίζεται βαθμός κυμαινόμενος ἐπί τῆς ἀντικειμενικῆς φυσικῆς οὐσιαστικῆς πραγματικότητος τῶν ὑλικῶν ψυχικῶν ἀτόμων. **Ὁ βαθμός αὐτός συνειδητότητος τελεῖ ἐν συναρτήσει τῶν ἐπιτυγχανομένων ἀλλεπαλλήλων ἀντιστοίχων συνειδητοποιήσεων ἐπί τῶν ἐν ἐξελίξει βαινουσῶν ἰδιοτήτων τῶν ἐν ἁρμονικῇ συζεύξει συνεργαζομένων ΔΥΟ κατ᾽ Ὀρφέα ΥΛΙΚΩΝ, -ὡς καί τό ὄνομα αὐτῶν ἄλλωστε σαφῶς προσδιορίζει-, κοσμογονικῶν οὐσιῶν «Γῆς» καί «Ὕδατος». Αἱ δύο ὑλικαί αὐταί κοσμογονικαί οὐσίαι ἐξελικτικῶς καταλήγουν εἰς συγκρότησιν τοῦ- ἐν συμβολικῇ ἀσφαλείᾳ- ὡς «ψυχή τοῦ κόσμου», κατά τό 35Α τοῦ πλατωνικοῦ «Τιμαίου», ἀποδιδομένου ἐκεῖ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου.**

Τοῦτο, ὡς ὑλικόν μέγεθος- καί μόνον ἄλλωστε ἐπί τέτοιου μεγέθους νοεῖται ὡς λειτουργοῦσα ἡ ἐξέλιξις- ὁδεῦον ἐν ἀπειρεσίοις δινεύμασιν τοῦ χρόνου, ἐξελικτικῶς παραλαμβάνεται ἀπό τήν λειτουργίαν τοῦ ἀπροσώπου Φυσικοῦ Νόμου καί κάποτε- Φυσικῷ Δικαιώματι- **εἰσάγεται ἐντός ὀρθῶς καί κανονικῶς συγκεκροτημένων θείων Μυστηριακῶν Θεσμοθεσιῶν.** Εἰς αὐτάς τάς Θεσμοθεσίας, τό ὑλικόν ψυχικόν ἄτομον διά μέσου σειρᾶς ὅλης παλιγγενεσιῶν φοιτᾷ, τοῦ ρήματος τούτου περιγράφοντος, κατά μοναδικόν τρόπον, τήν εἰς τά Μυστήρια, ἀρκούντως κατά περίπτωσιν, «μακραίωνα» ἐκεῖ παραμονήν τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου. **Ἐντός τῶν ἱερῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος Μυστηριακῶν περιβόλων συνετελεῖτο βραδύτατα ἡ μεταμόρφωσις τοῦ αἰθερικοῦ συνδέσμου (ἄλλως «ΣυνΔετικοῦ Λόγου») ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου καί ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ εἰς ἀνωτέρας ἐξελικτικῆς τάξεως, αἰθερικόν πνευματικόν περιβληματικόν- τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου- φορέα ἤτοι εἰς Πνευματικόν Ὀργανισμόν.**

Γαῖα, ἡ θεά τῆς Γῆς (τμῆμα ἀπό τό δυτικό ἀέτωμα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος στήν Κέρκυρα, 600 π.Χ. Ἀρχαιολογικό Μουσεῖο Κέρκυρας).

Ἡ δημιουργία τοῦ τελευταίου τούτου καθιστᾷ ἀνώφελον ἀλλά καί περιττήν τήν ἐκ νέου περιβολήν τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου δι᾽ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, ἰσχύοντος πλέον τοῦ ἱεροῦ Πυθαγορείου θεσμίου τοῦ τελευταίου στίχου τῶν «Χρυσῶν Ἐπῶν».

Ἤν δ᾽ ἀπολείψας σῶμα ἐς αἰθέρ᾽ ἐλεύθερον ἔλθῃς ἔσεαι ἀθάνατος, θεός ἄμβροτος, οὐκέτι θνητός.

(Ἄν δέ καταλιπών ἐν τῇ γῇ τό σῶμα ἔλθῃς εἰς τόν ἐλεύθερον αἰθέρα, τότε θά εἶσαι ἀθάνατος, θεός ἄφθαρτος, οὐχί δέ πλέον θνητός: ἀπόδοσις Ε. Παντελάκη τῶν Ἐκδόσεων ΠΑΠΥΡΟΣ).

Τό ἐκθεωθέν ὑλικόν ψυχικόν ἄτομον ἐξέρχεται εἰς τόν «ἐλεύθερον αἰθέρα» τοῦ θείου κόσμου τῶν Θεῶν. Οἱ λειτουργοῦντες καί ἐκεῖ δρῶντες θεῖοι Φυσικοί Νόμοι εἶναι ἀπεριήγητοι ἐκ μέρους τῆς συνειδήσεως τῶν θνητῶν. **Ὡς Νύκτα, ὁ θεῖος Ὀρφεύς προσδιορίζει τόσον τό νομικόν καθεστώς τῶν ἐκεῖ διακινουμένων θείων Φυσικῶν Νόμων ὅσον καί τόν ἐκεῖ θεῖον Αἰθέρα- Χῶρον τοῦ θείου κόσμου, ἐντός τοῦ ὁποίου λειτουργοῦν οἱ συνειδησιακῶς ἀπεριήγητοι ἀνώτεροι θεῖοι Φυσικοί Νόμοι.**

Ὑπάρχει, ἄραγε, κάποια ἔνδειξις, ἐκ μέρους βεβαίως τοῦ θείου Ὀρφέως, προσδιορίζουσα **τί συμβαίνει ἐντός τοῦ θείου κόσμου τῶν Θεῶν, ΜΕΤΑ ΑΠΟ τήν ἐκθέωσιν;**

Ἡ ἀπάντησις εἶναι- μετά τοῦ ὀφειλομένου δέους θετική. Ὅμως ἡ θεία αὕτη ἔνδειξις εἶναι ἐξειδικευμένη. Ἰδίως, καθώς διακινεῖται ἄκρως κρυπτικῶς ἐντός τοῦ τί ἀκριβῶς συμβαίνει ΕΙΣ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΝ ΕΝΤΟΣ τῆς δομῆς τοῦ ἐκθεωθέντος ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου.

Πρόκειται διά τήν συγκεκριμένην καί ἄκρως ἐξειδικευμένην περίπτωσιν ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ εἰς θειότατον Ὀλύμπιον Μέγεθος ἑνός ΗΔΗ, δηλαδή, ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΣ ΕΚΘΕΩΘΕΝΤΟΣ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου.

Ἡ συγκεκριμένη μεταμόρφωσις αὐτή παραδίδεται μετά συγκλονιστικῶς ἀπεράντου σεβασμοῦ - καί διά μέσου σχεδόν πόσον ἀδιαπεράστου κρυπτικοῦ καί ἀρρήτου συμβολισμοῦ- ἐκ μέρους τοῦ θείου Ὀρφέως, καθώς μυθολογικῶς περιγράφεται- δι᾽ ἐκτρεπτικοῦ προσωποποιουμένου καί προσωποποιηθέντος τρόπου- ἡ σχέσις «Γῆς» καί «Οὐρανοῦ».

Ἐκτρεπτική εἶναι καί σχεδόν ἀπεριήγητη ἀπό τήν συνείδησιν τῶν θνητῶν, ἡ κρυπτική αὐτή σχέσις, δρῶσα ἐντός τῆς ἐπιτευχθείσης ἀποπροσανατολιστικῆς ἀσφαλείας, τήν ὁποίαν κυριολεκτικῶς ἱδρύει ἡ προσωποποίησις ὡς «Γῆν» καί «Οὐρανόν», μεγεθῶν ἀπροσώπου ὕλης, δομικῶν τοῦ ΕΚΘΕΩΘΕΝΤΟΣ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου.

Ἐδῶ, ἐπί τοῦ σημείου ἀκριβῶς τούτου, διαδίδεται μία τερατωδῶς γραφική παρανόησις ὅσον ἀφορᾷ εἰς τήν φύσιν του συμβόλου *Ὕδωρ* ἐκ μέρους παντελῶς ἀσχέτων τόσον πρός τήν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν Φιλοσοφίαν, ὅσον καί βαθύτατα ξένων πρός τήν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν Μυστηριακήν Παράδοσιν, ὅταν λελανθασμένως ἀποδέχονται τήν ὑποκειμενικωτάτην καί ἀντικειμενικῶς ἀστήρικτην καί σωτηρίαν διά τήν ἄγνοιάν τους θέσιν τοῦ ψυχολόγου JUNG ὡς πρός τό Ὕδωρ- τό κατ᾽ ἐξοχήν σύμβολον τοῦ Αἰθέρος- ὅτι τοῦτο δῆθεν ἐκπροσωπεῖ τό συναίσθημα.

Πράγματι, ἐπιλυτικήν κρυπτικήν κλεῖδα ἡ, κατά τό 35Α τοῦ Πλατωνικοῦ «Τιμαίου», ἀποδιδομένη συμβολικῶς ἀπρόσωπη ὑλική δομή τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου ἐκ τῶν δύο ὑλικῶν ΑΠΡΟΣΩΠΩΝ βεβαίως, κοσμογονικῶν μεγεθῶν, τά ὁποῖα Ὀρφικοπυθαγορείως ὑπό τοῦ Πλάτωνος προσδιορίζονται, ὡς, ἀφ᾽ ἑνός μέν ***«ἕτερον»***- συμβολίζοντος τόν ΑΠΡΟΣΩΠΟΝ Ὀρφικόν ὑλικόν κοσμογονικόν παράγοντα **«Γῆν»** καί ἀφ᾽ ἑτέρου δέ ὡς ***«ταὐτόν»***- συμβολίζοντος τόν ἐπίσης ΑΠΡΟΣΩΠΟΝ Ὀρφικόν ὑλικόν κοσμογονικόν παράγοντα **«Ὕδωρ»**, τόν ἐξελισσόμενον ΟΡΦΙΚΩΣ εἰς Αἰθέρα, τοῦ δέ Αἰθέρος ἐξελισσομένου εἰς **«Οὐρανόν»**.

Διά ποῖον ὅμως λόγον, τά ἀνωτέρω, ἄραγε, ἀποτελοῦν ἐπιλυτικήν κρυπτικήν κλεῖδα διά τήν μετά ἀπείρου σεβασμοῦ προσέγγισιν τῆς πράγματι ἐξαιρετικῆς μεταμορφώσεως εἰς θειότατον Μέγιστον Ὀλύμπιον Μέγεθος ἑνός ΗΔΗ- ἐκ τῶν ΠΡΟΤΕΡΩΝ- ἐκθεωθέντος ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου, ναίοντος, ὡς ΗΔΗ θεῖον προσωπικόν Ὄν, ἐντός τοῦ θείου Αἰθέρος;

Μόνον, ὅταν ἐρευνά τις δύναται νά ἀκολουθήσῃ μετά σεβασμοῦ τά θεῖα Ὀρφικά Μυστηριακά θεσμικά «ἴχνια», τότε καί μόνον τότε στοιχειοθετεῖται ἐλπίς, κάποιας ἀποκωδικοποιήσεως τοῦ οἱουδήποτε Μυστηριακοῦ Ὀρφικοῦ συμβολισμοῦ.

Ἡ οἰακοδρόμησις ὅμως τότε ἀπαιτεῖ τήν στιβαράν ἰσχύν σεβασμοῦ πρός πᾶσαν κατεύθυνσιν. Τί παραδίδει ὅμως ὁ μέγιστος θεολόγος ὅλων τῶν λαῶν θεῖος Ὀρφεύς;

Παραδίδει ὅτι ΕΝΤΟΣ τῆς προδημιουργικῆς Ἀρρήτου Ἀρχῆς, ἐπενεργείᾳ τῆς Ἀνάγκης συνεχῶς ἀπεκκρίνονται, ἐκ τῆς δυνάμει ἀνεκδηλώτου καταστάσεως, αἱ δύο ἐν ἐνεργείᾳ ΥΛΙΚΑΙ (ὡς ἄλλωστε καί τό ὄνομά τους προσδιορίζει) κοσμογονικαί οὐσίαι «Γῆ» καί «Ὕδωρ» (Πρότασις [Α]). Συννόμως πρός τά ἀνωτέρω, ὁ θεῖος Ὀρφεύς ΟΥΔΟΛΩΣ καί ΟΥΔΑΜΟΥ ἀποδέχεται ὕπαρξιν Προσωπικοῦ Πνευματικοῦ Δημιουργικοῦ αἰτίου, καθώς, δημιουργικόν αἴτιον, κατ᾽ Ἐκεῖνον, τόν θειότατον καί μέγιστον θεολόγον τῶν Ἑλλήνων Ὀρφέα, εἶναι ΜΟΝΟΝ ὁ ἀπρόσωπος ὑλικῆς φύσεως (: «Ὕδωρ»- «Αἰθήρ») Αἰθήρ.

Τό θειότατον ὅμως τοῦτο τῶν Ἑλλήνων κοσμογονικόν σχῆμα προβάλλει ἀνεξάρτητη ἀλλήλων τήν προέλευσιν τῶν δύο ΥΛΙΚΩΝ («Γῆ» καί «Ὕδωρ») κοσμογονικῶν οὐσιῶν, ὡς τούτων προερχομένων ἐκ τῶν ἔνδον τῆς Ἀρρήτου Ἀρχῆς. (Πρότασις [Β]).

Ἐδῶ ὅμως παρουσιάζεται ἡ σοβαρώτατον λόγον ἐμφανίσεως ἔχουσα **μυθολογική γέννησις τοῦ «Οὐρανοῦ» ἐκ μέρους τῆς «Γῆς».**

Ἡ γέννησις αὐτή ἀποτελεῖ τήν γενικῶς ἀποδεκτή ὡς ἐναρκτήριον εἰσαγωγικήν θέσιν τῆς Ἱερᾶς Μυθολογίας τῶν Ἑλλήνων.

Αὐτή ἀκριβῶς ἡ ἐκκινητική τῆς Ἱερᾶς Μυθολογίας τῶν Ἑλλήνων πρότασις: *ἡ Γῆ ἐγέννησεν τόν Οὐρανόν* ἀποτελεῖ ἀντικείμενον τῆς παρούσης βραχυτάτης ἐρεύνης.

Ἀπήχησις τῆς ὑπάτης αὐτῆς θεολογικῆς προτάσεως εἶναι ἐναποτεθειμένη εἰς τήν «Θεογονίαν» τοῦ Ἡσιόδου (στ. 126): *«Γαῖα δέ τοι πρῶτον μέν ἐγείνατο ἶσον ἑωυτῇ / Οὐρανόν ἀστερόενθ᾽, ἵνα μιν περί πάντα καλύπτοι»* (Πρότασις [Γ]).

Μία ἄλλη ἀρχαία τεκμηρίωσις, ὡς πρός τήν εἰσαγωγικήν φύσιν τῶν εἰς τόν στίχον 126 τῆς «Θεογονίας» τοῦ Ἡσιόδου ἀναφερομένων προέρχεται ἀπό τόν Πρόκλον (Εἰς Πλατ. Τίμ. Ι 170 ,15 κ.έ.) *«προσεχέστερόν*

ἐστι λέγειν ὅτι... ἡ Ὀρφέως εἶχε παράδοσις... δι' οὗ τήν Οὐρανοῦ πρώτην καί Γῆς ἐξυμνεῖ βασιλείαν, συνηθεστέρα τοῦ Ἕλλησιν οὖσα, καθάπερ καί αὐτός (δηλ., ὁ Πλάτων») *ἐν τῷ Κρατύλῳ* [396 c] λέγει τῆς Ἡσιόδου μεμνήμενος διαφερόντως θεογονίας...τόν Οὐρανόν καί τήν Γῆν ὡς πρώτους βασιλέας... καί ἀπό τούτων ἄρχεται τῆς θεογονίας».

Διά τοῦ προκλείου τούτου κειμένου ἀναγνωρίζεται ὅτι ἀπό Ὀρφέως μέχρι καί τῆς ἐποχῆς τοῦ Πρόκλου οὐδόλως τίθεται ἐν ἀμφιβόλῳ ὅτι ἡ Ἱερωτάτη Μυθολογία τῶν Ἑλλήνων ἔχει τήν ἐκκίνησίν της εἰς τήν ἀναφοράν ὅτι ἡ «Γῆ» ἐγέννησεν τόν «Οὐρανόν» (Πρότασις [Γ]).

Ἄλλωστε, ἡ ἐξειδικευμένη συμβολική Μυστηριακή δομή τῆς Ὁμήρου Ἰλιάδος δικαιολογημένως δέν περιλαμβάνει τό σχεδόν ἄρρητον ἐπίπεδον τῆς προτάσεως [Γ].

Ἡ συλλογή DIELS-KRANZ τῶν Προσωκρατικῶν συμπεριλαμβάνει (DK1B9 [I 9,10]) ὡς Ὀρφικόν γνήσιον ἀπόσπασμα τό ἀναφερόμενον ἐκ μέρους τοῦ Πλάτωνος («Τίμαιος» 40D) περί Γῆς καί Οὐρανοῦ, ἄν καί τό ὡς ἄνω ἀπόσπασμα 1B9 δέν ἀναφέρεται εἰς τήν γέννησιν τοῦ Οὐρανοῦ ἀπό τήν Γῆν. Κατακυροῖ ὅμως τοῦτο τήν Ὀρφικήν προέλευσιν τοῦ 1B9, τοῦ ὁπωσδήποτε συναφοῦς πρός τό [Γ].

Ἡ πολύτιμη καί σοβαρά ὅμως πηγή εἰς τήν Ἱερωτάτην Ἑλληνικήν Μυθολογίαν, ὡς εἶναι ἡ «Βιβλιοθήκη» τοῦ Ἀπολλοδώρου, δέν ἔχει εἰς τόν ἐκκινητικόν της ορίζοντα τήν πρότασιν [Γ].

Ἡ καθιερωθεῖσα, ὡς ἀποδεκτή, ἐκκινητική θέσις τῆς θειοτάτης ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μυθολογίας ἀναφέρεται εἰς συγκεκριμένας σχέσεις μεταξύ τῶν δύο μεγεθῶν «Γῆ» καί «Οὐρανός».

Πρόκειται, ἀναμφισβητήτως, περί Ὀρφικῶν κοσμολογικῶν ὅρων.

Ὁ Ἡσίοδος τοῦ -750 ἀσφαλῶς ἀρύεται τούς ὅρους τούτους ἀπό τήν προγενεστέραν αὐτοῦ καί φυσιολογικῶς ὁπωσδήποτε ἀρχαιοτέρα τοῦ Ἡσιόδου τοῦ -750 Ὀρφικήν παράδοσιν.

Μία ἄλλη, ἐν συνεχείᾳ, καθοριστική ἐκτίμησις συγκροτεῖται ἐκ τοῦ ὅ,τι ἡ ἡσιόδειος ἀπαρίθμησις,- κατά διεσπαρμένον μάλιστα καί κατακερματισμένον ἄκρως ἀνοργάνωτον ἰδίᾳ τρόπον μέσα εἰς τό ἔργον «Θεογονία»-, τῶν ὅρων «Γῆ» καί «Οὐρανός», εἰς ἀπαραίτητον καί δή ὠργανωμένον ρυθμιστικόν φιλοσοφικόν κοσμολογικόν σύστημα. Τάς ὡς ἄνω εὐκταίας προϋποθέσεις πληροῖ τό Ὀρφικόν ἀντίστοιχον, τό ὁποῖον, ὡς Ὀρφικόν φιλοσοφικόν σύστημα, προβάλλει συγκεκροτημένην φιλοσοφικήν κοσμολογικήν πρότασιν (πβ. Σ. Ἀνεμογιάννη-Σινανίδη, *Χῶρος καί χρόνος εἰς τά Ὀρφικά ἀποσπάσματα*, Διατριβή ἐπί Διδακτορίᾳ, Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, Ἀθῆναι 1978).

Πρώτη διαπίστωσις, ἡ ὁποία ἀναδύεται, σημαντική μάλιστα, μέσα ἀπό τήν ἐκκινητικήν, -περί σχέσεων «Γῆς» καί «Οὐρανοῦ»-, θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μυθολογίας εἶναι ὅτι εἰς τήν ὡς ἄνω προεισαγωγικήν ἀρχαίαν Μυθολογικήν ἀναφοράν, ἡ «Γῆ» ἐμφανίζεται ὡς γεννήσασα, ἄνευ κυοφορικοῦ ἔρωτος, τόν «Οὐρανόν».

Παρ' ὅλον ὅτι ἀναμένεται καί παραμένῃ κατά κάποιον τρόπον ἀδιατάρακτη καί ἀδιαμφισβήτητη ἡ ἰσχύς τῆς Ὀρφικῆς φιλοσοφικῆς κοσμολογικῆς θέσεως [Β], -σύμφωνα μέ τήν ὁποίαν ἀνυποχωρήτως θεσμοθετεῖται Ὀρφικῶς ἡ ὑπαγωγή τῆς προελεύσεως ἑκάστης ἐκ τῶν δύο ὑλικῶν Ὀρφικῶν κοσμογονικῶν οὐσιῶν «Γῆ» καί «Ὕδωρ» εἰς τόν προδημιουργικόν χῶρον «Ἄρρητος ἀρχή»-, ἐν τούτοις, εἰς τήν εἰσαγωγικήν πρότασιν [Γ], ἐμφανίζεται μία, εἰς πρώτην κριτικήν προσέγγισιν, ὑποτιθεμένως παρέκκλισις ἐκ τῆς ἀναμενομένης ἀνμφισβητήτου ἰσχύος τῆς θέσεως [Β].

Ὁ κοσμολογικός ὅρος «Γῆ» ἐκτείνεται εἰς συγκεκριμένα ἐπίπεδα, τά ὁποῖα διερευνώμενα, θά ἀποδόσουν ἕκαστον τούς χρησίμους καί κατευθυντηρίους προσδιορισμούς.

Ἀπό τόν προσδιορισμόν τῆς φύσεως τοῦ διακινουμένου ἐντός τῆς φιλοσοφικῆς κοσμολογίας ὅρου «Γῆ» θά προκύψῃ, ὡς φυσικόν ἐπακολούθημα, ἡ εὐκταία ἀλλά καί οὕτω καθοδηγουμένη ἐκ τῶν εὑρημάτων ρύθμισις τῆς ὅλης αὐτῆς ἐρεύνης.

Ὁ ὅρος «Γῆ» συμβολίζει τό ὑλικόν ψυχικόν ἄτομον. Ἤδη, ὁ Ὀρφεύς, μέσα ἀπό τά ἀπώτατα ἐκεῖνα βάθη τῶν χρόνων, ὀνομάζει κοσμογονικόν ὠιόν τό περιβεβλημένον δι' Αἰθέρος ὑλικόν ἄτομον μεριστῆς οὐσίας.

Ὁ προσδιορισμός «*κοσμογονικόν*» ἀναβιβάζει τήν λειτουργίαν του εἰς ἐπίπεδον τάξεως κοσμογονικῆς.

Ὁ συνηρτημένος ὅρος «*ὠιόν*» ἐπελέγη ὑπό τοῦ θείου Ὀρφέως εἰς ἐπίρρωσιν ἐκ μέρους Του ὅτι «**περιτελλομένων τῶν ἐνιαυτῶν» ΕΚΑΣΤΟΝ ὑλικόν ἄτομον μεριστῆς κοσμογονικῆς οὐσίας ἐντός τοῦ Σύμπαντος, ΚΑΠΟΤΕ πρόκειται νά μεταμορφωθῇ εἰς ὑλικόν ψυχικόν ἄτομον θείου ἐλευθέρου προσωπικοῦ Ὄντος, οἱονεί ἐκκολαπτόμενον, τοῦ ὑλικοῦ ἀτόμου τῆς μεριστῆς οὐσίας κυοφοροῦντος τήν Θείαν, τήν Ἐλευθέραν Προσωπικήν Ὀντότητα.**

Ὁ Νόμος τῶν Ἀναλογιῶν ἀποτελεῖ θεμελιῶδες γνωσιολογικόν ἐργαλεῖον διά τήν Ἐπιστήμην τῶν Μυστηρίων. Ὁ Νόμος αὐτός ἐπιτρέπει τήν ἐρευνητικήν περιήγησιν ἀπροσίτων περιοχῶν τοῦ ἐπιστητοῦ.

Συμφώνως πρός τόν Νόμον αὐτόν, ἡ **περιβαλλοντική αἰθερική στιβάς πέριξ τοῦ ὑλικοῦ ἀτόμου τῆς μεριστῆς οὐσίας ἀναλογικῷ τῷ τρόπῳ ἐπαναλαμβάνεται εἰς δύο συγκεκριμένας περιπτώσεις περιβληματικῶν αἰθέρων, ἐξωτερικῶν, πέριξ τοῦ φλοιοῦ τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου.**

Ἡ πρώτη ἀναλογική περίπτωσις εἶναι ἐκείνη τοῦ αἰθερικοῦ συνδέσμου (ΣυνΔετικοῦ Λόγου) ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου καί ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ.

Πρόκειται διά τήν αἰθερικήν στιβάδα ἐκείνην, ἐπί τῆς ὁποίας ἀπευθύνονται ἀλλά καί κατευθύνονται ὅλαι αἱ ἄρρητοι Μυστηριακαί Διαδικασίαι εἴτε ὡς Δρώμενα, εἴτε ὡς Δεικνύμενα μέ σκοπόν τήν κάποτε, μέσα εἰς τήν ροήν τῶν αἰώνων, μεταμόρφωσιν τοῦ ΣυνΔετικοῦ Λόγου εἰς Πνευματικόν Ὀργανισμόν.

Ὁ αἰθήρ τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ γεννᾶται ὄχι μόνον τῇ ἐπιδράσει ἐξωτερικῆς αἰθερικῆς μείζονος ἐνεργείας ἐπί τοῦ αἰθέρος τοῦ ΣυνΔετικοῦ Λόγου, ἀλλά καί τῇ συλλειτουργικῇ συμπράξει αὐτοῦ τούτου τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου τοῦ μυουμένου, ὁ ὁποῖος εἰς τήν προκειμένην περίπτωσιν, δρῶν ἐκ τοῦ ἐξελικτικοῦ ἐπιπέδου τοῦ μύστου τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Μυστηρίων, ἀποκτήσας Πνευματικόν Ὀργανισμόν ἐκθεοῦται, καθιστάμενος Θεῖον Ἐλεύθερον Προσωπικόν Ὄν.

Ἀπό αὐτό τό τελευταῖον, ὡς ἄνω, ἐξελικτικόν ἐπίπεδον, ἡ θειοτάτη ἀντίληψις τοῦ Ὀρφέως ἀρχίζει τήν ἐκκινητικήν εἰσαγωγήν εἰς τήν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν Μυθολογίαν, καθώς ἡ γέννησις τοῦ «Οὐρανοῦ», (συμβόλου τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ) ἐκ μέρους τῆς «Γῆς», (συμβόλου τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου, τούτου περαιτέρω λειτουργοῦντος

Ἡ Ρέα ξαπλωμένη, μετά τήν γέννηση τοῦ Δία.

πλέον εἰς ἐπίπεδον Θείου Ἐλευθέρου Προσωπικοῦ Ὄντος) διά τῆς προτάσεως [Γ] περιγράφεται.

Ὅμως, εἰς τήν πρότασιν [Γ] **ἡ «Γῆ» ὑπέχει θέσιν ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου, ἐνῷ, ὁ «Οὐρανός» ἀντιπροσωπεύει τόν περιβαλλοντικόν αἰθέρα τῆς «Γῆς», ὁ ὁποῖος ἐκπροσωπεῖ τό θεῖον αἰθέριον ὄχημα τῶν Θεῶν. Ἄρα, ἡ πρότασις [Γ] περιγράφει ἐκθεωτικόν ἐπίπεδον, ἤτοι ὁρίζοντα ἐντός τοῦ ὁποίου διακινοῦνται ἐν ἐξελίξει ΗΔΗ ἐκθεωθέντα θεῖα ὑλικά ψυχικά ἄτομα. Μέ βάσιν αὐτό τό ἐπίπεδον τῶν ΗΔΗ θεῶν ἀρχίζει ἡ εἰσαγωγική διήγησις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μυθολογίας, ἡ Ὁποία συνεχίζει εἰς παρουσίασιν ἄλλων δύο συγκεκριμένων μεταμορφώσεων.**

Τό ὑλικόν ψυχικόν ἄτομον «Γῆ» ἑνός θείου Ἐλευθέρου Προσωπικοῦ Ὄντος μεταμορφώνεται εἰς θεῖον ὑλικόν ψυχικόν ἄτομον ὀνόματι «Ρέα». Ἀντιστοίχως, ὁ Πνευματικός Ὀργανισμός ἑνός θείου Ἐλευθέρου Προσωπικοῦ Ὄντος μεταμορφώνεται εἰς αἰθερικόν μέγεθος ὀνόματι «Κρόνος». Αἱ μεταμορφώσεις αὐταί παρίστανται ὡς «γεννήσεις», ἤτοι ἡ «Γῆ» μετά τοῦ «Οὐρανοῦ» γεννοῦν τήν «Ρέαν» καί τόν «Κρόνον». Πρότασις [Δ].

Τό μέγεθος «Ρέα»,- ἡ ἐξελικτική αὐτή ἀνύψωσις τοῦ μεγέθους «Γῆ», συμβολίζει ὑπέρβασιν τοῦ ἐξελικτικοῦ ἐπιπέδου ἑνός ΗΔΗ θείου ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου, ὀνόματι «Γῆ». Αἱ ἴδιαι αὐταί ἐκτιμήσεις ἀναλογικῶς ἰσχύουν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τήν σχέσιν Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ ὀνόματι «Οὐρανός» πρός τήν μεταμορφωτικήν του, ἀμέσως ἑπομένην, βαθμίδα «Κρόνος», ὅπου **τό ἐνδιαφέρον αἰθερικόν μέγεθος «Κρόνος» γεννᾶ μετά τῆς «Ρέας» τούς Κρονίδας, Ὀλυμπίου μεγέθους Μεγίστους Θεούς: Ἑστίαν, Δήμητραν, Ἥραν, Πλούτωνα, Ποσειδῶνα καί τελευταῖον τόν Δία.** Ἡ παροῦσα ἔρευνα ἀνῆλθεν εἰς τό κορυφαῖον αὐτῆς ἐπίπεδον, εἰς ἐκεῖνο, δηλαδή, τό προ- Ὀλύμπιον, ἐφ' ὅσον τό ἐξηλληγμένον θεῖον ὑλικόν ψυχικόν ἄτομον, ὀνόματι «Ρέα», ἀποτελεῖ προ-Ὀλύμπιον ψυχικόν ἐπίπεδον, ὅπως ἐφ' ὅσον ὁ ἐπίσης Πνευματικός Ὀργανισμός «Οὐρανός» ἑνός ΗΔΗ Θεοῦ, μεταμορφώνεται εἰς ἀκόμη περισσότερον ἐξηλληγμένον Πνευματικόν Ὀργανισμόν, ὀνόματι «Κρόνος», ὅπου ὁ τελευταῖος Οὗτος ἀποτελεῖ Ὀλυμπιακήν ἐξελικτικήν προβαθμίδα ἑνός Ὀλυμπίου μεγέθους Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ.

Διευκρινιστικῶς ἀξίζει μία ἐπαναδιατύπωσις ὅτι τό ἐξελικτικόν ἐπίπεδον «Ρέα» προσδιορίζει προ-Ὀλυμπιακοῦ ἐπιπέδου ἐξέλιξιν ἑνός ΗΔΗ θείου ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου ὀνόματι «Γῆ». Ἀναλογικῶς καί ἀντιστοίχως, ἀκριβῶς τά ἴδια ἰσχύουν καί εἰς τήν ἐξέλιξιν τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ ἑνός Προσωπικοῦ Θείου Ἐλευθέρου Ὄντος, τό Ὁποῖον εὑρίσκεται ΗΔΗ μέσα εἰς τόν θεῖον κόσμον καί πρόκειται νά διέλθῃ διά μέσου τῆς προ-Ὀλυμπιακῆς προβαθμίδος «Ρέα»-«Κρόνος» προτοῦ Ἐκεῖνο ἀνυψωθῇ εἰς Λειτούργημα Ὀλυμπιακόν.

Ἡ βαθμίς «Ρέα»-«Κρόνος» ἐμπεριέχει, μεταξύ ἄλλων μηνυμάτων καί ἕνα ἰδιαιτέρως σημαντικόν. Ἡ ἔννοια τοῦ ρέειν, τοῦ συνεχῶς μεταβάλλεσθαι ἐν ἐξελικτικῇ ροῇ, προσδιορίζει τήν φύσιν τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου, ἐδῶ, εἰς τό προ-Ὀλυμπιακόν προπαρασκευαστικόν ἐπίπεδον μιᾶς θείας Ὀντότητος τοῦ θείου κόσμου. Ὁ Κρόνος πάλιν συμβολίζει **τό κορόνουν, τό κεκαθαρμένον, τό ἀπολύτως ἁγνόν τοῦ θείου αἰθέρος τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ**, προπαρασκευαστικοῦ- ἐδῶ- προ- Ὀλυμπιακοῦ ἐπιπέδου.

Ἐντός τῆς ἀπολύτως αὐστηρᾶς νομοτελείας, ἡ ὁποία διέπει τά ἀνωτέρω ἐκτεθέντα, οἱ διαφαινόμενοι ὡς ἰσχύοντες Μυστηριακοί κανόνες δέν ἐπιτρέπουν τήν ἀποδοχήν δύο ἐκ τῶν δυστυχέστατα συνήθων παρανοήσεων. Ὁ Κρόνος οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρός τήν κατά τόν θειότατον Ὀρφέα μέτρησιν τῶν μεταβολῶν (πβ. Kern O.F. 66: *Ὀρφεύς Χρόνον ἀνυμνεῖ ὡς... μέτρον τῆς μυθικῆς τῶν θεῶν γενέσεως*).

Τόσον τό μέγεθος «Ρέα», ὅσον καί τό ἰσόμοιρον μέγεθος «Κρόνος» συμπράττουν, ὡς δύο ἐν ἐξελίξει ὑλικά οὐσιαστικά μεγέθη, προελθόντα ἀπό τήν ἐξέλιξιν τῶν δύο Ὀρφικῶν ὑλικῶν κοσμογονικῶν οὐσιῶν [πβ. θέσιν Α] ἤτοι τῆς «Γῆς» καί τοῦ «Ὕδατος». Ὁ Κρόνος, ὡς ὑλική οὐσιαστική προηγμένη ἐξελικτική βαθμίς τοῦ «Ὕδατος-Αἰθέρος», πρέπει νά παραμείνῃ εἰς τήν φύσιν τοῦ οὐσιαστικοῦ του ὑλικοῦ ἐπιπέδου. Ὁ Κρόνος, νομίμως παραμένων εἰς τό ὑλικόν οὐσιαστικόν του ἐπίπεδον, τότε καί μόνον τότε, δύναται νά συνεργασθῇ μετά τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου ὀνόματι «Ρέα». Ἡ λελανθασμένη μετατροπή τοῦ Κρόνου εἰς ἀφῃρημένην ἔννοιαν χρόνου δέν ἐναρμονίζεται μέ τήν ἀπαραίτητη παραμονή του εἰς οὐσιαστικόν ὑλικόν ἐπίπεδον ὥστε νομίμως οὕτω ὁ Κρόνος νά συγκροτῇ, ὡς ὑλική αἰθερική οὐσία, ζεῦγος μετά τοῦ ὑλικοῦ μεγέθους «Ρέα».

Ἄλλο ἐκπληκτικῶς γραφικόν λάθος εἶναι τό δυστυχῶς ἐκ παντελοῦς καί συγγνωστῆς βεβαίως βαθυτάτης ἀγνοίας προερχόμενον, ἐξ ἀτόμων οὐδεμίαν τήν σχέσιν ἐχόντων μέ τήν Μυστηριακήν Ἐπιστήμην τῆς Ἑλλάδος ὅτι ὡς πρός τήν Λητώ, σύμφωνα μέ τόν ἀποκλειστικόν, ὡς φαίνεται ὁδηγόν τους ἐπί μυθολογικῶν θεμάτων, Σταγειρίτην (Ὠγυγία Α' 235) τό θειότατον προ-Ὀλύμπιον μέγεθος Λητώ εἶναι, ὡς ἀκρίτως λέγουν, ΔΗΘΕΝ Λήθη καί Νύξ. Ἄν εἶναι δυνατόν!

Αἱ ἐσωτερικαί σχέσεις τῶν ἀρρήτων-ἰδίᾳ ὡς ἐκ τοῦ σχεδόν ἀπροσπελάστου συμβολισμοῦ τους- θεολογικῶν θέσεων τῆς Μυστηριακῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καθίστανται ἔν τινι μέτρῳ προσεκτικῶς προσεγγίσιμοι, ἐξ ἐφαρμογῆς τοῦ μεγίστου ἑρμηνευτικοῦ Μυστηριακοῦ ἐργαλείου, ὡς εἶναι ὁ ἀδήριτος **Ὀρθός Λόγος**.

Θεῖαι ψυχαί, Θεῶν ψυχαί, ναίουσαι κατά Θεῖον Κόσμον, ἐξελικτικῶς ἀνέρχονται εἰς προ-Ὀλυμπιακά θειότατα ἐπίπεδα.

Πρόκειται διά τάς θείας Ἐκείνας ψυχάς, αἱ ὁποῖαι, δι' ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΩΝ Ἀρρήτων-προφανῶς- διαδικασιῶν, θά ἀνέλθουν εἰς Ὀλυμπιακούς Μεγίστους Θείους Ὁρίζοντας.

Πρόκειται, δηλ., περί θείας προ-Ὀλυμπιακῆς ψυχικῆς καταστάσεως,- ἀποδιδομένης, λ.χ., εἴτε διά τοῦ προ-Ὀλυμπιακοῦ ζεύγματος «Ρέα»-«Κρόνος», εἴτε διά τοῦ προ-Ὀλυμπιακοῦ ἐπιπέδου «Λητώ».

Καί τό μέν θεῖον προ-Ὀλυμπιακόν ἐπίπεδον «Ρέα» «Κρόνος» ἀνεβιβάσθη εἰς Θειότατον ψυχικόν ὁρίζοντα Ὀλυμπιακοῦ Μεγέθους, ὡς εἶναι οἱ προκύψαντες Κρονίδαι. Ἐδῶ, πάλιν, ἡ ἔρευνα ἔρχεται νά ἀντιμετωπίσῃ τήν ἠθελημένην ἐκ μέρους προφανῶς του Θειοτάτου Ὀρφέως ἀσάφειαν, συγγνωστήν ὅμως διά τάς ἀντιλήψεις τῶν θνητῶν, ἄρα, ἀσάφειαν, ἔχουσαν- ὡς καί ἀπεδείχθη- ἐλπίδας, εἰ μή καί βεβαιότητα, νά διέλθῃ ἀπαρατήρητος καί φυσικῷ τῷ λόγῳ θεωρηθεῖσα ὡς ἀπεικονίζουσα διαδικασίαν «πλήρως φυσιολογικήν». Καί ὅμως!

Ἡ ἀσάφεια αὕτη κινεῖται ἐπί τοῦ μή ἐγείροντος ὑπονοίας ὑπάρξεως συμβολισμοῦ κατευθυνομένης ἀξιολογήσεως τῆς νοοτροπίας τῶν θνητῶν πρός κάλυψιν ὑπάτων δρωμένων Θείων.

Τό προ-Ὀλυμπιακοῦ ἐπιπέδου ζεῦγος «Ρέα»-«Κρόνος» ΔΕΝ ΓΕΝΝΑ ΘΕΟΥΣ ΩΣ ΟΙ ΘΝΗΤΟΙ ΓΕΝΝΟΥΝ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ.

Οὔτε καί ἡ προ-Ὀλυμπιακή Θειοτάτη ψυχική βαθμίς «Λητώ», ὁμοίως, ὡς ἄνω. **Ὡς ἐλέχθη καί προηγουμένως, τό ζεῦγος «Ρέα»-«Κρόνος» προσδιορίζει προ-Ὀλυμπιακήν ἐξελικτικήν ψυχικήν κατάστασιν ΔΙ' ΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΤΩΝ ΚΡΟΝΙΔΩΝ ὅπου ὁ ὅρος «Ρέα» συμβολίζει Θειοτάτην προ-Ὀλυμπιακήν κατάστασιν ΕΚΑΣΤΟΥ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου τῶν ΚΡΟΝΙΔΩΝ, ἐνῷ ὁ ὅρος «Κρόνος» ἀντιστοίχως ΔΙ' ΕΝΑ ΕΚΑΣΤΟΝ ΤΩΝ ΚΡΟΝΙΔΩΝ συμβολίζει τήν προ-Ὀλυμπιακήν κατάστασιν τοῦ ΗΔΗ Θειοτάτου Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ Αὐτῶν.**

Γέννησις ἄλλωστε εἶναι ***ἔξοδος μεγέθους ἐκ τῆς δυνάμει εἰς τήν ἐν ἐνεργείᾳ κατάστασιν.***

Οὕτω, τό προ-Ὀλυμπιακόν ψυχικόν ἐξελικτικόν ἐπίπεδον «Ρέα»-«Κρόνος», ΕΝΟΣ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΩΝ ΚΡΟΝΙΔΩΝ, προβαίνει,- διά συμπράξεως μέ ἀγνώστους εἰς ἡμᾶς τούς θνητούς ἄλλους παράγοντας-, εἰς ἀνάδυσιν τῆς ἐξελικτικῆς του καταστάσεως, γνωστῆς, ὡς ΚΡΟΝΙΔΑΙ, ἤτοι προβαίνει εἰς τήν «γέννησιν» τῶν Κρονιδῶν.

Τοῦτ' αὐτό ἰσχύει καί διά τόν ἡλιακόν προ-Ὀλυμπιακόν ὁρίζοντα «Λητώ».

Ἡλιακή εἶναι ἡ προ-Ὀλύμπιος ἐξελικτική κατάστασις ΕΚΑΣΤΟΥ θειοτάτου Ὀλυμπιακοῦ Ψυχικοῦ Μεγέθους. Πράγματι, αἱ ἐκθεωθεῖσαι ψυχαί, αἱ συγκροτοῦσαι τόν ὁρίζοντα τῶν Θεῶν τοῦ θείου κόσμου, ἔχουν ἤδη ἀναβιβάσει εἰς ἀκτινοβόλον κατάστασιν τήν ὑλικήν μεριστήν οὐσίαν τοῦ ὑλικοῦ τους ψυχικοῦ ἀτόμου, ὅπως καί ἀνεβίβασαν εἰς πυρίνην ἡλιακήν κατάστασιν τά αἰθερικά τους ψυχικά συστήματα.

Ὡς «Λητώ», ἄρα, πρέπει κατ' Ὀρθόν Λόγον, νά προσδιορίζηται ἡ βεβαίως ΗΛΙΑΚΗ κατάστασις τόσον τοῦ προ-Ὀλυμπιακοῦ ψυχικοῦ ἐπιπέδου τοῦ Ὀλυμπίου Θεοῦ Ἀπόλλωνος, ὅσον καί ἡ ἐπίσης βεβαιότατα ΗΛΙΑΚΗ κατάστασις τοῦ ἑτέρου Μεγίστου προ-Ὀλυμπιακοῦ Ψυχικοῦ Μεγέθους, τό Ὁποῖον, ὡς ΕΚ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ μετά τοῦ Ἀπόλλωνος προ-Ὀλυμπιακοῦ ἐξελικτικοῦ ἐπιπέδου ἐξελθόν, ὡς Ἀδελφή καί Δίδυμος Ἐκείνου ὠνομάσθη, ἡ Μεγάλη Ὀλυμπία Ἄρτεμις.

Ἡ Ρέα παραδίδει στόν σύζυγο καί ἀδελφό της τήν σπαργανωμένη πέτρα, στήν θέση τοῦ Διός. (Ρώμη Museo Capitolino, 160 μ.Χ.).

Ἐκκινοῦντα τά δύο Μέγιστα Ἐκεῖνα Ὀλυμπιακά Μεγέθη Ἕκαστον ἐκ δύο, ὡς εἶναι φυσικόν, διαφορετικῶν Θείων Ψυχικῶν ἀτόμων προέρχονται ἐκ τῆς Θειοτάτης προ-Ὀλυμπιακῆς Ψυχῆς Λητώ-1 διά τήν Ὀλυμπίαν Θεάν Ἀρτέμιδα καί διά τόν Ὀλύμπιον Θεόν Ἀπόλλωνα ἐκ τῆς Θειοτάτης προ-Ὀλυμπιακῆς Ψυχῆς Λητώ-2.

Ὁμοίας ψυχικῆς ἐξελίξεως αἱ Μέγισται προ-Ὀλυμπιακαί Δύο Ψυχαί, τοῦ προ-Ἀπόλλωνος καί τῆς προ-Ἀρτέμιδος.

Λόγω αὐτῆς τῆς ταυτίσεως τοῦ προ-Ὀλυμπιακοῦ ἐξελικτικοῦ ἐπιπέδου, τῶν δύο τούτων Μεγίστων Ὀλυμπιακῶν Μεγεθῶν, ὁ θειότατος Ὀρφεύς ἐθέσπισεν τήν συμβολικήν ἐκ Μιᾶς Μητρός «γέννησιν» τῶν Δύο - διά τόν ἴδιον ἐξελικτικόν λόγον- Ἀδελφῶν Μεγίστων Θεῶν.

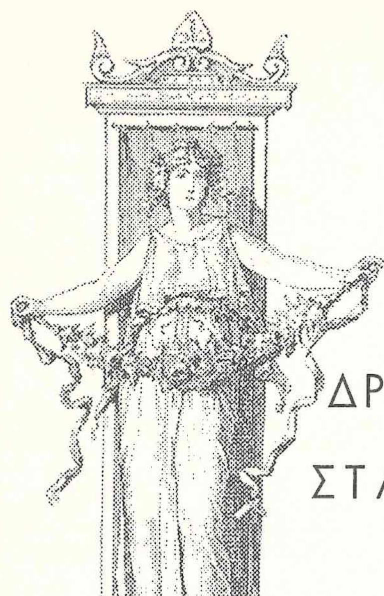
Ἡ ἀρχαία Ἑλληνική Θειοτάτη Μυθολογία, ἀναφερομένη εἰς ἑκάστην κατά περίπτωσιν γέννησιν Ὀλυμπίου Προσωπικοῦ Μεγίστου Θείου Μεγέθους διαφοροποιεῖ σαφῶς δύο τάξεις ἤτοι ἐκείνην τῶν πρεσβυτέρων καί ἐκείνην τῶν νεωτέρων Ὀλυμπίων Θεῶν. Ἐξ Αὐτῶν, οἱ πρεσβύτεροι ἐγεννήθησαν διά τῆς μεταμορφώσεως τῆς προ-Ὀλυμπίου καταστάσεως τῆς Θειοτάτης Ψυχικῆς τους Ὑποστάσεως εἰς Ὀλύμπια Θεῖα Μέγιστα Ὄντα. Ὡς Τέκνα τῆς Ρέας καί τοῦ Κρόνου, τά Ὀλύμπια Ταῦτα Θεῖα Μέγιστα Μεγέθη προέρχονται μέν ἐκ μεταμορφωτικῆς ἐξελίξεως διαφορετικοῦ κατά περίπτωσιν Θείου Ὑλικοῦ Ψυχικοῦ Ἀτόμου, ὅμως ὅλα αὐτά τά διαφορετικά μεταξύ τους Θεῖα Ὑλικά Ψυχικά Ἄτομα ὁμοιάζουν κατά τό ἐξελικτικόν ἐπίπεδον (:«Ρέας» - «Κρόνου»), εἰς τό ὁποῖον ἐξελικτικῶς ἀνῆλθον.

Ὅμως, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τούς Νεωτέρους Ὀλυμπίους Θεούς, τά Μέγιστα Ταῦτα Ὀλύμπια Θεῖα Μεγέθη, ὡς ἡ Ἄρτεμις καί ὁ Ἀπόλλων, ὡς ἡ Ἀφροδίτη καί ὁ Ἄρης, ὡς ἡ Ἀθηνᾶ καί ὁ Ἑρμῆς, ἀφίχθησαν εἰς ὁμοίας μεταξύ τους προ-Ὀλυμπιακῆς ἐξελίξεως ἐπίπεδον, ἴσως, περίπου ἀντιστοίχου πρός τό Μέγιστον Ἐκεῖνο τῆς «Ρέας» καί τοῦ «Κρόνου».

Ὅμως, αἱ «γεννήσεις» τῶν Νεωτέρων Θείων Ὀλυμπίων Μεγεθῶν διαφοροποιοῦνται μεταξύ τους. Ἰδιαιτέρως, Ἐκείνη τοῦ Ὀλυμπίου Θεοῦ Ἑρμοῦ, ἡ Ὁποία ἔχει σαφῶς τήν ἐκκίνησίν της,-ἡ μοναδική-, ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐπιπέδου.

Ὅλαι αἱ ὁπωσδήποτε διαφοροποιημέναι «γεννήσεις» τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν, διατετυπωμέναι, ὡς εὕρηνται, ἐντός τῶν Ἱερῶν Κειμένων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μυστηριακῆς Παραδόσεως, **διηγοῦνται ἀνώτατα Δρώμενα ἀπεριγήτων πλευρῶν τῶν Μεγίστων Ἐξελιγμῶν τῶν Θείων Φυσικῶν Νόμων, ἰδίᾳ ἐπί ἐκθεωτικοῦ ἐπιπέδου.**

Ἡ ὁποιαδήποτε ἐρευνητική ἔξοδος ἐκ τοῦ ἐξετασθέντος ὁρίζοντος «Ρέας»-«Κρόνου», κατευθυνομένη πρός τάς ἐκθεωτικάς θειοτάτας δράσεις τοῦ Ὑπάτου τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν, καταχωρίζεται μέν εἰς θειότατα Δρώμενα, σχέσιν ἔχοντα πρός τόν ὁρίζοντα «Ρέας»-«Κρόνου» ἀλλ' εἰς τήν πραγματικότητα, ἀνήκοντα εἰς ἐπίπεδα ἄλλων συνειδητοποιήσεων. Ἄλλου πνευματικοῦ κάλλους! Μετ' ἀπείρου σεβασμοῦ ἀρρήτου.

Ε. ΚΟΥΜΟΥΣΗ

Ο ΙΕΡΟΣ ΠΕΠΛΟΣ- ΔΡΩΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΕΙΚΝΥΜΕΝΟ ΣΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

Ἄπειρα κατ' ἀριθμόν εἶναι τά ἄρρητα ἐκεῖνα, τά ὁποῖα συνθέτουν τήν Ἐπιστήμη τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Μυστηρίων.

Μέσα ἀπό τό πλῆθος αὐτῶν τῶν ἀρρήτων, ἡ Ἱερή παράδοση τῶν Ἑλλήνων διέσωσε, διά μέσου τῆς ροῆς τῶν αἰώνων, τήν πληροφορία τῆς ὑπάρξεως τριῶν μεγάλων ἀπεριηγήτων ἀρχαίων Ἑλληνικῶν Μυστηριακῶν θεσμίων. Αὐτά εἶναι, **ἡ ἐκτομή τῶν γεννητικῶν μορίων τοῦ Οὐρανοῦ ἀπό τόν Κρόνο**, δεύτερον **ὁ Πέπλος τῆς Ὀλυμπίας Θεᾶς Ἀθηνᾶς** καί τρίτον **ἡ Ἀσπίς τοῦ Ἀχιλλέως**.

Ὅπως κάθε σύμβολον, προερχόμενο ἀπό τήν Μυστηριακήν Ἑλλάδα, ἔτσι καί αὐτά τά ὡς ἄνω τρία ἐκτείνονται εἰς ἀλλεπάλληλα ἐξελισσόμενα ἐπίπεδα, τά ὁποῖα βυθίζονται εἰς ἀσύλληπτα βάθη τοῦ ἀπείρου.

Μέσα ἀπό τήν ἀναμφισβήτητα μεγαλοπρεπῆ θεαματικότητα τῆς πομπῆς τῶν πενταετηρικῶν Μεγάλων Παναθηναίων τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν- διότι στόν Πειραιᾶ ἐτελοῦντο τά Μικρά Παναθήναια (πβ. Σχόλ. Πλάτ. Πολιτ. 327Α: «*τά δέ μικρά Παναθήναια κατά τόν Πειραιᾶ ἐτέλουν ἐν οἷς καί πέπλος ἄλλος ἀνεῖτο* [δηλ. ἀφιερώνετο] *τῇ θεῷ* ») σέ κάθε ἐνδιάμεσο ἔτος μεταξύ τῶν ἀνά τετραετίαν ἀγομένων Μεγάλων Παναθηναίων- ἐκρύπτετο πανάρχαιος τελεστικός ὁρίζων.

Τοῦτο διαφαίνεται ἀπό τήν πανάρχαιη ὀνομασία *Ἀθήναια*, τήν ὁποίαν, κατά τήν παράδοση εἶχε προτείνει, γιά τίς τελετές αὐτές, ὁ βασιλεύς Ἐριχθόνιος.

Ὅταν ὁ Θησεύς, πολύ ἀργότερα, ἐνοποίησε τούς πέριξ τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχαίους δήμους εἰς τήν **παγκοσμίως ἱστορικῶς πρώτη ὁμοσπονδία**, μετωνόμασε τά ἀρχαῖα τοῦ Ἐριχθονίου Ἀθήναια εἰς *Παναθήναια*.

Προφανῶς ἡ πανάρχαιη ὀνομασία *Ἀθήναια* ἐδόθη ἀπό τόν Ἐριχθόνιο, τόν βασιλέα τῆς πανάρχαιης Κεκροπίας πού εἶχε ἀναπτυχθῆ ἐπάνω στήν ἀσφαλῆ καί ὠχυρωμένη Ἀκρόπολη, προτοῦ ἡ Κεκροπία αὐτή μετωνομασθῆ εἰς πόλεις τῶν Ἀθηνῶν ἀπό τόν Θησέα.

Τό ὀρθόν ὄνομα «αἱ Ἀθῆναι» τῆς πόλεως τιμᾶ τήν **ἱστορικῶς παγκοσμίως πρώτη συνομοσπονδία συγχρόνων κρατῶν ἤ ἀρχαίων Ἑλληνικῶν δήμων** ὡς συμβαίνει καί μέ τήν πόλη τῶν Πατρῶν.

Ὁ Ἐριχθόνιος, ἄρχων τῆς Κεκροπίας, προφανῶς ὡς «Ἀθήναια» ὠνόμασε τήν ἑορτήν πρός τιμήν τῆς Ὀλυμπίας Ἀθηνᾶς.

Ὁ Θησεύς, πρῶτος φαίνεται προέβη εἰς ἐξωτερικήν τελετουργικήν διεύρυνση τῆς πανάρχαιης τελετῆς «Ἀθήναια», ὥστε ὅλοι οἱ ὁμόσπονδοι ἀρχαῖοι δῆμοι νά μετέχουν τῶν τελετικῶν δρωμένων τῆς Κεκροπίας.

Ἡ ὕφανση τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου τῆς Ὀλυμπίας Θεᾶς Ἀθηνᾶς συνδέεται μέ τά πανάρχαια Μυστήρια τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Τά Μυστήρια αὐτά προφανῶς ἀνάγονται στήν ἐποχή ἐκείνη, κατά τήν ὁποίαν ὁ Ἱερός Βράχος τῆς Ἀκροπόλεως περιέκλειε, μέσα στόν περίβολο τῶν πελασγικῶν του τειχῶν, τό Ἀνάκτορο τῶν πρό τοῦ Θησέως Βασιλέων.

Τό συγκεντρωτικό διοικητικό σύστημα τῆς μακρινῆς ἐκείνης ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς διετηρήθη μέ σεβασμό, ὡς ἐπιδίδουσα ἰδιότυπη ἀπήχηση, μέσα στίς πανάρχαιες τελετουργίες τῶν Διονυσιακῶν ἑορτῶν.

Μέσα στίς τελετές αὐτές, ὁ ἔχων ἔκτοτε ἔν τινι μέτρῳ συμβολικῶς ἐπιβιώσει Ἄρχων Βασιλεύς ἀσκοῦσε, πομπωδῶς μάλιστα, τά πανάρχαια ἱερατικά του καθήκοντα.

Κατάλοιπο, ἴσως, μιᾶς πανάρχαιης πολύπλοκης λαϊκῆς τελετουργικῆς ροῆς,- ἡ ὁποία ἐκκινοῦσα ἀπό τήν ὕπαιθρο χώρα κατέκλυζε τό ἀρχαῖο Μυστηριακό κέντρο τῆς Ἀκροπόλεως-, ἦταν τό ἀναλογικῶς μυστηριακό λαϊκό ἔθιμο τῆς γενικῆς «προσκομίσεως» συμβολικῶν δρωμένων στήν προστάτιδα τῶν Ἀθηνῶν, πολιάδα Θεά Ἀθηνᾶ, ὡς συμβαίνει μέ τόν συμβολικόν Ἱερόν της Πέπλον.

Ἄλλη, πανάρχαιη ἐπίσης προσκόμιση ἦταν τά κάποτε ἐγκαταλειφθέντα Ἱερώτατα καί πανάρχαια **Βουφόνια**, ὅταν ἀκριβῶς ἡ μυστηριακή τους φύση ἀγνοήθηκε, καθώς ἡ θυσία ἀπό τόν ἱερέα Βουφόνο τοῦ ὁδηγηθέντος στόν βωμό τοῦ πολιέως Διός, πάνω στήν Ἀκρόπολη, βοδιοῦ (οὐσιαστικῶς συμβολική «προσκόμισις» ἡλιακῶν δυνάμεων) ἔπαυσε νά συγκινῆ.

Εἰς τό ἀναλογικό αὐτό ἐπίπεδο λειτουργεῖ κεκαλυμμένα μία κατ' ἐπιλογήν συγκέντρωση Μυστηριακῶν στοιχείων, τά ὁποῖα στοιχειοθετοῦν,- κάτω ἀπό τήν ἰδιαιτέρα τους ὀπτική γωνία-, θέαση συγκεκριμένων παραμέτρων, οἱ ὁποῖες συνθέτουν τήν δημιουργία τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ.

Ἐάν τά ὅσα διεσώθησαν γύρω ἀπό τήν ὕφανση τοῦ Ἱεροῦ ὡς ἄνω Πέπλου, θεωρηθοῦν ὅτι συγκροτοῦν μία συγκεκριμένη τελετουργική ἑνότητα, τότε, στό ὅλο αὐτό τελετικό, στό πολύπλοκο, στό μέσα στούς χρόνους πού ἐπακολούθησαν μετά ἀπό τήν ἁπλούστατη ἐκκινητική του μορφή, στό ἐπιβαρυνθέν μέ θεαματικές προσθῆκες, -ὅπως αὐτές τοῦ Ἱπποκλείδη (-566/5) καί τοῦ Πεισιστράτου-, ἀναγνωρίζεται μία ἰδιότυπη ἐπανάληψη παρηλλαγμένη, ὅπως συμβαίνει κάθε φορά σέ ἀνάλογες περιπτώσεις. Πρόκειται γιά τήν ἐπανάληψη ἑνός κυμαινομένου κατά περίπτωσιν τρόπου καταγραφῆς τῶν ἐπιλεγέντων κυρίων συμβολικῶν σημείων, τά ὁποῖα ἐπιλεγέντα στοιχειοθετοῦν συγκεκριμένο Μυστηριακό μήνυμα, προωρισμένο νά ταξιδεύσῃ τόσον ὅση θά εἶναι ἡ διάρκεια τοῦ «βίου» του μέσα στίς χιλιετίες πού θά ἔλθουν.

Πρόθεση προφανῶς τῶν ἀρχαίων Ἱεροφαντῶν ἦταν ἡ διά μέσου ἐντυπωσιακῶν δρωμένων διατήρηση- μέ ὄχημα τήν λαϊκή

ἀποδοχή ὡς ἐθίμου- Μυστηριακῶν, κατ' ἐπιλογήν, μηνυμάτων.

Ὁ πανάρχαιος τελεστικός ὁρίζων, ὁ ὁποῖος ἦταν ἡ καλά κρυμμένη ἄρρητη Μυστηριακή ὑποδομή τῆς τελετῆς «Ἀθήναια» θά εἶχε μία ἀπέριττη ἀσφαλῶς μορφή, ἡ ὁποία ἀρχικά περιελάμβανε ἴσως μόνον τήν «**ἱερή ὕφανση**» τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου τῆς Ὀλυμπίας Θεᾶς Ἀθηνᾶς.

Χωρίς νά γνωρίζωμε ὅμως πότε, ἡ τιμητική αὐτή ἀφιερωματική ἐκδήλωση ἐξειδικεύθη πρός τήν κατεύθυνση ἀποδόσεων τιμῆς καί λατρείας.

Μέ ἰδιαίτερη συνειδητή ἀναγνώριση τοῦ πραγματικοῦ κατά παράδοσιν γεγονότος τῆς προστασίας τοῦ Ἄστεως ἀπό τήν Πολιάδα Ἀθηνᾶ, ὁ Ἱερός Πέπλος εἰς Ἐκείνην τήν μεγίστην ἀφιερώνετο, ὑφαινόμενος κάθε τέσσερα χρόνια, **μία ὑπόμνηση τῆς λειτουργίας τοῦ Φυσικοῦ Νόμου Τέσσερα-ΜΟΡΦΗ.**

Ἡ ὕφανσή του ἦταν τό μεγάλο δρώμενο. **Καθώς ἄλλωστε ὅλα τά θειότατα Μυστήρια τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἔτσι καί ἡ ὕφανση τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου ὑπήγετο εἰς τήν ἐπιστασίαν τῆς θηλείας φύσεως.**

Γυναῖκες τῶν Ἀθηνῶν, ἔγγαμοι ἀλλά καί νεαρές παρθένοι, ἐκλεγόμενες ὡς φαίνεται ἀρχικά ἀπό τόν Ἐριχθόνιο, ἔπαιρναν κάτω ἀπό τήν ἐπιμέλειά τους τό μεγάλο Μυστηριακό δρώμενο τῆς ὑφάνσεως τοῦ Πέπλου.

Οἱ γυναῖκες αὐτές ὠνομάσθηκαν «αἱ Ἐργαστῖναι». Ἡ ὀνομασία αὐτή, φαίνεται, δέν εἶναι ἄσχετη μέ τό ἐπίθετο «Ἐργάνη», μέ τό ὁποῖον, ἴσως, οἱ Ἀθηναῖοι ἐκόσμησαν τήν Ὀλυμπίαν Θεάν Ἀθηνᾶ. Φαίνεται ὅτι οἱ πράγματι θεῖοι Μυσταγωγοί καί Ἱεροφάντες τῶν παναρχαίων Μυστηρίων τῆς Ἀκροπόλεως- ὅπως εἴθισται Ἐκεῖνοι νά ἀποκαλοῦνται- κάποτε ἀποφάσισαν νά ἐντάξουν μέσα εἰς τό πλαίσιον τῶν δρωμένων ἐκεῖ, ἐπάνω εἰς τήν Ἀκρόπολη, ἕνα ἀνεξάρτητο μέν, ἀλλά καί **πανάρχαιο Μυστηριακό δρώμενο,** Ἐκεῖνο **τῶν Ἀρρηφορίων ἤ Ἀρρητοφορίων.** Τό δρώμενο Τοῦτο ὡμοίζε πρός Ἐκεῖνο τῶν ἐπίσης παναρχαίων καί ἱερωτάτων Θεσμοφορίων. Τέσσερις νεαρώτατες παρθένοι ἐκ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ὑποδεχθεῖσες ἀπό τόν ἑκάστοτε, παραδοσιακῶς πλέον λειτουργοῦντα Ἄρχοντα Βασιλέα τῶν Ἀθηνῶν, ἀνελάμβαναν τήν τέλεση τῶν ἱερῶν Ἀρρηφορίων.

Δύο ἀπό αὐτές τίς τέσσερις παρθένους κατέβαιναν κατά τήν διάρκεια τῆς νυκτός μέσα εἰς ἕνα προφανῶς κάθετο καί στενό βάραθρο πού ἦταν στή βόρεια πλευρά τοῦ Ἱεροῦ Βράχου.

Σέ κάποιο τμῆμα τοῦ βαράθρου τοποθετοῦσε ἡ κάθε μία τους ἀπό μία σφραγισμένη κίστη, χωρίς νά τήν ἀνοίξῃ.

Ἐκεῖ εὔρισκαν δύο ἄλλες, παλιές, σφραγισμένες κίστεις. Αὐτές τίς δύο παλιές τίς ἔφερναν ἔξω ἀπό τό βάραθρο.

Οἱ δύο κατελθοῦσες στό ἱερό βάραθρο «Ἀρρηφόροι», ὅπως ὠνομάζοντο, ἐπειδή ἔφεραν ἄρρητα, συμμετεῖχαν μαζί μέ τίς ὑφάντριες παρθένες «Ἐργαστῖνες» στήν ἀνά τετραετίαν ὕφανση τοῦ νέου Ἱεροῦ Πέπλου.

Προφανῶς, ἡ ὁμοία πρός τά ἱερά Θεσμοφόρια συμβολική ὑποδομή λειτουργεῖ καί εἰς τα ἱερά Ἀρρηφόρια ἤ Ἀρρητοφόρια.

Συμβολισμοί πράγματι ἄρρητοι μέ θήλειες θεῖες Ὀντότητες τοῦ θείου κόσμου. Αὐτές ἐν ἀπορρήτοις μεταφέρουν ἐκθεωτικούς θεσμούς εἰς τά σκοτεινά- οὐχί αὐτόφωτα- βάθη τοῦ φυσικοῦ κόσμου.

Ἀπό τά συγκεκριμένα αὐτά βένθεα, μεταφέρουν- μέσα ἀπό ἀπεριήγητες ἐκ μέρους τῆς συνειδήσεως μυστηριακές διαδικασίες- ἐπάνω, ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ξεκίνησαν τήν κάθοδόν τους, τά θεσμοθετηθέντα καί θεσμοπεριβληθέντα «**Μυστηριακά Θεῖα Δεικνύμενα**» τά ὁποῖα συμβολικῶς ἀναφέρονται εἰς τόν πάντοτε μέγιστον δυνατόν ὁρίζοντα, τόν συμβάλλοντα εἰς τήν δημιουργίαν τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ.

Πρόθεση προφανῶς τῶν ἀγνώστων Ἱεροφαντῶν τῶν Μυστηρίων τῆς Ἀκροπόλεως ἦταν ὅπως οἱ νέες αὐτές Ἀρρηφόροι «ἀντλήτριες» ἀποτελέσουν τόν πυρῆνα, πέριξ τοῦ ὁποίου, οἱ «Ἐργαστῖναι παρθένοι» θά συμπράξουν στήν Μυστηριακή ὕφανση τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου, τοῦ Ἱερωτάτου, Τούτου τῶν θείων Μυστηρίων τῆς Ἀκροπόλεως συμβόλου τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ.

Ἄς μεταφερθοῦμε μέ στοργή νοερῶς εἰς τήν ἐλευθέραν πνευματικῶς ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Κατά τήν διάρκεια τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου μιᾶς 28ης Ἑκατομβαιῶνος.

Εὐρισκόμεθα στήν πόλη τῶν Ἀθηνῶν. Στό μέγαρο πού λεγόταν Πομπεῖον. Δίπλα στό Δίπυλον. Στήν ἀπόρθητη -ὅπως διατείνονται οἱ ἱστορικοί καί οἱ ἀρχαιολόγοι- ἐκείνη δυτική εἴσοδο τῆς πόλεως τῆς Ὀλυμπίας Θεᾶς Ἀθηνᾶς.

Ἀπό τό Πομπεῖον ἄρχιζε ἡ πομπή τῶν Παναθηναίων.

Ἀπό ἐκεῖ, σέ ἕνα ξύλινο πλοῖο μέ ρόδες, στό κεντρικό κατάρτι τοῦ ὁποίου ἐκτεινόταν ὁριζοντίως σέ σχῆμα Τ ξύλινη «κεραία», ἔχοντας ἐπάνω της ἁπλωμένο τόν Ἱερό Πέπλο, ξεκινοῦσε ἡ πομπή.

Καί μέ ἀφετηρία τό Δίπυλον διερχόταν μέσα ἀπό τήν Ἀγορά. Κατευθυνόταν πρός τό Ἐλευσίνειον. Ὅταν ἡ πομπή ἔφθανε στόν παρακείμενο χῶρο τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐγκατελείπετο ἐκεῖ τό τροχήλατο πλοῖο, ὅπως ὁ Παυσανίας ἀναφέρει (1,29,1): «ὅτι ἐκεῖ «*τοῦ δέ Ἀρείου Πάγου πλησίον δείκνυται ναῦς ποιηθεῖσα εἰς τήν τῶν Παναθηναίων πομπήν*».

Προφανῶς, τό πλοῖον δέν ἦτο δυνατόν νά ἀναβιβασθῇ εἰς τήν Ἀκρόπολη. Τελικά, ἡ ἱερά πομπή, χωρίς βέβαια τό πλοῖο, κατέληγε εἰς τά Προπύλαια τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἡ πορεία τοῦ τροχηλάτου συμβολικοῦ πλοίου διέρχεται μέσα ἀπό τήν συμβολικῶς ἐκλαμβανομένη **Ἀγορά**. Αὐτή συμβολίζει **ἐπίπεδον συνεχοῦς ἀνταλλαγῆς δυνάμεων, διότι ἐκεῖ γίνονται χρηματικές συναλλαγές.** Ἐπειδή **τά χρήματα** συμβολίζουν **δυνάμεις ψυχικές, τό ἐπίπεδο τῆς Ἀγορᾶς** συμβολίζει **μία διαρκῆ ἐνίσχυση τῶν γεννητικῶν αἰθερικῶν δυνάμεων τοῦ πολυπλόκου αἰθερικοῦ συστήματος τῆς ψυχῆς.**

Ὅπως συμβαίνει καί μέ τά Μεγάλα Μυστήρια τῆς Ἐλευσῖνος, ὅπου, ὅλη ἡ πεδιάδα τῶν Ἀθηνῶν λειτουργοῦσε, ὡς ἕνα μεγάλο ἀπέραντο Τελεστήριο, ἔτσι καί τώρα, ἀπό τό Δίπυλο μέχρι καί τά Προπύλαια, ὅλο αὐτό τό δυτικόν τμῆμα τῆς πόλεως, λειτουργοῦσε ὡς ἕνα ὑπαίθριον τελεστήριον, τοῦ ὁποίου τό πιό δυτικό τμῆμα περιελάμβανε, ἐκεῖ ψηλά, ἀνατολικά, τά Ἱερά τῶν Μυστηρίων τῆς Ἀκροπόλεως.

Ἡ πομπή περνοῦσε μέσα ἀπό τά Προπύλαια καί παρουσιαζόταν ἐνώπιον τῆς μεγάλης Ἱερείας τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος.

Ἀρχικά, κατά τήν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ Πυανεψιῶνος ἐτελεῖτο ἡ ἑορτή τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς. Ἡ ὀνομασία Ἐργάνη ἀναφέρεται κατ' ἀρχήν καί στήν ἀρχαία Μυστηριακή θέση, σύμφωνα μέ τήν ὁποίαν ἡ **Ὀλυμπία Θεά Ἀθηνᾶ, ὑπῆρξε ἡ ἐφευρέτης τοῦ ἀρότρου καί τῆς δι' αὐτοῦ ἀρόσεως.**

Πρόκειται περί τῆς συμβολικῆς ἀναφο-

ρᾶς, τῆς διεισδυτικῆς, - δίκην «ἐμβολισμοῦ», θείας ἐπιδράσεως τῆς Ὀλυμπίας Θεᾶς Ἀθηνᾶς, ἐντός τοῦ ὡρίμου πρός τοῦτο ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου τοῦ μυουμένου εἰς τόν Ἕβδομον Μυστηριακόν Ἐλευσίνιον Βαθμόν κατά τά Μυστηριακά θέσμια- τά ὑπό τοῦ Σπυρίδωνος Νάγου παραδοθέντα- τῶν Μεγάλων Ἐλευσινίων Μυστηρίων τῆς Ἐλευσῖνος.

Ἐπειδή ὁ Ὀλύμπιος Θεός Ἥφαιστος κυριαρχεῖ ἐπί τῶν δυνάμεων τῆς πυρίνης πνευματικῆς δημιουργίας, τῆς ὁποίας συμβολική ἀπεικόνιση εἶναι ἡ κατεργασία τοῦ χαλκοῦ, ἡ ἐπικάλυψη τῆς ἑορτῆς τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς διά τῆς ἑορτῆς τῶν Χαλκείων συμβολίζει τήν ἀνύψωση τῶν Μυστηριακῶν ἔργων τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς εἰς ἡφαιστότευκτα ἔργα χαλκοῦ.

Ἡ ἑορτή τῶν Χαλκείων προσδιορίζει τήν ἔναρξη τῆς ἐννεαμήνου ὑφάνσεως τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου, ὁ ὁποῖος, ἐννέα μῆνες ἀργότερα, ἦταν ἕτοιμος γιά τήν ἑορτή τῶν Μεγάλων Παναθηναίων.

Ὁ Πρόκλος ἀναφέρει (Εἰς Πλατ. Τίμ. Ι 98,22) γιά τήν Ὀλυμπία Θεά Ἀθηνᾶ ὅτι τό ζώδιον τοῦ Κριοῦ ἀφιερώνεται, «*ἀνεῖται τῇ θεῷ*».

Ἡ θέση Κριός εἶναι ἡ ἕβδομη ζωδιακή, ἀρχῆς γενομένης τῆς μετρήσεως ἀπό τήν θέση Ζυγός, τήν μυστηριακῶς ἐκκινητική τῶν Μεγάλων Ἐλευσινίων Μυστηρίων.

Ἡ Ὀλυμπία Θεά Ἀθηνᾶ, ὡς «Σώτειρα» «σώζει» δηλ. διατηρεῖ ἀκεραίαν- μέσα στόν αἰθέρα τοῦ Συνδετικοῦ Λόγου- τήν συλλειτουργίαν τῶν ἀπολήξεων τῶν δυνάμεων τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου, ὅταν τοῦτο φθάσῃ ἐξελικτικῶς καί νομίμως εἰς τό Μυστηριακόν ἐπίπεδον τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ Ἑβδόμου Μυστηριακοῦ Βαθμοῦ.

Ὅλη ἄλλωστε ἡ θειοτάτη ἀρχαία Ἑλληνική Μυστηριακή Μυσταγωγία κατατείνει εἰς τήν μεταμόρφωση τοῦ αἰθέρος τοῦ Συνδετικοῦ Λόγου- ψυχῆς καί ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ- εἰς ἐκθεωμένο αἰθερικό τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου ὄχημα, ἀποκαλούμενον Πνευματικός Ὀργανισμός.

Ὁ Ἱερός Πέπλος συμβολίζει τόν Πνευματικόν Ὀργανισμόν. Ἡ ἱερωτάτη Ναῦς συμβολίζει τό ὄχημα ἐπί τοῦ ὁποίου εἶναι «ἀνηρτημένος» ὁ Πνευματικός Ὀργανισμός. Τό κάθετο κατάρτι τοῦ πλοίου συμβολίζει τήν φαλλική δύναμη τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου, διά τῆς ὁποίας ἱδρύεται, συγκρατεῖται καί ἐνισχύεται ὁ αἰθήρ τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ.

Ὡς πρός τόν διασωθέντα συμβολισμόν τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου, ἡ ὕφανσίς του ἀπό μαλλί καλύπτει μέν ἀλλά καί ἀποκαλύπτει πράγματι πολλά. **Τό μαλλί, τό ἔριον, προέρχεται ἀπό τά ἥμερα καί ἄκακα πρόβατα, τά ὁποῖα, ἐκτός τῶν ἄλλων συμβολίζουν ὀργανικόν ζωϊκόν φορέα τοῦ ὑλικοῦ ψυχικοῦ ἀτόμου.**

Ὁ φορεύς αὐτός εἶναι τό λειτουργικόν ἀποτέλεσμα κεκαθαρμένης καί ἁγνῆς ψυχῆς. Τό ὅτι τά πρόβατα τρέφονται ἀποκλειστικῶς ἀπό χορτάρι, δηλ. ἀπό φυτική τροφή, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ κεκαθαρμένος αὐτός φορέας τρέφεται, δηλ. ἐνισχύεται, ἀντλῶντας δυνάμεις ἐκ τοῦ φυτικοῦ κόσμου. Τό φυτόν ὅμως συμβολίζει τόν Συνδετικόν Λόγον. Ἄρα ὁ φορεύς πρόβατον, ἐνισχύει τόν Συνδετικόν του Λόγον δι' ὁμοειδῶν δυνάμεων, οἱ ὁποῖες ἀναβιβάζουν τόν αἰθερικό αὐτόν σύνδεσμον εἰς ἐπίπεδο Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ.

Τό χρυσόμαλλον, ἐξ ἄλλου, δέρας, τόν Πνευματικόν Ὀργανισμόν συμβολίζει.

Ἡ ὕφανση ἄλλωστε τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου

ἐπιτελεῖται διά τῆς συμπλοκῆς τῶν δυνάμεων τοῦ Συνδετικοῦ Λόγου.

Τό χρῶμα τοῦ ἐρίου τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου ἦταν κρόκινο. Ἡ χρώση διά τῶν στημόνων τοῦ φυτοῦ crocus sativus ἀποδίδει τό ἰδιότυπο κρόκινο χρῶμα. Οἱ στήμονες εἶναι ἄρρενα παραγωγικά ὄργανα τοῦ φυτοῦ, τά ὁποῖα περιβάλλονται ἀπό τήν χρυσῆ ἐπάνθηση τοῦ φυτικοῦ κάλυκος.

Καθώς τό ἄνθος συμβολίζει τόν ἀναδυόμενο- μέσα ἀπό τόν Συνδετικό Λόγο- Πνευματικόν Ὀργανισμόν, τό κρόκινο χρῶμα τοῦ ὑφαντικοῦ, ἐν προκειμένῳ, ἐρίου συμβολίζει ἐπίδραση ἐπί τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ, προερχομένη ἀπό παραγωγικές δυνάμεις θείων ἡλιακῆς τάξεως Πνευματικῶν Ὀργανισμῶν θεῶν.

Ἐδῶ, ἀκριβῶς, εἰς τήν κρόκινη απόχρωση τοῦ ἐρίου τοῦ Ἱεροῦ Πέπλου συναντᾶται ἡ πύρινη πνευματική δημιουργική ἐπίδραση τῶν Ὀλυμπιακοῦ ἐπιπέδου δυνάμεων τοῦ Θεοῦ Ἡφαίστου.

Ἄλλωστε, ὁ χαλκός φέρει προσομοίαν τήν ἀπόχρωση πρός ἐκείνη τοῦ χρυσερύθρου χρώματος τοῦ κρόκου.

Ὁ Πρόκλος ἐπισήμως ἀναφέρει (Ι 134, 55) ὅτι ὁ Πέπλος ἔφερε ποικίλματα μέ παραστάσεις τῆς Ἀθηναϊκῆς Κοσμοποιΐας, συγκρίνοντας μέν αὐτήν μέ τήν Γιγαντομαχίαν, διευκρινίζοντας δέ ὅτι πρόκειται, κυριολεκτικῶς κατ' οὐσίαν, γιά ἀναπαράσταση, προφανῶς συμβολική του πολέμου τῶν ἀντιθέτων.

Οἱ τρεῖς αὐτοί συμβολικοί σταθμοί

α) Ἀθηναϊκή Κοσμοποιΐα

β) Γιγαντομαχία

γ) πόλεμος τῶν ἀντιθέτων

διατρέχουν συνδεόμενα μεταξύ τους Ἱερά Μυστηριακά συμβολικά θέσμια, τῶν ὁποίων ἡ ἐξήγησις, σύμφωνα μέ τήν μέθοδο ἐρευνης τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας, καταλήγει εἰς τίς πρῶτες ἀρχές.

Ὁ Ἱερός Πέπλος, σύμβολον καθώς εἶναι τοῦ Πνευματικοῦ Ὀργανισμοῦ, παράγεται μέσα ἀπό τόν πόλεμο- δηλ. μέσα ἀπό τήν πνευματική δημιουργία- τῶν ἀντιθέτων πρώτων ἀρχῶν.

Ἡ Γιγαντομαχία συμβολίζει τό σχεδόν ἀνυπέρβλητο μέγεθος τῆς ἰσχύος, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖται ἀπό τήν ψυχή διά τήν κυριαρχίαν της ἐπί τῶν Γιγάντων, ἐπί τῶν πανισχύρων, δηλ., Φυσικῶν Νόμων.

Ἡ Ἀθηναϊκή Κοσμοποιΐα συμβολικῶς ἀναφέρεται εἰς τήν ἡλιακήν κατάστασιν τῆς φιλοσοφικῆς ἰσχύος τοῦ Μυστηριακοῦ πολιτιστικοῦ κέντρου, τό ὁποῖον ἐκπροσωπεῖ ἡ πόλη τῶν Ἀθηνῶν.

Πρόκλ. Εἰς Πλατ. Τίμ. Α (Τιμ. 23D) Ι 134,22.

Καί γάρ αὖ καί ὁ πέπλος ἔσχατον εἴδωλόν ἐστι τῆς ὅλης ἐναντιώσεως· προηγεῖται δε ἔν τε τῷ παντί τά ἀληθινά τῶν θεῶν ἔργα κἀν ταῖς ποιητικαῖς αὐτῶν καί πρωτουργοῖς αἰτίαις· οὗ δή καί τήν Ἀθηνᾶν μετά τῶν ὅπλων ἐκφανῆ γενέσθαι φασι. μᾶλλον δέ ἔσχατον μέν ὁ πέπλος, τό τῆς ὑφαντικῆς ἔργον, εἴδωλον φέρων τοῦ κοσμικοῦ πολέμου.

Καί διότι πάλιν ὁ πέπλος εἶναι κορυφαία εἰκόνα τῆς ὅλης ἐναντιώσεως· προηγοῦνται δέ καί ἐντός τοῦ παντός τά ἀληθινά τῶν θεῶν ἔργα, ἀκόμη καί ἐντός τῶν ποιητικῶν τους καί πρωτουργῶν αἰτίων. Εἰς τόν πέπλον μάλιστα καταφανής λέγουν ὅτι γίνεται ἡ Ἀθηνᾶ μετά τῶν ὅπλων της.

Μᾶλλον δέ ὁ μέν πέπλος εἶναι κορυφαῖον ἔργον τῆς ὑφαντικῆς, φέρων ἐπ' αὐτοῦ ἀπεικόνισιν τοῦ κοσμικοῦ πολέμου καί τῆς δημιουργικῆς τάξεως ἀπό τήν θεάν προερχομένην καί διεισδύουσα ἐντός τοῦ παντός.

ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ

Ἐπειδὴ ἡ ἀρχαία Ψυχὴ ζεῖ μέσα μας ἀθέλητα κρυμμένη, καί θεραπεύει ἀπό πάντα καί γιά πάντα τόν ΗΛΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ -ὁραματιζόμενη τήν ἐγκαθίδρυση τῆς Ἀληθείας, Ἰσότητος, Ἐλευθερίας, Γνώσεως καί Ἁρμονίας σέ ὅλο τόν κόσμο, - ἀκολουθώντας τήν ἀρχαία Ὀρφικοπυθαγόρεια παράδοση - συστήσαμε μέ τίς ἀρχές αὐτές τό Σωματεῖο ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ.

Σκοποί τοῦ Σωματείου μας εἶναι:

1. Ἡ ἔρευνα, μελέτη, παρουσίαση, ὑποστήριξη καί διάδοση τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας, θρησκείας, φιλοσοφίας, ἐπιστήμης, ἱστορίας, γραμματείας, παιδείας, γλώσσας, τέχνης καί τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ τρόπου ζωῆς (εὖ ζῆν, ζῆν κατά φύσιν), καθώς καί ἡ (στή σύγχρονη ἐποχή) θεωρητική καί βιωματική ἐφαρμογή τῶν ψυχικῶν, κοινωνικῶν καί ἐκπαιδευτικῶν ἐκφράσεων τῶν ἐξ ὅλων αὐτῶν γνώσεων καί διδαγμάτων.

2. Ἡ ὑποστήριξη, προβολή, παρουσίαση καί ἐνεργοποίηση, σέ μή κερδοσκοπική βάση, τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πνεύματος, μέσα ἀπό τούς πολιτισμικούς θεσμούς, πατρῷα ἑλληνικά ἔθιμα καί παραδοθεῖσες λειτουργίες τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητας, ὅπως προκύπτουν ἀπό τά κείμενα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γραμματείας καί τά μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητας καί ἡ ἕνωση τοῦ πνεύματος αὐτοῦ καί τῆς παραδόσεως, μέ τή σύγχρονη ἐποχή, μέσῳ θεατρικῶν, πολιτιστικῶν δρωμένων, μέ ἔρεισμα τήν σοφία τοῦ παρελθόντος, τίς προτάσεις, ἐξελίξεις καί ἀνησυχίες τοῦ παρόντος καί τόν ὁραματισμό γιά τό μέλλον τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ καί τῶν παντοίων κοινωνικῶν θεσμῶν του, ἰδίως στό ἑλληνικό περιβάλλον καί δή αὐτό τῆς νεολαίας.

**Τό Σωματεῖο ἔχει ὡς στόχο τήν δημιουργία σχολικοῦ συγκροτήματος καί τήν ἀνέγερση ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Θείας Φύσεως.
Πρός τοῦτο καλοῦμε ὅλους τούς Ἰδεολάτρες καί Φυσιολάτρες τῆς Φιλοσοφικῆς Θρησκείας τῶν Ἑλλήνων, τῆς Πνευματόδοξης Ἑλληνικῆς Παραδόσεως, νά σταθοῦν ἀρωγοί.
Τό Σωματεῖο ἀναζητεῖ ἀκίνητο ἤ οἰκόπεδο γιά τήν πραγματοποίηση τῶν σκοπῶν του. Δέχεται ἐπίσης δωρεές καί χορηγίες.**
Πληροφορίες: Στουρνάρα 57, 104.32 Ἀθήνα. Τηλ.: 210. 52.37.544

3. Ἡ ἀνάδειξη τοῦ χρηστικοῦ κοινωνικοῦ καί ἐθνικοῦ χαρακτῆρα τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν μνημείων, ἔργων καί ἀρχαιολογικῶν χώρων, ἔτσι ὥστε νά καταστοῦν λειτουργικά καί ταυτόχρονα ἐκπαιδευτικά γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο καί ἰδιαίτερα γιά τούς νέους.

4. Ἡ διεκδίκηση τῆς δυνατότητας ἄμεσης πρόσβασης καί χρήσης τῶν ὡς ἄνω στοιχείων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀρχαίου κλασικοῦ πολιτισμοῦ, γιά τήν διενέργεια ἑλληνοπρεπῶν πολιτιστικῶν δρωμένων καί ἐκπαιδευτικῶν προσεγγίσεων καί παρουσιάσεων, μέ ἀπόλυτο ἦθος καί σεβασμό πρός τό πνεῦμα τοῦ περιβάλλοντος καί τό νόμο.

5. Ἡ ἐφαρμογή τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ ἀνθρωπιστικοῦ ἰδεώδους.

6. Ἡ προβολή καί κατανόηση τῆς σημαντικῆς τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν ὀνομάτων καί ἡ χάριν τῆς ἑλληνικῆς παράδοσης καί πολιτισμοῦ διάδοση καί συμβολική υἱοθεσία τους.

Πρός τοῦτο καλοῦμε ὅλους τούς Ἕλληνες, στήν σκέψη, τά συναισθήματα καί τίς πράξεις νά ἐγγραφοῦν φίλοι τοῦ Σωματείου μας καί νά συνδράμουν στίς ἐργασίες μας γιά τήν ἀνάδειξη τῆς θείας πνευματικῆς μας κληρονομιᾶς.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

Ὅταν κάποτε θά φύγω ἀπό τοῦτο τό φῶς, θά ἑλιχθῶ πρός τά πάνω ὅπως ἕνα ρυάκι πού μουρμουρίζει. Κι ἄν τυχόν κάπου ἀνάμεσα στούς γαλάζιους διαδρόμους συναντήσω ἀγγέλους, θά τούς μιλήσω ἑλληνικά, ἐπειδή δέν ξέρουνε γλῶσσες. Μιλᾶνε μεταξύ τους μέ μουσική.

Καταγγέλλουμε δημόσια τήν συνεχιζόμενη τά τελευταῖα 1800 χρόνια, πολιτική μίσους καί φθορᾶς εἰς βάρος τῆς πανάρχαιας πατρώας κληρονομιᾶς τῶν Ἑλλήνων.

Σᾶς προτείνουμε νά υἱοθετήσετε καί νά προβάλλετε στό περιβάλλον σας ἕνα ΑΡΧΑΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΟΝΟΜΑ. Κάνετε ἕνα δῶρο στήν ὡριμότητά σας, τό ἀξίζετε! Μέχρι σήμερα ἔχουν τολμήσει χιλιάδες συμπατριῶτες μας καί ἑλληνόψυχοι τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ὀνοματοδοσία εἶναι μέρος τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιᾶς γι' αὐτό μᾶς ἀφορᾶ ἄμεσα. Πάρτε την στά χέρια σας καί μεταβιβάστε την στά παιδιά σας. Κάντε τήν ἀτομική σας ἀντίσταση. Ἡ υἱοθέτηση ἑνός Ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Ὀνόματος εἶναι μία ἀντίσταση χαμηλῶν τόνων ἀλλά ὑψηλῶν προδιαγραφῶν, σᾶς ταιριάζει!

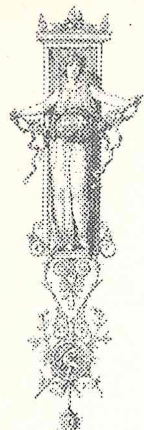
Τό θέμα τῆς ὀνοματοδοσίας εἶναι σοβαρότερο ἀπό τήν ἐπιστροφή τῶν μαρμάρων! Ἡ λεξιπενία ἔχει ἐπιβληθεῖ καί στήν ὀνοματοδοσία μας, *Γιάννης, Γιῶργος, Βασίλης, Νίκος, Μαρία, Κατερίνα,* ὀνομάζεται τό 80 τοῖς ἑκατό τῶν Ἑλλήνων. Διαλέξτε, υἱοθετῆστε, τιμῆστε καί προβάλλετε στό περιβάλλον σας, ἕνα εὔηχο, νοηματικό ἑλληνικό ὄνομα ἀπό τά 20.000 καί πλέον, πού ἔχουν καταγραφεῖ. Εἶναι δική σας προσωπική ὑπόθεση!

Αἰθερία, Ἀπολλώνιος, Ἀστραία, Ἀσπασία, Ἀσκληπιάδης, Ἀντιγόνη, Ἀθηναΐς, Αἰακός, Ἀριάδνη, Ἀχιλλεύς, Βριτόμαρτις, Δανάη, Δευκαλίων, Εὐρυνόμη, Ἕκτωρ, Ἥβη, Ἡροφίλη, Ἡφαιστία, Ἡφαιστίων, Ἠώ, Θάλεια, Θέμις, Δάειρα, Δήμητρα, Διαγόρας, Διώνη, Ἐρατώ, Ἑρμείας, Ἡρακλῆς, Ἰάσων, Ἴκαρος, Ἰφιγένεια, Ἰφιάνασσα, Ἴων, Καλλικράτης, Καλλιστώ, Λεωνίδας, Λητώ, Μυρτώ, Νεφέλη, Ὀδυσσέας, Πανδίων, Παρμενίδης, Πείρανθος, Πρόκλος, Ραδάμανθυς, Σεμέλη, Σοφία, Ὑάκινθος, Φαέθων, Φαῖδρος, Φιλομήλα, Ὠρίων ...

**Ἐάν θέλετε νά βαπτίσετε ἕνα παιδί ἁπλά δηλώνετε τό ἀρχαῖο ὄνομά του στό ληξιαρχεῖο.
Νομικά δέν χρειάζεται θρησκευτικό βάπτισμα.
Μιμηθεῖτε τούς ἑκατοντάδες Ἕλληνες γονεῖς πού τό ἔχουν ἤδη πράξει!**

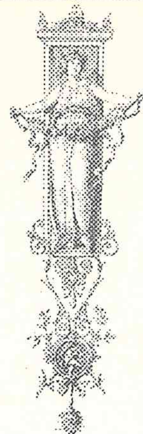
Ἀπό τό 1991, στίς μεγάλες Φυσικές Ἑορτές Ἰσημερίες καί Ἡλιοστάσια, πραγματοποιοῦνται ὀνοματοδοσίες. Ἐάν θέλετε καί ἐσεῖς νά υἱοθετήσετε ἕνα ἀρχαῖο ἑλληνικό ὄνομα ἐπικοινωνῆστε μαζί μας. Ἀθηνᾶ Ὑγεία (Μή Κερδοσκοπικό Σωματεῖο. Τηλ.: 210.52.37.543)

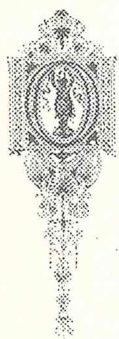
Η ΔΙΑΣΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΚΑΙ Η ΠΛΗΡΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΙΣ ΑΥΤΗΣ, ΘΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΕΙ ΔΙΑ ΤΑΣ ΝΕΩΤΕΡΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑΣ ΓΕΝΕΑΣ ΤΟ ΒΑΘΡΟΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΘΑ ΣΤΗΡΙΧΘΕΙ ΤΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΝ ΓΕΝΟΣ ΔΙΑ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΤΗΣ ΑΝΕΛΙΞΕΩΣ ΑΥΤΟΥ, ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟΝ ΕΙΣ ΤΑΣ ΧΩΡΑΣ ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ, ΤΗΝ ΟΔΟΝ Η ΟΠΟΙΑ ΘΑ ΦΕΡΕΙ ΤΑΣ ΓΕΝΕΑΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΠΟΛΑΥΣΙΝ ΠΑΣΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΗΣ ΧΑΡΑΣ, ΩΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ. Σ. Νάγος

Σ. ΝΑΓΟΥ

Ο ΦΥΣΙΚΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

ἄνθρωπος καί πᾶν πνευματικόν ὄν ἐν τῇ φύσει, ὑπόκειται εἰς τούς νόμους τῆς φύσεως, εἰς τούς νόμους τῆς ζωικῆς φύσεως, δηλαδή εἰς τούς νόμους τῆς ζωῆς, καθώς καί εἰς τούς πνευματικούς νόμους.

Ὅλα τά πνευματικά ὄντα, ζῶντα μέσα εἰς τήν φύσιν διέπονται ὑπό τῶν νόμων αὐτῆς, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τοιαύτην διάταξιν, ὥστε ὁ παραβάτης τῶν νόμων αὐτῶν νά ὑφίσταται κυρώσεις, αἱ ὁποῖαι καί πόνον τοῦ δημιουργοῦν καί τήν ἐξέλιξιν αὐτοῦ καθυστεροῦν.

Ὥστε, ἐναντίον τῶν νόμων τῆς φύσεως, δέν δυνάμεθα νά βαδίσωμεν, διότι μένομεν στάσιμοι, ἐκτός ἐάν ἐπιθυμοῦμε τήν στασιμότητα, ὡς ἐπεθύμησαν αὐτήν οἱ ἐναντίον τῆς φύσεως ἐργαζόμενοι, εἴτε ἐξ ἀμαθείας, εἴτε ἐκ κακῆς καί ἐγωιστικῆς αὐτῶν διαθέσεως, ἡ ὁποία καί αὐτή ὀφείλεται εἰς μή κατανόησιν τῶν ἐξελικτικῶν τῆς φύσεως Νόμων.

Ἡ κακοποιός καί σκοτεινή αὕτη Ἀρχή διά νά δύναται νά ἄρχῃ ἐπί τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπιζητεῖ νά μή διαφωτίζηται καί νά μή προοδεύει ὁ ἄνθρωπος ζῶν κατά φύσιν, καί διά τοῦτο διά τῶν ἐμπνεύσεων αὐτῆς ἀποβλέπει εἰς τήν διαστροφήν τῶν πραγμάτων καί εἰς τήν παρόρμησιν τῶν ἀνθρώπων πρός κατεύθυνσιν ἀντίθετον πρός τήν φοράν τῆς προόδου.

Ἡ ἐπίδρασις τῆς Ἀρχῆς ταύτης ἐξουδετεροῦται εὐθύς ὡς ὁ ἄνθρωπος ἀκολουθήσῃ τήν ὁδόν τοῦ Θεοῦ, δηλαδή τήν κατά γράμμα ἐφαρμογήν τῶν φυσικῶν διατάξεων.

Ὁ Θεός, ἡ δημιουργός τουτέστιν τῶν κόσμων Ἀρχή, ἔπλασε τήν φύσιν καί τόν ἄνθρωπον. Ἡ ὁδός τῆς φύσεως ἑπομένως εἶναι ἡ ὁδός τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὁ ὀρθός δρόμος, τόν ὁποῖον ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ ὁ ἄνθρωπος καί πᾶν λογικόν ὄν.

Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά ἐκδηλώσῃ τήν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖται, ὅπως, παρά τάς συνθήκας τοῦ περιβάλλοντος, ἀκολουθήσῃ τήν ὁδόν τῆς φύσεως, ἡ ὁποία εἶναι καί ἡ πρός τόν Θεόν ὁδός, διότι ἀκολουθῶν αὐτήν ἐπιτυγχάνει τήν ἐξέλιξίν του, τήν τελειοποίησίν του καί τήν λύτρωσίν του.

Εἶναι ἐσφαλμένη ἡ ἀντίληψις, ὅτι ὁ Θεός ἦτο δυνατόν νά δεσμεύσῃ τόν ἄνθρωπον διά νά μήν ἀκολουθήσῃ τήν ὁδόν τῆς φύσεως, τήν ὁποίαν αὐτός ἔπλασεν. Ποῖος Θεός θά ἦτο δυνατόν νά δε-

σμεύσῃ τόν ἄνθρωπον ἀπό τοῦ νά ἀπολαύσῃ τήν ζωήν καί νά μή ἀκολουθήσῃ τό ἔνστικτον, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ τόν Νόμον τῆς ζωῆς, ἄνευ τοῦ ὁποίου θα ἦτο ἀδύνατον νά διατηρηθῇ εἰς τήν ζωήν καμμιά ζωική ὕπαρξις;

Μόνον μωρά καί ἀλλαζών πνευματική φαντασία δύναται νά θεσπίζῃ Νόμους, ἐναντίον τῶν σοφῶν Νόμων τῆς Φύσεως, ἡ παράβασις τῶν ὁποίων φέρει εἰς τήν ἐκτροχίασιν καί τήν τελείαν ἀποσύνθεσιν, τό πνεῦμα.

Ὁ ἄνθρωπος φύσει ἕλκεται πρός τήν φύσιν καί τάς φυσικάς πράξεις, ἀπό τήν θείαν αἴγλην τῆς φύσεως καί ἐκ τούτου φωτίζεται τό πνεῦμα του εἰς τό θεῖον πῦρ τῆς ἀγάπης, ἵνα ἀνυψοῦται τό πνεῦμα του εἰς ἀνώτερα σημεῖα δράσεως καί τελειότητος.

Διότι οὕτως ἐκδηλοῦνται αἱ δυνάμεις ἐκεῖναι τῆς ψυχῆς, αἱ ὁποῖαι θά προσεγγίσουν αὐτήν πρός τήν θεότητα.

Ἡ ἀνθρωπίνη λογική προέκυψεν ἀπό τήν διάταξιν τῶν φυσικῶν λειτουργιῶν καί διά τοῦτο ἡ λογική τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν εἶναι ἀδέσμευτος καί ἐλευθέρα, ὠθεῖ τόν ἄνθρωπον πρός τήν φύσιν καί διά τοῦτο ὅ,τι ἀντίκειται εἰς τήν ζωικήν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου εἶναι παράλογον καί ἀπορριπτέον. *"Τῷ λογικῷ ζώῳ ἡ αὐτή πρᾶξις κατά φύσιν ἐστί καί κατά λόγον"* (Μάρκου Ἀντωνίνου Ζ ια).

Ἡ ἀντίληψις αὕτη ὤθησε τούς Στωικούς Φιλοσόφους τῆς Ἑλλάδος νά διατυπώσουν τήν ἀρχήν *"τό κατά φύσιν ζῆν τουτ' ἔστι κατ' ἀρετήν ζῆν"* καί *"ἐπί τήν σύντομον ἀεί τρέχε, σύντομος δέ ἡ κατά φύσιν.*

Ὥστε κατά τό ὑγιέστατον πᾶν λέγειν καί πράσσειν. Ἀπαλάσσει γάρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κόπου καί στρατείας, καί πάσης οἰκονομίας καί κομψείας" (Μάρκου Ἀντωνίνου Δ να).

Συνεπῶς κατ' αὐτούς ὁ ἄνθρωπος τόν φυσικόν νόμον πρέπει νά καταστήσῃ βιωτικόν νόμον. *"Νόμος βιωτικός ἔστι οὗτος, τό ἀκόλουθον τῇ φύσει πράττειν"* (Ἐπικτήτου Διατριβαί Ι κζ) δηλαδή ὁ ἄνθρωπος εἰς ὅλας τάς ἐνεργείας τοῦ βίου του πρέπει ν' ἀκολουθῇ τήν φύσιν καί ταύτην πρέπει νά ἀκολουθῇ ἐν παντί.

Ὁ Στωικός Ποσειδώνιος ἀναπτύσσει τήν θεωρίαν περί τοῦ ζητήματος τούτου, λέγων, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει ν' ἀκολουθῇ τάς ἐμπνεύσεις καί παρορμήσεις τοῦ ἐν ἑαυτῷ δαίμονος, ὅστις εἶναι συγγενής καί ἔχει ὁμοίαν φύσιν πρός τόν διοικοῦντα ὁλόκληρον τόν κόσμον καί ὅτι ὅσοι ἀκολουθοῦν τοῦτον ὀρθοδοξοῦσι, διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ζῇ σύμφωνα πρός τάς ὑπαγορεύσεις τοῦ ἐν ἑαυτῷ δαίμονος, ζῇ ὁμολογουμένως τῇ φύσει. Ἐκεῖνος δέ, ὁ ὁποῖος παραβαίνει τάς ὑπαγορεύσεις ταύτας, ζῇ κατά πάθος, δηλ. οὐχί συμφώνως πρός τάς ὑγιεῖς ἀρχάς τῆς ζωῆς.

Ἐάν θέλωμεν νά μεταφέρωμεν σαφέστερον τήν θεωρίαν ταύτην τοῦ Ποσειδωνίου, πρέπει νά εἴπωμεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχή, ἡ ὁποία καί ἀποτελεῖ τό κυριώτερον μέρος τοῦ εἶναι μας, ἀποτελεῖται ἀπό τήν αὐτήν οὐσίαν, ἀπό τήν ὁποίαν ἀποτελεῖται καί ἡ δημιουργός τοῦ κόσμου ἀρχή καί ἑπομένως αἱ ἐκδηλώσεις αὐτῆς δηλαδή τά ἔνστικτα, αἱ ὁρμαί καί αἱ ἐπιθυμίαι εἶναι σύμφωνοι πρός τούς Νόμους τῆς Φύσεως, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τήν κατηγορηματικήν προσταγήν τῆς δημιουργοῦ Ἀρχῆς καί συνεπῶς ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐνεργῶν ἀντιθέτως

πρός τάς ὑπαγορεύσεις αὐτάς τοῦ ἐσωτερικοῦ του εἶναι, εἶναι παραβάτης τῆς θείας ἐντολῆς, κατ' ἀκολουθίαν ὑφίσταται τάς ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν φυσικῶν Νόμων προκυπτούσας κυρώσεις.

Εἶναι ἀνάγκη νά ἀναλύσωμεν πῶς δύναται νά νοεῖται ὁ ἄνθρωπος ὁ ζῶν κατά φύσιν, ὁ φυσικός ἄνθρωπος.

Ὁ φυσικός λοιπόν ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ζῶον λογικόν, πρέπει νά ζῇ τήν ζωήν τοῦ λογικοῦ ζῴου καί ἑπομένως τήν ζωήν τοῦ ζῴου καί τήν ζωήν τοῦ λογικοῦ ὄντος. Φυσικός ἄνθρωπος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀκολουθεῖ τήν ὁδόν τῆς Φύσεως καί συνάμα τάς ὑπαγορεύσεις τῆς λογικῆς, ἐκεῖνος ὅστις δέν ἔχει διαφθαρεῖ ἀπό τόν τρόπον τῆς ζωῆς, τόν ὁποῖον ἐδημιούργησεν διά τούς ἀνθρώπους, ἡ ἄγνοια τῶν λειτουργιῶν τῆς φύσεως. Εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἔχει φυσικάς ἀντιλήψεις, φυσικά συναισθήματα καί φυσικάς ὁρμάς, δηλαδή ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος δέν ἐπηρεάζεται ἀπό τάς συνθήκας τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλά ἀποτελεῖ ὄν αὐτόνομον, ἀνεξάρτητον καί ἐλεύθερον.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός σκέπτεται, ἐνεργεῖ καί συμπεριφέρεται ὡς λογικόν ζῶον καί ὄχι ὡς ἀνδρείκελον κινούμενον κατά μίμησιν καί σύμφωνα πρός τά ἐν τῇ Κοινωνίᾳ κρατοῦντα, ἀλλά συνειδητῶς καί γνωρίζων διατί ἐνεργεῖ οὕτως καί ὄχι ἄλλως.

Ὁ φυσικός ἄνθρωπος εἶναι ἐλεύθερος τήν σκέψιν καί δέν δεσμεύεται ἀπό προλήψεις καί καθιερωμένας ἰδέας, ζῇ σύμφωνα πρός τούς νόμους τῆς φύσεως χαράσσων τόν δρόμον τῇ βοηθείᾳ τοῦ λογικοῦ.

Ἡ ἀντίληψις, ὅτι τό φυσικόν, τό ἁπλοῦν, τό ἀφελές, τό ἀπέριττον εἶναι χυδαῖον, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς διαστροφῆς τῶν ἰδεῶν μας.

Ἐννοοῦντες φυσικήν ζωήν δέν ὑποστηρίζωμεν, ὅτι πρέπει νά ἐπανέλθωμεν εἰς τήν κατάστασιν τοῦ πρωτογόνου ἀνθρώπου, ἀλλά νά ἀποβάλωμεν τήν ἐπιτήδευσιν καί τό τεχνητόν καί νά προσεγγίσωμεν πρός τήν φύσιν.

Ἡ φύσις δέν εἶναι δι' ἡμᾶς μητριά ἀλλά φιλόστοργος μητέρα, ἡ ὁποία καθοδηγεῖ τά βήματά μας πρός τήν ἐξέλιξιν καί τήν τελειοποίησιν.

Σύμφωνα πρός τάς ἀντιλήψεις αὐτάς ὅθεν δυνάμεθα νά διαγράψωμεν τήν πορείαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ζωῇ κατά τόν ἑξῆς τρόπον.

1ον. **Τρόπος τοῦ βίου.** Φυσική δίαιτα, ἁπλή, λιτή, ἀπέριττος ζωή, ὑπαίθριος, εἰ δυνατόν, ἀγροτικός βίος, ἀκρεοφαγία, ἀντίληψις ὅτι τό ἔνδυμα δέν εἶναι ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τοῦ δέρματος.

Ὁ φυσικός, ὁ ἰδεώδης ἄνθρωπος διά τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀποκτᾷ νευρικόν σύστημα ἰσορροπημένον καί καλῶς λειτουργοῦν, καθώς καί ἐγκέφαλον ὑγιῆ.

Ἑπομένως εἶναι ψύχραιμος, ἤρεμος, πρᾶος μέ τά ἐπακόλουθα τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον, ὁ φυσικός ἄνθρωπος ἀποκτᾷ καί διάνοιαν ἁγνήν, ἰσχυράν καί ἐλευθέραν, πράγματα τά ὁποῖα δέν ἠμποροῦν νά ἐπιτευχθοῦν μέ τόν βίον, τόν ὁποῖον διάγομεν, διότι μέ αὐτόν εἶναι ἀδύνατον νά ἐπιτευχθῇ ἐξέλιξις τῆς ψυχῆς.

2ον. **Τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι.** Ἀποκτᾷ νοοτροπίαν διάφορον τῆς σημερινῆς. Ἔχει φυσικάς ἀντιλήψεις, ἡ διάνοιά του δέν εἶναι διεστραμμένη, ἀλλά φυσιολογική

καί δέν δεσμεύεται ἀπό καμμίαν πρόληψιν. Ἀποδίδει εἰς τά πράγματα τήν πραγματικήν σημασίαν καί τήν ἀξίαν, τήν ὁποίαν ἔχουν διά τήν ζωήν.

3ον. **Συναισθηματικός.** Ἐκδηλώνει μόνον συμπαθητικά συναισθήματα καί τήν ἀγάπην του πρός ὅλα τά ὄντα, γνωρίζων τήν ἀλληλεγγύην ἡ ὁποία συνδέει ταῦτα ἐν τῇ φύσει. Ὁ ἄνθρωπος ὁ περικλείων τήν ἔννοιαν τῆς ἀγάπης ἐντός τῶν στενῶν ὁρίων τοῦ περιβάλλοντός του καί τῶν συμφερόντων του, ἀποκλείεται ἀπό τήν Ἀρχήν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπορρέει ἡ ἀγάπη καί συνεπῶς στερεῖται τῶν εὐεργετημάτων τῆς Ἀρχῆς ταύτης.

4ον. **Ἀπό ἀπόψεως δράσεως.** Ὁ φυσικός ἄνθρωπος δέν δύναται νά ζῇ ἐν ραστώνῃ, ἀλλά δρᾷ καί ἀποκτᾷ τά μέσα τῆς ζωῆς διά τῆς ἐργασίας του.

Ὁ μή δρῶν εἶναι ἀνεπίδεκτος προόδου, διότι ἡ κίνησις καί ἡ δρᾶσις εἶναι ὅροι τῆς ἐξελίξεως.

5ον. **Ἀπό ἀπόψεως θυμικοῦ.** Ἐλευθέρα ἱκανοποίησις τῶν φυσικῶν ἀναγκῶν, ὁρμῶν καί ἐπιθυμιῶν, ἀρκεῖ ἐκ τούτου οὐδείς νά βλάπτεται καί νά μή διαταράσσηται ἡ ἁρμονία τοῦ περιβάλλοντος.

6ον. **Ὡς πρός τήν συμπεριφοράν πρός τούς ἄλλους.** Ὁ φυσικός ἄνθρωπος εἶναι ἅγιος, σεμνός, κόσμιος, ἔμφρων, εἶναι εἰλικρινής, φιλαλήθης καί ἀκέραιος, δέν ὑποκρίνεται, δέν ἀπατᾷ, ὅ,τι σκέπτεται καί ὅπως σκέπτεται ὁμιλεῖ καί πράττει, ἀλλά καί δέν δέχεται δέσμευσιν ἐκ τῶν ἄλλων οἱασδήποτε φύσεως.

7ον. **Ἐν τῇ Κοινωνίᾳ.** Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον λογικόν, ἄρα καί κοινωνικόν. Οὐδείς ἄνθρωπος δύναται νά καταστῇ πράγματι ἄνθρωπος, ἐάν δέν ὑποστῇ μίαν μόρφωσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Συνεπῶς δέν γίνεται ἀναχωρητής, ἀλλά ζῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ προσπαθεῖ νά πράττῃ τό καλόν καί νά δημιουργῇ διά τούς ἄλλους πρόοδον καί εὐτυχίαν. Ἀσκεῖ φρόνησιν, εἶναι λογικός, ἀποφεύγει νά ἔρχεται εἰς σύγκρουσιν πρός τό περιβάλλον, ἀλλά συγχρόνως δέν διαστρέφει τήν σκέψιν του.

Ἐάν ζῇ μέσα εἰς διεφθαρμένον περιβάλλον, δέν ἀφομοιοῦται πρός αὐτό.

Ἀλλά διά νά μπορῇ ὁ φυσικός ἄνθρωπος νά ζῇ ἐν κοινωνίᾳ ἀνεμποδίστως, ἀπαιτεῖται ὅπως αὕτη σέβηται τάς ἀντιλήψεις του καί διασφαλίζῃ τά φυσικά αὐτοῦ δικαιώματα διά Νόμων.

Ἐν τῇ κοινωνίᾳ ταύτῃ πρέπει νά βασιλεύῃ ἡ ἐλευθερία, ἡ ἀλληλεγγύη καί ἡ ἁρμονική συμβίωσις ὅλων τῶν πολιτῶν, εἰς τρόπον ὥστε ἕκαστος νά εἶναι ἐλεύθερος νά ζῇ κατά τόν ἰδικόν του τρόπον, ἐφ' ὅσον οὐδένα βλάπτει.

Εἰς μίαν τοιαύτην Κοινωνίαν ἀποκλείεται ἡ πολυτέλεια καί ἡ ἐπίδειξις καί συντελεῖται αὐτομάτως ὁ εὐγενισμός καί ἡ τελειοποίησις τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, ἀλλά συγχρόνως ἐπιτυγχάνεται καί ἡ εὐτυχία ὅλων τῶν μελῶν της.

Ἄριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι τό μή ἐξομοιοῦσθαι.

Ὁ ἄριστος τρόπος ἄμυνας εἶναι ἡ μή ἐξομοίωσις.

Μάρκος Αὐρήλιος: Τά εἰς ἑαυτόν

Α.Ν. ΖΟΥΜΠΟΥ

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ ΣΥΜΒΟΛΟΥ

Πυθαγόρεια σύμβολα[1] καλοῦνται αὐτά, τά ὁποῖα ἐξῆλθον ἐκ τῆς ἑταιρείας τῶν Πυθαγορείων· ἦσαν δέ ταῦτα ἠθικά παραγγέλματα ἔχοντα ἀλληγορικήν μορφήν καί οὕτω πως ἡ ἔννοια τῶν συμβόλων ἦτο γνωστή μόνον στούς Πυθαγορείους.

Ἡμεῖς θά ἐξετάσωμεν ἐνταῦθα τό σύμβολον «***μηδέ σάρον ὑπερβαίνειν***» ἤ «***σάρον μή ὑπέρβαινε***».

Τό εἰρημένον σύμβολον ἀπαντᾶται δύο φορές στόν Πλούταρχο, Ρωμαϊκά αἴτια 112σ. 230Ε καί Συμποσιακά προβλήματα VIII, 7, 1 σ. 727 C «*μηδέ σάρον ὑπερβαίνειν*»[2] καί στόν Ἱππόλυτον.

Κατά πασῶν αἱρέσεων ἔλεγχος VI,37,4=III,154,2 Wendland[3] «***σάρον*** (Roeper- ἄσαρον codex Parisinus Suppl. gr. 464) ***μή ὑπέρβαινε***»[4].

Ἐνταῦθα ἐρωτᾶται· ποιός ἐκ τῶν δύο συγγραφέων διασῴζει πιστῶς τήν διατύπωσιν ἀπό τόν Πυθαγόρα; Καί ἐάν δεχθοῦμε ὅτι ὁ Πλούταρχος διασῴζει τήν γνησίαν διατύπωσιν, πιθανῶς ἀπό τόν Πυθαγόρα εἶχε τεθεῖ «σάρον μή ὑπερβαίνειν», διότι ταῦτα δέν θά ἐλέχθησαν βεβαίως ἐν συνεχεῖ λόγῳ.

Τώρα δέ ἐρχόμεθα εἰς τήν γλωσσικήν ἑρμηνείαν τοῦ συμβόλου τούτου. Ἡ λέξις σάρον[5] ἀπαντᾷ στόν Ἴωνα, στό δρᾶμα Ἀργεῖοι ἀποσπ. 9 (Ἡσύχιος: σάρον· Ἴων Ἀργείοις[6] [A. Nauck, Tragicorum Graecorum Fragmenta σ.733] «ὡς παλαιόν οἰκίας σάρον»[7]. Βαρυτονητέον, ὡς παρά Σώφρονι (Σχολ. Εὐρ. Ἀνδρ. 166: σαίρειν παρά τό σάρον, ὡς παρά Σώφρονι (G. Kaibel, Comicorum Graecorum Fragmenta, τόμ. 1ος, σ.178, ἀποσπ. 160) «τό σάρον ἄνελε» καί Ἡσύχιος: «σάρον... βαρυτονητέον, ὡς παρά Σώφρονι»)· ἔπειτα ἡ λέξις ἀπαντᾶ σέ ἐπιγραφή τῆς Ἐπιδαύρου (4ος αἰών π.Χ.) IG IV 1 (122. 48) «*ἐδόκει αὐτόν νιν ὁ θεός ἐγδύσας καί γυμνόν καταστάσας ὀρθόν σάρ[ῳ] τινί τούς φθεῖρας ἀπό τοῦ σώματος ἀποκαθαίρειν*»[8]· ἔπειτα ἀπαντᾶ ἡ λέξις στόν Καλλίμαχον Ὕμν. εἰς Δῆλον 225 «***πόντοιο κακόν σάρον***»· ἔπειτα ἀπαντᾶ ἡ λέξις στόν Πολυδεύκη 6, 94 (*σάρον γάρ ὡς ἐπί πολύ τό ἐν τῇ ἅλῳ ἐκάλουν*) καί 10, 29 (*εἰ δέ καί καλλύνειν φαίης ἄν τό κορεῖν, ἤ που καί τό κόρημα κάλλυντρον. εἰ δέ καί σαίρειν φήσεις τόν θυρωρόν, τί κωλύει κἀκεῖνο καλεῖν σάρον;*)· ἔπειτα ἀπαντᾶ ἡ λέξις στόν Φρύνιχον, Ἐκλογ. σ. 83 (ἐκδ. Lobeck): «*κόρημα χρή λέγειν, ἀλλ᾽ οὐ σάρον, καί κορεῖν καί παρακορεῖν, οὐχί σαροῦν· σάρωσον ἐπειδάν ἀκούσῃς τινός λέγοντος, κέλευσον παρακόρησον λέγειν, ὅτι οὐδέ σάρον λέγουσιν, ἀλλά κόρημα καί κάλλυντρον*» καί στόν Φρύνιχο πάλι, Σοφιστ. προπαρασκ.: Bekker, Anecdota Graeca I σ.14,12 «*καί κάλλυντρον καί κόρημα τό σάρον*»· ἔπειτα ἀπαντᾶ ἡ λέξις στήν Παλατινή Ἀνθολογία XI, 207, 4 «*πρίσματα καί σπόγγον καί σαρόν (γρ. σάρον) εὐθύς ἔχων*»· ἔπειτα ἡ λέξις ἀπαντᾶ στόν Ἡσύχιον· «*σάρον· κάλ<λ>υντρον. Βυζάντιοι*»[9]· ἔπειτα ἀπαντᾶ ἡ λέξις παρά Φωτίῳ ἐν λ. σαίρειν (*καί τό σάρον*[10] *κόρηθρον*)· ἔπειτα ἀπαντᾶ ἡ λέξις στόν Θωμᾶ τόν Μάγιστρον 201,8: *κόρημα χρή λέγειν, οὐχί σάρον, οὐδέ σάρωτρον.*

Ἔπειτα ἡ λέξις σέ Λατινοελληνικά καί Ἑλληνολατινικά Γλωσσάρια· πβ. Corpus Glossariorum Latinorum, ἐκδ. G. Goetz: scopa: σάρον II 493,70 καί III 563,26· scopam: σάρον III 366, 32· scopae: σάρος (γρ. σάρον)· τοῦτο ἀεί πληθυντικῶς λειται (γρ. λέγεται) II 180, 18· scopae: καλλωνάριον (γρ. καλλονάριον)[11], σάρος (γρ. σάρον) II 546, 26· σάρον: scopa III 321, 48· σάρος (γρ. σάρον): scopa III 21,5· soras (γρ. σάρον): scopa III 198,2· σωρά (γρ. σάρον): scopa III 270,7· σαρόπφος (γρ. σάρον...): scopa III 340,5· ἑλκύσατε σάρο (γρ. σάρον): ducite scopam III 286,3· ἑλκύσατε σάρον III 656,12· elchisate saro (γρ. ἑλκύσατε σάρον): ducite scopam III 516,15· σάρον: haec scopae singularia non habet II 429, 62· saron (γρ. σάρον): scopa gr(ae)c(e) V 146,25.

Ὑπολείπεται νά ἐξετάσουμε τί ἐσήμαινε στήν Ἀρχαία ἑλληνική γλῶσσα ἡ λέξις ***σάρον***. Οἱ ἀσφαλῶς μεμαρτυρημένες σημασίες εἶναι δύο: **1. σάρωθρον** (Ἴων, IG, Πολυδεύκης, Φρύνιχος, Ἀνθολογία Παλατινή, Ἡσύχιος, Φώτιος, Θωμᾶς Μάγιστρος, Γλωσσάρια Λατινοελληνικά καί Ἑλληνολατινικά[12] καί **2. σάρωμα (σκουπίδι)**.

Τά χωρία, τά ὁποῖα κατά τούς νεωτέρους λεξικογράφους παρέχουν τήν δευτέραν σημασίαν εἶναι τά ἑξῆς: Ἀπό τόν Σώφρονα τίθεται «*τό σάρον ἄνελε*»· ἀλλά ἐμεῖς φρονοῦμε ὅτι κάλλιστα δύναται νά σημαίνει σάρωθρον· πλήν τούτου δέν εἴμεθα καί βέβαιοι ὅτι ὁ Σώφρων εἶχε γράψει: τό σάρον ἄνελε, διότι κάλλιστα δύναται νά εἶχε γράψει: τό σάρωμ᾽ ἄνελε (ΣΑΡΩΜ᾽ -ΣΑΡΟΝ: παλαιογραφικῶς ὁμοιότατα).

Ὑπολείπεται τώρα νά ἐξετάσουμε τό χωρίον τοῦ Καλλιμάχου· σέ αὐτόν ἡ Δῆλος (Ἀστερίη) καλεῖται κακόν σάρον τῆς θαλάσσης· βεβαίως σάρον ἐδῶ σημαίνει σάρωμα (σκουπίδι)[13]. Ὥστε τό μόνον χωρίον στήν Ἀρχαία ἑλληνική γλῶσσα, ὅπου σάρον σημαίνει σάρωμα (σκουπίδι), εἶναι τό ἀπαντώμενον στόν Καλλίμαχον· διά ταῦτα ἐμεῖς διστάζουμε νά δεχθοῦμε ὅτι ὄντως στήν γνήσια Ἀρχαία ἑλληνική γλῶσσα ἡ λέξις σάρον εἶχε τήν σημασία αὐτή· καθ᾽ ἡμᾶς ὁ Καλλίμαχος ἔδωσε τήν

σημασία σάρωμα (σκουπίδι) στήν λέξι σάρον πλανηθείς ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν σημασιῶν τῆς λέξεως (κορέω-ῶ) κόρημα:[14] σάρωθρον καί σάρωμα (σκουπίδι)[15]. Βεβαίως ἀγνοοῦσε ὅτι ἐκ τῆς σημασίας **σάρωθρον** δέν δύναται νά προέλθῃ ἡ σημασία σάρωμα (σκουπίδι).

Καί ταῦτα μέν περί τῶν παραδεδομένων σημασιῶν τῆς λέξεως σάρον· ἀλλά ἐμεῖς θά δείξουμε ὅτι ὑπῆρχε καί ἄλλη σημασία (ἀρχική), ἡ ὁποία κατά σύμπτωσιν δέν παρεδόθη σέ ἐμᾶς γραπτῶς· ἐσήμαινε **φυτόν τι**· περί τούτου προσάγουμε τρεῖς ἀποδείξεις:

1. Κατά τόν Σχολιαστήν τοῦ Διονυσίου τοῦ Περιηγητοῦ 420 καί τόν Εὐστάθιον σχολιάζοντα τόν αὐτόν στίχον ὑπῆρχε ποταμός, ὁ ὁποῖος ἐκαλεῖτο Σάρων καί ὁ ὁποῖος ἐξέβαλλε στόν Σαρωνικό κόλπο.

Καθ' ἡμᾶς τό ὄνομα Σάρων εἶναι περιεκτικόν (σάρον* σαρών)· πβ. μάραθον-Μαραθών, κινάρα-Κιναρών, κρόμμυον-Κρομμυών, σίκυος ἤ σικύα-Σικυών καί ἄλλα. Θά διορθώσουμε Σαρών ἤ ἀρχικῶς ὁ τόνος θά ἦταν ἐπί τῆς λήγουσης (πβ. Μαραθών), ἔπειτα δέ κατ' ἀναλογίαν πρός κάποιο ἄλλο τοπωνύμιο ἐγένετο παροξύτονο· ὅτι δέ οἱ ποταμοί λαμβάνουν τό ὄνομα πολλές φορές ἐκ τῶν φυτῶν, τά ὁποῖα φύονται κοντά στίς ὄχθες αὐτῶν, ἀποδεικνύουν ὀνόματα ποταμῶν· πβ. Σελινοῦς (σέλινον), Κνακίων (κνῆκος) καί ἄλλα.

Ἐκ τοῦ ποταμοῦ Σάρων ὠνομάσθη τόπος στήν Τροιζήνα, ὅπως μᾶς διδάσκει ὁ Στέφανος ὁ Βυζάντιος στήν λέξι Σάρων· ὅτι δέ ἐκ ποταμῶν ὀνομάζονται τόποι, εἶναι λίαν γνωστόν· πβ. Α.Χ.Χατζῆν, "Ἑλλη-Ἑλλάς-Ἕλλην ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Ἀθην. 1935-1936 σ. 138· ἐκ τοῦ τόπου δέ Σαρών ὠνομάσθη ὁ Σαρωνικός κόλπος[16]. πβ. Α.Χ. Χατζῆν, ἔνθ. ἀνωτ. σ. 145.

2-3. Στήν Λατινική γλῶσσα scopa εἶναι φυτόν, ἐξ αὐτοῦ δέ ὠνομάσθη τό σάρωθρον scopa· ὁμοίως στήν Νέα ἑλληνική γλῶσσα σκούπα καλεῖται φυτόν (ὁ ἐπιστημονικός ὅρος αὐτοῦ τώρα εἶναι sorghum· **σόργον ὁ σάρος ἤ σόργον τό σάρωθρον**) καί διά τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος καλεῖται τό **σάρωθρον**· ὁμοίως **σπαρτί**[17] φυτόν (ἐκ τῆς ἀρχαίας λέξεως τό **σπάρτον** [spartium scoparium] καί **σάρωθρον**· θυμάρι (τό ἀρχαῖον θύμον) φυτόν καί σάρωθρον. Ἐπίσης σαρωνιά[18] φυτόν (ἐν Νάξῳ [Γαλανάδος] καί Λέσβῳ κατά πληροφορίας τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) καί σάρωθρον ἐν Ἀλατσάτοις (νομοῦ Σμύρνης) καί ἀλλοῦ.

Περί τοῦ ρήματος ***ὑπερβαίνω*** στό Πυθαγόρειο σύμβολο παρατηρῶ, ὅτι σημαίνει ἐδῶ *ὑπερπηδῶ*· πβ. Πολύβιον 5,4,10 «*νεανίσκους ὑπερβάντας τῷ πτώματι*».

Τώρα ἐρχόμεθα στήν ἑρμηνεία τοῦ Πυθαγορείου συμβόλου.

Ὁ Ἱππόλυτος (ἔνθ. ἀνωτ.) ἑρμηνεύει οὕτω: «*μικροῦ πράγματος μή καταφρόνει*». Τώρα ἐρωτᾶται· πράγματι ὁ Ἱππόλυτος ἀποδίδει πιστῶς τήν τοῦ Πυθαγόρου ἑρμηνείαν ἤ αὐτοσχεδιάζει; Ἴσως θά βοηθοῦσε τό ὅτι στήν Κεφαλληνία καί στήν Κορώνη ἐπαρχ. Πυλίας τοῦ νομοῦ Μεσσηνίας (κατά πληροφορίας τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) τώρα λέγεται ὡς ἀπαγόρευσις «*μήν πηδᾶς τή σκούπα*»· ὅμως ἐρευνήσας δέν ἠδυνήθην νά ἐξιχνιάσω πόθεν ὡρμήθη ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη.

Ἐρωτᾶται ὅμως· ἡ ἐν Κεφαλληνίᾳ καί ἐν Κορώνῃ ἀπαγόρευσις πηγήν ἔχει τό Πυθαγόρειον σύμβολον ἤ θά δεχθοῦμε ὅτι ὁ Πυθαγόρας παρέλαβε τοῦτο ἐκ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ λαοῦ, παρ' οὗ παραλαβόντες διέσωσαν ἐν συνεχείᾳ οἱ νεώτεροι Ἕλληνες; Λέγω δέ τοῦτο, διότι καί ἄλλο ἐκ τῶν συμβόλων λέγεται σήμερον ἀπό τούς νεωτέρους Ἕλληνες· πβ. Πυθαγόρειον σύμβολον «*πρός ἥλιον τετραμμένον μή ὀμίχειν*» (Διογ. Λαέρτ. Η', 17)· ὁμοίως τώρα ἐν Κάτω Παναγιᾷ (νομ. Σμύρνης) λέγεται «*μή κατουρᾶς τόν ἥλιο*».

Ἐμεῖς φρονοῦμε ὅτι ἡ ἑρμηνεία τοῦ Ἱππολύτου εἶναι πιθανώτατα ὀρθή καί ἔχει ἴσως ἀρχαίαν πηγήν[19] καί ὅτι τό ***ὑπερβαίνω*** ὀρθῶς ὁ Ἱππόλυτος ἡρμήνευσε καταφρονῶ· τήν ἑρμηνείαν ταύτην δυνάμεθα νά ἐνισχύσουμε διά τοῦ μύθου τοῦ Ρώμου καί τοῦ Ρωμύλου κατά τόν Τίτον Λίβιον I, 7, παρ' ᾧ κεῖνται τά ἑξῆς λίαν διδακτικά: vulgatior fama est ludibrio[20] fratris (=Romuli) Remum novos transiluisse muros; inde ab irato Romulo, cum verbis quoque increpitans adiecisset "sic deinde quicumque alius transiliet moenia mea!" interfectum.

1. Περί τῶν Πυθαγορείων συμβόλων πβ. M. Dacier, La vie de Pythagore, Paris 1706, τόμ. 1ος 176-231, C. Gottling, additamentum ad symbola Pythagorica, Jenae 1852, C. Holk, De acusmatis sive symbolis Pythagoricis, Killiac 1894, Μ. Εὐαγγελίδην, Ξενοφάνης 1(1904) σ. 348-352.

2. Τό σύμβολον παρ' αὐτῷ φέρεται ἄνευ ἑρμηνείας.

3. Ἡ ἔκδοσις τοῦ Ἱππολύτου ὑπό Paul Wendland εἶναι κριτική (τόμ. 3ος, Leipzig 1916) καί ἀνήκει στήν σειρά Die Griechischen Christlicen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte herausgegeben von der Kirchenvater- commission der Konigl.- Preussischen Akademie der Wissenschaften.

4. Τήν ὑπ' αὐτοῦ παρεχομένην ἑρμηνείαν τοῦ συμβόλου θά παραθέσουμε κατωτέρω.

5. Ἐκ τῆς λέξεως ***σάρον*** παράγεται τό ρῆμα σαίρω (σαρόω-ῶ, καθαρίζω): σάρ-jω> σαίρω (πβ. σπέρ-jω> σπείρω). Τά παρά τῷ E.Boisacq, Diction-naire etymologique de la langue grecque, Heidelberg-Paris 1916, λ. σαίρω, εἶναι ὅλως ἀστήρικτα, ἰδίᾳ δέ ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως ***σάρον***.

6. Ὀφείλουμε νά ἀναγράψουμε ὅτι τό χωρίον τοῦ Ἡσυχίου διορθοῦται καί οὕτω: σάρον· Ἴων· «ἀχρεῖοι (ἤ ἀχρεῖος) ὡς παλαιόν οἰκίας σάρον»· πβ. Nauck ἔνθ. ἀνωτ.

7. Ἐν τῷ κώδικι κεῖται ἀκίσσαρον· ἡ λαμπρά -palmaris- διόρθωσις ὀφείλεται τῷ Toup.

8. Ὁ ἐκδότης Fr. Hiller von Gaer- tringen ἐν τῷ πίνακι (σ.201) νομίζει ὅτι ἡ ὀνομαστική εἶναι σάρος (γένους ἀρσενικοῦ)· ἴσως παρεπλάνησαν αὐτόν τά Γλωσσάρια, περί ὧν λέγω ἀμέσως κατωτέρω.

9. Νοοῦνται μόνον οἱ ἀρχαῖοι ἄποικοι τῶν Μεγάρων.

10. Καθ' ἡμᾶς ἡ λέξις σάρον κακῶς διορθώθη σαροῦν· πβ. ἔκδ. Naber.

11. Πβ. νεοελλην. καλλονή (σάρωθρον) καλλονᾶρις (=σαρωθροποιός) καί οἰκογεν. ὀνομ. Καλλονᾶς (πβ. σκουπᾶς), Καλλονᾶρις, Καλλονᾶρος.

12. Τό ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Ἀκμονίας τῆς Φρυγίας (Supplementum Epigraphicum Graecum ἐκδ. Hondius, τεῦχ.6 ἀριθμ. 171) μνημονευόμενον σιδαροῦν σάρον φαίνεται ὅτι εἶναι ἐργαλεῖον, ὅπερ διά τινα ὁμοιότητα πρός σάρωθρον ὠνομάσθη οὕτω.

13. Παρά Liddell-Scott λ. σάρον μεταφράζεται sea-weed (=φῦκος)· ἀγνοοῦμεν ποῦ ἐστηρίχθησαν οἱ Ἄγγλοι λεξικογράφοι. Πβ. καί τήν ἑλληνικήν μετάφρασιν.

14. Ἡ λέξις κόρημα δύναται νά ἔχῃ σημασίαν καί ἐνεργητικήν (σάρωθρον) καί παθητι-

κήν (σάρωμα)· πβ. βλέμμα, ὅπερ ἔχει ἐνεργητικήν σημασίαν (ἡ ἐνέργεια τοῦ βλέπειν), διάδημα (τό διαδοῦν), ἔνδυμα (τό ἐνδῦον), ποίημα, ὅπερ ἔχει παθητικήν σημασίαν (τό πεποιημένον), εὕρημα (τό εὑρημένον), μεῖγμα (τό μεμειγμένον) καί ἄλλα.

15. Πβ. Πουδεύκη 10, 28: «*οἷον τό κόρημα· καλεῖται δ᾽ οὕτω καί τό σκεῦος* (=τό σάρωθρον) *καί τό κάθαρμα τό κορούμενον*».

16. Ἡ δοξασία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὅτι ὁ Σαρωνικός κόλπος ὠνομάσθη ἀπό τοῦ μυθικοῦ προσώπου Σάρωνος εἶναι ὅλως πεπλανημένη· πβ. Α.Χ. Χατζῆν, Νέοι Δρόμοι 6(1943) τεῦχ. 69-71, σ. 19 καί σημ. 2.

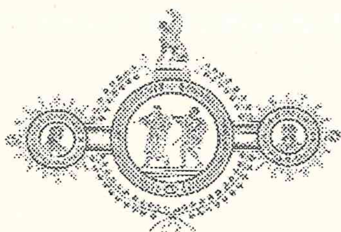
17. Ἐξ αὐτοῦ τό ρῆμα **σπαρτεύω-παστρεύω*.

18. Καθ᾽ ἡμᾶς ἡ λέξις *σαρωνιά* εἶναι ἀρχαία (*σαρωνιά)· πβ. !. (ρόδον-) ροδωνιά: φυτόν καί τόπος ἔνθα φύονται ροδαῖ, ροδών, 2. (ἴον)- ἰωνιά: φυτόν καί τόπος ἔνθα φύονται ἴα (πβ. νῦν φυτόν καί τοπωνύμιον Καλαμάκι). Ἀρχικῶς εἴχομεν ὑποπτεύσει ὅτι ἐκ τοῦ ἀρχαίου σάρον (=φυτόν) ἐπλάσθη ὑποκοριστικόν **σαρῶνι* (πβ. ἀρχ. ψαρ-ὑποκορ. ψαρῶνι) καί ἐκ τούτου ὄνομα τοῦ φυτοῦ *σαρωνεά*.

Πρός τό ρῆμα *σαρώνω* δέν δυνάμεθα ἐπ᾽ οὐδενί λόγῳ νά συνάψωμεν τό *σαρωνιά*, διότι τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τούς νόμους τῆς παραγωγῆς ἐν τῇ Νέᾳ ἑλληνικῇ γλώσσῃ.

19. Δύναταί τις νά εἰκάσῃ ὅτι ὁ Ἱππόλυτος παρέλαβε τό σύμβολον ἐκ τοῦ Πλουτάρχου, ἀλλά τοῦτο θά ἐδίσταζέ τις νά δέχθῇ διά δύο λόγους· πρῶτον, διότι ἡ γλωσσική διατύπωσις τοῦ συμβόλου εἶναι διάφορός πως καί δεύτερον, διότι παρά Πλουτάρχῳ δέν παρέχεται ἑρμηνεία.

20. Ὁ Ρῶμος εἰς ἔνδειξιν καταφρονήσεως ὑπερεπήδησε τό τεῖχος.

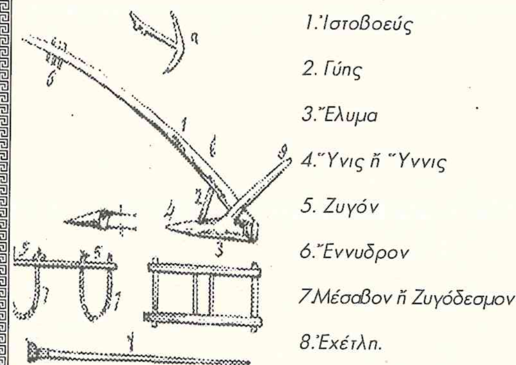

ΣΥΜΒΟΛΑ
ΑΡΟΤΡΟΝ

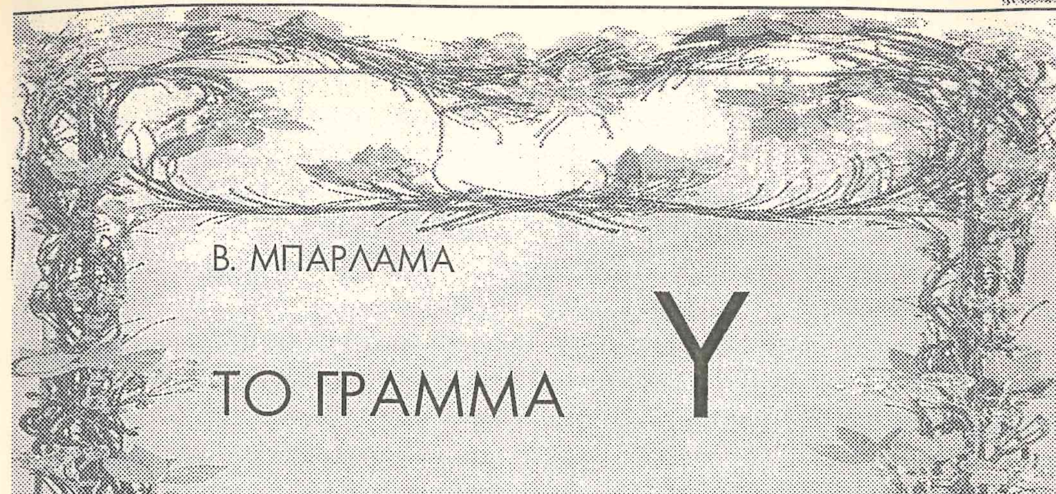
Διάφορα εἴδη ἀρότρων εἶχαν οἱ Ἕλληνες ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων. Ὁ Ἡσίοδος (Ἔργ. καί Ἡμέρ. 432) συμβουλεύει τόν γεωργόν νά ἔχῃ δύο πάντοτε ἄροτρα, ὥστε ἄν ἤθελε θραυσθῇ τό ἕνα νά ἔχῃ ἕτοιμον πρός χρῆσιν τό ἕτερον· ἔπρεπε δέ νά εἶναι αὐτά δύο εἰδῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τό ἕνα ἐλέγετο *αὐτόγυιον* (μονοκόμματον) διότι εἰς αὐτό *ὁ γύης* (χεροῦλι) καί *τό ἔλυμα* καί ὁ *ρυμός* ἤ *ἱστοβοεύς* ἦταν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ξύλου· τό δέ ἕτερον ὀνομάζετο *πηκτόν*, διότι αὐτοῦ τά τρία μνημονευθέντα μέρη, καθώς ἦταν τό καθένα ἐκ διαφορετικοῦ εἴδους ξύλου, συναρμόζοντο καί προσηλοῦντο μεταξύ τους διά γόμφων (καρφιῶν) (πβ.Ὁμήρ.Ἰλ. Κ 353, Ν 703).

Καί τό μέν τοῦ πρώτου εἴδους κατασκεύαζαν ἐκ μικροῦ δένδρου δικλάδου, φυομένου ἑκατέρου τῶν κλάδων ἐκ τοῦ κορμοῦ κατ᾽ ἐναντίαν ἀλλήλοις διεύθυνσιν, ὥστε ὁ μέν κορμός ἐχρησίμευεν ὡς ρυμός τοῦ ἀρότρου, ὁ ἕτερος δέ τῶν κλάδων ἀποτελοῦσε τόν γύην, ὁ δέ ἄλλος τό εἰσδύον εἰς τήν γῆν ἔλυμα, τό ὁποῖον περικαλυπτόμενον ἐνίοτε μέ χαλκόν ἤ σίδηρον ἐχρησίμευσεν ὡς ὑννίον.

Τοιοῦτον ἄροτρον παριστᾶ τό σχῆμα α τῆς εἰκονογραφίας αὐτῆς, ἀντιγεγραμμένης ἐκ νομίσματος ἀρχαίου. Τό σχῆμα β δεικνύει τό ἄροτρον πού καί νῦν χρησιμοποιεῖται εἰς τήν Μυσίαν· αὐτό εἶναι ὀλίγον τι πολυπλοκώτερον τοῦ ἀνωτέρω· κρατεῖται διά μιᾶς μόνον χειρός καί σύρεται ὑπό δύο βοῶν ἐζευγμένων ἐκ τοῦ πόλου καί ὁδηγουμένων διά κρατίνου (μάστιγος) ἔχοντος σκάλανδρον ἤ ξύστραν γιά νά καθαίρῃ τό ὑννίον.

Λεξικό Ἑλληνικῶν καί Ρωμαϊκῶν Ἀρχαιοτήτων

Κάθε ἄνθρωπος σέ κάποια στιγμή τῆς ζωῆς του ἔρχεται ἀντιμέτωπος μέ γεγονότα, ἀκούει ἤχους, ἀντικρίζει σύμβολα, παραστάσεις, γραφήματα πού ὅταν ἔρχεται γιά πρώτη φορά σ᾽ ἐπαφή μαζί τους νομίζει ὅτι τά ξέρει ἤδη ἤ τοῦ θυμίζουν κάτι χωρίς νά γνωρίζει τό γιατί, τήν αἰτία.

Εἶναι παραστάσεις ἀπό προηγούμενες ζωές, εἶναι παραστάσεις- ἀναμνήσεις ἀπό τόν τόπο μετάβασής μας μετά τό θάνατο, ὅπως ἀναφέρει ὁ Σωκράτης λίγο πρίν πεθάνει στόν τελευταῖο διάλογό του "*Φαίδων*", εἶναι παραστάσεις-ἀναμνήσεις πού κυκλοφοροῦν στό DNA μας, κληρονομημένες ἀπό τό DNA τῶν προγόνων μας;

Ὅταν ξεκινάει κάποιος τή διαδικασία νά ἀπαντήσει σ᾽ αὐτό τό ἐρώτημα, ξεκινάει αὐτόματα μέσα του μιά μεγάλη Ἐργασία, ἕνα μακραίωνο, ἐπίπονο, τρομακτικό, ἀλλά συνάμα τόσο γλυκό καί ἡδονιστικό ταξίδι ἀπό τή Γνώση στήν Ἀνάμνηση, ἀπό τήν Ἀνάμνηση στήν Ἐνόραση, ἀπό τή Λήθη στήν Ἀλήθεια, ἀπό τή διάσταση ἤ καλύτερα τήν αἴσθηση τοῦ χρόνου, στή διάσταση ἤ αἴσθηση τοῦ Αἰώνα.

Ἕνα ἀπό τά σύμβολα "ἐξ ἀποκαλύψεως" πού ἀποτελοῦν γιά μένα βιωματική ἐμπειρία, σταθμό στό ταξίδι αὐτό τῆς δικῆς μου ψυχῆς, εἶναι τό Γράμμα Υ.

Τό γράμμα Υ εἶναι τό 20ο γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἤ τό 22ο τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ, γιατί μετά τό Ε ἀκολουθοῦσε τό δίγαμμα καί μετά τό Π, τό σάν καί τό κόππα.

Τό γράμμα αὐτό δέν ὑπῆρχε αὐτοτελῶς στό βόρειο-σημιτικό ἀλφάβητο. Στό βόρειο-σημιτικό καί τό φοινικικό ἀλφάβητο ἀπλώνονταν μόνο τά σύμφωνα καί ὁ ἀναγνώστης ὑποχρεωνόταν νά εἰκάζει τά φωνήεντα γιά νά διαβάσει τά γραφόμενα.

Ἡ δημιουργία τοῦ Υ (παραλλαγή τοῦ δίγαμμα) συμπλήρωσε τό σύστημα τῶν βασικῶν φωνηέντων, πού μαζί μέ τά σύμφωνα φ, χ, ψ ἀποτελεῖ τή μεγαλοφυή ἐπινόηση τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ μέ τόν τρόπο αὐτό γεννήθηκε τό ἀλφαβητικό σύστημα γραφῆς, ὅπου κάθε γράμμα δηλώνει ἕνα φθόγγο.

Ἡ προφορά τοῦ Υ ἦταν ἐντελῶς διαφορετική ἀπό τή σημερινή. **Δήλωνε στήν ἀρχή ἕνα ὀπίσθιο κλειστό ὑπερώιο φωνῆεν, ὅπως ἀκούγεται στή γαλλική καί**

τή γερμανική, **pure uber.** Ἡ προφορά αὐτή διατηρήθηκε στήν ἰωνική καί ἀττική διάλεκτο, στήν ἀλεξανδρινή κοινή, ἀλλά ἰωτακίστηκε τόν 9ο μέ 10ο αἰ. μ.Χ. Κατά τή διάρκεια τῆς Ρωμαϊκῆς καί Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας ὑπῆρξε σύγχυση στήν προφορά τῶν φωνηέντων. Μᾶς θυμίζει κάτι ἀνάλογο μέ τήν ἀπώλεια τοῦ Λόγου ἤ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ; Οἱ βυζαντινές ὀνομασίες Ἔψιλον καί Ὕψιλον στηρίζονται στό ὅτι οἱ παλαιότερες δίφθογγοι "αι" καί "οι" ἀκούγονταν ὅπως τό "ε" καί "υ". Ἡ σύμπτωση στήν προφορά καί ἡ προσπάθεια τῶν γραμματικῶν νά τίς διακρίνουν φωνητικά, ὁδήγησε στόν χαρακτηρισμό αὐτῶν τῶν δύο γραμμάτων σέ **ψιλά**. Σέ πολλές διαλέκτους διατηρεῖται ἡ προφορά τοῦ Υ σάν "ου" ὅπως θουγατέρη (Κύμη ἤ Κούμη Εὐβοίας), χρουσός (Κρήτη), ἐσσού (ἐσύ, Κύπρος), γουναίκα, νούκτα (νύχτα), λιοῦκος (λύκος) στά τσακώνικα.

Στήν ἱστορία τῆς γραφῆς, ἡ ἀνάγκη τῶν Ρωμαίων ν' ἀποδώσουν στή λατινική τό πλῆθος τῶν ἑλληνικῶν λέξεων πού χρησιμοποιοῦσαν, τούς ὁδήγησε νά εἰσάγουν στό ἀλφάβητό τους τό Υ σάν ἑλληνικό Υ (y grecium) γιά ν' ἀποδώσουν τήν προφορά τοῦ "υ" σάν "u", μια καί τό δικό τους γράμμα "u" δήλωνε τό [u] καί ὄχι τό [u], ὅπως rhythmus, Thucydies, Zephyrus. Στά γαλλικά ἐπίσης, ὀνομάζεται y grecque. Ἔτσι, τό Υ δικαιωματικά πρέπει νά κατέχει τόν τίτλο τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἑλλάδας στό Πάνθεον τοῦ παγκόσμιου ἀλφαβήτου.

Ἀξίζει νά ἐπισημανθεῖ ὅτι τό γράμμα Υ εἶναι ἕνα ἀπό τά τρία σύμβολα, τά ὁποῖα διακρίνονται εὐκρινέστατα πάνω σ' ἕνα ὄστρακο μέ ἑλληνική γραφή, τό ὁποῖο ἀνακαλύφθηκε στήν ἐρημονησίδα Γούρα τῶν Σποράδων ἀπό τόν ἀρχαιολόγο Ἀδάμ Σαμψών, τό ὁποῖο ἔχει χρονολογηθεῖ ἀπό τό 5.500 π.Χ., ὄντας τό ἀρχαιότερο σύστημα γραφῆς μέχρι σήμερα.

Ὁ Πλάτων στόν *"Κρατύλο"* θεωρεῖ ὅτι γιά πολλούς **κάθε γράμμα ἔχει φωνή, σχῆμα καί χρῶμα**. Ἄς ἐξετάσουμε, λοιπόν, τό γράμμα Υ σάν ἦχο καί λόγο. Εἴδαμε ὅτι ὁ ἦχος τοῦ Υ ἦταν ΟΥ. Τό Υ μπορεῖ νά προφερθεῖ καί σάν ε, ο, ι καί εἶναι τό μόνο φωνῆεν πού μπορεῖ νά χάσει τή φωνή του καί νά προφερθεῖ σάν σύμφωνο φ ἤ β, ευ, αυ. Αὐτές οἱ μεταμορφώσεις, οἱ προφορικές τοῦ Υ, εἶναι γνωστές σάν πάθη τοῦ Υ. Ὁ Τσατσόμοιρος ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἀρχική προφορά ἦταν ΧΟΥ ἤ ΧΙΟΥ. Ὁ ἦχος αὐτός δημιουργεῖται μέ δύο τρόπους: α) Ὅταν ἀνοίγουμε τά χείλη μας πάνω στήν παλάμη μας καί ἐκπνέουμε θερμό ἀέρα γιά νά ζεσταθοῦμε, καί β) Ὅταν κλείνουμε τά χείλη μας καί ἐκπνέουμε κρύο ἀέρα γιά νά κρυώσουμε κάτι.

Ὁ Ἀριστοτέλης στά *"πολιτικά"* ἀναφέρει ὅτι τό Υ μοιάζει μέ τήν κωμική μιμητική φωνή τοῦ ὀσφραινόμενου κρέατα καί αὐτό γίνεται *"δι' ἀναρροφήσεως τοῦ ἀέρος διά τῆς ρινός"*, καθώς καί ὅταν κάποιος ὀσφραίνεται κάτι. Ἀκόμα, τό γράμμα Υ προφερόμενο σάν ΟΥ ἤ ΒΟΥ μεταδίδει τήν πληροφορία τῆς Βοῆς, πού προέρχεται ἀπό τόν οὐρανό καί ἡ ὁποία μέ τή μορφή τοῦ Ὑετοῦ, δηλαδή τῆς βροχῆς, ὅταν πέφτει στό ἔδαφος δημιουργεῖ ρΥάκια καί στή συνέχεια κοιλότητες πού ἔχουν τό σχῆμα U γεμάτες ἀπό νερό, Ὕδωρ, πού στό τέλος ἀπορροφᾶται ἀπό τή γῆ.

Σάν σχῆμα τό γράμμα Υ μοιάζει μέ σφεντόνα. Ὁ Σταγειρίτης στό ἔργο *"Ὠγυγία"* μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ὁ Ὀδυσσέας σάρκαζε τόν Παλαμήδη ὅταν ἐπινόησε τό γράμμα Υ παρατηρώντας τό πέταγμα τῶν γερανῶν, οἱ ὁποῖοι κατά τήν πτήση τους διαμορφώνουν αὐτόν τό σχηματισμό. Ἀπ' αὐτό δέ τό γεγονός ὀνόμαζαν τούς γερανούς *"ὄρνια τοῦ Παλαμήδη"*.

Τό γράμμα Υ ὅμως, σάν σχῆμα σημαίνει κυριολεκτικά τήν κοιλότητα, ὅπου συγκρατοῦνται τά ὑγρά, ἤ κατ' ἀντιστροφή κυρτότητα. Λέξεις πού περιέχουν τό γράμμα αὐτό συναντῶνται καθ' οἱονδήποτε τρόπο μέ τό κοῖλο ἤ τό κυρτό σχῆμα, εἴτε μέ τά ὑγρά (Ὕδωρ, Ὑγρόν, Ὑδρία, Ρύσις, Ρυτόν, Κύλιξ, Κύπελλον, Χύτρα, Ὕς ὁ χοῖρος, πού κυλιέται στήν ἰλύν). Ἐπίσης, σάν σχῆμα στήν ἔννοια *κυλίω* μᾶς τονίζει ὅτι ἡ κίνηση κάποιου σώματος ἀπαιτεῖ, χάρη τῆς περιστροφῆς πάνω στό ἔδαφος, τουλάχιστον νά ἔχει σχῆμα U ἤ νά περιστρέφεται ἐντός κοιλότητας ὑγρῆς.

Τό *"Ἐτυμολογικό τό Μέγα"* μᾶς δίνει μιά εἰκόνα τοῦ Υ: *ὕψιλον, τό στοιχεῖον ὅτι οἱ Ὑάδες, τό πρόσωπο τοῦ Ταύρου, τό περιπλατυνόμενον ἀπό τοῦ μετώπου λεπτύνει ἐξ ἀμφοτέρων ἀπό τῶν κάτω, ὥσπερ τό γράμμα. Ὑάδες, οἱ περί τῶν κεράτων τοῦ Ταύρου ἀστέρες παρά τό ὕειν Ὑετοῦ γάρ παρασκευαστικά εἰσί.* Τό μινωικόν ἰδεόγραμμα προσομοιάζον ἐκπληκτικά πρός τό σχῆμα Υ σήμαινε ὑγρό. Εἶναι φανερό ὅτι ἐκ-φράζει τήν ἀπεικόνιση τοῦ κοίλου ἤ κυρτοῦ σκεύους δι' ὑγρά, ὅπως τό ὕδωρ. Ὕδωρ, τό δῶρον τοῦ ὑετοῦ καί θά συμπληρώσω ταπεινά, τό δῶρο τοῦ Υ πού ᾄδουν οἱ Ὑάδες.

Τελικά εἶναι ἀπό τά λίγα γράμματα, πού ἀπό μόνα τους ἀποτελοῦν ἕνα πλῆρες σύμβολο. Ἄς δοῦμε, λοιπόν, πῶς αὐτό τό πλῆρες σύμβολο ἔχει ἐμπνεύσει τούς φιλοσόφους μας.

Ἦταν ἕνα ἀπό τά σύμβολα, τό Στοιχεῖον τοῦ Πυθαγόρα, ὁ ὁποῖος ἔλεγε ὅτι οἱ δύο κεραῖες τοῦ γράμματος συμβολίζουν τίς δύο διαφορετικές ὁδούς τῆς ἀρετῆς καί τῆς κακίας. Ἡ πρός τά δεξιά κεραία ὁδηγεῖ στήν Ἀρετή, ἡ ἀριστερή στήν Κακία. Τό μυστηριῶδες γράμμα Υ προβαλλόταν στούς Σεβαστικούς (3ος βαθμός μύησης τῶν Πυθαγορείων) γιά νά εἶναι σέ θέση νά ἐκτιμοῦν καθημερινά τήν πνευματική πρόοδο. Ἐάν ὁ δεξιός βραχίων ὑπερέβαινε τόν ἀριστερό, αὐτό σήμαινε ὅτι ὁ διδάσκαλος εἶχε προοδεύσει, στήν ἀντίθετη περίπτωση σήμαινε ὅτι παρέμενε στάσιμος. Εἶναι σύμβολο ἐπιλογῆς μεταξύ δύο ἀτραπῶν, ὄχι μόνο στό χθόνιο, ἀλλά καί στόν ὑποχθόνιο κόσμο.

Ἡ δεξιά ἀτραπός ὁδηγεῖ στήν Σωτηρία, στήν πηγή τῆς Μνημοσύνης, στό χῶρο τῶν εὐλαβῶν, στά νησιά τῶν Μακάρων, στά Ἠλύσια Πεδία, στήν Πύλη τῆς Σελήνης πού εἶναι στραμμένη στόν Ἥλιο καί σοῦ χαρίζει τήν ἀπολλώνιο Νίκη, τήν Εὐδαιμονία καί ἔπαθλο τόν Στέφανο τῆς Ἀρετῆς. Ἡ ἀριστερή ἀτραπός ὁδηγεῖ στίς χαράδρες, στήν ἄβυσσο, στήν πηγή τῆς Λήθης, στήν Πύλη τῆς Σελήνης πού στρέφεται στή Γῆ, στά πεδία τῆς Περσεφόνης καί σέ προετοιμάζει γιά ἄλλη μετενσάρκωση.

Ὁ Πρόκλος ἀναφέρει ὅτι τό γράμμα Υ ἀντιστοιχεῖ στόν ἀριθμό 400 καί ὅτι ἡ λέξη ΨΥΧΗ βρίσκεται ἀνάμεσα σ' ἕνα ψυχρότερο (Ψ) καί σ' ἕνα θερμότερο (Χ) γράμμα καί αὐτό δείχνει ὅτι ἡ ψυχή εἶναι μία μεσότης μεταξύ δύο νοῶν τοῦ κοσμικοῦ νοῦ καί τῆς μεριστῆς οὐσίας

καί ὅτι ἡ οὐσία τῆς ψυχῆς ἀνατείνει σέ δύο μέρη.

Γι' αὐτό ἀποκάλεσαν τό γράμμα αὐτό φιλόσοφο καί τό συναντᾶμε σέ ἀνθρώπους μεγάλης γνώσης. Ὁ Miers παραδέχεται ὅτι τό Υ εἶναι στή συμβολική του εἴδωλο τοῦ τριγώνου. Ἐνῶ τό τρίγωνο συμβολίζει τήν συμβολή τῶν τριῶν δυνάμεων, τό Υ σημαίνει τήν πρός τά ἔξω ἐκτίναξη τῶν δυνάμεων αὐτῶν. Ὁ Albert Pike ἑρμηνεύει τό Υ σάν σύμβολο τοῦ ἀρρήτου ὀνόματος τοῦ θεοῦ. Στά ἰκριώματα τῶν οἰκοδομημάτων τοῦ Μεσαίωνα βρίσκεται κρυμμένο κοντά σέ ἰσοσκελές τρίγωνο. Στόν Μιχαήλ Ἄγγελο τό Υ καί τό Δ συνενοῦνται μεταξύ τους. Στήν Καμπαλά τό Υ χρησιμοποιεῖται γιά νά ἐπισημαίνει τό Αΐν Σοφ, ἀπό τό ὁποῖο ἀπορρέουν οἱ τρεῖς ἀνώτερες Σεφιρώθ. Ἐνδιαφέρον εἶναι ὅτι στήν ἀραβική καί ἑβραϊκή καλεῖται Αΐν. Στήν Ἀλχημεία ἀντιπροσωπεύει τόν Ἑρμαφρόδιτο. Ἐπίσης, εἶναι ἕνα σύμβολο διχάλας καί σταυροῦ. Στό Χριστιανισμό ἐμφανίζεται σέ ἄμφια σάν σταυρός καί εἶναι γνωστός σάν σταυρός τῶν ληστῶν στό Γολγοθᾶ. Στό μικρόκοσμο ἀπεικονίζει τό σχῆμα τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπίσης, τό γράμμα Υ φέρνει στό νοῦ μας τήν εἰκόνα τοῦ τρίστρατου.

Τά τρίστρατα στίς ἐσωτερικές παραδόσεις τῶν λαῶν ἔχουν σχέση μέ πύλες, μεταβάσεις δηλαδή συνείδησης ἀπό ἕνα ἐπίπεδο σέ ἄλλο, μέ θεούς πού κρατοῦν κλειδιά γιά νά σοῦ ἀνοίξουν αὐτές τίς πύλες, ὅπως ὁ Πυλών τῶν Θνητῶν καί τῶν Ἀθανάτων, ἡ Ἑκάτη, ἡ Ἄρτεμις, ἡ Σελήνη, ἡ Εἰλείθυια, ἡ Προθυραία Περσεφόνη, πού ἄνοιγε μέ τά κλειδιά τις τέσσερις ἐποχές, τά Ἡλιοστάσια καί τίς Ἰσημερίες. Ὁ Πλάτων ἀναφέρει ἐπίσης στό *"Γοργία"*, ὅτι στά τρίστρατα δικάζουν οἱ θεοί τούς ἀνθρώπους μετά τό θάνατο, κρατώντας τά κλειδιά τῶν οὐρανίων πυλῶν.

Στόν τρίστρατο λειμώνα περιμένουν ὁ Μίνωας, ὁ Ραδάμανθυς καί ὁ Αἰακός γιά νά δικάσουν τούς νεκρούς καί νά τούς ὁδηγήσουν ἀνάλογα μέ τίς πράξεις τους στούς δύο δρόμους, σ' αὐτόν πού ὁδηγεῖ στά Ἠλύσια Πεδία καί στόν ἄλλον πού ὁδηγεῖ στα Τάρταρα.

Ἐπίσης, τά τρίστρατα καί οἱ διχάλες ἔχουν σχέση μέ τό θεό Ἑρμῆ, τόν προστάτη τῶν φιλοσόφων καί τό κηρύκειο. Μᾶς ὑπενθυμίζουν πάλι τίς Πύλες τῶν Ἡλιοστασίων καί τῶν Ἰσημεριῶν καί τά δύο λειτουργήματά του σάν ἀγγέλου τῶν Βουλῶν τῶν θεῶν πρός τούς ἀνθρώπους καί σάν ψυχοπομποῦ, ἐπαναφορέα, δηλαδή, τῶν ψυχῶν στήν Πηγή ἀπό τήν ὁποία προῆλθαν.

Τό Υ μοιάζει καί μέ κύλικα καί μέ τεφροδόχο πού ὑποδέχεται τή στάχτη μας καί μέ τό δισκοπότηρο πού συμβολίζει τά Ὕδατα τῆς Ζωῆς, τήν πηγή τῆς ζωῆς καί τήν Ἀθανασία, τήν πηγή τῆς ἀφθονίας, τή γονιμότητα, τό κύπελλο τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου ἀλλά καί τή λίθο τῶν φιλοσόφων, πού παρέχει νεότητα σέ ὅσους τήν ὑπηρετοῦν, τό σκεῦος πού ἐκπληρώνει τίς ἐπιθυμίες, μέ τό ὁποῖο κάθε ἱππότης ἔχει ὅ,τι φαγητό καί ποτό προτιμᾶ. Ἡ ἀναζήτηση γιά τό Δισκοπότηρο εἶναι ἡ ἐπιστροφή στόν Παράδεισο, τό πνευματικό κέντρο τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ σύμπαντος καί ἀκολουθεῖ τό συμβολικό πρότυπο μύησης μέσω δοκιμασιῶν καί ἀντιμετώπισης θανάτου στήν ἔρευνα γιά τό κρυμμένο νόημα

καί μυστήριο τῆς ζωῆς.

Ἄς φανταστοῦμε λοιπόν ὅτι ὁ κεντρικός βραχίονας τοῦ Υ ἀντιστοιχεῖ στό Πῦρ. «Ἐκ τοῦ Πυρός ἀναγεννᾶται ἡ Φύση». «*Ἐκ τοῦ Πυρός τά πάντα συνέστησαν καί σ' αὐτό διαλύονται*», ἀναφέρει ὁ Ἡράκλειτος καί συνεχίζει "τό πῦρ συμπυκνούμενο ὑγροποιεῖται, καθίσταται ὕδωρ, τό δέ ὕδωρ πηγνύμενο μετατρέπεται σέ γῆ, αὐτή δέ εἶναι ἡ πρός τά κάτω πορεία. Ἀντιθέτως ἡ γῆ μεταβάλλεται σέ ὕδωρ καί ἐξ αὐτοῦ παράγονται τά λοιπά, διότι ἀνάγει σχεδόν τά πάντα εἰς τήν ἐξάτμισιν, ἀναθυμίασιν τῆς θαλάσσης. Αὐτή δέ, εἶναι ἡ πορεία πρός τά πάνω". Αὐτός εἶναι ὁ λόγος-κλειδί τοῦ Ἡράκλειτου. Πῦρ, λοιπόν, ὁ κεντρικός βραχίων, αἰθήρ-ἀήρ. Τό προϊόν τῆς συμπυκνώσεως τοῦ πυρός διά μέσου τοῦ αἰθέ-ρος, ἀέρος, εἶναι τό ὕδωρ πού νοεῖται στήν κοιλότητα τοῦ γράμματος.

Στό σύμβολο αὐτό βλέπουμε τή θεά Ἥρα, τό Δία καί τήν ὑδρία τοῦ Ὑδροχόου, πού εἶναι τό ζώδιο τό ὁποῖο ἀνήκει στή θεά. Πῦρ, αἰθήρ, ἀήρ, ὕδωρ, μιά εἰκόνα τοῦ Λόγου, τοῦ κοσμικοῦ Λόγου, τῆς ψυχῆς τοῦ κόσμου πού γονιμοποιεῖ καί δίνει μορφή στό σύμπαν.

Συμπεραίνουμε τήν ἀξία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας. Ὁ ἦχος τοῦ γράμματος, ἐκπνοή θερμοῦ, ψυχροῦ ἀέρα, ἀλλά καί ἡ εἰκόνα του, ταιριάζουν ἀπόλυτα στά μηνύματα τῆς Κοσμογονίας, πού θέλει νά μᾶς ἀποκαλύψει (καί ἐνεφύσησεν εἰς χοῦν πνοήν ζωῆς).

Ἐπίσης, ἀρχίζουμε νά κατανοοῦμε γιατί οἱ Ἀργοναῦτες εἶχαν στήν Ἀργώ χαραγμένο τό μάτι τῆς θεᾶς καί γιατί ὁ Ἡρακλῆς, γιά νά φθάσει στή Θέωση πρέπει νά περάσει 12 δοκιμασίες, νά ὁλοκληρώσει 12 ἄθλους, πού τούς ὑποδεικνύει ἡ θεά.

Καί συνεχίζουμε..... Τό ὕδωρ αὐτό τό κοσμοποιό ξεχύνεται σάν ἕνας μεγάλος ποταμός πού περιβάλλει τό μορφικό Σύμπαν. Οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ὅτι αὐτός ἦταν ὁ Θεός Ὠκεανός, γέρος γενειοφόρος μέ κέρατα ταύρου. Εἶναι διαφορετικός ἀπό τή θάλασσα καί σχετίζεται μέ δυναμικό στρόβιλο, σχετιζόμενο μέ τήν ψυχή τοῦ κόσμου, τόν οὐροβόρο ὄφι ἤ τό Λεβιάθαν τῶν Γνωστικῶν. Ἐξαπλωνόταν στά 4 σημεῖα τοῦ ὁρίζοντα καί ἐπανερχόταν στό ἴδιο σημεῖο.

Σ' αὐτό τό ὑδάτινο δυναμικό στρόβιλο ἀνατέλλουν ὁ Ἥλιος, οἱ ἀστέρες καί ἡ Ἠώ. Τό ὕδωρ σάν Ὑετός πήγνυται, ὅπως ἀναφέρει ὁ Ἡράκλειτος καί δημιουργεῖται ἡ γῆ, ἡ κοιλάδα τοῦ πλανήτη.

Ἡ κοιλάδα ἀντιστοιχεῖ στό γράμμα Μ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. Δύο ὄρη καί ἕνας ποταμός πού τά διαρρέει. Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται καί αὐτός ἀπό Ὕδωρ κατά 70% καί ἔρχεται στή ζωή μέσα ἀπό ἕνα σπήλαιο πού ἔχει σχῆμα τό γράμμα Υ. Προσπαθώντας νά βρεῖ τήν αἰτία, τήν ἀρχή, τό Λόγο τῆς Ὕπαρξής του πρέπει ν' ἀκολουθήσει τήν πρός τά πάνω πορεία, τήν πορεία τῆς ἐξάχνωσης καί τῆς μετατροπῆς τῆς ψυχῆς του ἀπό ὑγρή σέ ξηρή. Γι' αὐτό καί ἡ cazabula συμβολίζει τή σπηλιά καί τό ἄσπρο μέ τό κόκκινο τήν προσπάθεια ἐξάχνωσης τοῦ ὕδατος πρός τό πῦρ.

Ἀρχικῶς, ἄν καί βγαίνει νικητής ἀπό τό σπήλαιο, συνειδητοποιεῖ ὅτι δέν ἦταν τέλειος καί κατρακυλάει στό βουνό, στήν κοίτη τοῦ ποταμοῦ. Ἐκεῖ διψάει, πίνει νερό ἀπό τό νερό τῆς Πηγῆς. Προσπαθεῖ νά θυμηθεῖ καί περνάει τίς δοκιμασίες τοῦ 2ου

σπηλαίου. Βγαίνει νικητής ἀπό τήν ἔξοδο στήν κορυφή τοῦ 2ου σπηλαίου, τέλειος καί ὑπέρτατος ἱππότης, ἥρωας. Ὁ Λόγος ὅμως καί πάλι ἀπωλέσθη. Κατρακυλάει καί πάλι στήν κοίτη τοῦ ποταμοῦ. Συνεχίζει ἀκούραστος τίς προσπάθειές του. Ὁδοιπορώντας, διασχίζει τήν κοιλάδα, περνάει πάλι ἀπό τίς δοκιμασίες καί τῶν δύο ορέων, ὥσπου μιά μέρα, κατάκοπος, ἀφυδατωμένος, σχεδόν ἀναίσθητος, ἀκούει τή φωνή τῆς καρδιᾶς του. Πίνει ἀπό τά νερά τοῦ ποταμοῦ καί ἀντικρίζει στό ποτάμι τήν ἀντανάκλαση τοῦ τριγώνου, τόν εὐθαλή τόπο, ὅπου ἡ φύση πάντοτε μειδιᾶ τό μειδίαμα τῆς ζωῆς.

Δέν μπορεῖ νά μεταδοθεῖ τό συναίσθημα πού νοιώθεις ὅταν ἀνακαλύπτεις τήν «Ὑπερβορεία» νά καθρεπτίζεται στά νερά τῆς κοιλάδας καί νά λάμπει ἐντός σου. Εἶναι ὅπως στίς σκηνές τοῦ κινηματογράφου, στό μύθο τοῦ βασιλιᾶ Ἀρθούρου ἡ χώρα τοῦ Ἄβαλον, πού ἐμφανίζεται μέσα ἀπό τά νερά καί τά σύννεφα, μόνο σέ ὅσους ἀξίζουν, φευγαλέα, γιά μιά στιγμή καί μετά ἐξαφανίζεται στόν ορίζοντα. Συγκλονίζεσαι, σεισμός γίνεται μέσα σου. Εἶσαι σίγουρος γιά τήν ὕπαρξή της καί ξεκινᾶς ἕνα νέο ἀγῶνα, ἕνα νέο ταξίδι γιά νά τή βρεῖς καί νά τήν ἀγγίξεις μέ τίς αἰσθήσεις σου. Τό γράμμα Μ τῆς κοιλάδας μεταμορφώνεται σέ Υ. Ἀνευρέθη ὁ Λόγος!

Ὁ ἱππότης βιώνει τό θεῖο σπινθήρα ἐντός του, ἐργάζεται ἀκατάπαυστα γιά τήν πρόοδο τῶν ἐπιστημῶν, τήν ἐπικράτηση τῆς Ἀλήθειας καί τήν ἐφαρμογή τοῦ Νέου Νόμου, τοῦ παγκοσμίου ἀναλλοίωτου Αἰωνίου Νόμου τῆς Ἀγάπης. Βιώνει τή Φύση, τή σπουδάζει, ἀγωνίζεται νά βρεῖ τή θύρα (Π) τῆς ροῆς (Ρ) τοῦ Υ καί νά φθάσει στήν Αἰτία τῆς Ὕπαρξής του.

Συνειδητοποιεῖ τήν ἀποστολή του, γιά τήν ὁποία, ἄν χρειαστεῖ, πρέπει νά θυσιάσει τόν ἑαυτό του.

Προχωράει πρός τίς ἐκβολές τοῦ ποταμοῦ. Ἄν ζωγραφίσουμε καί τίς ὁριζόντιες γραμμές τῶν ὀρέων, σχηματίζονται τά δύο Ε. Τό Ε εἶναι τό ἄλλο ψιλό γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, σύμβολο ὁδοιπορίας. Ὁ ποταμός διχάζεται καί σχηματίζει ἕνα Δέλτα.

Ἡ περίοδος αὐτή ἔχει ἄμεση σχέση μέ τήν φθινοπωρινή καταρχήν ἰσημερία, τότε πού ξεκινοῦν οἱ εὐλογημένες βροχές γιά τήν γονιμότητα τῆς γῆς. Ὁ ἀστερισμός πού ἄδει τό Υ παίζει σημαντικό ρόλο. Ἡ Σελήνη εἶναι ὁ ρυθμιστής τῶν ὑδάτων. Στήν ἐαρινή ἰσημερία κλαδεύεται ἡ ἄμπελος, γιά νά προσφέρει τόν οἶνο στόν ἄνθρωπο, στήν ἀρχή τοῦ χειμώνα πρίν τό χειμερινό ἡλιοστάσιο. Στή φθινοπωρινή ἰσημερία ὀργώνεται ἡ γῆ καί γίνεται ἡ σπορά γιά νά προσφερθεῖ ὁ σίτος, λίγο μετά τό θερινό ἡλιοστάσιο.

Ὁ ἱππότης ἐργάζεται ἀδιάλειπτα καί ἀδιάκοπα, κι ὅταν ἔρθει ἡ ὥρα τῆς θυσίας... εἶναι ἕτοιμος... γιατί γνωρίζει.

Ἡ κοιλάδα εἶναι ὁ τόπος τῆς θυσίας του. Ὁ Ὑάκινθος θυσιάζεται καί ἡ ψυχή του φεύγει σάν κύκνος γιά νά συναντήσει τό θεῖο Ἀπόλλωνα. Στή διχάλα τοῦ ποταμοῦ, στό τρίστρατο, τόν περιμένουν ἡ Περσεφόνη, ἡ Ἑκάτη, ἡ Ἄρτεμις, ἡ Εἰλίθυια, ἡ Σελήνη. Ἀκολουθεῖ τόν ὑδάτινο δρόμο, ἀλλά μέ τή Γνώση πού διαθέτει πίνει ἀπό τήν Πηγή τῆς Μνημοσύνης καί ἐπιλέγει μέσω τῆς δεξιᾶς ἀτραποῦ τήν πορεία πρό τά ἄνω τῆς ἐξάχνωσης.

Σ' αὐτή πρέπει νά ἀποθέσουμε τό θυμοειδές καί ἐπιθυμητικό σῶμα, τά ἄλογα μέρη τῆς ψυχῆς μας. Ὅταν ἡ ξηρότητα ἐξαφανίσει τήν ὑγρασία, τότε τό ἀνώτερο διανοητικό μέρος τῆς ψυχῆς μας μετατρέπεται σέ ἀέρα καί πλησιάζει τό πῦρ. Τότε ἡ Ἑκάτη μᾶς ὁδηγεῖ στίς οὐράνιες πύλες τῶν ἰσημεριῶν, στήν πύλη πού στρέφεται στόν ἥλιο, στά Ἠλύσια πεδία.

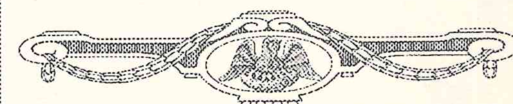
Τό Υ σάν 22ο γράμμα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου μέ 28 γράμματα, ἕνα γιά κάθε ἡμέρα τοῦ σεληνιακοῦ μήνα, ἀντιστοιχεῖ ἀκριβῶς στήν ἡμέρα πού ἀρχίζει ἡ βασιλεία τῆς Ἑκάτης (χάση τοῦ φεγγαριοῦ). Ἕνα ἄλλο γράμμα ἀποκαλύπτεται, τό Χ, πού συμβολίζει πιά τό ταξίδι τοῦ ἀνώτερου μέρους τῆς ψυχῆς στούς πλανῆτες καί στούς ἀπλανεῖς γιά νά μπορέσει, ἄν τό κατορθώσει, νά θυμηθεῖ νά ἐπιλέξει τόν ἀστερισμό τοῦ Καρκίνου στήν ἀνατολή τοῦ ἄστρου τοῦ Κυνός τοῦ Σείριου, γιά νά φθάσει στήν πατρίδα της, τή χώρα τοῦ Νοτιοῦ ἡλίου καί νά κατορθώσει τήν ἕνωση μέ τό θεῖο.

Φοβᾶμαι ὅτι ἡ ἐργασία αὐτή δέν θά μπορέσει ποτέ νά ὁλοκληρωθεῖ. Πόσες λέξεις πρέπει νά κατανοήσεις γιά ν' ἀποκτήσεις ὁλοκληρωτικά τή βιωματική ἐμπειρία αὐτοῦ τοῦ συμβόλου. Χοῦς, Ὕπνος, Νοῦς, Κύκνος, Κύκνειο Ἆσμα, Ὕδωρ, Ὑδατομαντεία, Ὑετός, Ὑδράργυρος, Ὑπερόχη, Ὑπερβορεία, Ὑάκινθος, Ὕλη, Ὑγεία, Ὑδροχόος, Ὑπηρεσία, Θυσία, Ψυχή, Ὑπό, Ὑπέρ, Μύηση... "Υ" λοιπόν, ἡ θεία ἀποκάλυψη...

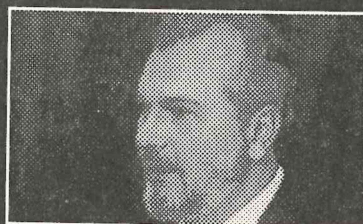
Ὅπως ἀναφέρει ἡ Τ. Ἀργυριάδου στό βιβλίο της "*Ἀλφαβητικός Αἶνος*", εἶναι τό συμπαντικό κύπελλο τῆς Σοφίας τῶν Δυνάμεων καί τό θεῖο Δισκοπότηρο τῆς Σωτηρίας καί τῆς Λύτρωσης, τό ὕφος καί τό ἦθος τῆς νόησης καί τό βάθος τῆς κατανόησης, πού μέ τόν ἐρχομό τῆς Μνημοσύνης, σάν ὑετός, πέφτει στή γῆ μαλακώνοντάς την, γιά νά μπορεῖ τό ὑνί νά τή διανοίξει στή σπορά τοῦ Θείου Λόγου τῆς Ἀλήθειας, σ' ὅλες τίς ἐποχές, ἀλλά κυρίως στή σημερινή ἐποχή τοῦ ὑδροχόου, ὅπου ἡ γνώση πληθύνεται.

Ἔχοντας τή γνώση τοῦ Υ, τή γνώση καί τή μετουσίωση τῶν ἀντιθέτων, ἡ ἀνθρωπότητα θά πρέπει νά ἀντισταθεῖ στίς ὕβρεις τῆς ψευδαίσθησης καί νά γίνει ὑπεύθυνη στήν ὑπέρτατη ἀποστολή της, στή συγκέντρωση Σοφίας καί Γνώσης τοῦ πνευματικοῦ ἑαυτοῦ της, ὑμνώντας καί ἀγαπώντας ἀλλήλους, ὑψώνοντας ἑαυτούς καί ἀλλήλους σέ μιά σύναξη Ἀληθινοῦ Φωτός.

Δύο εἶναι τά ψιλά γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, τό Ε καί τό Υ. Μακάρι νά μπορούσαμε νά θυμηθοῦμε τόν τρόπο προφορᾶς τῶν δύο γραμμάτων καί τῶν λέξεων πού σχηματίζουν ΥΕ. Ἄν μπορούσαμε νά κατορθώσουμε νά γονιμοποιήσουμε τό σπόρο τους πού προέρχεται ἀπό τά βάθη τοῦ ὠκεανοῦ, τότε ἀναφωνοῦμε ΚΥΕ (σπᾶμε δηλαδή μέ τό τσεκούρι γιά νά ἀνακαλύψουμε τά δύο γράμματα) καί κυοφοροῦμε τόν καρπό πού ἔχει τά χαρακτηριστικά τῶν δύο γραμμάτων καί ἀναφωνοῦμε: ΕΥ. ΥΕ, ΚΥΕ, ἀναφωνοῦσε ὁ ἱεροφάντης τῶν Ἐλευσινίων γιά νά κατακτήσει ὁ μυούμενος τή Γνώση τοῦ ΕΥ, τήν ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ καί νά μεταφερθεῖ στήν πατρίδα του, τή χώρα τῶν Δαιμόνων, γιά νά μυηθεῖ ἀπό τούς Μάκαρες Θεούς.

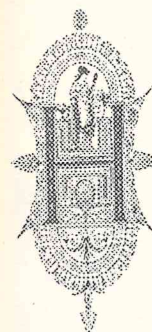

Α. ΛΕΤΣΑ

Η ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ

Ἡ μετεωρολογική σημασία τῆς γεννήσεως τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς

Ἡ Ἀθηνᾶ (Εἰκ. 1), ἡ ὁποία πάνοπλος ἐπήδησεν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ αἰγιόχου Διός, δεινόν ἀλαλάξασα, καί ἐπί τῇ θέᾳ τῆς ὁποίας ὁ μέν Ὄλυμπος τρέμει ἐκ καταπλήξεως, ἔξαλλος δ᾽ ἀνακράζει ἡ Γῆ, ἡ θάλασσα συγκινεῖται εἰς τά βάθη της καί ὁ Ἥλιος πλήρης θαυμασμοῦ σταματᾶ τό ἅρμα του μέχρις ὅτου ἡ θεά καταθέση τά ἀπαστράπτοντα ὅπλα της, ἀσκοῦσε εὐεργετικήν ἐπίδρασιν ἐπί τῆς γεωργίας.

Ἐν πρώτοις, ἀπεδίδετο μετεωρολογική σημασία εἰς τόν μῦθον περί γεννήσεώς της. Ἄλλοι εἰς τόν ἐν λόγῳ μῦθον διαβλέπουν τό θέαμα τοῦ θυελλώδους οὐρανοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς τήν πάλην τῶν στοιχείων διασχίζεται καί ἀφήνει δίοδον εἰς τήν ἀστραπήν, καί ἄλλοι τήν αἰθρίαν, ἡ ὁποία ἐπέρχεται μετά τάς ἀστραπάς, τάς βροντάς καί τάς βροχάς. Τήν σημασίαν αὐτήν καθιστοῦν ἐναργεστέραν, ἀφ᾽ ἑνός μέν ὁ κρητικός μῦθος, κατά τόν ὁποῖον ὁ Ζεύς ἐφανέρωσε τήν Ἀθηνᾶν πλήξας διά τῆς κεφαλῆς του νέφος, ἐντός τοῦ ὁποίου ἦταν κεκρυμμένη αὕτη καί ἀνοίξας οὕτω δίοδον εἰς τήν θεάν[1], ἀφ᾽ ἑτέρου δέ ὁ ῥόδιος, κατά τόν ὁποῖον, καθ᾽ ἥν στιγμήν ἐγεννήθη ἡ Ἀθηνᾶ, ἔρρευσεν ἐκ τοῦ

Εἰκ. 1. Ἀθηνᾶ Παλλάς

οὐρανοῦ ἄφθονος χρυσῆ βροχή, ἡ ὁποία ἐγονιμοποίησε τάς πεδιάδας τῆς Ρόδου[2].

Ἡ μετεωρολογική ἄλλως τε σημασία τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς καταφαίνεται ἐκ τῆς παλαιοτάτης τῆς θεᾶς ἐπωνυμίας **"Τριτογένεια"**[3] πού σημαίνει τήν *ὑδατογενῆ*. Τό πρῶτον, πράγματι, συνθετικόν τῆς ἐπωνυμίας αὐτῆς **"τρίτος"** σημαίνει *ὕδωρ*, ὡς ἀποδεικνύεται ἀπό τά ὀνόματα **Ἀμφιτρίτη** (θεά τῆς θαλάσσης), **Τρίτων**[4] (θαλάσσιος θεός), **Τρίτων** (ὄνομα ποταμῶν καί χειμάρρων ἐν Βοιωτίᾳ, Θεσσαλίᾳ καί Ἀρκαδίᾳ), **Τριτωνίς** (Λίμνη ἐν Λιβύῃ), κ.τ.λ.

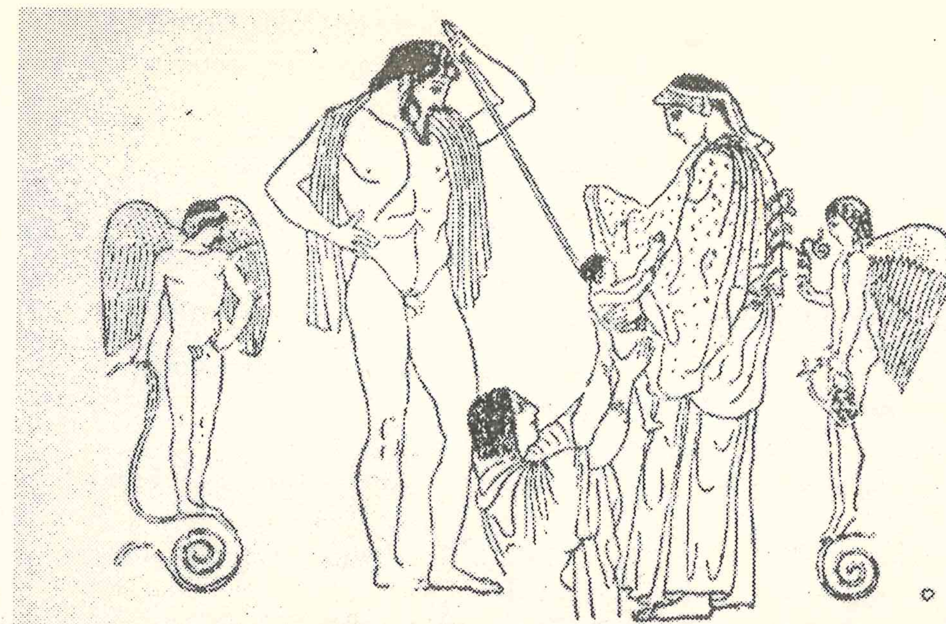
Ἀλλά καί ἄλλοι μῦθοι περί τῆς γεννήσεως τῆς Ἀθηνᾶς ἐνισχύουν τήν περί τῆς μετεωρολογικῆς σημασίας τῆς γεννήσεώς της δοξασίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Οὕτως ἀναφέρεται ὑπό τοῦ Παυσανίου (IX, 33, 7), ὅτι ἡ Ἀθηνᾶ ἐγεννήθη εἰς τάς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Τρίτωνος, παρά τάς Ἀλαλκομενάς τῆς Βοιωτίας, ὅπου ἰδιαιτέρως ἐτιμᾶτο: *"ῥεῖ δέ καί ποταμός ἐνταῦθα (ἐν ταῖς Ἀλαλκομεναῖς) οὐ μέγας χείμαρρος· ὀνομάζουσι δέ Τρίτωνα αὐτόν, ὅτι τήν Ἀθηνᾶν τραφῆναι παρά ποταμῷ Τρίτωνι ἔχει λόγος, ὡς δή τοῦτον τόν Τρίτωνα ὄντα καί οὐχί τόν Λιβύων, ὅς ἐς τήν πρός Λιβύῃ θάλασσαν ἐκδίδωσιν ἐκ τῆς Τριτωνίδος λίμνης"*.

Εἰκ. 2. Ο ΤΡΙΤΩΝ *(Κατά τόν Bernini εἰς τήν κρήνην τοῦ More, ἐν Ρώμῃ)*.

Ἡ Ἀθηνᾶ καί διά τῶν σχέσεών της συμβολίζει τήν παροχήν τοῦ ὕδατος

Ἡ Ἀθηνᾶ, λοιπόν, ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς γεννήσεώς της, ἐθεωρεῖτο ὡς **προστατεύουσα τήν γεωργίαν διά τοῦ ὕδατος**, τό ὁποῖον ἐξέπεμπεν ἐξ οὐρανοῦ εἰς τήν γῆν, ὑπό μορφήν δρόσου καί βροχῆς. Ἡ ἰδιότης, ἄλλως τε, αὕτη τῆς Ἀθηνᾶς δηλοῦται καί ἐκ τῶν σχέσεων, τάς ὁποίας εἶχεν ἡ θεά μέ τόν **Ἐριχθόνιον**, υἱόν τοῦ θεοῦ τοῦ πυρός Ἡφαίστου, γεννηθέντα ἐκ τοῦ ἐδάφους καί προκαλοῦντα τήν ἰδέαν τῆς γονιμότητος τῆς γῆς, τῆς ὁποίας ἐθεωρεῖτο τό εὐεργετικόν πνεῦμα. Μόλις ἐγεννήθη τό θαυμάσιον αὐτό παιδίον, τό παρέλαβεν ἡ Ἀθηνᾶ ἀπό τάς χεῖρας τῆς Γῆς (Εἰκ. 3), ἡ ὁποία κατά τό ἥμισυ ἐξερχομένη ἐκ τοῦ ἐδάφους, τό ἔτεινεν εἰς τήν θεάν, καί τό ἀνέθρεψεν αὐτή κρυφίως, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν θεῶν. Τό περιέκλεισεν ἐντός κιβωτίου καί τό ἐνεπιστεύθη εἰς τήν **Πάνδροσον**, τήν πρεσβυτέραν θυγατέρα τοῦ Κέκροπος, ἀπό τήν ὁποίαν ἔλαβε τήν ὑπόσχεσιν ὅτι, δέν θά ἤνοιγε τό κιβώτιον. Ἡ Πάνδροσος ἐτήρησε τήν ὑπόσχεσίν της, αἱ ἀδελφαί της ὅμως **Ἕρση** καί **Ἄγλαυρος** παρέβησαν τήν ἀπαγόρευσιν τῆς θεᾶς ἐκ περιεργείας. Ὅταν εἶδον τό παιδίον τυλισσόμενον ὑπό δράκοντος, ἔφυγον ἔντρομοι αἱ περίεργοι

Εἰκ. 3. ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΡΙΧΘΟΝΙΟΥ
Εἰς τήν προκειμένην εἰκόνα ὁ Ἐριχθόνιος παρίσταται ὡς νεογνόν μέ τελείως ἀνθρωπίνην μορφήν, τό ὁποῖον ἡ Γῆ ἐξερχομένη κατά τό ἥμισυ ἐκ τοῦ ἐδάφους τείνει πρός τήν Ἀθηνᾶν. Ὁ παρακείμενος ἀνήρ πιθανῶς εἶναι ὁ Ἥφαιστος. (Μυθολογία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑπό P. Decharme).

νεάνιδες καί ἐν τῇ παραζάλῃ των, μέ τήν ὁποίαν ἡ Ἀθηνᾶ ἐτάραξε τό λογικόν των, ἐρρίφθησαν ἐκ τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως καί ηὐτοκτόνησαν (Εἰκ. 4).

Ἡ πτῶσις αὕτη κατά πᾶσαν πιθανότητα εἶναι ἡ ποιητική εἰκών τῆς πτώσεως τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, τά ὁποῖα ἐκλαμβάνονται ὡς *νύμφαι*, αἱ ὁποῖαι πίπτουν ἀπό τά οὐράνια ὕψη, πτοηθεῖσαι ἀπό τήν θεάν τῆς ὀφιοειδοῦς ἀστραπῆς.

Εἰς τάς τρεῖς λοιπόν αὐτάς θυγατέρας τοῦ Κέκροπος, τοῦ διφυοῦς τούτου ἥρωος μέ σῶμα ἀνθρώπου, κατά τό ἄνω μέρος καί οὐράν δράκοντος, τό ὁποῖον θεωρεῖται ἐνέχον σημασίαν θυελλώδους νέφους ἤ ἀστραπῆς[6], ἀναγνωρίζονται ὄχι μόνον προσωποποιήσεις τῆς δρόσου, ἀλλά καί νύμφαι τῆς βροχῆς πού ποτίζει καί γονιμοποιεῖ τάς πεδιάδας. Αἱ νύμφαι αὐταί, πρῶται ἱέρειαι τῆς Ἀθηνᾶς, εἰς τό ἱερόν τῆς ὁποίας κατοικοῦσαν, πιθανῶς κατ' ἀρχήν νά μή ἦσαν ἄλλο τι ἀπό ἁπλᾶ ὀνόματα τῆς ἰδίας θεᾶς, τά ὁποῖα, βραδύτερον, ὑπό τῆς δημώδους φαντασίας, ἐθεωρήθησαν ἰδιαίτερα πρόσωπα.

Πάντως, ὑπό τήν εὐρυτάτην ἔννοιαν ἐκλαμβανόμενα τά ἐπίθετα ταῦτα, σχετίζονται μέ τήν ἔννοιαν τῆς Ἀθηνᾶς, ὡς θεᾶς τῆς ἀστραπῆς, τῆς οὐρανίας δρόσου καί τῆς θυελλώδους βροχῆς πού διαβρέχουσα τό ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς, αὐξάνει ἐν Ἀθήναις τόν Ἐριχθόνιον, τήν πλουσίαν

Εἰκ. 4. Αἱ θυγατέρες τοῦ Κέκροπος

δηλαδὴ βλάστησιν τῆς κοιλάδος τοῦ Κηφισσοῦ. Ὑπῆρχε δέ καί **ναός τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πανδρόσου.**

Ἀνάλογον σημασίαν εἶχεν ἡ ἱεροτελεστία πού ἐτελεῖτο ἐν Ἀθήναις, ὑπό τό ὄνομα *Ἀρρηφόρια*, περί τῶν ὁποίων γίνεται λόγος εἰς ἰδιαίτερον κεφάλαιον.

Ἡ Ἀθηνᾶ προστάτις τῆς γεωργίας

Ἡ ἐπί τῆς γεωργίας προστασία τῆς Ἀθηνᾶς ἀποδεικνύεται καί ἐκ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρός τόν ἥρωα Ἐρεχθέα, τόν πρῶτον βασιλέα τῆς Ἀττικῆς, ὁ ὁποῖος, κατ' ἀρχαιοτάτας παραδόσεις, ἐθεωρεῖτο υἱός τῆς Γῆς, τέκνον τοῦ ἐδάφους τῆς γονίμου κοιλάδος τῶν Ἀθηνῶν.

"Ἄνδραις οἱ Ἀθήναις ἔστειλαν,
καλοκτισμένη πόλις·
κ' ἦταν ἡ χώρα τοῦ ὑψηλοῦ στό
φρόνημα Ἐρέχθια
τόν γέννησεν ἡ δότρα Γῆ καί τοῦ Διός
ἡ κόρη"[7]

(Ὁμ. Ἰλ. Β. 546-548)

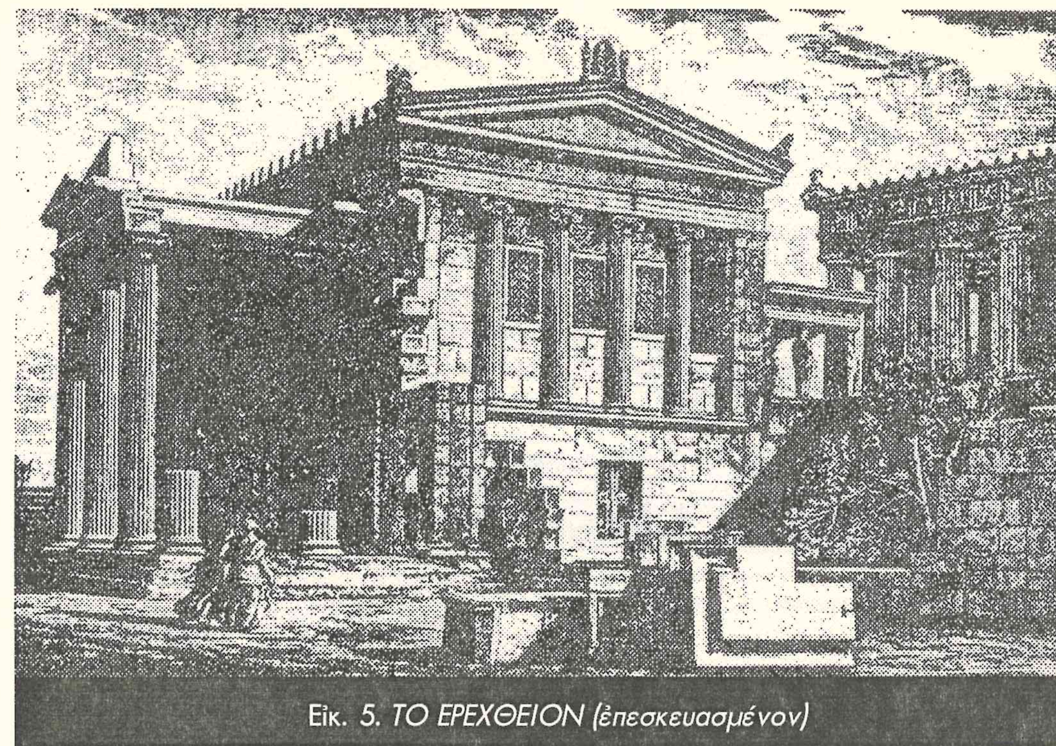
Ὁ ἥρως ὑπῆρξε πρῶτος ὑπηρέτης τῆς θεᾶς, ἐτράφη δέ καί ἀνετράφη ὑπ' αὐτῆς, εἰς τόν ναόν της. Ἡ σχέσις, ἄλλως τε, μεταξύ τῆς θρησκείας τῆς Ἀθηνᾶς καί τῶν πρός τόν Ἐρεχθέα ἀποδιδομένων τιμῶν, μαρτυρεῖται καί ἐκ τοῦ ὀνόματος **Ἐρέχθειον**[8], μέ τό ὁποῖον ὠνομάζετο τό κατά τόν Πελοποννησιακόν πόλεμον ἀνοικοδομηθέν ἱερόν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς, ὅπου ἐδείκνυον τήν **ἱεράν ἐλαίαν** (Εἰκ. 5).

Γενικῶς, ἡ Ἀθηνᾶ ἐθεωρεῖτο προστάτις τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς πρός παραγωγήν τροφῆς, συνεπῶς προστάτις τῆς γεωργίας.

Ἡ Ἀθηνᾶ πρώτη ἐδίδαξε τήν ζεῦξιν τῶν βοῶν καί ἐδάμασε τόν ἵππον

Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης προέκυψαν τά ἐπίθετα τῆς θεᾶς, ἥτις διεκρίνετο ὄχι μόνον διά τήν σοφίαν καί ὑψηλοφροσύνην της, ἀλλά καί διά τό ἀμείωτον διά τήν παραγωγήν ἐνδιαφέρον της: **"Κισσαία"**[9] ἐν Ἐπιδαύρῳ, **"Κολοκασία"**[10] ἐν Σικυῶνι, **"Κυπαρισσία"**[11] ἐν Ἀσωπῷ τῆς Λακωνικῆς, **"Βοαρμία"**[12] καί **"Βουδεία"** ἐν Βοιωτίᾳ καί Θεσσαλίᾳ. Εἰς τάς δύο αὐτάς ἐπαρχίας πού διεκρίνοντο διά τό γόνιμον ἔδαφος καί τάς πλουσίας φυτείας, ἀπέδιδον οἱ κάτοικοι εἰς τήν Ἀθηνᾶν τά ἐπίθετα Βοαρμία καί Βουδεία, διά νά ὑπενθυμίζουν ὅτι, ἡ θεά εἶχε διδάξει εἰς τούς ἀνθρώπους νά ὑποτάσσουν τούς βόας εἰς τόν ζυγόν, νά τούς ζευγνύουν εἰς τό ἄροτρον καί νά σύρουν δι' αὐτῶν, τά ἀρχαῖα φορτηγά καί ἁμάξια. Ἀνάλογον ἰδέαν ἐξέφραζε καί ἡ λατρεία, τήν ὁποίαν ἀπέδιδον, ἐν Ἀττικῇ, πρός τήν Ἀθηνᾶν, οἱ πρόγονοι τοῦ **Βουζύγου**[13] καί τῆς οἰκογενείας τῶν **Βουταδῶν**[14], ὀνομάτων ἐμφαντικῶν.

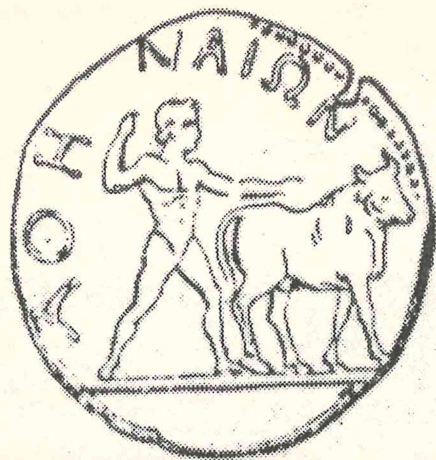
Ἀλλ' ἡ Ἀθηνᾶ ἐκαλεῖτο καί **Ἱππία**, ἀφ'

Εἰκ. 5. ΤΟ ΕΡΕΧΘΕΙΟΝ (ἐπεσκευασμένον)

ἑνός μέν, λόγῳ τοῦ πολεμικοῦ χαρακτῆρος της, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἐπειδή ἐθεωρεῖτο ὡς δαμάστρια τῶν ἵππων. Ὡς τοιαύτη, εἶχε πλείστους βωμούς ἐν Ἑλλάδι καί ἐλατρεύετο εἰς διαφόρους τόπους, ὅπου συνεδυάζετο μέ τόν Ἵππιον Ἄρην καί ἰδίως μέ τόν Ἵππιον Ποσειδῶνα (Πίνδ. Ο. XIII, 82 - Παυσ. 1, 30, 4 - I, 31, 6 - V, 15, 6). Ὁ **Δούρειος ἵππος**, ἡ ἀφορμή τῆς καταστροφῆς τῆς Τροίας, ἦταν ἀφιερωμένος εἰς τήν Ἀθηνᾶν. Ἐν Κορίνθῳ, ἡ θεά αὕτη ἔφερε τό ἐπώνυμον **χαλινῖτις**, θεά τοῦ χαλινοῦ (Παυσ. II, 4, 1)[15].

Εἰς τάς Ἀθήνας, ἡ Ἀθηνᾶ ἐδίδαξε τόν Ἐριχθόνιον νά ζευγνύῃ τούς ἵππους εἰς τά ἅρματα: *"Ναί ἵππους ἔζευξε πρῶτος Ἐριχθόνιος" (Αἰλ. Ποικ. Ἱστ. 3, 38)*. Εἰς τά λείψανα δέ τοῦ δυτικοῦ ἀετώματος τοῦ Παρθενῶνος, φαίνεται ἀκόμη ἡ Ἀθηνᾶ, δαμάζουσα πρό τῶν θεῶν καί τῶν ἡρώων τῆς Ἀττικῆς, τούς κέλητας, τούς πλασθέντας ὑπό τοῦ Ποσειδῶνος, ὁ ὁποῖος ἀποσύρεται ἐκ τῆς πάλης ἡττημένος (Εἰκ. 7). Ὁ ἀνταγωνισμός αὐτός τῶν δύο θεοτήτων μαρτυρεῖ ὅτι, ὁ ἵππος ἦτο ἀφιερωμένος ἐξ ἴσου εἰς ἀμφοτέρας. Ἀλλ' ἐάν εἰς τήν θρησκείαν τοῦ Ποσειδῶνος, ὁ ἵππος φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ εἰκών τῶν ἀναπηδώντων κυμάτων τῆς θαλάσσης καί τῶν πηγῶν πού ἀναβλύζουν ἐκ τοῦ ἐδάφους, δέν συμβαίνει τό αὐτό καί εἰς τήν θρησκείαν τῆς Ἀθηνᾶς. Τό ἐπίθετον *Ἱππία* ὑπενθυμίζει ἁπλῶς τήν πολεμικήν θεάν, ἥτις ὀρθία ἐπί τοῦ πολεμικοῦ ἅρματός της μαστίζει τούς ἵππους της εἰς τήν μάχην. Ἴσως ὑπάρχει ἐνταῦθα κάποιος συνδυασμός μέ τήν ἐν-

Εἰκ. 6. ΒΟΥΖΥΓΗΣ

νοιαν τοῦ ἵππου Πηγάσου, τοῦ κέλτοντος τῆς βροντῆς.

Ἡ Ἀθηνᾶ, θεά τῆς γεωργίας καί δενδροκομίας ἰδίως ἐν Ἀττικῇ

Πρό πάντων ὅμως, ἡ Ἀθηνᾶ ἐθεωρεῖτο ἐν Ἀττικῇ θεά τῆς γεωργίας καί τῆς δενδροκομίας. Εἶναι γνωστός ὁ μυθικός θρῦλος ὅτι, πρώτη ἡ Ἀθηνᾶ ἐφύτευσεν ἐπί τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως τήν ἐλαίαν, ἡ ὁποία ἀποτελοῦσε τόν κυριώτερον πλοῦτον τῆς πεδιάδος τῆς Ἀττικῆς καί ἐθεωρεῖτο ἱερόν δένδρον τῆς θεᾶς καί σύμβολον τῆς νίκης καί τῆς εἰρήνης, τῶν δύο κυριωτέρων χαρακτήρων τῆς Παλλάδος. Εἶναι ἐπίσης γνωστή ἡ ἔρις τῆς Ἀθηνᾶς καί τοῦ Ποσειδῶνος διά τήν κατοχήν τῆς Ἀττικῆς καί ἡ προτίμησις πρός τήν θεάν καί ἡ ἐντεῦθεν μῆνις τοῦ Ποσειδῶνος (Εἰκ. 8), ὡς καί τό γεγονός ὅτι ἔκτοτε ἡ Ἀθηνᾶ ἐθεωρεῖτο ἡ προστάτις τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καί ἡ λατρεία της ἦταν ἰδιαιτέρως ἀγαπητή εἰς τόν ἀθηναϊκόν λαόν (Εἰκ. 9).

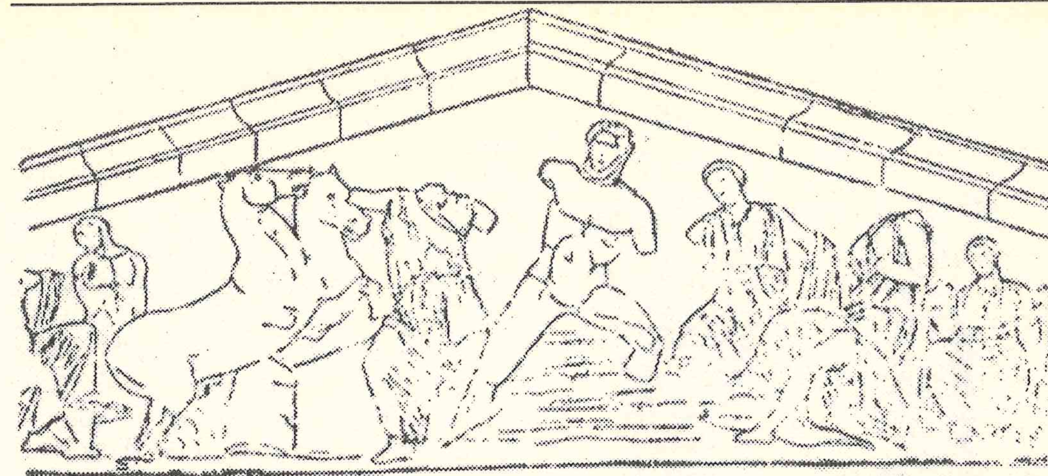
Ἐπίσης, ἡ συκῆ, τό ἕτερον αὐτό προσφιλές φυτόν τῆς Ἀττικῆς ἐθεωρεῖτο ὡς δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς πρός τήν εὐνοουμένην ἐπαρχίαν. Ἐξ ἄλλου, ὡς ἐμνημονεύσαμεν ἤδη, ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ συνδεόμενος μετά τῆς ἀρχαιοτέρας καλλιεργείας τῆς Ἀττικῆς, ὑπῆρξε θετός υἱός τῆς θεᾶς. Ἐπίσης, αἱ παλαιόταται ἱέρειαι αὐτῆς Ἄγλαυρος, Ἕρση καί Πάνδροσος ὑπῆρξαν προσωποποιίαι τῆς τρεφούσης τήν βλάστησιν δρόσου.

Εἰς τήν Ἀθηνᾶν, τέλος, ἀπεδίδετο ἐν Ἀττικῇ ἡ ἐφεύρεσις τοῦ ἀρότρου καί ἡ ζεῦξις τῶν βοῶν.

Ἑορταί πρός τιμήν τῆς Ἀθηνᾶς

Ἐντεῦθεν ἐδικαιολογοῦντο αἱ πολλαί ἀγροτικαί ἑορταί, αἵτινες ἐτελοῦντο ὑπό τῶν κατοίκων τῆς Ἀττικῆς πρός τιμήν τῆς Ἀθηνᾶς. Ἐκτός τῶν **Ἀρρηφορίων**, ἐτελοῦντο πρός τιμήν τῆς Ἀθηνᾶς καί αἱ ἑορταί: **"Τρεῖς ἱεροί Ἄροτοι"**, τά **"Προχαριστήρια"** ἤ **"Προσχαριστήρια"**, τά **"Πλυντήρια"** καί τά **"Χαλκεῖα"**, περί τῶν ὁποίων γίνεται μνεία εἰς τά οἰκεῖα κεφάλαια.

Τέλος, καί αὐτά τά **"Παναθήναια"** εἶχαν τόν γεωργικόν των χαρακτῆρα, ἀφοῦ κατ' αὐτά περιεφέρετο **ἡ εἰρεσιώνη** (κλάδος μορίας ἐλαίας μετά παντοίων ὀπωρικῶν), πρός συμβολισμόν τῆς εὐφορίας. Ἐπίσης, κατά τά Παναθήναια, ὅμιλος γερόντων, διακρινομένων διά τό κάλλος τους, προεπορεύοντο φέροντες εἰς τάς χεῖρας κλάδους ἐλαίας καί ἐκαλοῦντο ἐκ τούτου *θαλλοφόροι*. Οἱ νικηταί δέ τῶν γυμνικῶν ἀγώνων, οἵτινες προηγοῦντο τῆς

Εἰκ. 7. Η ΑΘΗΝΑ ΔΑΜΑΖΟΥΣΑ ΤΟΥΣ ΚΕΛΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΟΣΕΙΔΩΝΟΣ

τελετῆς, ἐλάμβανον δοχεῖον ἐλαίου, τό ὁποῖον προήρχετο ἐκ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας.

Λατρεία τῆς Ἀθηνᾶς

Ἡ λατρεία τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Ἑλλάδι ἦταν ἀρχαιοτάτη· εἰς πλείστας ἑλληνικάς πόλεις εἶχαν ἱδρυθεῖ ἱερά τῆς θεᾶς καί πολλαπλαῖ ἑορταί ἤγοντο πρός τιμήν της, ὡς μνημονεύεται ἀνωτέρω. Κατ' ἐξοχήν ὅμως ἡ Ἀθηνᾶ ἐτιμᾶτο ἐν τῇ ὁμωνύμῳ πόλει, ὡς μνημονεύει καί ὁ Παυσανίας (1, 26, 6) *"ἱερά μέν τῆς Ἀθηνᾶς ἐστιν ἥ τε ἄλλη πόλις καί ἡ πᾶσα ὁμοίως γῆ-καί γάρ ὅσοις θεούς καθέστηκεν ἄλλους ἐν τοῖς δήμοις σέβειν, οὐδέν τι ἧσσον τήν Ἀθηνᾶν ἄγουσιν ἐν τιμῇ-"*.

Ἡ μυθολογουμένη ἔρις τοῦ Ποσειδῶνος καί τῆς Ἀθηνᾶς διά τήν κατοχήν τῶν Ἀθηνῶν, κατά τήν ὁποίαν ἡ γῆ ἐκρίθη τῆς Ἀθηνᾶς, ἡ ὑπό ταύτης φυτευθεῖσα ἐλαία καί οἱ ἄλλοι ἀττικοί μῦθοι περί Ἐριχθονίου, Ἀγραύλου, Ἕρσης καί Πανδρόσου ἐμφαίνουν ἀναμφισβητήτως ὅτι κατά τούς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐλατρεύετο ἡ Ἀθηνᾶ ὡς θεά τῆς γεωργίας καί τῆς δενδροκομίας.

Ὡς θεά τῆς γεωργίας ἡ Ἀθηνᾶ ἐτιμᾶτο πιθανῶς καί ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἄλλως τε δεικνύουν καί αἱ μνησθεῖσαι ἤδη ἐπωνυμίαι τῆς θεᾶς: *Κισσαία* ἐν Ἐπιδαύρῳ, *Κολοκασία* ἐν Σικυῶνι, *Κυπαρισσία* ἐν Ἀσωπῷ τῆς Λακωνικῆς, *Βοαρμία* καί *Βουδεία* πολλαχοῦ.

Αἱ πρός τήν Ἀθηνᾶν προσφερόμεναι θυσίαι ἀπετελοῦντο κυρίως ἀπό ἀγελαίους βόας καί ταύρους (οὐδέποτε δέ αἶγας), ἐξ ὧν καί **Ταυροβόλος** ἤ **Ταυροπόλος** ἐπωνομάζετο. Εἰς τήν συνήθειαν δέ ταύτην φαίνεται ὅτι ἀναφέρονται καί τά ἀνάγλυφα τοῦ θωρακίου τοῦ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ναοῦ τῆς Νίκης, τά ὁποῖα παριστοῦν Νίκας ἀγούσας ταύρους εἰς θυσίας (Εἰκ. 11).

Ἱερά τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν ἡ **Γλαῦξ**, ὡς ἔχουσα μεγάλους καί σπινθηροβόλους ὀφθαλμούς, ὁ **Ὄφις**, σύμβολον τῶν χθονίων θεῶν, ὁ **Ἀλέκτωρ**, διά τό μάχιμον αὐτοῦ, ἡ **Κορώνη**, ἡ **Ἐλαία**, ἡ **Συκῆ** καί ἡ **Ροιά**.

Εικ. 8. Η ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ Ο ΠΟΣΕΙΔΩΝ
Οί δύο ἀντιμαχόμενες γιά τήν κατάκτησιν τῆς Ἀττικῆς θεότητες ἐπί ἀγγείου τοῦ Ἀμάσιος[2].

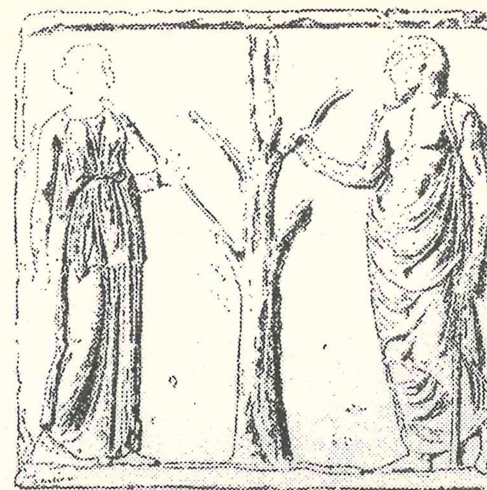
Σημειώσεις

1. Σχολ. εἰς Πίνδ. Ὀλ.
2. Φιλόστ., εἰκ. 11, 27.
3. **Τριτογένεια**, ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς, ἔχουσα καί ἄλλας σημασίας. Κατά τινας, τό ὄνομα προέρχεται ἐκ τῆς ἐν Λιβύῃ Τριτωνίδος λίμνης, ἐξ ἧς κατά παλαιόν μῦθον ἐγεννήθη ἡ θεά (Εὐρ. Ἴων 772. πρβλ. Ἡροδ. IV. 180: "Τήν δέ Ἀθηναίην φασί Ποσειδέωνος εἶναι θυγατέρα καί τῆς Τριτωνίδος λίμνης", ἤ ἐκ τοῦ Τρίτωνος, χειμάρρου ἐν Βοιωτίᾳ (Παυσ.IX,33,7 :"*ρεῖ δέ καί ποταμός ἐνταῦθα οὐ μέγας χείμαρρος· ὀνομάζουσι δέ Τρίτωνα αὐτόν, ὅτι τήν Ἀθηνᾶν τραφῆναι παρά ποταμῷ Τρίτωνι ἔχει λόγος*", ἤ ἔκ τινος πηγῆς ἐν Ἀρκαδίᾳ (Παυσ. VIII, 26, 6: "*Ἱερά δέ Ἀσκληπιοῦ τέ ἐστι καί Ἀθηνᾶς ἥν θεῶν σέβονται μάλιστα, γενέσθαι καί τραφῆναι παρά σφίσιν αὐτήν λέγοντες· καί Διός τε ἱδρύσαντο Λεχεάτου βωμόν, ἅτε ἐνταῦθα τήν Ἀθηνᾶν τεκόντος, καί κρήνην καλοῦσι Τριτωνίδα, τόν ἐπί τῷ ποταμῷ τῷ Τρίτωνι οἰκειούμενοι λόγον*"). Κατ' ἄλλους, Τριτώ εἶναι Αἰολική λέξις σημαίνουσα κεφαλήν (Σχόλ. εἰς Ἀριστοφ. Νεφ. 989. Τζέτζ. εἰς Λυκόφρ. 519) καί οὕτω τριτογένεια εἶναι ἡ ἐκ τῆς κεφαλῆς (τοῦ Διός) γεννηθεῖσα (Welcker Tril. σ. 283, 494). Ἕτεροι ἑρμηνεύουν τριτογένεια, ἡ γεννηθεῖσα τήν τρίτην ἡμέραν τοῦ μηνός (Ἴστρος παρ' Ἁρποκρ. ἐν λ. Τριτόμηνις) ἤ ἡ γεννηθεῖσα τρίτη μετά τόν Ἀπόλλωνα καί τήν Ἄρτεμιν (Σουΐδας ἐν λ.)· ἤ ὡς παριστάνουσα τήν φύσιν, ἡ γεννωμένη τρίς τοῦ ἔτους (Διοδ. Ι, 12: "*ὠνομάσθαι δέ αὐτήν (Ἀθηνᾶν) Τριτογένειαν ἀπό τοῦ τρίς μεταβάλλειν αὐτῆς τήν φύσιν κατ' ἐνιαυτόν, ἔαρος, καί θέρους, καί χειμῶνος*")· ἤ ἐπειδή αὕτη ἐθεωρεῖτο ἡ ἐπινοήσασα τούς κυρίους δεσμούς τοῦ κοινωνικοῦ βίου (Δημοκρ. παρά Διογ. Λαέρτ. 9.48).

4. Τρίτων, θαλάσσιος θεός ἄγνωστος εἰς τά ὁμηρικά ἔπη καί συνεπῶς ἄγνωστος διά τήν Ἑλλάδα.

Κατά τάς πλησίον τῆς μικρᾶς Σύρτεως ἀρχαιοτάτας παραδόσεις τῆς Λιβύης, ὅταν ἡ Ἀργώ ἐπιστρέφουσα ἐρρίφθη ὑπό τῆς τρικυμίας εἰς τάς ἀκτάς τῆς ἀφρικανικῆς ἐκείνης χώρας καί ἐνεσφηνώθη εἰς τούς βράχους αὐτῆς ἤ ἐντός τοῦ ἕλους τῆς λίμνης Τριτωνίδος, εἰς τήν ὁποίαν ἐκβάλλει ὁ ποταμός Τρίτων, ἐνεφανίσθη ὁ Τρίτων εἰς τούς Ἀργοναύτας ὡς Εὐρύπυλος, υἱός Γαινόχου, τούς ἐνεθάρρυνε καί τούς ἐβοήθησε νά σύρουν τό πλοῖόν των ἐκ τῶν ἑλῶν εἰς τό ἀνοικτόν πέλαγος. Κατά τόν Πίνδαρον, (ΙΙ, IV, 20), παρέδωσεν εἰς τόν Εὔφημον βῶλον γῆς, ὁ ὁποῖος βραδύτερον γίνεται ἡ νῆσος Θήρα, κατά δέ τόν Ἡρόδοτον ὑπέδειξεν εἰς τούς Ἀργοναύτας πρό τῆς ἐκστρατείας των τάς διαφόρους ὁδούς, ἵνα ἐπανέλθουν "ἀπήμονες" εἰς τήν πατρίδα των. Ἡ παράδοσις αὕτη παρουσιάζει τόν Τρίτωνα ὡς θεόν πλήρη σοφίας καί εὐμενείας.

Φαίνεται λοιπόν ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Τρίτωνος ἐκ τῆς Λιβύης μετεδόθη ὑπό τῶν ναυτικῶν εἰς τήν Σικελίαν καί ἐκεῖθεν εἰς τήν Ἑλλάδα, εἰσαχθείς οὕτως εἰς τό ἑλληνικόν Πάνθεον.

Εἰκ. 9.
Η ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ Ο ΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΛΑΟΣ

Ὁ Τρίτων ἐμφανίζεται ἐν Ἑλλάδι τό πρῶτον παρ' Ἡσιόδῳ, ἔνθα μνημονεύεται ὡς υἱός τοῦ Ποσειδῶνος καί τῆς Ἀφροδίτης, κατοικῶν εἰς τά ἐν τῷ πυθμένι τῆς θαλάσσης χρυσᾶ ἀνάκτορα τῶν γονέων του καί παριστάνεται ὡς γιγάντιος καί τρομερός ἥρως. (Ἡσιόδ. Θεογ. 930-933).

"Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καί ἐρικτύπου
Ἐννοσιγαίου
Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας,
ὅς τε θαλάσσης
πυθμέν' ἔχων παρά μητρί φίλῃ
καί πατρί ἄνακτι
ναίει χρύσεα δῶ, δεινός θεός"
ἤτοι
Καί ἀπό τήν Ἀμφιτρίτη
κι' ἀπό τόν Βροντόχτυπο τόν Κοσμοσείστη,
ὁ μέγας Τρίτων ἐγεννήθηκε μέ τήν
μεγάλη δύναμη, πού ἐξουσιάζοντας
τῆς θαλάσσης τόν πάτο
μαζί μέ τήν ἀκριβή τή μάννα
καί τόν ἀφέντη τόν πατέρα του,
κατοικεῖ σ' ἀνάκτορα χρυσᾶ,
φοβερός θεός...

Κατ' ἄλλην παράδοσιν, ὁ θαλάσσιος οὗτος θεός φέρεται προικισμένος μέ τάς ἰδιότητας τοῦ θεοῦ τῶν δασῶν Πανός. Ὡς ἐκεῖνος κατεδίωκε τάς Νύμφας καί ἦτο τερατόμορφος, οὕτω καί οὗτος καταδιώκει τάς Νηρηίδας· καί εἶναι ἐπίσης τερατόμορφος, φέρων δύο οὐράς ἰχθύος ἀντί ποδῶν καί, ἐνίοτε, ἐμπροσθίους πόδας ἵππου ἀντί χειρῶν. Ὅπως ὁ Πάν ἐπληθύνθη μέ τούς Σατύρους, οὕτω καί ὁ Τρίτων ἐγέννησε πλῆθος Τριτώνων, οἱ ὁποῖοι μέ τάς Νηρηίδας ἀποτελοῦσαν τόν θελκτικόν χορόν, τόν ἀκολουθοῦντα τάς κυριάρχους τῶν θαλασσῶν θεότητας Ποσειδῶνα καί Ἀμφιτρίτην. Ἐδημιουργήθησαν οὕτω καί θαλάσσιοι Κένταυροι.

Εἰς τά ἔργα τῶν Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν παρίστατο συνήθως ὁ Τρίτων προηγούμενος τοῦ ἅρματος τῶν γονέων του καί κρατῶν θαλασσίαν κόγχην, διά τῆς ὁποίας σαλπίζων κατηύναζε τήν τρικυμίαν, προσωποποιῶν οὕτω τόν μυκηθμόν τῆς τρικυμιώδους θαλάσσης.

Ὡς ἐκπροσωπῶν τήν ἀγρίαν φύσιν τῆς μετά σκληρούς ἀγῶνας δαμασθείσης ὑπό τῶν ἀνθρώπων θαλάσσης, ὁ Τρίτων ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν πρός τόν Ἡρακλέα, τόν ἀκατάβλητον ἥρωα τόν συμβολίσαντα τούς ἀγῶνας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος διά τόν δαμασμόν τῆς ἀγρίας φύσεως. Ὁ ἀγών οὗτος ἀπεικονίσθη, εἰς τό ἀέτωμα ἀρχαίου ἐπί τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ναοῦ, εἰς παράστασιν ἐκ πωρίνου λίθου, σωζομένην εἰς τεμάχια ἐν τῷ μουσείῳ τῆς ἰδίας Ἀκροπόλεως.

Ὑπάρχει καί τρίτη παράδοσις, κατά τήν ὁποίαν ὁ Τρίτων, ἐπιτεθείς κατά τῶν πρό τῆς τελέσεως τῶν ὀργίων τοῦ Διονύσου καθαιρομένων γυναικῶν ἐν Τανάγρας, ἠναγκάσθη νά παλαίσῃ πρός τόν Διόνυσον, τόν ὁποῖον ἐπεκαλέσθησαν αὗται, καί νά ἡττηθῇ ὑπ' αὐτοῦ, ἤ ἐφονεύθη ὑπό Ταναγραίου διά πελέκεως, ἀφοῦ πρότερον ἐμεθύσθη (Παυσ. IX, 20, 5-5).

Ἡ τέχνη ἀπησχολήθη πολλάκις μέ τούς Τρίτωνας, ἰδίως πρός στολισμόν τῶν ἱερῶν τοῦ Ποσειδῶνος. Ἐν τῷ ἱερῷ π.χ. τοῦ θεοῦ τῆς θαλάσσης ἐπί τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου ἵσταντο τέσσαρες Τρίτωνες, δύο χαλκοῖ καί δύο ἐκ

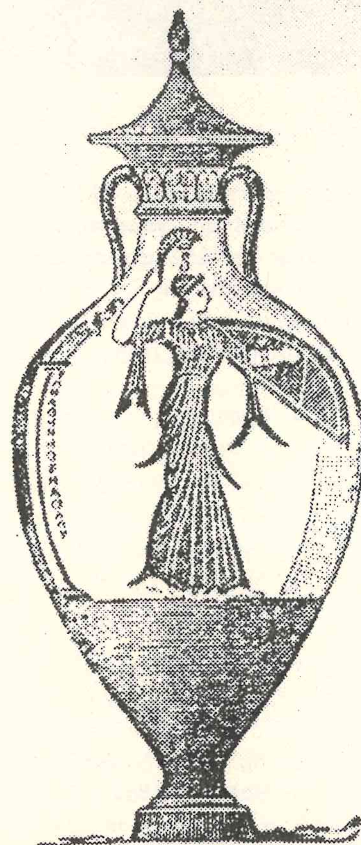
χρυσοῦ καί ἐλέφαντος. Εἰς τάς Ἀμύκλας Τρίτωνες, Χάριτες καί Ὧραι, ἀποτελοῦσαν τούς πόδας τοῦ περιφήμου θρόνου τοῦ Ἀμυκλαίου Ἀπόλλωνος. Εἰς Ἀθήνας χάλκινον ἄγαλμα Τρίτωνος, κρατοῦν ῥάβδον καί στρεφόμενον πρός τόν ἑκάστοτε πνέοντα ἄνεμον, ὑπῆρχεν εἰς τήν στέγην τοῦ Ὡρολογίου τοῦ Κηρρήστου (Πύργου τῶν ἀνέμων). Ἄριστον ἔργον τέχνης διασωθέν εἶναι τμῆμα ζωφόρου μνημείου τῆς ἀρχαίας Ρώμης μέ παράστασιν τήν γαμήλιον πομπήν τοῦ Ποσειδῶνος καί τῆς Ἀμφιτρίτης, εἰς τόν ὁποῖον ἀπεικονίζονται Τρίτωνες. Ἐπίσης σπουδαία ἀναπαράστασις Τρίτωνος ὑπάρχει εἰς τήν ἐν Ρώμῃ κρήνην τοῦ More (Εἰκ. 2).

5. Πολλαί ἐτυμολογίαι προτάσσονται διά τό ὄνομα *Παλλάς*, τό ὁποῖον εἶναι τό σύνηθες ἐπίθετον τοῦ ὀνόματος Ἀθηνᾶ. Ἴσως κατ' ἀρχήν διά τοῦ ὀνόματος τούτου ἐξεφράζετο ἡ ἰδέα τῆς ἀκμαζούσης νεότητος τῆς θεᾶς. Ὑπό τήν ἔννοιαν ταύτην Παλλάς φαίνεται τό αὐτό μέ τό *πάλλαξ*, νεανίας μόλις νεώτερος τοῦ ἐφήβου. Πρβλ. παρά τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι τήν λέξιν *παλληκάρι*, σημαίνουσαν ἄνδρα ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του. Πιθανῶς παλλάς εἶναι λέξις ἀρχαία σημαίνουσα *παρθένον κοράσιον, κόρην·* οὕτω πάλλας, -αντος=νεανίας. Συνήθως ἐτυμολογεῖται ἐκ τοῦ *πάλλω*, εἴτε ὡς *πάλλουσα τό δόρυ, εἴτε παρά τό ἀναπεπάλθαι ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός* (Ἐτυμ. Μέγ. 649, 52, Εὐστ. 84, πρβλ. Πλάτ. Κρατύλ. 406D).

Κατά τούς Ὀρφικούς, ἡ Ἀθηνᾶ ἔφερεν εἰς τούς κόλπους τοῦ Διός τήν παλλομένην εἰσέτι καρδίαν τοῦ Διονύσου, ἐντεῦθεν δέ τό ἐπώνυμον αὐτῆς Παλλάς. Ἀλλά ὡρισμένοι μυθογράφοι, μή δυνάμενοι νά ἐξηγήσουν τήν ἔννοιαν τῆς λέξεως ταύτης, ἐφαντάσθησαν τήν Παλλάδα ὡς πρόσωπον διάφορον τῆς Ἀθηνᾶς. Ἄλλοτε τήν κατέστησαν θυγατέρα τοῦ Τρίτωνος, ἀνατραφεῖσαν μετά τῆς θεᾶς καί ἐμφορουμένην ὡς αὐτή ὑπό φιλοπολέμων κλίσεων, ἡ ὁποία μίαν ἡμέραν ἐπάλαισε μαζί της καί ὑπέκυψεν εἰς τά κτυπήματά της (Ἀπολλόδ. III, 12, 3). Ἄλλοτε δέ ὁ Πάλλας εἶναι γίγας πατήρ τῆς Ἀθηνᾶς, φονευθείς ὑπό τῆς θυγατρός του, διότι ἐπεχείρησε νά προσβάλῃ τήν παρεθενίαν της (Ἀπολλόδ. 1, 6, 2. Tzetz ad Lucoph. 355. Ὁ Πάλλας εἶναι γίγας τῆς Θεογον. στ. 376, 338). Αἱ ἱστορίαι ὅμως αὗται, μή ἀπορρέουσαι ἐκ δημώδους πηγῆς, οὐδεμίαν ἤσκησαν ἐπιρροήν ἐπί τῆς ἐπικρατούσης παραδόσεως περί τῆς θεᾶς, εἰς τήν ὁποίαν δέν εἰσέδυσαν. Διά τούς Ἕλληνας Πάλλας - Ἀθηνᾶ ὑπῆρξε πάντοτε μία καί μόνη θεότης, ἡ νεαρά καί ἰσχυρά παρθένος, ἤ, κατά τήν συνήθη ἑρμηνείαν τῆς λέξεως, ἡ πολεμική θεότης, ἡ πάλλουσα τό φοβερόν της δόρυ.

(Μυθολογία τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ὑπό P. Decharme).

6. Εἰς τήν Ἰνδοευρωπαϊκήν μυθολογίαν ἡ γενικωτέρα σημασία τοῦ ὄφεως εἶναι ἡ τῆς ἀστραπῆς ἤ τῆς θυελλώδους βροχῆς.

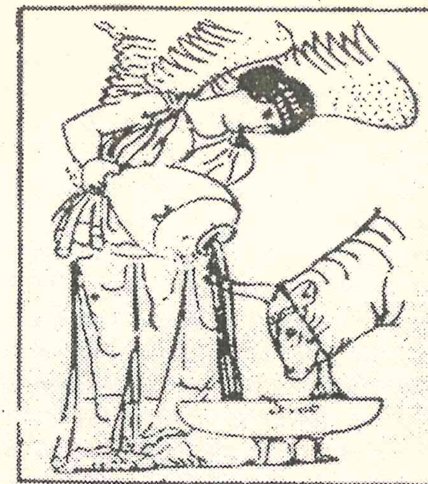

Εἰκ. 10.
ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΑΜΦΟΡΕΥΣ

7. Οἵ δ' ἄρ Ἀθήνας εἶχον,
ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος,
ὅν ποτ' Ἀθήνη
θρέψε Διός θυγάτηρ,
τέκε δέ ζείδωρος ἄρουρα"

8. Ἐρέχθειον, ἕν τῶν ἐπί τῆς Ἀκροπόλεως σωζομένων ἱερῶν, εἰς τό ὁποῖον ἐλατρεύετο ἡ Πολιάς Ἀθηνᾶ μετ' ἄλλων θεοτήτων. Εἶναι τό λαμπρότατον καί κομψότατον λείψανον καί ὑπόδειγμα ἑλληνικοῦ κλασικοῦ ἰωνικοῦ ναοῦ, διακρινόμενον ἐπί ἀπαραμίλλῳ κομψότητι καί χάριτι καί πλούτῳ ἀρχιτεκτονικῶν μορφῶν. *"Εἶναι τό ἀληθές ἰωνικόν μνημεῖον, πλούσιον εἰς τάς διακοσμήσεις, τό ὁποῖον ἐκφράζει μέ τάς γυναικείας λεπτότητας ἀντίθεσιν πρός τό ἀρρενωπόν κάλλος τοῦ Παρθενῶνος"* (Λουκιανός Magne).

Τό Ἐρέχθειον κεῖται ἐπί τῆς θέσεως παλαιοτάτου ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Πολιάδος, ὅστις ἐκαλεῖτο *"ὁ παλαιός τῆς Ἀθηνᾶς νεώς"* ἤ *"ὁ ἀρχαῖος νεώς ὁ Πολιάδος"*. Ἐνταῦθα, κατά τήν παράδοσιν, εἶχε συμβῆ ἡ μεγάλη ἔρις μεταξύ τοῦ Ποσειδῶνος καί τῆς Ἀθηνᾶς διά τήν κατοχήν καί προστασίαν τῆς Ἀττικῆς· ἐπίσης, ἐνταῦθα εὑρίσκοντο, πάντοτε κατά τήν παράδοσιν, τά ἱερά σημεῖα, μέ τά ὁποῖα οἱ δύο οὗτοι θεοί εἶχον ὑποστηρίξει τούς τίτλους των, ἡ ἱερά δηλ. ἐλαία, τήν ὁποίαν ἔκαμε διά τοῦ δόρατος ἡ Ἀθηνᾶ νά φυτρώσῃ, καί ἁλμυρά πηγή, τήν ὁποίαν παρήγαγεν ὁ Ποσειδών διά τῆς τριαίνης του. Εἰς τό Ἐρέχθειον, ἐφυλάσσετο καί τό σεβαστότατον διιπετές ἐκ ξύλου ἐλαίας λατρευτικόν ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς (τό ξόανον). Εἰς τό ἴδιον Ἐρέχθειον συνελατρεύοντο καί ἄλλαι θεότητες τοῦ παναρχαίου ἀττικοῦ μυθολογικοῦ κύκλου: ὁ Ἐρεχθεύς, ὁ Πάνδροσος καί ὁ Κέκροψ. Ἐκ τούτων ὁ Ἐρεχθεύς, θεωρούμενος κοινῶς ὡς πανάρχαιος ἥρως τῶν Ἀθηνῶν, φαίνεται μᾶλλον ἐγχωρία προσωποποίησις τοῦ θεοῦ τῶν ὑδάτων, ταυτιζόμενος συνεπῶς μέ τόν Ποσειδῶνα. Καί οὕτω βλέπομεν ὅτι εἰς τό πανάρχαιον τοῦτο ἱερόν τῆς Ἀττικῆς συνενοῦται ἡ λατρεία τῆς Ἀθηνᾶς μέ τήν τοῦ Ποσειδῶνος - Ἐρεχθέως, ἡ λατρευτική δ' αὕτη ἕνωσις δεικνύει συμβολικῶς τήν πολιτικήν καί θρησκευτικήν συγχώνευσιν τῶν δύο παλαιοτάτων κρατῶν τῆς Ἀττικῆς, τῆς τήν Πολιάδα Ἀθηνᾶν λατρευούσης Κεκροπίας καί τοῦ τόν Ποσειδῶνα λατρεύοντος δευτέρου κράτους, τό ὁποῖον ἦτο ἴσως ἡ Ἐλευσίς, ἴσως ὁ Μαραθών.

Εἰκ. 11.
ΝΙΚΗ ΠΟΤΙΖΟΥΣΑ ΒΟΥΝ
ΠΡΟ ΤΗΣ ΘΥΣΙΑΣ

Τό παλαιότατον τοῦτο Ἐρέχθειον μαζί μέ τά ἐν αὐτῷ κατεστράφησαν τῷ 480 π.Χ. ὑπό τῶν Περσῶν. Μολονότι δέ ὁ Περικλῆς ἀσφαλῶς θά εἶχε περιλάβει εἰς τό μεγαλεπίβουλον περί καλλωπισμοῦ τῆς Ἀκροπόλεως σχέδιόν του καί τήν ἀνοικοδόμησιν τοῦ πυρποληθέντος Ἐρεχθείου, ἐν τούτοις, λόγῳ τῆς ἐκρήξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καί τοῦ ἐπελθόντος θανάτου του, μόλις τῷ 407 π.Χ. ἀνῳκοδομήθη τό νέον Ἐρέχθειον, τό ὁποῖον περιγράφεται διά βραχέων ὑπό τοῦ Παυσανίου (I, 26, 6). Τό πάγκαλον τοῦτο οἰκοδόμημα δέν εἶναι ἁπλοῦν, ὅπως οἱ ἄλλοι ναοί, ἀλλ' ἀρκετά περίπλοκον. Θεωρεῖται ὅτι σύγκειται ἐκ δύο σηκῶν, καί περιβάλλεται ἀπό τρεῖς στοάς (προστάσεις). Πρός Α ἦτο ὁ σηκός τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος, πρός Δ ὁ σηκός τοῦ Ποσειδῶνος - Ἐρεχθέως. Ὁ ἀνατολικός ση-

κός ἀποτελοῦσε τό κυριώτερον τμῆμα τοῦ ναοῦ, ἡ δέ πρός αὐτόν πρόσβασις ἐγίνετο διά τῆς πρό αὐτοῦ στοᾶς, τῆς κατά τάς ἐπιγραφάς λεγομένης *προστάσεως πρός τά ἔω*. Εἰς τόν ἐκ πεντελικοῦ μαρμάρου ἐξ ὁλοκλήρου κατεσκευασμένον σηκόν τοῦτον ἵστατο τό ἀρχαιότατον ἐκ ξύλου ἐλαίας ξόανον τῆς θεᾶς, τό ὁποῖον ἐπιστεύετο μέν ὅτι εἶχε πέσει ἐξ οὐρανοῦ, εἶχεν ὅμως ἀφιερωθῆ, κατά τήν παράδοσιν, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κέκροπος ἤ τοῦ Ἐριχθονίου. Ἀναμφιβόλως τό ξόανον τοῦτο ἦτο ὄρθιον, ὡπλισμένον μέ τήν λόγχην καί τήν περικεφαλαίαν, ἔμπροσθέν του δέ ὑπῆρχεν ὁ ἄσβεστος λύχνος, τοῦ ὁποίου τό ἔλαιον ἀνενεοῦτο ἅπαξ τοῦ ἔτους. Ὁ λύχνος οὗτος ἦτο χρυσοῦν τεχνούργημα τοῦ περιφήμου καλλιτέχνου Καλλιμάχου. Ἄνωθεν τοῦ λύχνου ἦτο καπνοδόχος ἐκ χαλκοῦ, κατεσκευασμένη εἰς σχῆμα φοίνικος. Εἰς τόν σηκόν τῆς Παλλάδος ἐφυλάσσοντο καί πολύτιμα τρόπαια, ὡς τό ξίφος τοῦ Μαρδονίου, ἡ ἀσπίς τοῦ Μασιστίου καί πολλά ἄλλα ἱστορικά καί καλλιτεχνικά κειμήλια.

Τό ἀρχαϊκόν ὡς ἄνω ξόανον εἶχε καεῖ ὑπό τῶν Περσῶν, ἀλλ' ἦτο τό ὑπόδειγμα καί τοῦ ἀγάλματος τοῦ Ε αἰῶνος, τό ὁποῖον ἀνά τετραετίαν ἐκαλύπτετο διά νέου πέπλου κατά τήν μεγάλην πανήγυριν τῶν Παναθηναίων.

Ὄπισθεν τοῦ διά τοίχου πρός Δ κλειομένου σηκοῦ τούτου τῆς Ἀθηνᾶς εὑρίσκετο ὁ δυτικός σηκός, τό κυρίως λεγόμενον Ἐρέχθειον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐλατρεύετο ὁ Ποσειδῶν - Ἐρεχθεύς, ὁ Ἥφαιστος καί ὁ ἥρως Βούτης, ἔχοντες ἕκαστος ἰδιαιτέρους βωμούς. Ὑποκάτω τοῦ σηκοῦ τούτου ὑπῆρχε κρύπτη, ἔνθα πιθανῶς ἐφυλάσσετο ὁ ἱερός ὄφις, *ὁ οἰκουρός ὄφις*. Ἡ πρός τόν σηκόν τοῦτον πρόσβασις ἐγίνετο διά τῆς Β προστάσεως, ἡ ὁποία κατά τάς ἐπιγραφάς ἐλέγετο πρόστασις πρό τοῦ θυρώματος. Πρός Ν τοῦ σηκοῦ τούτου, ἀπό τόν ὁποῖον ἐχωρίζετο διά σειρᾶς ἰωνικῶν κιόνων, ἔκειτο τό προστομιαῖον, εἰς τό πλακόστρωτον τοῦ ὁποίου ὑπῆρχε στόμιον ὡς φρέατος, ἐξ οὗ προῆλθε καί ἡ ὀνομασία. Ἀκριβῶς κάτωθι τοῦ πλακοστρώτου ἦτο δεξαμενή περιέχουσα τήν θάλασσαν τοῦ Ποσειδῶνος, ἡ ὁποία ἐκαλεῖτο *Ἐρεχθηΐς θάλασσα* καί εἶχε, κατά τήν παράδοσιν, ἀναβλύσει διά τοῦ κτυπήματος τοῦ βράχου μέ τήν τρίαιναν τοῦ Ποσειδῶνος.

Μικρά θύρα εἰς τόν Δ τοῖχον ἤνοιγεν εἰς τό ἐξωτερικόν τοῦ ναοῦ πρός δυσμάς, ὅπου ἦτο τό Πανδρόσειον καί τό Κεκρόπιον, ἱερά καί ταῦτα πανάρχαια, τοῦτο μέν τοῦ Κέκροπος, ἐκεῖνο δέ τῆς κόρης του Πανδρόσου. Εἰς τό Πανδρόσειον, τό ὁποῖον ἦτο ναΐδιον ἤ βωμός, καί εἰς τό ὕπαιθρον, εὑρίσκετο ἡ ἱερά ἐλαία τῆς Ἀθηνᾶς, καί ὁ βωμός τοῦ Ἑρκείου Διός, ὡς καί ὑπόγειόν τι ἱερόν (ὁ τάφος) τοῦ Κέκροπος.

Ὁ τόσον περίπλοκος ναός τοῦ Ἐρεχθείου εἶχε καλλωπισθῆ εἰς τά πλάγια, εἰς τά μακράς πλευράς, διά δύο περιλαλήτων διά τήν ὡραιότητά τους στοῶν. Εἰς τό πρός τήν σημερινήν πόλιν Β. μέρος ἦτο ἡ προστάτις ἡ πρό τοῦ θυρώματος, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, εἰς δέ τό πρός τόν Παρθενῶνα Ν. μέρος ἡ λεγομένη στοά τῶν Καρυατίδων, ἡ κατά τάς ἐπιγραφάς προστάτις ἡ πρός τῷ Κεκροπίῳ. Ἐπί κρηπιδώματος ὑψηλοῦ καί πλακοστρώτου ἐκ μεγάλων πλακῶν ὑψοῦνται ἐν εἴδει κιόνων ἕξ ἀγάλματα νεανίδων, οἱ ὁποῖες εἰς τάς ἐπιγραφάς ὀνομάζονται *Κόραι*, κατά τήν παράδοσιν δέ ὠνομάσθησαν *Καρυάτιδες*, ἀπό τάς εὐθυτενεῖς Λακαίνας γυναῖκας, τάς ὁποίας παρῆγεν ἡ πόλις *Καρυαί* καί τάς ὁποίας ἔλαβον ὡς ὑπόδειγμα οἱ καλλιτέχναι. Μίαν τῶν κορῶν τούτων ἥρπασεν ὁ Ἔλγινος, ἀντικατασταθεῖσαν ἔπειτα διά πηλίνης.

Κατά τούς χριστιανικούς χρόνους, ἴσως ἀπό τόν 6ον αἰῶνα, ὁ ἀρχαῖος ναός μετετράπη εἰς Βυζαντινήν Ἐκκλησίαν. Βραδύτερον κατά τόν 14ον αἰῶνα, ἐπί τῆς κυριαρχίας τῶν Καταλανῶν, μετεβλήθη τό Ἐρέχθειον εἰς δουκικόν παλάτιον. Ἐπί τουρκοκρατίας ἔγινε γυναικωνίτης τοῦ Τούρκου διοικητοῦ τῆς Ἀκροπόλεως. Βραδύτερον ἡ Βορεία πρόστασις τοῦ ναοῦ ἐχρησίμευσεν ὡς πυριτιδαποθήκη. Κατά τούς χρόνους τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, πολιορκουμένης τῆς Ἀκροπόλεως ὑπό τῶν Τούρκων τῷ 1826, ἔπεσε βόμβα καί ἐκρήμνισε τήν ὀροφήν, ταφέντων ὑπό τά συντρίμματα μελῶν τῆς ἐν τῷ κτίσματι τούτῳ κατοικούσης οἰκογενείας τοῦ στρατηγοῦ Γκούρα. Εὐθύς ἀπό τούς πρώτους χρόνους τῆς ἀπελευθερώσεως, τό 1837, ἐξετελέσθησαν ἐργασίαι ἐκκαθαρίσεως τῶν ἐρειπίων, συστηματικαί ὅμως ἐργασίαι καθαρισμοῦ καί ἀναστηλώσεως ἤρχισαν ἀπό τοῦ 1902, δώσασαι εἰς τόν ἀρχαῖον ναόν μέρος τῆς ἀρχαίας αἴγλης.

9. *"τήν δέ Ἀθηνᾶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει (τῆς Ἐπιδαυρίων πόλεως) ξόανον θέας ἄξιον, Κισσαίαν ἐπονομάζουσιν"* (Παυσ. ΙΙ 29, 1).

10. Κολοκασία, ἐπίκλησις τῆς Ἀθηνᾶς ἐν Συκεῶνι ἀπό τοῦ ὁμωνύμου φυτοῦ, ὡς προστάτιδος τῆς βλαστήσεώς του: "ἔστι δ' ἐν Σικυῶνι κολοκασίας Ἀθηνᾶς ἱερόν" (Ἀθην. ΙΙΙ, 72b).

Τό προκείμενον φυτόν τόσον παρά τῷ Ἀθηναίῳ ὅσον καί παρά τῷ Διοσκουρίδῃ (ΙΙ, 128), ὡς καί παρά τῷ Πλινίῳ (21. 51) ὀνομάζεται κολοκασία (arum colocasia Linn). Ἦτο ὡραῖον φυτόν ὁμοιάζον πρός τό ἔνυδρον κρίνον, ἐφύετο εἰς τά ἕλη τῆς Αἰγύπτου καί ἐθεωρεῖτο ὡς ἡδύ ἔδεσμα. Ἐκ δέ τῶν μεγάλων φύλλων του κατεσκευάζοντο ποτήρια (κιβώρια).

Εἰς τόν Ἀθήναιον (ἔνθ' ἀνωτ.) ἀναγιγνώσκομεν:

ΚΙΒΩΡΙΑ. Νίκανδρος ἐν Γεωργικοῖς
σπείρειας κύαμον αἰγύπτιον,
ὄφρα θερείῃς ἀνθέων μέν στεφάνους
ἀνύσῃς, τά δέ πεπτηῶτα
ἀκμαίου καρποῖο κιβώρια δαινυμένοισιν
ἐς χέρας ἠιθέοισι πάλαι ποθέουσιν
ὀρέξῃς, ῥίζας δ' ἐν θοίνῃσιν ἀφεψήσας
προτίθημι. ῥίζας δέ λέγει Νίκανδρος
τά ὑπ' Ἀλεξανδρέων κολοκάσια
καλούμενα· ὡς ὁ αὐτός κυάμου λέψας
κολοκάσιον ἐντμήξας τε.

Ὁ Π. Γεννάδιος (Λεξικόν φυτολογικόν σ. 1044) τό προκείμενον φυτόν ἀποκαλεῖ ψευδοκύαμον τόν εὐπρεπῆ (Nelumbium ἤ Cyamus speciosum ἤ nuciferum γαλ., nelombo ἤ feve de pythagore, ἀγγλ. Sacred Lotus ἤ Egyptian Bean of Pythagoras), ὅστις ἀπαντᾷ ἐν Αἰγύπτῳ, πολλαχοῦ τῆς Ἀσίας καί ἐν Αὐστραλίᾳ. Προσθέτει δέ ὁ Γεννάδιος ὅτι εἰς τό εἶδος τοῦτο ἀναφέρεται ὁ παρ' ἀρχαίοις αἰγύπτιος κύαμος, τόν ὁποῖον λεπτομερῶς περιγράφει ὁ Θεόφραστος (Φ. Ἱ. IV, 8, 7) καί ὁ Διοσκουρίδης (ἔνθ' ἀνωτ.), καί ὁ ὁποῖος ἐκαλλιεργεῖτο κατά τήν ἀρχαιότητα ἐν Αἰγύπτῳ διά τά ἐν κιβωρίοις ἤ κωδίαις σπέρματά του, τούς κυάμους, καί διά τήν ἀμυλοῦχον ῥίζαν του, τήν ὁποίαν ὁ Διοσκουρίδης (καί παρ' Ἀθηναίῳ) ὀνομάζει *κολοκασίαν*.

Κιβώριον ἤ *κιβώτιον* παρά Διοσκουρίδῃ ὀνομάζεται τό *περικάρπιον* (περίβλημα) τοῦ αἰγυπτίου κυάμου. Ἐπίσης κιβώριον ὠνομάζετο καί ποτήριον, εἴτε ἐκ τῆς ὕλης, εἴτε ἐκ τοῦ σχήματος: *"Δίδυμος δέ φησι ποτηρίου εἶδος εἶναι (κιβώριον), καί τάχ' ἄν εἴη τά λεγόμενα σκυφία, διά τό κάτωθεν εἰς στενόν συνῆχθαι ὡς τά αἰγύπτια κιβώρια" (Ἀθην. XI, 477 f).*

Κωδία ἤ *κώδεια*, παρ' ἀρχαίοις, ἡ σπερματοφόρος κεφαλή ἤ κάψα τῆς μήκωνος καί τοῦ ψευδοκυάμου·

11. *"καί Ἀθηνᾶς ἱερόν ἐστιν ἐν τῇ ἀκροπόλει (τῆς πόλεως Ἀσωπός) Κυπαρισσίας ἐπίκλησιν"*. (Παυσανίας, ΙΙΙ 22, 9).

12. *Βοαρμία*, ἡ τούς βοῦς ζεύξασα, ὑπό ζυγόν βαλοῦσα, ἐπίθετον τῆς Ἀθηνᾶς (Λυκ. 520).

13. Βουζύγης, ἀθηναῖος ἥρως, γενάρχης τοῦ ἱερατικοῦ γένους τῶν Βουζυγῶν". Ὠνομάσθη οὕτω διότι ἐπιστεύετο ὅτι πρῶτος αὐτός ἐν τῷ κόσμῳ ἔζευξε βοῦς εἰς τό ἄροτρον, ἐκαλλιέργησε τήν γῆν καί ἔσπειρε σῖτον. Τό ἱερόν ἄροτρον τῆς Ἀθηνᾶς ἦτο δῶρον τῆς θεᾶς πρός τόν ἥρωα καί ἀφιέρωμα ἔπειτα αὐτοῦ εἰς τόν ἐν τῇ Ἀκροπόλει ναόν της, ὅπου λέγεται ὅτι διετηρεῖτο μέχρι τοῦ 350 π.Χ. περίπου. Εἰς τόν Βουζύγην ἀπεδίδοντο τά ὑπό τήν ἐπωνυμίαν "Βουζύγειοι ἀραί" πρῶτα γεωργικά νόμιμα καί αἱ πρῶται δοθεῖσαι ὁδηγίαι διά τήν σποράν τῶν δημητριακῶν καί αἱ κατά ταύτην τελεταί. Οἱ Ἀθηναῖοι τῶν ἱστορικῶν χρόνων δέν παρέλειπον εὐκαιρίαν νά τιμήσουν τόν Βουζύγην, ἰδίως διά παραστάσεων ἐπί τῶν γλυπτῶν τοῦ Παρθενῶνος καί ἀλλαχοῦ (Εἰκ. 6).

Βουζύγης ἐπωνομάζετο καί ὁ Τριπτόλεμος

ἢ ὁ Κρής Ἐπιμενίδης, ὡς πρῶτος ζεύξας βοῦς, κατά τόν Σουίδαν ὁ Ἡρακλῆς καί κατ' Ἐπιγραφάς Ἀττικάς (ἐν τῇ Συλλ. Ἐπιγρ. 491) ὁ ἐπιμελούμενος τῶν ἱερῶν ἐν Ἐλευσῖνι βοῶν.

Βουζύγαι, τό εὐγενέστατον, ἀρχαιότατον καί ἐπιφανέστατον ἱερατικόν γένος τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ ὁποίου ἱδρυτής ἦτο ὁ Βουζύγης. Παλαιότατα οἱ Βουζύγαι κατοικοῦσαν κατά τάς βορείους κλιτῦς τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπου ἐγένετο ἡ πρώτη ἄροσις τῆς γῆς, καί ἐκεῖθεν διεδόθησαν ἀνά τόν κόσμον. Διά τοῦτο ἐκεῖθεν ἤρχιζον οἱ **"ἱεροί ἄροτοι"**, τῶν ὁποίων ὁ πρῶτος καί κύριος ἐκαλεῖτο *"βουζύγιος"*. Εἰς τό ἱερατικόν τοῦτο γένος ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ φύλαξις τοῦ ἱεροῦ ἀγάλματος τῆς Ἀθηνᾶς, τοῦ Παλλαδίου, καί τοῦ ἱεροῦ αὐτῆς ἀρότρου, ὡς καί ἡ ἐποπτεία ἐπί τῶν εἰς τήν εἰσαγωγήν τῆς γεωργίας ἀναφερομένων νομίμων, τῶν "ἱερῶν Ἀρότων". Ἐκτός τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν καθηκόντων, οἱ Βουζύγαι εἶχον κληρονομικῷ δικαιώματι καί τήν ἱερατείαν τοῦ ἐν Παλλαδίῳ Διός καί τοῦ Διός Τελείου ἢ Ζυγίου. Εἰς τό γένος τῶν Βουζυγῶν ἀνῆκαν ὁ Ἀρίφρων καί ὁ υἱός του Ξάνθιππος, ὁ πατήρ τοῦ Περικλέους. Φθάνει δέ τό γένος τοῦτο μέχρι τοῦ Δημαινέτου, ἀναφερομένου ὑπό τοῦ ῥήτορος Αἰσχύνου περί τό 340 π.Χ.

14. Βουτάδαι, ἕν τῶν εὐγενεστέρων ἱερατικῶν γενῶν τῶν Ἀθηνῶν, τό ὁποῖον εἶχεν ὡς γενάρχην τόν ἥρωα Βούτην. Κατά τιμητικόν προνόμιον, εἷς τῶν ἀνδρῶν τοῦ γένους ἦτο ἱερεύς τοῦ Ἐριχθονίου - Ποσειδῶνος, καί μία γυνή ἦτο ἱέρεια τῆς Πολιάδος (Ἀθηνᾶς) καί τελοῦσε θυσίαν ἐπί τοῦ οἰκογενειακοῦ ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ τῆς Ἀκροπόλεως βωμοῦ τοῦ γενάρχου Βούτου. Ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ, τοῦ ὁποίου οἱ τοῖχοι εἶχον διακοσμηθῆ μέ ζωγραφίας ἐχούσας θέματα παραδόσεις τοῦ γένους, ἐτηρεῖτο ἀκριβής κατάλογος τῆς διαδοχικῆς σειρᾶς τῶν ἱερέων καί ἱερειῶν τῶν Βουταδῶν. Κλάδος τῶν Βουταδῶν ἦσαν καί οἱ Ἐτεοβουτάδαι, ἐξ ὧν κατήγετο ὁ διαπρεπής πολιτικός καί ῥήτωρ τῶν Ἀθηνῶν *Λυκοῦργος*.

Βούτης, Ἀθηναῖος ἥρως, υἱός τοῦ Πανδίονος καί τῆς Ζευξίππης, καί ἀδελφός τοῦ Ἐρεχθέως, τῆς Πρόκνης καί τῆς Φιλομήλας. Μετά τόν θάνατον τοῦ πατρός των, ὁ μέν Ἐρεχθεύς ἔλαβε τήν βασιλείαν, ὁ δέ Βούτης τήν ἱερωσύνην τῆς Ἀθηνᾶς καί τοῦ Ποσειδῶνος - Ἐριχθονίου. Συζευχθείς τήν κόρην τοῦ Ἐρεχθέως Χθονίαν, ἔγινε γενάρχης τῶν Βουταδῶν καί τῶν Ἐτεοβουταδῶν. Παρά τόν βωμόν τοῦ Ποσειδῶνος καί τόν τοῦ Ἡφαίστου ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ ὑπῆρχε καί βωμός τοῦ ἥρωος, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο καί εἷς τῶν Ἀργοναυτῶν.

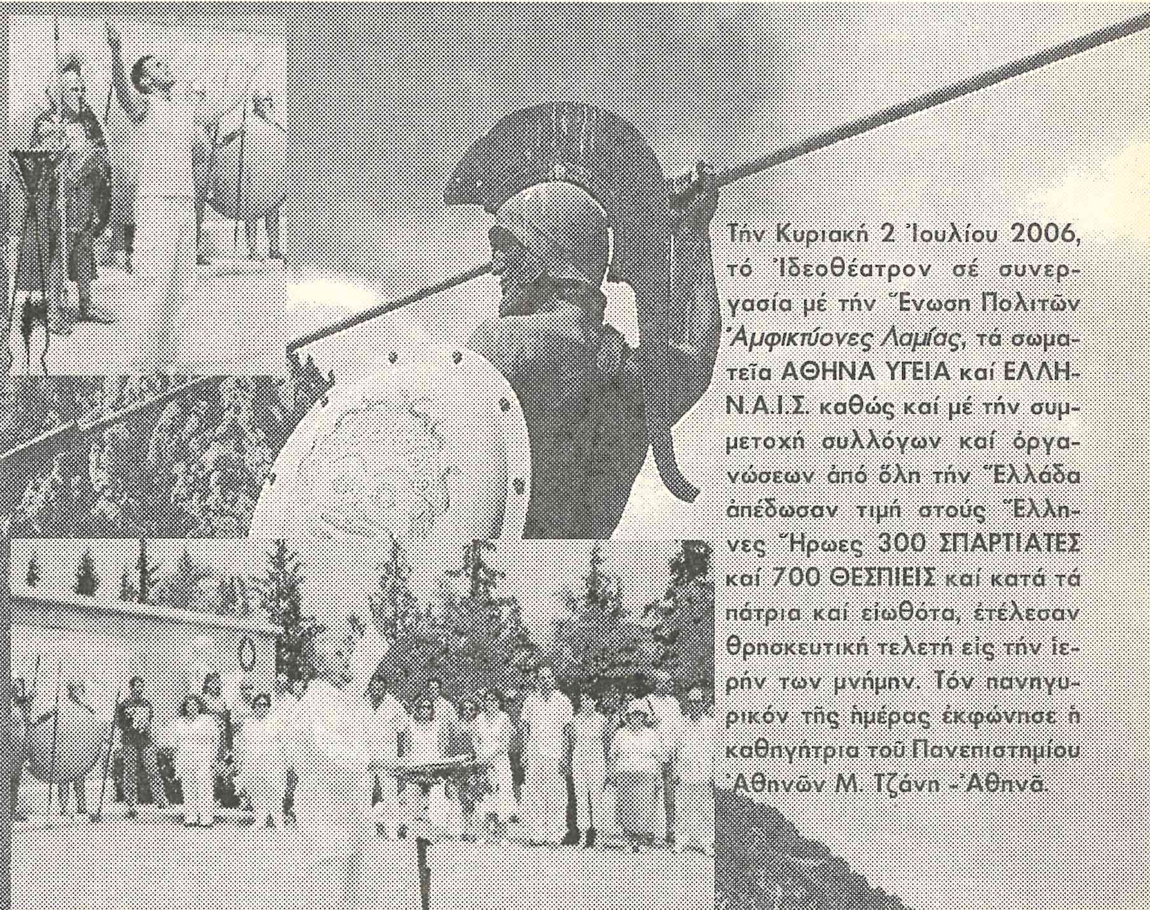
15. Πολλοί ἐξηγοῦν τό ἐπίθετον τοῦτο ἀπό τήν χαλίνωσιν ὑπό τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ Πηγάσου, τήν ὁποίαν ἑρμηνεύουν ὡς ἐνέργειαν τοῦ κεραυνοῦ, ἐκλαμβάνοντες τόν Πήγασον ὡς προσωποποιΐαν τῆς βροντῆς.

6. Εἰκ. 8. Ὁ Ἄμασις ἦτο Ἕλλην ἀγγειογράφος τοῦ αὐστηροτέρου μελανομόρφου ὕφους. Εἰσήγαγε δέ καί ἰδικούς του, ἀσυνήθεις ἐν τῇ τέχνῃ τῶν Ἀθηνῶν, νεωτερισμούς, ἰδίως τήν ἀπόδοσιν τῶν γυμνῶν μερῶν τῶν σωμάτων τῶν γυναικῶν διά τοῦ κεραμόχρου χρώματος τῆς ἐπιφανείας τῶν ἀγγείων. Εἰργάσθη ἐν Ἀθήναις ἐπί Πεισιστράτου (550-530 π.Χ. ὡς ἔγγιστα) καί ἔγραψεν ἀμφορεῖς καί κρατῆρας, εὑρεθέντας ἐν τῇ Ἀκροπόλει καί ἐν Τυρρηνίᾳ. Τό ἐργαστήριόν του ὁμοῦ μέ τό τοῦ Ἐξηκίου ἐκπροσωπεῖ κατ' ἐξοχήν τήν τελειότητα τῆς τεχνουργίας, εἰς τήν ὁποίαν ἔφθασεν ὁ μελανόμορφος ἀττικός ῥυθμός περί τά μέσα τοῦ 6ου αἰῶνος καί τά ἑπόμενα ἔτη. (Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τέχνης, ὑπό Χρ. Τσούντα).

17. Εἰκ. 9. Ἀνάγλυφον χρησιμεῦον ὡς ἐπικεφαλίς τῶν λογαριασμῶν τῶν θησαυροφυλακίων τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ ἔτους 410/409 εἰς τό μουσεῖον τοῦ Λούβρου. Δεξιά καί ἀριστερά τῆς ἱερᾶς ἐλαίας τοῦ Ἐρεχθείου, ἵσταται ἡ Ἀθηνᾶ, ὡπλισμένη μέ τήν λόγχην, καί ὁ Ἀθηναϊκός Λαός, στηριζόμενος ἐπί σκήπτρου. Ὁ Λαός εἶναι τοῦ ἰδίου μέ τήν θεάν ἀναστήματος καί κρατεῖ μέ τήν δεξιάν χεῖρα ἕνα τῶν κλάδων τοῦ δένδρου. Ἠθέλησαν ν' ἀναγνωρίσουν εἰς τήν σκηνήν αὐτήν τήν Ἀθηνᾶν ἐμπιστευομένην τήν ἱεράν ἐλαίαν εἰς τόν βασιλέα Ἐρεχθέα, ἀλλ' ἔχει ἤδη ἀναγνωρισθῆ ὁ Λαός ἐπί ἀναλόγων ἀναγλύφων καί ἡ ἐλαία χρησιμεύει ἐνταῦθα νά σημειώνῃ τόν τόπον τῆς σκηνῆς, ἡ ὁποία εἶναι ἡ Ἀκρόπολις. (Histoire des Grecs, par. V. Duruy).

18. Εἰκ. 10. **Ὁ μελανόμορφος ἀγγειογραφικός ρυθμός** δέν διετήρησε τό κράτος του μέχρι τέλους τῆς ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς, διότι ἐντός τῆς δεκαετίας 530-520 π.Χ., ὡς φαίνεται, ἀνεκαλύφθη εἰς τάς Ἀθήνας **ὁ ἐρυθρόμορφος**. Ὁ μελανόμορφος ῥυθμός ἐξέπεσε τότε βαθμηδόν καί μέ τόν καιρόν ἐγκατελείφθη ἐντελῶς, εἰς τάς Ἀθήνας δέ μόνον οἱ παναθηναϊκοί λεγόμενοι ἀμφορεῖς, εἰς τούς ὁποίους ἔθετον τό εἰς τούς νικητάς τῶν παναθηναϊκῶν ἀγώνων διδόμενον ἔλαιον, ἐξηκολούθησαν - μετά μίαν διακοπήν τόν 5ον αἰῶνα ἢ χαλάρωσιν τῆς παραγωγῆς - νά ζωγραφῶνται καί τόν 4ον αἰῶνα, μέχρι τοῦ τέλους αὐτοῦ σχεδόν, κατά τόν παλαιότερον τρόπον· διότι αὐτόν εἶχε καθιερώσει ἡ παράδοσις ἀπό τοῦ 560 περίπου, ὅταν πρώτην φοράν ἤρχισαν νά κατασκευάζωνται. Ἀπεικόνιζον δ' εἰς τήν μίαν ὄψιν αὐτῶν τήν Πρόμαχον Ἀθηνᾶν μέ τήν ἐπιγραφήν *Τῶν Ἀθήνηθεν ἄθλων-* πολλάκις (τον 4ον αἰῶνα) καί μέ τήν προσθήκην τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπωνύμου ἄρχοντος - καί εἰς τήν ἄλλην δρόμον ἢ πάλην ἢ ἄλλο ἀγώνισμα. Εἰς τά νεώτερα παραδείγματα (ὡς εἰς τήν προκειμένην εἰκόνα) τό ῥαδινόν σχῆμα τοῦ ἀγγείου καί ἡ ἀρχαΐζουσα μορφή τῆς θεᾶς εἶναι πολύ ἐξεζητημένης κομψότητος, αὐτό δέ ἀποδεικνύει τήν μεταγενεστέραν μίμησιν.

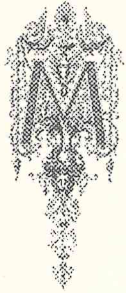
Ἡ προκειμένη εἰκών παριστᾷ Παναθηναϊκόν ἀμφορέα τοῦ 4ου αἰῶνος μέ τήν εἰκόνα τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς (Μυθολογία τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος, ὑπό P. Decharme).

Τήν Κυριακή 2 Ἰουλίου 2006, τό Ἰδεοθέατρον σέ συνεργασία μέ τήν Ἕνωση Πολιτῶν *Ἀμφικτύονες Λαμίας*, τά σωματεῖα ΑΘΗΝΑ ΥΓΕΙΑ καί ΕΛΛΗΝ.Α.Ι.Σ. καθώς καί μέ τήν συμμετοχή συλλόγων καί ὀργανώσεων ἀπό ὅλη τήν Ἑλλάδα ἀπέδωσαν τιμή στούς Ἕλληνες Ἥρωες 300 ΣΠΑΡΤΙΑΤΕΣ καί 700 ΘΕΣΠΙΕΙΣ καί κατά τά πάτρια καί εἰωθότα, ἐτέλεσαν θρησκευτική τελετή εἰς τήν ἱερήν των μνήμην. Τόν πανηγυρικόν τῆς ἡμέρας ἐκφώνησε ἡ καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Μ. Τζάνη - Ἀθηνᾶ.

Η ΘΥΣΙΑ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ ΤΩΝ ΘΕΡΜΟΠΥΛΩΝ ΣΤΟΝ ΒΩΜΟ ΤΗΣ ΔΟΞΑΣ ΕΜΕΙΝΕ ΣΤΗΝ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΟΛΗΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΤΑΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΚΑΙ ΕΔΕΙΞΕ ΚΑΙ ΔΕΙΧΝΕΙ ΤΟΝ ΗΡΩΙΚΟ ΔΡΟΜΟ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ...

Ε. ΣΥΡΕ
Ο ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΜΗΘΕΪΚΗ ΙΔΕΑ

Μετά τόν θριαμβευτικό ἀντίλαλο τῆς νίκης τῆς Σαλαμίνος, θά πρέπει νά ἀνυψωθοῦμε σέ μία ἀνώτερη σφαῖρα, ἕως τό ἀπόγειο τῆς σκέψεως τοῦ Αἰσχύλου πού ἡ κορυφή της, παρόμοια μέ αὐτή τοῦ χιονισμένου Καυκάσου, ὀρθώνεται στόν *Προμηθέα Δεσμώτη* καί στήν Προμηθεϊκή ἰδέα. Τό ἔργο αὐτό πηγάζει ἀπό τά τρίσβαθα τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τοῦ Ποιητῆ. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά ὅμως, ὑπῆρξε καί ὁ ἀντίκτυπος τῆς τραγικῆς συνέχειας τοῦ μεγάλου ἐθνικοῦ πολέμου τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Οἱ Μηδικοί πόλεμοι εἶχαν τελειώσει μέ τήν διπλή νίκη τῶν Πλαταιῶν καί τῆς Μυκάλης, ἡ μία νίκη στήν ξηρά καί ἡ ἄλλη στήν θάλασσα. Ἡ πρώτη ἀπελευθέρωσε γιά πάντα τήν Ἑλλάδα ἀπό τήν Περσική εἰσβολή. Ἡ δεύτερη, ἔδωσε στήν Ἑλλάδα τήν Ἰωνία, δηλαδή τίς Μικρασιατικές πόλεις καί τά πλησίον πρός αὐτές νησιά.

Ἡ ἔνδοξη αὐτή νίκη, πού ὀφειλόταν στήν ἐπαγρύπνηση καί τήν δραστηριότητα τῶν Ἀθηναίων, τούς παρέδωσε γιά μικρό χρονικό διάστημα, τήν ἡγεμονία καί τήν ἀποκλειστική κυριαρχία ἐπί τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ἀκολούθησε, γιά ἕναν αἰῶνα, ἡ λαμπρότερη ἄνθιση πού γνώρισε ἡ ἀνθρωπότητα ὅσον ἀφορᾶ τά γράμματα καί τίς τέχνες.

Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ συγκεκριμένος πολιτισμός ἔφερε μέσα του τά φαρμακερά σπέρματα τῆς καταπτώσεως καί τῆς μελλοντικῆς ἀποσυνθέσεως. Ὁ Αἰσχύλος, ὄντας βαθύς στοχαστής καί προφητικός παρατηρητής, δέν ἦταν δυνατόν νά μήν τό προσέξει.

Ἡ Ἑλλάδα εἶχε μόνο στιγμιαῖα ἑνωθεῖ ἐξαιτίας τοῦ κοινοῦ κινδύνου καί δέν ἔπαψε νά κατατρώγεται ἀπό ἔντονες ἐπιθυμίες καί θανάσιμα μίση. Τίς προδοσίες τῶν Θηβῶν καί τῶν Μεγάρων ἀκολούθησαν φρικτές σφαγές. Οἱ πόλεις - κράτη πολεμοῦσαν λυσσαλέα ἡ μία ἐνάντια στήν ἄλλη καί δέν εἶχαν ἄλλη σκέψη ἐκτός ἀπό τήν ἀλληλοεξόντωση.

Ἡ ἀμείλικτη ζηλοφθονία τῆς Σπάρτης γιά τήν Ἀθήνα ἔμοιαζε σάν ἐμπρηστικός δαυλός. Ἀπό τήν ζηλοφθονία αὐτή ξέσπασε ὁ καταστροφικός Πελοποννησιακός πόλεμος.

Ἡ νομοθεσία τοῦ Λυκούργου στήν Σπάρτη εἶχε ἀναπτύξει βάναυσο ἡρωισμό πού στηριζόταν στήν ὑποδούλωση τῶν εἱλώτων καί τήν κυριαρχία μίας στυγνῆς ἀριστοκρατίας. Ἡ Ἀθήνα εἶχε τό πλεονέκτημα τῆς ἐλευθερίας, ἀλλά αὐτό συνοδευόταν ἀπό τά ξεσπάσματα μιᾶς ἀνυπόμονης δημοκρατίας. Ὅλοι οἱ σωτῆρες τῆς Ἀθήνας, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Κίμων, ἐξοστρακίστηκαν διαδοχικά. Πίσω ἀπό τούς εὐφυεῖς, τούς ἰσχυρούς καί τούς σοφούς, οὔρλιαζαν οἱ ὀρδές τοῦ ὄχλου. Ἡ Ἀθήνα ζοῦσε μέσα σέ ὅλη της τήν λάμψη.

Οἱ ναοί ἄστραφταν ἀπό τά τρόπαια, ἐνῶ χάλκινα καί μαρμάρινα ἀγάλματα ὕψωναν σάν ὕμνους πρός τόν γαλανό οὐρανό, τήν ἁρμονία, τόν ρυθμό καί τήν χάρη τῶν περιστυλῶν τους.

Ἀλλά στούς ἀδιάκοπους αὐτούς πολέμους, κάθε τριήρη πού ἐπέστρεφε στόν Πειραιά μέ πορφυρά πανιά καί τούς νικητές στολισμένους μέ ἄνθη, πόσα πλοῖα τήν συνόδευαν μέ μαῦρα πανιά, γεμάτα πτώματα καί νεκρώσιμες ληκύθους πού τίς ἀνέμεναν πικραμένες οἰκογένειες;

Γιά ἕναν μόνο θριαμβευτικό ὕμνο στήν Ἀκρόπολη, πόσοι δαυλοί δέν ὕψωναν τίς πένθιμες φλόγες τους στόν Κεραμεικό; Ἡ φρικτή πανώλη, ὁ κίτρινος πυρετός καί ἡ ρακένδυτη ἀθλιότητα βασίλευαν στά λιμάνια.

Ἡ ποταπότητα καί τά λυσσαλέα πάθη κυριαρχοῦσαν στίς λαϊκές συγκεντρώσεις. Ὁ Περικλῆς δέν εἶχε ἀκόμη ἀναλάβει ἐνεργό δράση ὥστε νά ἡμερέψει τό θηρίο μέ τό εὐγενικό του ὕφος καί τήν μελιστάλακτη φωνή του. Οἱ πρόδρομοι τοῦ Κλέωνος παρουσίαζαν τό κωμικό τους βασίλειο ἐπάνω στήν Πνύκα μέ τίς χειρονομίες ἑνός βυρσοδέψη. Ὁ κυνισμός μυκτήριζε τό ἰδεῶδες. Νόμιζε κανείς πώς οἱ λάμιες καί τά ἀποκρουστικά τέρατα, πού εἶχε ξεβράσει ὁ Τάρταρος, κατέκλυζαν τήν πόλη γιά νά χλευάσουν τούς Ὀλύμπιους Θεούς.

Ἐνώπιον αὐτῶν τῶν συνθηκῶν, ἡ μεγάλη ψυχή τοῦ Αἰσχύλου γέμιζε ἀπό πένθος καί ἀποτροπιασμό. Αἰσθανόταν τόν ἑαυτό του σάν ἕναν ἡμίθεο πού εἶχε χαθεῖ στόν κόσμο τῶν Πυγμαίων. Μία ὑπόκωφη ὀργή γέμιζε τήν ψυχή του γιά τόν Δία, πού μέσα ἀπό τήν ὑπερηφάνεια καί τήν δύναμή του, ἐπέτρεπε τήν ἔκβαση τέτοιων γεγονότων, ἀφήνοντας τήν ἀνθρώπινη μάζα νά κυλύεται σέ ἕναν τόσο δυσώδη βοῦρκο.

Ξαναδιαβάζοντας τήν Ἰλιάδα, σημείωσε τά παρακάτω λόγια, πού εἶπε ὁ Ἀχιλλέας στόν γέροντα καί δυστυχισμένο βασιλέα Πρίαμο, ὅταν ὁ τελευταῖος ἱκέτευε γονατιστός τόν Ἀχιλλέα νά τοῦ παραδώσει τό πτῶμα τοῦ γιοῦ του, τοῦ Ἕκτορος:

"Γιατί ἔτσι ἔκλωσαν οἱ θεοί γιά τούς ἄμοιρους θνητούς νά ζοῦν μέσα στόν πόνο· αὐτοί ἀνέμελοι εἶναι μόνον. Γιατί δύο πίθοι κεῖνται μπρός στό κατώφλι τοῦ Διός μέ ὅσα δῶρα δίδει, ὁ ἕνας μέ τά βάσανα, κι ἕτερος μέ τά καλά· σ' ὅποιον ἀνάμικτα δώσει ὁ Ζεύς ὁ τερπικέραυνος, ἄλλοτε κακό τοῦ τυχαίνει, κι ἄλλοτε καλό...".

Οἱ στίχοι αὐτοί ἔκαναν τόν τραγικό ποιητή νά ἀγανακτεῖ. Ἀναρωτιόταν ἄν ἄξιζε τόν κόπο νά ὑμνεῖ καί νά ὑποκλίνεται ἐνώπιον τοῦ ἀπαθοῦς Ὀλυμπίου θεοῦ, γράφοντας τραγωδίες γιά μία ταπεινή ἀνθρωπότητα, πού ὁ γιός τοῦ Κρόνου ποδοπατοῦσε.

Τήν καρδιά του γέμισε μία άπέραντη νοσταλγία γιά τά Μυστήρια πού εἶχε βιώσει στήν Ἐλευσίνα, κατά τήν ἐφηβική του ἡλικία. Ἐκεῖ, τουλάχιστον, εἶχε δεῖ τήν ἀναλαμπή ἑνός ἄλλου θείου κόσμου, πού ἦταν ἱκανή νά τόν παρηγορήσει γιά τίς ἀθλιότητες τῆς ζωῆς.

Θυμήθηκε τήν μύστιν, πού ὑποδυόταν τόν ρόλο τῆς Περσεφόνης, στό ἱερό δράμα καί τήν διαπεραστική κραυγή της τήν στιγμή πού ξέφευγε ἀπό τά χέρια τοῦ Πλούτωνος: *"Βοήθησέ με Διόνυσε!"*. Ὁ ποιητής ἐξαγριωμένος γιά τήν ἀνθρώπινη μοῖρα, σκέφτηκε νά ἐπιστρέψει στήν Ἐλευσῖνα γιά νά ζητήσει ἀπό τούς Εὐμολπίδες τήν ὁλοκλήρωση τῆς μυήσεώς του, ἐπειδή βρισκόταν σέ ἕνα ἀπό τά πρῶτα στάδιά της. Οἱ Μηδικοί πόλεμοι εἶχαν διακόψει τήν ὁλοκλήρωσή της.

Ἀναφέραμε σέ ἄλλο σημεῖο πώς, σύμφωνα μέ τά λεγόμενα τοῦ σχολιαστῆ του, ὅταν ὁ Αἰσχύλος ἦταν ἔφηβος, εἶχε δεχθεῖ τήν θεοφάνεια τοῦ Διονύσου, πού τόν εἶχε προτρέψει νά γράψει τραγωδίες. Τώρα, πού ἡ ψυχή του βρισκόταν σέ τόσο βαθειά ἀγωνία, ἦρθε ἡ ἴδια μορφή γιά νά ἐπικοινωνήσει μαζί του, μέσα στόν βαθύ του ὕπνο. Ὅμως, δέν ἐμφανίστηκε ὅπως ἄλλοτε, ὡς ὁ ἱλαρός Βάκχος, ὁ θυρσοφόρος, ὁ στεφανωμένος μέ κληματίδες. Τώρα, οἱ βόστρυχοί του στεφάνωναν τό κεφάλι του καί κρατοῦσε ἕναν ἀναμμένο δαυλό.

Στά αὐστηρά μάτια του ἔλαμπε τό ἀρχέγονο, δημιουργικό φῶς. Εἶπε στόν Αἰσχύλο: **"Ἐπικαλέσου τόν Προμηθέα πού ὑφάρπαξε τό οὐράνιο Πῦρ! Μέ αὐτόν θά νικήσεις τήν Εἱμαρμένη καί θά βρεῖς δικαίωση ἐνώπιον αὐτοῦ τούτου τοῦ Διός!..."**.

Στά λόγια αὐτά, ὁ Αἰσχύλος ὑποχώρησε τρομαγμένος. Τί! Θά ἀψηφήσω τόν ἄρχοντα τῶν Θεῶν! Ἀλλά ὁ Διόνυσος ἐπανέλαβε χαμογελώντας: *Μελέτησε ἐκ νέου τόν Ἡσίοδο.* Τήν ἴδια στιγμή ἄγγιξε τό στῆθος τοῦ ποιητῆ μέ τήν φλόγα τοῦ δαυλοῦ καί ἐξαφανίστηκε.

Ὁ Αἰσχύλος ξύπνησε καί τό κεφάλι του ἔκαιγε. Αἰσθανόταν μία φωτιά νά τοῦ κατακαίει τό στῆθος ἀπό ὑπεράνθρωπη χαρά. Δέν καταλάβαινε τήν αἰτία, ἀλλά τήν κατανόησε ὅταν διάβασε τό παρακάτω ἀπόσπασμα τῆς Θεογονίας:

Ὁ Προμηθεύς ἔκλεψε τό οὐράνιο πῦρ ἀπό τόν Δία καί τό προσέφερε στούς ἀνθρώπους. Οἱ κεραυνοί τοῦ Διός τράνταξαν τά θεμέλια τῆς γῆς, ὅταν ὁ θεός εἶδε τήν ἐκτυφλωτική λάμψη τοῦ πυρός ἀνάμεσα στούς θνητούς.

Γιά νά τιμωρήσει τόν Τιτάνα, ὁ ἄρχοντας τῶν θεῶν καί τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἐπέβαλε τήν σκληρότερη τιμωρία: τόν ἀλυσόδεσε σ' ἕναν βράχο καί ἕνα ὄρνεο ἐρχόταν καθημερινά καταβροχθίζοντάς του τό συκώτι, τό ὁποῖο ὅμως ἀνανεωνόταν συνεχῶς.

Ὁ Προμηθεύς δέν ἐπρόκειτο νά ἀπελευθερωθεῖ παρά μόνον ἀπό τόν υἱό τοῦ Διός, τόν Ἡρακλῆ, πού σκότωσε τό ὄρνεο μέ τά βέλη του.

Ἀπό τόν μῦθο αὐτόν ὁ Αἰσχύλος ἐμπνεύστηκε τήν μεγαλειώδη τριλογία του: *Προμηθεύς Πυρφόρος, Προμηθεύς Δεσμώτης καί Προμηθεύς Λυόμενος.* Μόνον ὁ *Προμηθεύς Δεσμώτης* ἔφθασε ὁλοκληρωμένος στά χέρια μας, ἀλλά μᾶς ἐπιτρέπει νά μαντέψουμε τίς δύο ἄλλες τραγωδίες, ἀπό τίς ὁποῖες μόνον ἀποσπάσματα ἔχουν διασωθεῖ, καί νά ἀναπαραστήσουμε τό κεντρικό νόημα τῆς τριλογίας.

Ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Αἰσχύλου συνίσταται στό ὅτι θεώρησε τό θεϊκό πῦρ ὡς τό σύμβολο τοῦ πολιτισμοῦ καί τῆς καταγωγῆς ὅλων τῶν τεχνῶν, ἀλλά ἐπιπλέον, πώς δικαίωσε τήν κλοπή τοῦ οὐρανίου πυρός ἐξαιτίας τοῦ οἴκτου πού ἔτρεφε ὁ Προμηθεύς πρός τό ἀνθρώπινο γένος. Πολύ πρίν ἀπό αὐτόν τόν μῦθο.

Ὁ πυρσός τοῦ Διονύσου εἶχε μεταλαμπαδεύσει τήν φλόγα μέσα στήν καρδιά τοῦ Αἰσχύλου. Ὁ θεῖος σπινθήρας πού φωλιάζει μέσα στήν ἀνθρώπινη ὕπαρξη καί πού μέ αὐθάδεια ἀντιδρᾶ ἀνταποκρινόμενος στόν τεθλασμένο κεραυνό τοῦ Διός, εἶναι ἡ πανίσχυρη (ἑλκτική) συμπάθεια τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ δύναμη πού δημιουργεῖ ἕναν καινούριο κόσμο. Ἰδού γιατί κατά τήν ἀνάγνωση τῆς Θεογονίας τοῦ Ἡσιόδου, ἡ μορφή τοῦ Τιτάνος Προμηθέως ἀνυψώθηκε ἐνώπιον τοῦ Αἰσχύλου ὡς ἡ γιγαντιαία ἐνσάρκωση τῆς ἀνθρωπότητος πού βρίσκεται σέ σύγκρουση μέ τούς θεούς.

Αὐτός ἦταν ὁ τρόπος πού συνέλαβε ὁ νοῦς τοῦ Αἰσχύλου τήν Προμηθεϊκή ἰδέα, πού ὑπῆρξε ὁ δαυλός τῆς μεγαλοφυΐας του καί τό αἴτιο πού κυριάρχησε σέ ὁλόκληρο τό ἔργο του. Ἡ ἰδέα αὐτή ὑπῆρξε ταυτόχρονα τό ἀντίθετο τῆς Ἐλευσινίου καί τό ἀπαραίτητο συμπλήρωμά της. Ἡ Ἐλευσίνιος ἰδέα ὑπογραμμίζει τήν ἀπολύτρωση τῆς ψυχῆς καί τήν ἀνύψωσή της σέ ἕνα θεῖο ὑπερκόσμιο ἐπίπεδο, κατανοῶντας τά Συμπαντικά Μυστήρια μέ τήν ἐπικουρία τῶν θεῶν.

Ἡ Προμηθεϊκή ἰδέα ἐπικυρώνει τήν ἀναζήτηση τῆς ἐπίγειας εὐτυχίας καί τήν πραγμάτωσή της μέσω τῆς ἀνθρώπινης θελήσεως.

Οἱ δύο αὐτές ἰδέες συναντῶνται σέ ἕναν ἄρρηκτο συνδυασμό. Αὐτό συμβαίνει ἐπειδή ὁ ἀγώνας τοῦ ἀνθρώπου στό γήινο ἐπίπεδο καθίσταται ἀδύνατος χωρίς τήν ἀρωγή τῶν πνευματικῶν δυνάμεων πού τόν δημιούργησαν, ἐνῶ ἡ κατάκτηση τοῦ οὐρανοῦ προϋποθέτει πάντοτε τήν ἀνθρώπινη προσπάθεια στήν γῆ. Τά δύο αὐτά ἀποτελοῦν τούς δύο δίσκους τοῦ ζυγοῦ πού ρυθμίζει τήν ἐξέλιξη τῶν κόσμων. Ἄς παρατηρήσουμε τώρα τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἐκφράζεται ἡ Προμηθεϊκή ἰδέα τοῦ Αἰσχύλου στόν *Προμηθέα Δεσμώτη.*

Τό πλαίσιο, ἡ δράση, τά πρόσωπα, ὅλα εἶναι κολοσσιαῖα καί ὑπεράνθρωπα. Ἡ σκέψη τοῦ θεατῆ ἐπικεντρώνεται σέ ἀλησμόνητες μορφές, σέ μεγαλειώδεις πράξεις καί σέ ἐμπνευσμένους λόγους. Νομίζει κανείς πώς παρευρίσκεται στήν γέννηση τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀνάμεσα σέ ἕναν διάλογο τῶν δυνάμεων τοῦ σύμπαντος.

Ἡ σκηνή ἀναπαριστᾶ τήν κορυφή ἑνός ὄρους στήν Σκυθία. Τά γυμνά ἄγρια βράχια βρίσκονται μακριά ἀπό τούς τόπους ὅπου κατοικοῦν ἄνθρωποι. **Τό κράτος καί ἡ Βία, οἱ δύο ἐκτελεστές τῶν ὑπάτων ἀποφάσεων τοῦ Διός, ὁδηγοῦν τόν δεμένο Τιτάνα.**

Πίσω ἀπό αὐτές τίς τερατώδεις ὀντότητες βαδίζει **ὁ χωλός θεός Ἥφαιστος, ὁ μεταλλουργός τοῦ Ὀλύμπου.** Μαζί του σέρνει μία ὁλόκληρη σειρά ἀπό ἁλυσίδες, κλειδαριές καί καρφιά, πού θά τοῦ χρειαστοῦν γιά νά καθηλωθεῖ ὁ ἔνοχος στόν

τόπο τῆς τιμωρίας.

Τό Κράτος καί ἡ Βία τοποθετοῦν τόν Προμηθέα ἐπάνω στόν βράχο μέ τά χέρια καί τά πόδια τεντωμένα. Ὅ,τι συνέβαινε ἦταν μία σχεδόν πραγματική σταύρωση. Ὁ Ἥφαιστος ἐκτελεῖ μέ λύπη τήν ὑπηρεσία τοῦ δημίου, συναισθανόμενος ἀδελφωμένος μέ τόν Τιτάνα πού ἔγινε ὑπερασπιστής τῶν ἀνθρώπων. Θά πρέπει ὅμως νά ὑπακούσει στήν ἀδυσώπητη ἐντολή τοῦ παντοδύναμου ἀδελφοῦ του.

Τό Κράτος ἐξωθεῖ τόν ἐκτελεστή τῶν προσταγῶν τῶν θεῶν στήν αὐστηρή ἐκτέλεση τοῦ ἔργου του: *Νά μπροστά σου οἱ χάλκινοι κρίκοι τῆς ἁλυσίδας, ἀφοῦ τούς περάσεις σφιχτά γύρω ἀπό τά χέρια σου, χτύπα, σφίγγε, χτύπα ξανά, κάρφωσε ἐπάνω στήν πέτρα...* Ἀκούγονται οἱ βίδες πού τρίζουν, ὁ ἦχος τῶν ἁλυσίδων πού κροταλίζουν. Σέ κάθε χτύπημα τοῦ σφυριοῦ τό κράτος διπλασιάζει τίς φωνές του. *Τρύπησε! Χτύπα! Ἀποτελείωσε!* Ὁ Ἥφαιστος ὑπακούει ἀναστενάζοντας καί στό τέλος, ἀποστρέφει τό κεφάλι του μέ φρίκη. Τό Κράτος ἐξαπολύει καί μία τελευταία προσβολή στό θύμα του.

Ἐδῶ τώρα ἐάν τολμᾶς ὕβριζε, καί ὡς ἱερόσυλος ἅρπαξε τά προνόμια τῶν θεῶν καί χάρισέ τα στά παιδιά τῆς γῆς πού ἔχουν μιᾶς μέρας ζωή.

Οἱ δήμιοι ἐξαφανίστηκαν ἀφήνοντας τόν καταραμένο Τιτάνα καρφωμένο στό βουνό, κάτω ἀπό τό ἐκτυφλωτικό φῶς τοῦ οὐρανοῦ.

Οὔτε μία λέξη δέν ξέφυγε ἀπό τά χείλη του κατά τήν διάρκεια τῆς φρικτῆς τιμωρίας. Παρ' ὅλα αὐτά, τώρα, πού παρέμεινε μοναχός, ἀνασηκώνει τήν κραταιά μορφή του μέ μία ὑπεράνθρωπη προσπάθεια καί τά χέρια του τεντώνονται πρός τόν οὐρανό σέ μία χειρονομία διαμαρτυρίας.

Μία δυνατή καί βροντερή κραυγή θά ἀναβλύσει ἀπό τά βάθη τοῦ εἶναι του, μία κραυγή πού θά συγκλονίσει ὅλα τά πλάσματα καί θά ἀντηχήσει σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο:

Ὦ θεῖε Αἰθέρα, γοργόφτεροι ἄνεμοι, πηγές τῶν ποταμῶν, κύματα τῆς θάλασσας μέ τά ἀναρίθμητα χαμόγελά σας, καί σύ Γῆ, μητέρα τῶν πάντων! Ἐπικαλοῦμαι ἐσᾶς καί τόν παντεπόπτη Ἥλιο. Δεῖτε με τί ὑποφέρω ἀπό τούς θεούς, ἐγώ ὁ θεός!...

Μέ αὐτόν τόν τρόπο καλεσμένες οἱ δυνάμεις ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου θά παρουσιαστοῦν διαδοχικά γιά νά συμβουλεύσουν τόν ἁλυσοδεμένο Τιτάνα.

Πρῶτα ἐμφανίζεται ἀπό ἕναν πλάγιο διάδρομο τῆς ὀρχήστρας **τό φτερωτό ἅρμα τῶν Ὠκεανίδων**.

Φοροῦν ἀνάλαφρα πέπλα καί συγκεντρώνονται μέ χάρη ἐπάνω στό αἰθέριο γαλαζωπό ἅρμα τους.

Οἱ κόρες τοῦ Ὠκεανοῦ πού προσωποποιοῦν τίς πηγές τῶν χειμάρρων καί τῶν ποταμῶν θά ἀποτελέσουν τόν χορό τῆς τραγωδίας.

Ἀντιπροσωπεύουν τίς παθητικές κι εὐσπλαχνικές ψυχές τῶν στοιχείων τῆς φύσεως. Τό φτερωτό ἅρμα πού τίς μεταφέρει τονίζει τόν ἀέρινο καί ρευστό χαρακτῆρα τους: **αὐτόν τοῦ πρωταρχικοῦ Αἰωνίου Θήλεως μέ ὅλη του τήν εὔθραυστη χροιά ἀλλά καί ὅλη του τήν χάρη καί τήν ἀφελή ἀθωότητα.**

Ὁ ἦχος ἀπό τίς λύρες καί τά φλάουτα προερχόταν ἀπό ἐπιδέξιους μουσικούς πού ἦταν συγκεντρωμένοι γύρω ἀπό τήν θυμέλη, ἡ ὁποία δέσποζε στό κέντρο τῆς ὀρχήστρας.

Ὁ ἦχος λοιπόν αὐτός συνόδευε τήν εἴσοδο τῶν θυγατέρων τοῦ Ὠκεανοῦ. Ἦρθαν γιά νά παρηγορήσουν τόν μέγα

Πάσχοντα. Τά τρυφερά τους λόγια καί τά στοργικά τους δάκρυα πέφτουν σάν μία εὐεργετική δροσιά ἐπάνω στά βασανισμένα μέλη τοῦ Τιτάνος, ἐνῶ ἀκούγεται τό γλυκύ ᾆσμα τῆς κορυφαίας τοῦ χοροῦ:

Γοργόπνοοι ἄνεμοι μέ ὤθησαν, καθώς ὁ ἦχος τοῦ ἀτσαλιοῦ ὅρμησε στίς σπηλιές μου.

Πηδοῦν ἀπό τό ἅρμα τους καί πλησιάζουν ἡ μία μετά τήν ἄλλη τόν Τιτάνα.

Βλέπω τά δεσμά σου ὦ Προμηθέα! Καί μία φοβερή ὁμίχλη μοῦ σκεπάζει τά μάτια. Δακρύζω ὅταν βλέπω νά ξεραίνεται τό κορμί σου ἐπάνω στόν βράχο λυώνοντας ἀπό τά ἀτιμωτικά δεσμά σου.

Μέ αὐτόν τόν τρόπο, τό Αἰώνιο Θῆλυ πού πρόκειται νά ἀποτελέσει τήν παρηγοριά στά ἀναρίθμητα βάσανα τοῦ ἀνθρώπου, παραστέκεται στήν γέννηση τοῦ ἡρωισμοῦ καί τόν ὑποστηρίζει μέσω τοῦ ἐλέους καί τῆς συμπόνιας.

Ὁ Προμηθεύς, μετά ἀπό παράκληση τῶν Ὠκεανίδων, ἀφηγεῖται τό ἱστορικό τῆς συγκρούσεώς του μέ τόν ἄρχοντα τοῦ Ὀλύμπου. Ἀρχικά εἶχε ὑποστηρίξει τόν πατέρα τῶν θεῶν στόν ἀγῶνα του ἐναντίον τῶν Τιτάνων καί τόν εἶχε βοηθήσει νά νικήσει. Ἀλλά ὁ Ζεύς ἀποφάσισε νά ἐξοντώσει τό ἀδύναμο καί ἀξιοθρήνητο γένος τῶν θνητῶν ἐπειδή φοβόταν πώς ἡ πρόοδός τους θά ἀπειλοῦσε τήν δύναμή του.

Ὁ Προμηθεύς ἐμπόδισε τόν ἀφανισμό τῶν ἀνθρώπων δίδοντάς τους τό Πῦρ. Σπλαχνίσθηκα τούς θνητούς ἀλλά αὐτός ὁ Ζεύς δέν συμπόνεσε ἐμένα. Στήν ἀφήγησή του ἀναφέρθηκε στίς τέχνες καί στίς ἐπιστῆμες, στίς ὁποῖες μύησε σταδιακά τούς θνητούς.

Ὁ Τιτάν ἐμφανίζεται γεμάτος ἀπό κατανόηση, συμπόνια καί ἀπό μία ἱερή ἀγανάκτηση. Αὐτά εἶναι καί τά αἴτια πού κάνουν τούς αὐθεντικούς καί ἰσχυρούς ἥρωες νά δράσουν.

Ἔδωσε στούς ἀνθρώπους ἐλπίδες καί αὐταπάτες, οἱ ὁποῖες τούς βοηθοῦν νά ζήσουν καί νά λυτρωθοῦν ἀπό τόν φόβο τοῦ θανάτου. Ἔτσι πλησιάζουν μέ μεγαλύτερη ἠρεμία τό τέλος τῆς ζωῆς τους.

Ὅσον ἀφορᾶ τόν ἴδιο, ἔγινε τό προστατευτικό πνεῦμα τῆς προοδεύουσας ἀνθρωπότητας, προβλέποντας τό μέλλον, ὅπως ἐξάλλου φανερώνει τό ὄνομά του (Προμηθεύς: πρό-μήδομαι: σκέφτομαι ἐκ τῶν προτέρων, πρό τῆς πράξεως).

Γνωρίζει πώς εἶναι πεπρωμένο του νά βασανίζεται γιά ἀτελείωτους αἰῶνες, ἕως ὅτου ὁ Ζεύς ἀναγκαστεῖ νά γίνει δίκαιος ἤ ἕως ὅτου ἀντικατασταθεῖ ἀπό ἕναν ἄλλον θεό, πού θά καθιερώσει τόν ρόλο τῆς δικαιοσύνης σέ ὁλόκληρο τό ἀνθρώπινο γένος.

Στήν συνέχεια, ἀπό τήν ἄλλη πλευρά τῆς ὀρχήστρας ἐμφανίζεται ἕνα μυθολογικό πρόσωπο, συνοδευόμενο ἀπό ἕναν παράδοξο ἦχο-κάτι μεταξύ ροχαλητοῦ καί ξεφυσήματος- ἕνα πρόσωπο ἀλλόκοτο.

Εἶναι ὁ Ὠκεανός πού ἐμφανίζεται ἱππεύοντας ἕνα τετράποδο πτηνό (τετρασκελῆ οἰωνό). Δέν βλέπουμε ἐδῶ τόν μεγαλόπρεπο Ποσειδῶνα μέ τήν συνοδεία του, τούς Τρίτωνες καί τίς Νηρηΐδες. Ὁ Ὠκεανός εἶναι ὁ ἄρχων τῶν ἀρχέγονων ὑδάτων, ἐκθρονισμένος ἀπό τούς Ὀλύμπιους θεούς. Εἶναι μωρολόγος, φλύαρος, ὑπέργηρος καί στάζει θαλασσινό νερό. Εἶναι ὁ γέροντας τοῦ ἔργου, ἐκφέροντας ἕναν λόγο γεμάτο ἔμφαση καί σύγχυση συμβουλεύει τόν Τιτάνα νά γίνει σώφρων, δηλαδή τόν παροτρύνει νά ὑποταχθεῖ σέ κάθε πρόσκαιρη μορφή ἐξουσίας μέχρι τήν στιγμή πού θά ἀντιδράσει ἐκδικούμενος,

χρησιμοποιώντας κάθε ὕπουλο μέσον.

Ὁ Προμηθεύς ἀπαντᾶ στήν συμβουλή του μέ μία περιφρόνηση γεμάτη εἰρωνία: *Πήγαινε, φύγε, σῶσε τό μυαλό πού σοῦ ἀπομένει.* Ὁ Ὠκεανός φεύγει μουρμουρίζοντας ἐπάνω στό τετράποδο πτηνό του.

Μπροστά σέ αὐτήν τήν ἄναδρη ἐγκατάλειψη οἱ Ὠκεανίδες ταράζονται καί θρηνοῦν ἐκ νέου τόν Τιτάνα γιά τήν μοῖρα του: *Ὦ Προμηθέα*, λέγει ὁ χορός, *ἕνα ποτάμι δάκρυα τρέχει ἀπό τά μάτια μου, θρηνῶντας γιά τό σκληρό σου πεπρωμένο.*

Στήν συνέχεια γέρνουν στόν βράχο τῆς τιμωρίας καί μοιρολογοῦν ἀγκαλιάζοντας τά βασανισμένα μέλη του. Οἱ θρῆνοι τους ἀκούγονται μακρυά: Ὁλόκληρη ἡ χώρα βογγᾶ μέ στεναγμούς. Οἱ παντοδύναμοι θεοί ζήλεψαν τήν δόξα τήν δική σου καί τῶν ἀδελφῶν σου καί οἱ κάτοικοι τῆς ἱερῆς γῆς, τῆς Ἀσίας, βαρυαστενάζουν καί συμπάσχουν μέ τά παθήματά σου. Μαζί μέ αὐτούς συμπάσχουν καί οἱ ἀτρόμητες στίς μάχες παρθένες τῆς Κολχίδας (οἱ Ἀμαζόνες) καί ἐκεῖνοι οἱ κάτοικοι τοῦ Σκύθη Βασιλέα πού κατοικεῖ στίς ἐσχατιές, στήν Μαιώτιδα λίμνη.

Ἀκούγοντας τό λυπητερό ᾆσμα θά νόμιζε κανείς πώς ὁλόκληρο τό σύμπαν συμμερίζεται τόν πόνο τοῦ Τιτάνος πού θέλησε νά σώσει τό γένος τῶν ἀνθρώπων. Μία ἄλλη ὁμάδα ἀπό Ὠκεανίδες ἐπιστρέφει στήν ὀρχήστρα ἀπό τήν σκάλα τοῦ προσκηνίου, λαμβάνοντας στάση ἱκεσίας γύρω ἀπό τόν βωμό, θρηνῶντας γιά τήν μοῖρα τοῦ Ἄτλαντος πού ὑποβάσταζε τούς οὐρανούς.

Ἐδῶ οἱ σάλπιγγες συνδυάζονται μέ τά φλάουτα καί τά κύμβαλα τῆς θυμέλης, γιά νά δώσουν ἔμφαση στήν ἐπίκληση τοῦ χοροῦ: Τό κῦμα τῆς θάλασσας βρυχᾶται πέφτοντας στά βράχια, ἡ ἄβυσσος οὐρλιάζει καί ὁ σκοτεινός Ἅδης σείεται ὑπόκωφα στά βάθη τῆς γῆς. Οἱ πηγές τῶν ἁγνῶν ποταμῶν ἀναδύουν ἕναν οἰκτρό πόνο. Ὁλόκληρο τό Σύμπαν κλαίει γιά τό μαρτύριο τοῦ Ἄτλαντος.

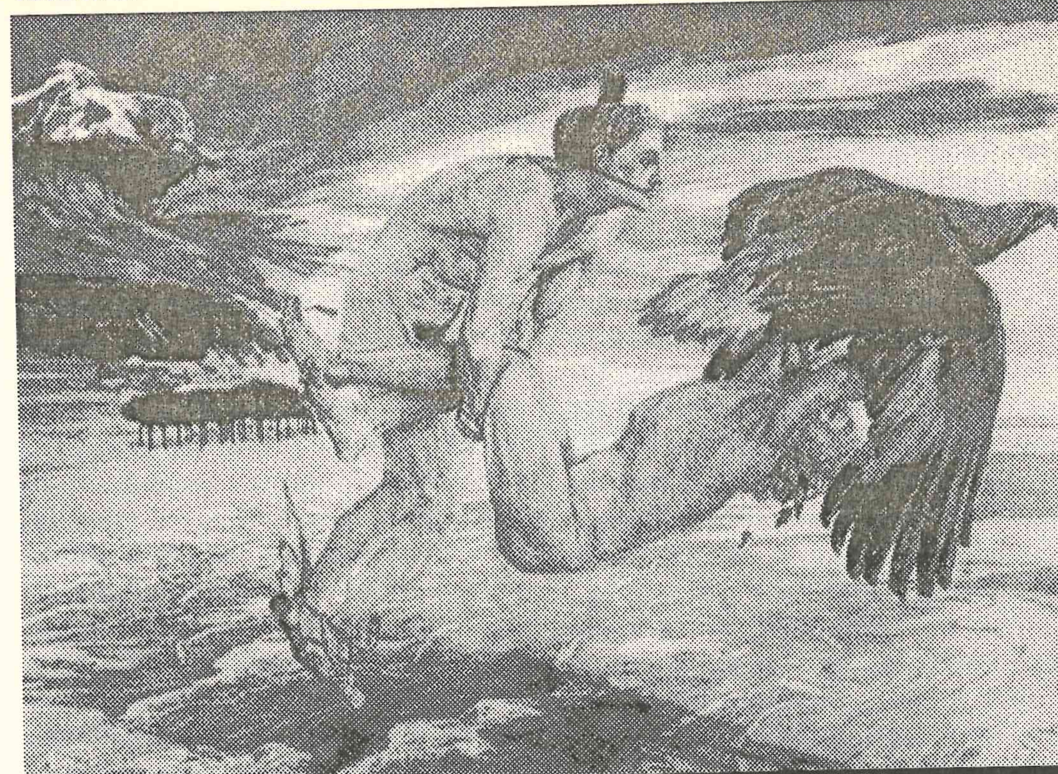
Οἱ Ὠκεανίδες πού ἦταν συγκεντρωμένες γύρω ἀπό τόν βράχο τοῦ Προμηθέως ἀλλά καί οἱ ἄλλες πού ἦταν διάσπαρτες στήν ὀρχήστρα, γύρω ἀπό τόν βωμό, σχηମάτιζαν μέ τίς χαριτωμένες μορφές τους ἐξαίσια σύνολα, ἄλλοτε σκυφτές σέ στάση ὀδύνης κι ἄλλοτε εὐθυτενεῖς σέ στάση ἱκεσίας, ἀλλάζοντας θέση ἀνάλογα μέ τόν λυπητερό ρυθμό τῆς μελωδίας. Στό σημεῖο αὐτό ἡ ἁρμονία πού ἐκδηλώνεται ἀπό τόν ἐξαίρετο συνδυασμό τῆς μουσικῆς, τοῦ λόγου καί τῶν κινήσεων, προσφέρει στόν θεατή τό μοναδικό θέαμα τῆς Κοσμικῆς Ψυχῆς πού συγκινεῖται ἀπό τό μαρτύριο τοῦ ἀρχετύπου της.

Ἀλλά, ἐνῶ ὁ χορός κόπτεται γιά τήν τύχη τοῦ Ἄτλαντος καί τῶν Τιτάνων, ὁ Προμηθεύς, ἀντί νά ἐπικεντρωθεῖ στήν δική του δυστυχία, ἐξηγεῖ στίς ἁπλοϊκές καί εὐσπλαχνικές κόρες τῆς Ζωῆς, ὅλα ἐκεῖνα τά ἀγαθά πού προέκυψαν γιά τούς ἀνθρώπους ἀπό τό δῆθεν ἔγκλημα καθοσιώσεως πού διέπραξε μέ τή ἁρπαγή τοῦ Πυρός.

Τό ἔργο τοῦ Προμηθέως εἶναι ὁ ἐκπολιτισμός τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Προτοῦ ἀφυπνίσει τήν ψυχή τῶν ἀνθρώπων οἱ τελευταῖοι ἔμοιαζαν μέ σκιές, μέ φαντάσματα.

Γιά αἰῶνες ὁλόκληρους ζοῦσαν σάν τά κτήνη, ζῶντας μόνο μέ τά ἔνστικτά τους. Τούς δίδαξε τήν παρατήρηση τῶν κινήσεων τῶν οὐρανίων σωμάτων καί τήν ἐπιστήμη τῶν ἀριθμῶν.

Μέσω τοῦ συνδυασμοῦ τῶν γραμμάτων τούς δίδαξε τίς λέξεις, δηλαδή τήν μνήμη, αὐτό τό σπουδαῖο ὄργανο τῶν Μουσῶν. Τούς ἔμαθε κατόπιν τήν τέχνη τῆς ἐξημέρωσης τῶν ἀλόγων, νά κατασκευάζουν τίς ἅμαξες καί τά πλοῖα πού κινοῦνται μέ λινά φτερά μεταφέροντας τούς ναυτικούς στίς ἀπέραντες θάλασσες.

Ἐδῶ ὁ Ἑρμῆς καί ἕνας ἀετός μεταφέρουν τόν Τιτάνα μακριά. Μαξ Κίνγκερ, Γερμανός καλλιτέχνης, 1894.

Καί ἰδού ὁ ἄνθρωπος, πού ἀπό ἁπλό σκουλήκι ἔγινε ὁ βασιλέας τῆς γῆς καί ἀδελφός τῶν θεῶν μέσω τῆς γνώσεως πού ἀπέκτησε, μιᾶς γνώσεως πού ἅπτεται τῶν νόμων πού κυβερνοῦν τό Σύμπαν.

Σέ αὐτό τό σημεῖο τοῦ ἔργου ὁλόκληρη ἡ ἱστορία τοῦ πολιτισμοῦ ἐκτυλίσσεται μέ μία ματιά, ἐνῶ ὁ Προμηθεύς προσθέτει, ἀναλογιζόμενος τήν κατάστασή του καί νιώθοντας σάν νά τοῦ γύριζαν τό μαχαίρι μέσα στήν πληγή του:

«Καί ἐνῶ ἐπινόησα τόσα πολλά πρός χάριν τῶν θνητῶν, ἐγώ ὁ δύστυχος δέν μπορῶ νά βρῶ λύση γιά νά ἀπελευθερωθῶ ἀπό τό μαρτύριό μου». Οἱ κόρες τοῦ Ὠκεανοῦ ἀδυνατοῦν νά τόν κατανοήσουν. Πῶς αὐτός πού σώζει τούς ἄλλους δέν μπορεῖ νά σώσει τόν ἑαυτό του; Ἀφήνουν καί πάλι μία σπαρακτική κραυγή, ὑψώνοντας τά χέρια τους πρός τόν οὐρανό. Ἀλλά ὁ Τιτάν πού παρηγορεῖται πάντοτε γιά τίς δυστυχίες του ἐξαιτίας τῆς εὐεργεσίας πού προσέφερε στούς ἀνθρώπους, ἐξακολουθεῖ νά ὑπερασπίζεται τό ἔργο πού πραγματοποίησε γιά τό ἀνθρώπινο γένος. Τονίζει τίς ἀνακαλύψεις πού ἔκανε γιά νά θεραπεύσει ὅλες τίς ἀδυναμίες τῆς

ἀνθρωπότητας: τήν ἰατρική, τήν μαντεία, τίς θυσίες, ὅ,τι μπορεῖ νά προέλθει ἀπό τόν χαλκό καί τόν σίδηρο, τόν χρυσό καί τόν ἄργυρο, ὑποστηρίζοντας πώς αὐτός ἦταν ὁ δωρητής ὅλων τῶν τεχνῶν.

Ἐκείνη τήν στιγμή μία αἴσθηση ἐκστάσεως πλημμύρισε τίς κόρες. Οἱ Ὠκεανίδες ὁρμοῦν στόν βράχο πού κρατᾶ τόν Προμηθέα δεσμώτη, σάν τό ἀπέραντο ἄσπρο κύμα πού ἀφρίζει καί ξεσπᾶ. Στήν συνέχεια, μέ τά χέρια ὑψωμένα σέ στάση ἱκεσίας καί τά σώματά τους νά γέρνουν πρός τόν Τιτάνα, δημιουργοῦν ἕνα σχῆμα πού μοιάζει μέ πυραμίδα, ἀναφωνῶντας: «*Μία γλυκειά ἐλπίδα μοῦ ψιθυρίζει πώς σύντομα θά λευτερωθεῖς ἀπ' τά δεσμά σου καί θά γίνεις στήν δύναμη ἴσος μέ τόν Δία*». Πικρή εἶναι ἡ ἀπάντηση τοῦ Προμηθέως: «*Τά τεχνάσματα εἶναι πολύ ἀσθενέστερα τῆς Ἀνάγκης, ἡ ὁποία κυβερνᾶ τόν κόσμο μέ τίς Μοῖρες καί τίς Ἐρινύες, ἐνῶ ἀκόμη καί αὐτός ὁ Ζεύς γνωρίζει πώς δέν μπορεῖ νά ἀποφύγει τό πεπρωμένο του*». «*Καί ποιά εἶναι τάχα ἡ μοίρα του, μήπως νά βασιλεύει αἰώνια;*» ρωτοῦν οἱ κόρες γεμάτες περιέργεια. Ἀλλά ὁ Προμηθεύς ἀρνεῖται νά ἀποκαλύψει τό τρομερό μυστικό.

Οἱ Ὠκεανίδες συγκεντρώνονται καί πάλι γύρω ἀπό τόν βωμό καί ἐνθυμοῦνται μέ θλίψη τό ᾆσμα τοῦ Ὑμεναίου πού εἶχαν τραγουδήσει στόν γάμο τῆς ἀδελφῆς τους, τῆς Ἡσιόνης, πού παντρεύτηκε τόν Τιτάνα. Στό δράμα τοῦ Αἰσχύλου ὁ γάμος αὐτός φέρει τήν ἐλεγειακή ἀνάμνηση ἑνός είδυλλίου πού χάθηκε γιά πάντα...

Ξαφνικά, μία γυναίκα μέ πλούσιους κυματιστούς βοστρύχους πέφτει στήν σκηνή παραληρῶντας μέχρι τρέλας. Εἶναι ἡ Ἰώ, ἡ κόρη τοῦ Ἰνάχου, πού τό ὑπέροχο κεφάλι της εἶναι στολισμένο μέ τά μικρά κέρατα μιᾶς νεαρῆς δαμάλεως.

Κατά τήν Ἑλληνική Μυθολογία ἡ Ἰώ ὑπῆρξε ἱέρεια τῆς Ἥρας. Ὁ Ζεύς τήν ἐρωτεύθηκε καί ὁ Ἑρμῆς ἀνέλαβε νά τήν ἀποκοιμίσει μέ τήν γλυκιά του φλογέρα, ἔτσι ὥστε ὁ πατέρας τῶν θεῶν νά τήν αἰφνιδιάσει. Ἀλλά ἡ ζηλότυπη Ἥρα παρεμποδίζει τόν σύζυγό της ἀπό τό νά κατακτήσει ἐρωτικά τήν Ἰώ. Ἀναθέτει τήν ἐπιτήρηση τῆς Ἰοῦς στόν Ἄργο, τό τέρας μέ τά ἑκατό μάτια. Ἐπιπλέον, κάθε φορά πού ὁ ἄρχων τοῦ οὐρανοῦ θέλει νά πλησιάσει τήν ὡραία κοιμωμένη, μία ἀλογόμυγα (ὁ οἶστρος) τήν ξυπνᾶ μέ τό ἀπαίσιο τσίμπημά της. Τότε ἡ δυστυχισμένη ὁρμᾶ ἀπό χωράφι σέ χωράφι, τρέχει ἀπό πόλη σέ πόλη καί ἀπό χώρα σέ χώρα, χωρίς νά βρίσκει πουθενά ἀνάπαυση. Ἡ γλυκιά φλογέρα τοῦ Ἑρμοῦ τήν νανουρίζει ἐμπνέοντάς της συχνά ἐρωτικά ὄνειρα, ἀλλά ἡ ἀλογόμυγα τῆς Ἥρας συχνά τήν βασανίζει μέ τό κεντρί της καί ὁ Ἄργος τήν ἀνακαλύπτει ὅπου κι ἄν κρυφτεῖ. Τό ἴδιο τό οὐράνιο στερέωμα τῆς μοιάζει σάν ἕνας τεράστιος Ἄργος πού τήν ἀπειλεῖ μέ τά ἀναρίθμητα πυρωμένα βλέμματά του. Ἰδού ὁ Προμηθεύς καί ἡ Ἰώ: **ὁ δεσμώτης Τιτάν, ἡ εἰκόνα τοῦ πνεύματος, καί ἡ γυναίκα, τό θύμα ἑνός ὑπερανθρώπινου πάθους.**

Ὁ Αἰσχύλος θέλησε νά ἀντιπαραθέσει αὐτά τά δύο στοιχεῖα τοῦ μαρτυρίου. Τό πνεῦμα αὐτό στό τέλος θά καταλήξει νά σώσει τήν ἀνθρωπότητα, ἀλλά πρός τό παρόν θά ὑφίσταται τό μαρτύριο. Τελικά, αὐτή ἡ γυναίκα θά φέρει στόν κόσμο ἕναν ἥρωα, ἀλλά αὐτό θά συμβεῖ ὕστερα ἀπό μία Ὀδύσσεια δοκιμασιῶν!. Τά δύο δυστυχισμένα πλάσματα, ὁ Προμηθεύς καί ἡ Ἰώ, μάρτυρες τῆς Ἐπιθυμίας τοῦ Αἰωνίου, κοιτοῦν ὁ ἕνας μέσα στήν καρδιά τοῦ ἄλλου καί ἀλληλοκατανοοῦνται...

Ἡ Ἰώ ἤθελε νά ἀποσπάσει ἀπό τόν Προμηθέα τό τρομερό μυστικό πού ἀφοροῦσε τό τέλος τοῦ Διός, ἀλλά ὁ Προμηθεύς ἀρνεῖται. Ἀρκεῖται νά τῆς προφητεύσει ὅλες τίς δυστυχίες πού τήν ἀναμένουν, τίς περιπλανήσεις της στήν Εὐρώπη, τήν Ἀσία καί τήν Ἀφρική, καί τελικά τήν ἀπολύτρωσή της στίς ἐκβολές τοῦ Νείλου, ὅπου ὁ Ζεύς ἐπιτέλους θά τήν προφτάσει καί ἀγγίζοντάς την μέ τό χέρι του, θά τήν βυθίσει σέ βαθύ ὕπνο. Ἡ πράξη αὐτή θά τήν καταστήσει μητέρα μιᾶς γενιᾶς ἡρώων ἀπό τήν ὁποία θά προέλθει ὁ Ἡρακλῆς, ὁ μέγας ἀπελευθερωτής τοῦ Προμηθέως.

Ἡ φευγαλέα αὐτή ὀπτασία τῆς τελικῆς της ἀπολυτρώσεως δίνει μία στιγμή γαλήνης στήν κατατρεγμένη Ἰώ, πού διακατέχεται ἀπό ἐπίπονη ἐπιθυμία καί σφοδρή ἀγωνία. Ἡ γαλήνη αὐτή δέν διαρκεῖ. Σέ λίγο τήν καταλαμβάνει τό παραλήρημα, καί παράφορα ἐρωτευμένη φεύγει κυνηγημένη ἀπό τήν σκηνή στήν αἰώνια αναζήτηση τοῦ ἐραστῆ πού δέν μπορεῖ νά βρεῖ.

Κοιτώντας την νά φεύγει οἱ Ὠκεανίδες ἀφήνουν μία κραυγή γεμάτη φρίκη, ἐνῶ ἡ κορυφαία, σέ μία στάση ἀπελπισίας φωνάζει: «*Εἴθε οἱ Μοῖρες νά μέ προφυλάξουν ἀπό τόν ἔρωτα τοῦ Διός!*». Τότε, ὁ Προμηθεύς ὀρθώνοντας τό ἀνάστημά του-ὅσο τοῦ ἐπιτρέπουν οἱ ἁλυσίδες του- ὑψώνει τά χέρια του πρός τόν οὐρανό καί μέ βαρειά φωνή ἀρθρώνει τά παρακάτω περήφανα καί εἰρωνικά λόγια: «*Καί ὅμως, ὁ Ζεύς παρ' ὅλη τήν ὑπερηφάνεια πού γεμίζει τήν καρδιά του, θά ταπεινωθεῖ μία μέρα. Ὁ Ὑμέναιος πού προετοιμάζει θά τόν ρίξει ἀπό τόν θρόνο. Θά ἀπολέσει τήν βασιλεία του καί θά ἐκπληρωθεῖ παντελῶς ἡ κατάρα τοῦ πατέρα του, τοῦ Κρόνου, τήν ὁποία ἐξαπέλυσε πέφτοντας ἀπό τόν πανάρχαιο θρόνο του... τόσο φοβερός θά εἶναι ὁ ἀντίπαλος πού ὁ ἴδιος προετοιμάζει!* Θά εἶναι κάτι τό ἀκαταμάχητο πού θά ἀνακαλύψει ἕνα πῦρ δυνατότερο τοῦ κεραυνοῦ, πού θά ἠχεῖ ἰσχυρότερα ἀπό τίς οὐράνιες βροντές, καί πού θά σπάσει σέ κομμάτια μέσα στά χέρια τοῦ Ποσειδῶνος, τήν τρίαινά του, τό μοιραῖο αὐτό ὅπλο πού ὀρθώνει τίς θάλασσες καί σείει τήν γῆ. Ἐγκλωβισμένος ἀπό τό ἴδιο του τό σφάλμα, ὁ Ζεύς, θά μάθει πόσο μεγάλη εἶναι ἡ διαφορά μεταξύ τῆς ἐξουσίας καί τῆς δουλείας!».

Μέ αὐτόν τόν τρόπο ὁ Τιτάν δείχνει τήν ἀπίστευτη τόλμη του. Ἡ ἀντοχή του ἔφτασε στά ὅριά της. Ὁ Ζεύς ἄκουσε τήν πρόκληση. Κεραυνοί σχίζουν τόν οὐρανό. Ἕνα γιγαντιαῖο πτηνό ἐμφανίζεται στήν σκηνή: ὁ πύρινος ἀετός τοῦ Διός, ὁρατό σύμβολο τῆς θελήσεώς του. Τόν ἀκολουθεῖ ὁ ἀγγελιαφόρος τῶν θεῶν, ὁ Ἑρμῆς. Μέ φοβερές ἀπειλές ἀπαιτεῖ ἀπό τόν Προμηθέα τήν ἀποκάλυψη τοῦ τρομεροῦ μυστικοῦ. Ὁ ἐπαναστάτης ἀρνεῖται μέ περιφρόνηση. Ἀμέσως οἱ ἀπειλές πραγματοποιοῦνται καί ἀκολουθεῖ ἡ καταστροφή. Αὐτή τήν φορά τό νέο ξέσπασμα τῶν κεραυνῶν συμβαίνει ταυτόχρονα μέ ἕναν σεισμό πού προέρχεται ἀπό τά βάθη τοῦ Ἅδου. Οἱ Ὠκεανίδες τρέπονται σέ φυγή γεμάτες τρόμο. Ὁ βράχος ὑποχωρεῖ, ἡ ἄβυσσος ἀνοίγεται, ὁ οὐρανός σκοτεινιάζει καί ὁ Προμηθεύς, βυθίζεται μέ μεγαλοπρέπεια στόν Τάρταρο, ὅπου τόν περιμένει τό ἀδυσώπητο ὄρνεο.

Αὐτό εἶναι περιληπτικά τό δράμα τοῦ Προμηθέως Δεσμώτου πού προπορευόταν κατά πολύ τῆς ἠθικῆς καί θρησκευτικῆς συνειδήσεως τῆς ἐποχῆς του.

Τό βαθύτερο νόημά του ἀναβλύζει ἀπό τήν πλαστικότητα καί τήν δραματουργική του δύναμη. Οὔτε καί αὐτός ὁ Ὅμηρος, ἀλλά οὔτε καί κάποιος ἄλλος Ἕλλην ποιητής συνέλαβε ποτέ ἕνα ἔργο τέτοιου ὕψους. Οἱ ἥρωες τῶν ὑπολοίπων ποιητῶν εἶναι ταπεινοί δοῦλοι τῶν θεῶν, ὄργανα πού ὑπηρετοῦν τυφλά τήν θέλησή τους καί χρησιμοποιοῦνται σάν ἀνδρείκελα γιά τίς ἰδιοτροπίες τους. Ἀντίθετα, στό δράμα τοῦ Αἰσχύλου βλέπουμε ἕναν ἡμίθεο νά πολεμᾶ τούς Ἀθανάτους, ἕναν ὑπεράνθρωπο πού αὐτοδημιουργεῖται. Ἡ φυσική του ἧττα μεταβάλλεται σέ μία ἠθική νίκη, ἐνῶ ἡ τιμωρία τῆς ἀνυπακοῆς του τόν ἀποθεώνει.

Στό τρίτο μέρος τῆς τριλογίας τοῦ Αἰσχύλου, στό *Προμηθεύς Λυόμενος* βρίσκουμε τόν ἐπαναστάτη Τιτάνα συμφιλιωμένο μέ τόν ἄρχοντα τοῦ Ὀλύμπου, ἀλλά αὐτή ἡ συμφιλίωση δέν εἶναι παρά ἕνας συμβιβασμός βασισμένος σέ ἀμοιβαῖες ὑποχωρήσεις. Ἤδη παρατηροῦμε νά σχηματίζεται ἀμυδρά μία ἰδέα πού πρόκειται νά ἐκδηλωθεῖ πλήρως στό μέλλον: πρόκειται γιά τήν συνεργασία μεταξύ τῆς Ἀνθρωπότητας καί τῆς Θεότητας, μία συνεργασία πού ἀφορᾶ τό Κοσμικό Ἔργο. Ἡ ἰδέα αὐτή ἦταν γνωστή στούς Εὐμολπίδες καί διδασκόταν προστατευμένη ἀπό μυστικότητα. Τέτοιου εἴδους μυστηριακές ἀποκαλύψεις θεωροῦντο ἐπικίνδυνες καί ἀκατάλληλες γιά τά πλήθη. Στούς κοινωνούς αὐτῶν τῶν ἀποκαλύψεων ἐπιβαλλόταν ὁ ὅρκος τῆς σιωπῆς. Ἐρχόμενος σέ συμφωνία μέ τούς Εὐμολπίδες, ὁ Ἄρειος Πάγος ἐπέβαλλε τήν ποινή τοῦ θανάτου σέ ὅσους παραβίαζαν αὐτόν τόν ὅρκο.

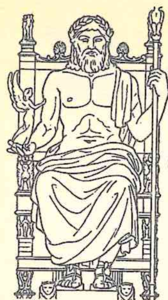
Ὅσον ἀφορᾶ τόν Αἰσχύλο, ἐκεῖνον ἀναμφισβήτητα τόν προστάτευε ἡ δόξα τοῦ παρελθόντος του, ἡ φήμη του καί ὁ τίτλος πού ἔφερε ὡς Εὐπατρίδης. Τό ἔργο του ὅμως ἄν καί ἦταν πολύ ὑβριστικό γιά τόν ὑπέρτατο ἐθνικό θεό, παρ' ὅλα αὐτά διατηρήθηκε, πρᾶγμα πού δέν συνέβη ἀργότερα μέ τόν Σωκράτη πού καταδικάστηκε νά πιεῖ τό κώνειο ἐπειδή ἐξέφρασε κάποιες ἀμφιβολίες καί ὁρισμένα λογικά συμπεράσματα, ὡς πρός τήν ἔννοια τοῦ θείου. Ὁ *Προμηθεύς Δεσμώτης* ἦταν ἀδύνατο νά μήν προκαλέσει σκάνδαλο. Εἶναι ἴσως ἀπό ἕνα εἶδος ἐθνικῆς φιλαυτίας (amour-propre), ἤ ἀπό κάποια μορφή πατριωτικῆς ἐντροπῆς πού οἱ συγγραφεῖς ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἀποσιώπησαν αὐτό τό ἐξαιρετικό ἐπεισόδιο τοῦ πρώτου μέρους τῆς τριλογίας. Παρ' ὅλα αὐτά, ὁ σχολιαστής κάνει ἕναν ὑπαινιγμό.

Τήν ἐποχή ἐκείνη ἡ φήμη τοῦ Αἰσχύλου βρισκόταν στήν ἀκμή της. Εἶχε ἀποσπάσει πολλές φορές ἀπό τούς ἀντιπάλους του τό βραβεῖο τῆς τραγωδίας, τό ὁποῖο ἀπένειμαν οἱ πολιτειακές ἀρχές, ἐνῶ ὁ λαός ἐπικύρωνε αὐτή τήν ἀπονομή μέ ἐπευφημίες. Ὅμως, στό παρασκήνιο ἡ ζήλια καιροφυλαχτοῦσε καί οἱ δολοπλοκίες ὀργίαζαν. Ὄντας Εὐπατρίδης ἀπό καταγωγή ἀνῆκε στό κόμμα τῶν ἀριστοκρατῶν. Τό ἀντίπαλο κόμμα τόν μισοῦσε. Οἱ δημαγωγοί ἐκμεταλλεύτηκαν τήν δυσαρέσκεια πού προκλήθηκε ἀπό ὁρισμένες τολμηρές πρωτοβουλίες τοῦ ποιητῆ καί ὀργανώθηκαν συνωμοτῶντας ἐναντίον του. Ἡ παράσταση τοῦ Προμηθέως ἦταν μία ἐξαιρετική εὐκαιρία γιά νά ἐπιτεθοῦν. Σύμφωνα μέ κάποιο παλαιό ἔθος- τό ὁποῖο ἀργότερα καταργήθηκε- ὁ δημιουργός τῆς τραγωδίας ἀφοῦ καθοδηγοῦσε τόν χορό, ἑρμήνευε ὁ ἴδιος ἕναν σημαντικό ρόλο στό ἔργο.

Ὁ Αἰσχύλος ἔχοντας ἕνα ἤρεμο θάρρος πού δέν τοῦ ἐπέτρεπε νά ὑποχωρεῖ εὔκολα, θέλησε νά παίξει ὁ ἴδιος τόν ρόλο τοῦ ἀποστάτου Τιτάνος. Ἀπό τίς πρῶτες κιόλας κατηγορίες πού ξεστόμισε ὁ Προμηθεύς ἐναντίον τοῦ Ὀλύμπου, ψίθυροι ἀκούστηκαν στό ἀπέραντο ἀμφιθέατρο. Ὁ θόρυβος ἐντάθηκε καί στό τέλος τό κοινό ξέσπασε σέ κραυγές διαμαρτυρίας καί ἀποδοκιμασίας. Στά τελευταῖα λόγια τοῦ Τιτάνος πού ἀναγγέλλει τήν πτώση τοῦ Διός, μία ὁμάδα ἀπό νεαρούς μισθοφόρους ὅρμησαν στήν σκηνή καί περικύκλωσαν τόν ἥρωα. Κραδαίνοντας τά ἐγχειρίδιά τους φώναζαν «*Θάνατος στόν βλάσφημο!*». Τό κοινό αἰφνιδιάστηκε καί οἱ γυναῖκες στρίγγλισαν μέ φόβο. Οἱ ἄρχοντες πού ἦταν καθισμένοι στίς πρῶτες κερκίδες σώπαιναν ἀποσβολωμένοι. Ἆραγε ἡ τραγωδία θά τελείωνε μέ μία δολοφονία; Ὁ Αἰσχύλος ὅμως σηκώθηκε, ἔβγαλε τήν μάσκα του καί ἀντικρύζοντας μέ θάρρος τούς ὑποψηφίους δημίους του- πού δέν τόλμησαν νά τόν ἀγγίξουν- κατέβηκε μέ μεγαλοπρέπεια τά σκαλοπάτια τῆς ὀρχήστρας καί πῆγε νά ἀγκαλιάσει τόν βωμό, ὁ ὁποῖος βρισκόταν στό κέντρο τῆς σκηνῆς. Εἶναι γνωστό πώς στήν Ἑλληνο-Λατινική ἀρχαιότητα κανείς δέν τολμοῦσε νά πλησιάσει τούς ἀνθρώπους πού κατέφευγαν στήν βάση τῶν βωμῶν.

Κάθε φορά πού τελεῖτο ἕνα ἱερό δράμα, τό ἀμφιθέατρο τοῦ Διονύσου ἀποκτοῦσε τήν ἱερότητα ἑνός ναοῦ καί ἔτσι ὁ Αἰσχύλος ἔθεσε ἑαυτόν ὑπό τήν προστασία τοῦ θεοῦ. Χάρη σέ αὐτήν τήν περήφανη καί εὔγλωττη χειρονομία, ἡ ἀγωνιώδης ἀτμόσφαιρα πού εἶχε ἀγκαλιάσει τρεῖς χιλιάδες θεατές ἄλλαξε σέ μία στιγμή. Ἀμέσως τό πλῆθος μεταστράφηκε. Χειροκροτήματα ξέσπασαν ἀπό ὅλες τίς πλευρές καί τό ἔργο τελείωσε μέ τόν θρίαμβο τοῦ ποιητῆ, ὁ ὁποῖος μέσα στόν ξέφρενο ἐνθουσιασμό τοῦ πλήθους, ὄρθιος, ἐπάνω στίς σκάλες τοῦ βωμοῦ, ἐπικαλεῖτο τόν Διόνυσο! Παρ' ὅλα αὐτά, μετά ἀπό αὐτό τό σκάνδαλο ἡ θέση τοῦ Αἰσχύλου κατέστη δυσχερής. Ὁ Ἄρειος Πάγος τόν κατηγόρησε γιά διασπορά ἰδεῶν πού ἦταν ἀντίθετες πρός τήν θρησκεία καί ἐπικίνδυνες γιά τήν ἀσφάλεια τῆς Πολιτείας. Οἱ Εὐμολπίδες θεώρησαν πώς κοινοποίησε ἕνα ἀπό τά βαθύτερα μυστικά τῆς Ἐλευσινίου μυήσεως, δηλαδή, πώς ἡ φύσις τῶν θεῶν μπορεῖ μέχρις ἑνός σημείου νά μεταβληθεῖ ἀπό τήν ἀνθρώπινη θέληση καί ὅτι ὑπῆρχε ἡ πιθανότητα πώς καί αὐτός τοῦτος ὁ Ζεύς μποροῦσε νά ἀντικατασταθεῖ ἀπό κάποιον ἄλλο θεό, ἤ νά ἐξαναγκασθεῖ νά ὑποβληθεῖ σέ μεταμόρφωση. Ὁ σχολιαστής φθάνει ἕως τό σημεῖο νά ἀναφέρει πώς θά ὑποχρέωναν τόν Αἰσχύλο νά πιεῖ τό κώνειο, ὅπως καί ὁ Σωκράτης, ἐάν δέν τόν ἔσωζαν οἱ ἴδιοι οἱ Εὐμολπίδες λέγοντας ψέματα πώς δέν ἦταν μυημένος. Ὅπως καί ἄν εἶναι, ἀπό ἐκείνη τήν ἡμέρα ὁ δημιουργός τοῦ Προμηθέως ἀπέκτησε ἕνα ἀνεξίτηλο σφράγισμα, ἔνδοξο καί ταυτόχρονα φοβερό. Μετουσιώθηκε σέ ἕναν Μύστη πού εἶχε τήν καρδιά τοῦ Τιτάνος.

Ἀπό τό βιβλίο
Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ
ἐκδ. ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Τιμοκατάλογος 2006 Τιμές μέ ΦΠΑ 4,5%

Ἐκδόσεις ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Ὁ Ἑλληνικός Δρόμος * Ραδάμανθυ Ἀναστασάκη - Ε. Γαβρᾶ

Στουρνάρη 57 Ἀθῆναι Τηλ.: 2105237543

http://www. ideotheatron.gr * e-mail: ideotheatron@ideotheatron.gr

Ἀρχαία Ἑλληνική Γραμματεία

Ὁμήρου:	ΙΛΙΑΣ	62,70
Ὁμήρου:	ΟΔΥΣΣΕΙΑ	62,70
Ὀρφέως:	ΥΜΝΟΙ (κυκλοφορεῖ καί διπλό CD μέ ἀπαγγελία ὅλων τῶν Ὕμνων στά ἀρχαῖα ἑλληνικά)	26,12
Ὀρφέως:	ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ - ΛΙΘΙΚΑ	12,54
Ἐμπεδοκλέους:	ΑΠΑΝΤΑ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΟΣ	12,54
Πινδάρου:	ΕΠΙΝΙΚΟΙ ΑΠΑΝΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΟΙ - ΝΕΜΕΟΝΙΚΟΙ - ΠΥΘΙΟΝΙΚΟΙ - ΙΣΘΜΙΟΝΙΚΟΙ	28,22
Σόλωνος:	ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ	17,77
Πλάτωνος:	ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ (κυκλοφορεῖ καί ἠχογραφημένο ὅλο τό ἔργο σέ μετάφραση)	12,54
Πλάτωνος:	ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ - ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (καί ἠχογραφημένο σέ μετάφραση)	8,36
Πλάτωνος:	ΠΟΛΙΤΕΙΑ (περίληψις)	....
Πτολεμαίου:	ΤΕΤΡΑΒΙΒΛΟΣ - ΠΕΡΙ ΑΣΤΡΟΛΟΓΙΑΣ	....
Πορφυρίου:	ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ	9,41
Πορφυρίου:	ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ (διδακτορική διατριβή Ἀ. Γεωργιάδου)	8.36
Λουκιανοῦ:	ΜΙΑ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ - ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕ ΗΛΙΑΝΘΡΩΠΟΥΣ)	7,32
Κέβητος:	ΠΙΝΑΞ - ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ	8,36
Ἰαμβλίχου:	ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ	12,54
Ἰαμβλίχου:	ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ ἤ περί Θεουργίας	35,53
Σαλουστίου:	ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ	9,40
Ἰουλιανοῦ:	ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ - ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΗΛΙΟΝ	12,54
Ἰουλιανοῦ:	ΤΑ ΧΑΛΔΑΪΚΑ ΛΟΓΙΑ (Ἰουλιανοῦ τοῦ Χαλδαίου ἤ τοῦ Θεουργοῦ)	18,81
Ἱεροκλέους:	ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ	12,54
Πυθαγορείων:	ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ - ΓΝΩΜΑΙ ΧΡΥΣΑΙ	12,54
Πλήθωνος:	ΤΑ ΜΑΓΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΜΑΓΩΝ	7,32
Φιλοσόφων-Μυσταγωγῶν:	ΥΜΝΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ (Σχόλια - ἐπιμ. Π. Γράβιγγερ) (Ὁμήρου - Πρόκλου - Ἑρμοῦ Τρισμεγίστου - Πυθαγορείων - Μαγικαί Ἐπικλήσεις - Συνεσίου)	17,76
Πρόκλου:	ΣΤΟΙΧΕΙΩΣΙΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ	....

Γλῶσσα

Ἀρβανιτοπούλου:	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ	19,86
Ἡ. Νικολούδη:	ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ	12,54
Ἀ. Χαλᾶ:	Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΣ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ	10,45
Ἀ. Χαλᾶ:	Η ΑΠΟΚΡΥΦΟΣ ΔΙΑΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΟΥ	7,32

Θρησκεία - Μυθολογία - Μυστήρια

Δ. Καλλέργη:	ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΑΘΑΝΑΤΟΙ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ	15,68
Δ. Καλλέργη:	ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (Κρητικά - Μαντεῖα - Ὀλυμπία - Δελφοί - Δωδώνη - Ἄργος)	10,45
Πάπυρος Αἰγυπτιακός:	Η ΜΥΗΣΗ ΣΤΑ ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΓΟΡΑ (ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΡΙΣΙΩΝ)	7,32
Κ. Κουρτίδου:	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (Καβείρια - Διονύσια - Ὀρφικά - Ἐλευσίνια)	16,72
Σ. Μπογδάνου:	ΤΑ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ (Θεσμοφόρια - Διονύσια - Ἐλευσίνια)	....
Σ. Πιμπλῆ:	ΤΑ ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ	7,32
Γ. Βογιατζῆ:	ΚΟΥΡΗΤΕΣ - ΔΕΡΒΙΣΣΙΔΕΣ	8,36
Γ. Βογιατζῆ:	ΟΡΦΕΥΣ - ΠΑΓΓΑΙΟΝ - ΡΟΔΟΛΕΙΒΟΣ	8,36
Κ. Κακούρη:	ΤΑ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ (Διδ. διατριβή γιά τά Ἀναστενάρια καί τά Μυστήρια τοῦ Διονύσου)	18,81
Ἰ. Κακριδῆ:	ΑΡΑΙ (Οἱ Κατάρες καί οἱ Προσευχές στήν Ἑλληνική Μυθολογία)	12,54
C. Dupuis:	Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΠΟΥ ΛΑΤΡΕΥΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	9,41
Ἰ. Ἀναγνώστου:	ΤΑ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ	....
Ἑ. Φλάμου:	ΜΥΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΑ (Περιγραφή μυητικῆς δοκιμασίας)	15,68
Ἀσημακόπουλου:	ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ (Ἀποσυμβολισμός τοῦ Θηβαϊκοῦ κύκλου)	7,32

Μυσταγωγία - Πυθαγορισμός

Νεοπυθαγόρειος Φιλόσοφος-Μυσταγωγός

Σ. Νάγου:	Ο ΚΑΤΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ	12,54
Σ. Νάγου:	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ	7,32
Σ. Νάγου:	ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΑΚΡΕΟΦΑΓΙΑΣ	9,41
Σ. Νάγου:	ΘΕΟΣ Ἤ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ - Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ	17,77
Σ. Νάγου:	Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΣΥΜΦΩΝΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΝ	19,86
Λ.Τάκα:	ΟΙ ΦΥΣΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ (Βασισμένο στήν Διδασκαλία τοῦ Σ. Νάγου)	10,45
Ἰ. Βασιλῆ:	ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟΝ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ	13,59
Π. Δρακούλη:	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΒΙΟΝΟΜΙΑΣ	10,45
Π. Δρακούλη:	ΦΩΣ ΕΚ ΤΩΝ ΕΝΔΟΝ	12,54
Ἀδριανόπουλου:	ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	9,41
Ἀδριανόπουλου:	Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ	18,81
Δ. Καλλέργη:	ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΝΟΥΣ, Η ΓΝΩΣΗ, Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ	7,32
Δ. Καλλέργη:	Ο ΥΜΗΤΤΟΣ - ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	7,32
Ν. Παράσχη:	Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ	7,32
Π. Γράβιγγερ:	Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ	45,98
Π. Γράβιγγερ:	Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΔΟΝΗΣΕΩΝ	15,67
Γ. Σακελλαρίου:	ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ	26,13
J. Mallinger:	ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ - ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΣΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ	13,58
Π. Βασιλειάδου:	Η ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ	10,45
Ἰ. Μιχαήλ:	Ο ΑΡΙΘΜΟΣ 7 (Ο ΙΕΡΟΣ - ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ)	13,59

Μελλοντολογικά

Π. Ντῆναχ:	Η ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΩΝ ΡΟΔΩΝ (Η Πλατωνική Πολιτεία τό 4000 μ.Χ.)	62,70
Ν. Ρόμπινς:	ΤΕΛΟΣ ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΜΟΝΟΙ - ΚΑΛΕΣΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΛΗ ΓΗ	15.68

Φιλοσοφία - Ψυχολογία

Ἀδριανόπουλου:	ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ - ΟΡΦΙΣΜΟΣ	17,77
Δ. Ἰωαννίδη:	Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ	....
Σ. Ἰωαννίδη:	ΟΙ ΠΥΘΑΓΟΡΙΔΕΣ	
Π. Καραγιάννη:	ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΧΡΩΜΑΤΩΝ	31.35
Λαμπροπούλου:	ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΝΙΑ - ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ	8,36
Ἄ. Κελεσίδου:	ΣΠΟΥΔΕΣ ΨΥΧΗΣ (Οἱ θέσεις τῶν Ἑλλήνων Φιλοσόφων γιά τήν Ψυχή)	11,50
Ἄ. Κελεσίδου:	ΠΡΟΣΩΚΡΑΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ (Ἡ ζωή καί τό ἔργο τῶν Προσωκρατικῶν)	11,50
Ἀ. Τανάγρα:	Η ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ	25,08
Μ. Μάκρα:	ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ	10,45

Ἱστορικά

Στασινοπούλου:	Η ΑΣΠΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ	8,36	Κ. Ρούτη:	ΕΡΜΑ	10,45
Ε. Βαλλερã:	ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΘΛΗΤΡΙΕΣ	20,90	Κ. Ρούτη:	ΟΛΒΙΟΝ	7,32
Ε. Σταμάτη:	Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ	———		ΥΠΕΡΒΑΤΙΚΗ	10,45
Μ. Μάκρα:	ΟΙ ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΛΕΞΕΙΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ	8,36	Κ. Ρούτη:	ΕΠΤΑΛΟΓΙΑ	

Παιδικά

Ν. Ἐλάτου:	Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΓΕΝΗ	12,54
Κωνσταντινίδη:	ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ	7,32
Μ. Μάκρα:	ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΚΛΑΜΙΝΑ	9,41

Ξενόγλωσσα

Dido Kallergi:	ANCIENT HELLENIC MYSTERIES	20,90
Rickerson A.Reese:	ANCIENT GREEK WOMEN ATHLETES	10,45

Δ. ΛΙΑΝΤΙΝΗ: ΓΚΕΜΜΑ, ΕΛΛΗΝΙΚΑ, ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟ, ΝΗΦΟΜΑΝΗΣ, ΧΑΣΜΑ ΣΕΙΣΜΟΥ, ΕΞΥΠΝΟΝ ΕΝΥΠΝΙΟΝ, ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΑΓΩΓΗΣ

ΑΦΙΣΣΕΣ: ΘΕΑ ΑΘΗΝΑ - ΥΓΕΙΑ 4,00 * ΕΡΩΦΑΝΗΣ 4,00

Ἠχογραφημένα κείμενα Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Γραμματείας σέ μετάφραση καί ἀρχαία ἑλληνική μουσική.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ
ΑΘΗΝΑ - ΥΓΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ
ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Ὀρφέως:	ΟΡΦΕΩΣ ΥΜΝΟΙ	29,75
Πλάτωνος:	ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ	20,23
Πλάτωνος:	ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ	20,23
Ἐνωδών:	ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ	20,23

ΣΥΛΛΕΚΤΙΚΟ
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
ΟΛΑΤΑ ΠΑΛΑΙΑ
ΤΕΥΧΗ ΣΕ 2 ΤΟΜΟΥΣ
ΕΚΑΣΤΟΣ 41,80 Ε

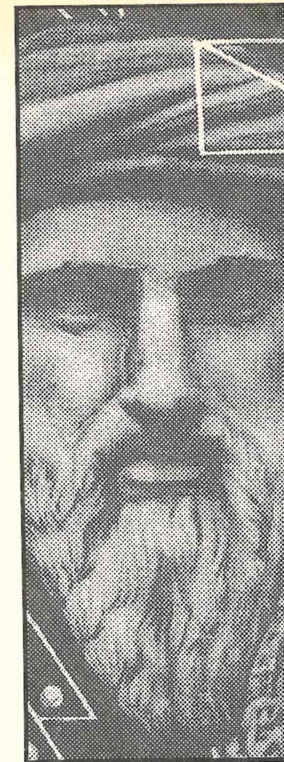
ΕΝΩΔΩΝ ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

http://www. ideotheatron.gr

ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗΣ * Τηλ.: 210 52.37.543

ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ

ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΛΟΓΟΙ ΙΕΡΟΙ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ - ΜΥΗΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
μέ ὁδηγό τόν νεοπυθαγόρειο φιλόσοφο καί μυσταγωγό Σ. Νάγο
καί τά ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ τῶν Πυθαγορείων.

Ὁ Ἑλληνικός, Ἡλιακός, Ἀπολλώνειος, Ἡρωικός Δρόμος, τῆς Φύσεως, τοῦ Μέτρου, τοῦ Θείου Ἔρωτος!

Δημιουργία Πυθαγορείου Ὁμάδος

Κάθε Δευτέρα στίς 18:00 μέ τόν Ραδάμανθυ Ἀναστασάκη
Στό Ἰδεοθέατρον Στουρνάρη 57, Ἐγγραφές: τηλ: 210.52.37.543

Ἐδιζησάμην ἐμαυτόν!
Ἀναζήτησα τόν ἑαυτόν μου!

Ο ΔΕ ΑΝΕΞΕΤΑΣΤΟΣ ΒΙΟΣ ΟΥ ΒΙΩΤΟΣ ΑΝΘΡΩΠΩ!
Ὅταν ἡ Ψυχή ἀποκτήσει συνείδηση τῆς ὑπάρξεώς της!

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ - ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Παρουσίαση - μέ σχόλια τοῦ Πρόκλου
τῶν σημαντικοτέρων Πλατωνικῶν διαλόγων.

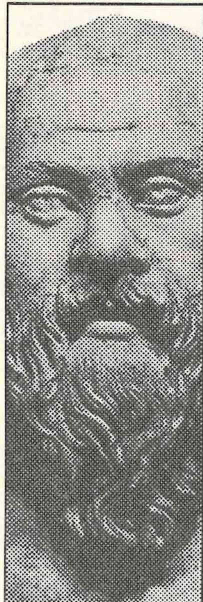
ΦΑΙΔΩΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ - ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΙΛΗΒΟΣ - ΣΟΦΙΣΤΗΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ - ΚΡΑΤΥΛΟΣ - ΤΙΜΑΙΟΣ - ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ - ΓΟΡΓΙΑΣ
ΠΟΛΙΤΕΙΑ - ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ

Κάθε Τετάρτη στίς 20:00
μέ τόν Ραδάμανθυ Ἀναστασάκη καί τήν Εὐρυνόμη Γαβρᾶ
Στό Ἰδεοθέατρον Στουρνάρη 57 * Εἴσοδος 16 Ε, τηλ: 210.52.37.543

Η ΕΥΡΩΠΗ ΕΟΡΤΑΣΕ ΤΗΝ «ΝΥΧΤΑ ΤΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΗ» ΤΗΝ ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΙΣΗΜΕΡΙΑ 2006 ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Ἡ Εὐρωπαϊκή Ἕνωση θέλοντας νά ἀναδείξει τόν ἐρευνητή καί νά κάνει γνωστή τήν ἀθόρυβη ἐργασία χιλιάδων ἐρευνητῶν, τά ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων συμβάλλουν ἄμεσα στήν ἐπιστήμη ἀλλά καί στήν βελτίωση τῆς ζωῆς τῶν εὐπαθῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, ὅρισε τήν 22α Σεπτεμβρίου ὡς *ἑορτή τοῦ ἐρευνητῆ* μέ ἐκδηλώσεις καί ἐργαστήρια σέ ὅλα τά Κράτη - μέλη. Τά Πολυτεχνεῖα ἑκάστης χώρας ἀναλαμβάνουν τήν ὑλοποίηση καί τόν ἑορτασμό τοῦ προγράμματος. Στή χώρα μας τό *Ε. Μ. Πολυτεχνεῖο* συνεργαζόμενο μέ τό Ἰδεο-θέατρον καί τά *Σχολεῖα Δεύτερης Εὐκαιρίας* παρουσίασε στήν ἐκπαιδευτική κοινότητα ἀλλά καί στό εὐρύ κοινό διαθεματικά ἐργαστήρια, ἡ θεματολογία τῶν ὁποίων ἦταν ἐπιλεγμένη μέ βάση τίς ἰδιαιτερότητες τῆς κάθε τοπικῆς κοινωνίας καί ὁμάδας καί περιελάμβανε ἀνάπτυξη δεξιοτήτων στίς φυσικοχημικές ἰδιότητες διαφόρων ὑλικῶν ἀλλά καί πολλαπλές τεχνικές ὅλων τῶν τεχνῶν. **Ὁ ἑορτασμός κορυφώθηκε τό βράδυ τῆς Φθινοπωρινῆς Ἰσημερίας μέ τήν θεατρική παράσταση "Ἀπολογία Σωκράτους" τοῦ Πλάτωνος πού παρουσίασε μέ πολύ μεγάλη ἐπιτυχία στήν Ἀρχαία Ρωμαϊκή Ἀγορά.**

Τήν παράσταση προλόγισε ὁ **Ἀνδρέας Βγενόπουλος** καθ/τής Ε.Μ.Π., ὁ **Eric May** καθ/τής Παν/μίου Πόρτσμουθ, ὁ Κοσμήτωρ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν **Θεοδόσιος Πελεγρίνης** καί ἡ **Μαρία - Ἀθηνᾶ Τζάνη**, καθ/τρια Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Κοινωνιολογίας καί Φιλοσοφίας τῆς Παιδείας.

ΙΔΕΟ-ΘΕΑΤΡΟΝ

ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Τό - 399 ἡ Ἀθηναϊκή Δημοκρατία ἐγγράφει τήν μελανότερη σελίδα στήν ἱστορία της. Καταδικάζει σέ θάνατο - δολοφονεῖ τόν πρωτοπόρο ἐρευνητή τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς καί φύσης, δικαιότερο καί ἀγαθότερο Ἕλληνα, τόν Σωκράτη. Ὅμως ἐκεῖνος δέν ἀπολογήθηκε ἀνεβαίνοντας στό βῆμα τοῦ δικαστηρίου ἀλλά μέ βῆμα τό κατώφλι τοῦ θανάτου ἀπευθύνθηκε στήν ἀνθρωπότητα τοῦ μέλλοντος.

Θεατρική παράσταση στό Ἰδεο-θέατρον, Στουρνάρα 57 κάθε Σάββατο στίς 18.30. Πληροφορίες τηλ. 210 5237543, Εἴσοδος 16 Ε, Φοιτητικό 10 Ε.

Ὁ Ραδάμανθυς Ἀναστασάκης στό ρόλο τοῦ Σωκράτους.

ΑΠΟ ΤΟ 1991

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Κέντρον Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας, Γλώσσας καί Τέχνης

ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΟΛΟΙ ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΟΡΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

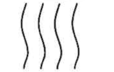
Ἀπαγγέλλει στά Ἀρχαῖα Ἑλληνικά ὁ Ραδάμανθυς Ἀναστασάκης

Ἕνα μοναδικό ἔργο πού ἀποβλέπει στην ὀρθή ἐκφώνηση καί ἐκμάθηση τῶν Ὕμνων πρός ὅλους τούς Ἕλληνες Θεούς, βοηθώντας τήν δημιουργία πνευματικοῦ κλίματος, γιά τήν ἐπιτέλεση Θεραπείας, Ἱερουργίας ἤ καί Θεοφανείας.

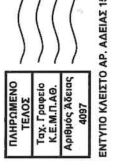
Διπλό CD, Διάρκειας 144΄ -29.75€

Κωδικός 3762

ΟΡΦΕΩΣ ΥΜΝΟΙ

ΕΙΣ ΔΟΞΑΝ ΤΩΝ ΑΘΑΝΑΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΗΡΩΩΝ

ISSN 1108-832800

